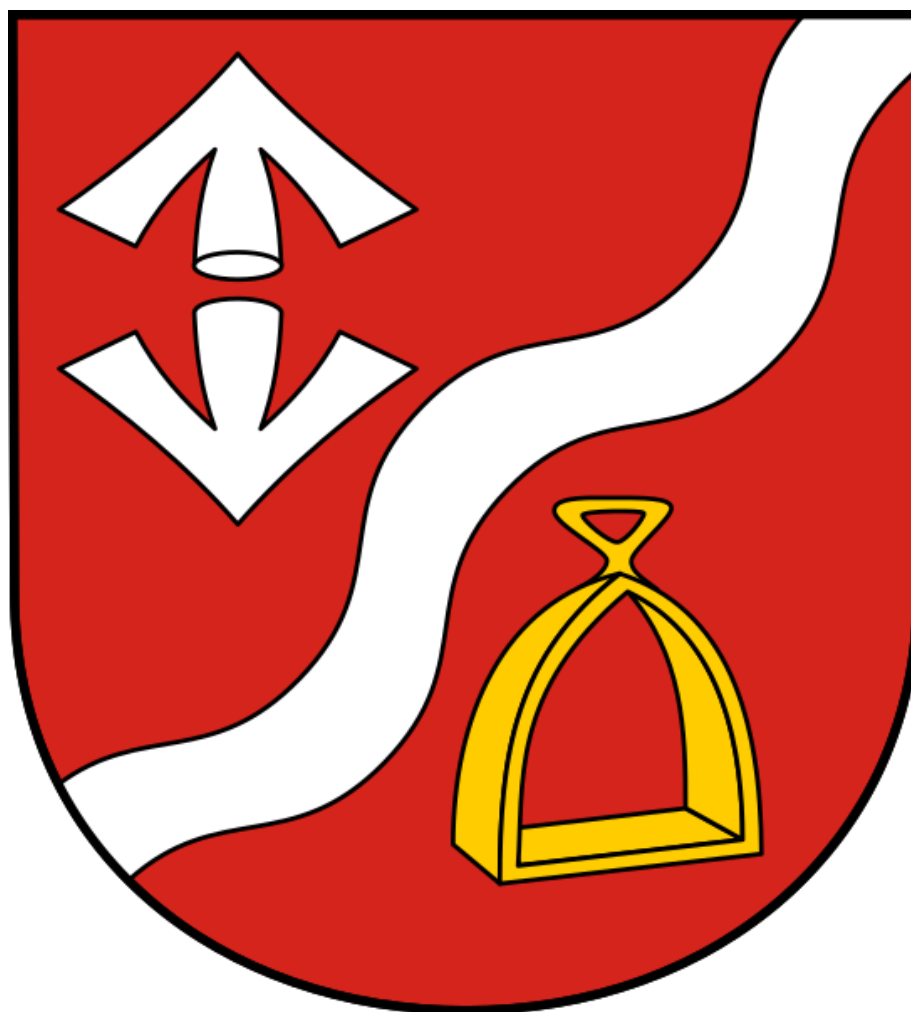

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032

Spis treści

1. Uwarunkowania tworzenia strategii.....	8
1.1 Metodologia opracowania strategii.....	8
1.2. Podstawy prawne.....	11
1.3 Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	14
2. Część diagnostyczno-analityczna	30
2.1 Lokalizacja	30
2.2 Historia gminy	32
2.3 Dostępność usług na terenie gminy	33
2.4. Demografia i zachodzące procesy	38
2.5. Lokalna gospodarka.....	42
2.6. Mieszkalnictwo	44
2.7. Infrastruktura techniczna i transport	48
3. Instytucje pomocy społecznej oraz charakterystyka podejmowanych działań	55
3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.....	55
3.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	59
3.3. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych	62
3.4. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne skierowanie dla dzieci i młodzieży	63
3.5. Współpraca władz lokalnych z podmiotami ekonomii społecznej i organizacjami pozarządowymi.....	65
3.6. Procedura „Niebieskie Karty” i przemoc domowa	71
3.7. Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	74
3.8. Usługi opiekuńcze	75
3.9. Bezpieczeństwo i przestępczość	77
3.10. Działalność medyczna	81
4. Raport z badania ankietowego	83
4.1. Wyniki badania dorosłych mieszkańców gminy	84
4.1.1. Metodologia.....	84
4.1.2. Cel badania	84
4.1.3. Metoda i technika badawcza	84
4.1.4. Grupa badania.....	84
4.2. Sytuacja życiowa mieszkańców	87
4.3. Problemy społeczne w gminie.....	88

4.4. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia	90
4.5. Bezpieczeństwo i przemoc domowa	92
4.6. Kultura i działania społeczne	96
4.7. Osoby starsze i z niepełnosprawnością	100
4.8. Praca i źródło utrzymania	103
5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników GKRPA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego	106
5.1. Metodologia	106
5.1.1. Cel badania	106
5.1.2. Metoda i technika badawcza	106
5.1.3. Grupa badana	106
5.2. Ocena funkcjonowania instytucji	107
6. Badanie uczniów szkół	113
6.1. Metodologia	113
6.1.1. Cel badania	113
6.1.2. Metoda i technika badawcza	113
6.1.3. Grupa badania	114
6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej	114
6.3. Spożywanie alkoholu	118
6.4. Uzależnienie od nikotyny	122
6.5. Narkotyki i dopalacze	124
6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc	129
6.7. Napoje energetyczne	137
6.8. Czas wolny	139
7. Podsumowanie	140
7.1. Badanie dorosłych mieszkańców	140
7.2. Badanie uczniów szkół	142
7.3. Badania pracowników GKRPA i ZI	143
8. Rekomendacje działań	145
8.1. Wobec dorosłych mieszkańców	145
8.2. Wobec uczniów	146
8.3. Wobec Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego	147
9. Analiza SWOT	148

10. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej	152
10.1. Podstawy teoretyczne	152
10.2. Misja i wizja	152
11. Cele strategiczne i operacyjne	154
12. Zarządzanie realizacją strategii	179
12.1. Koordynacja	179
12.2. Programy i projekty	180
12.3. Źródła finansowania i ramy finansowe	180
13. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja	187
14. Podsumowanie i wnioski	192
Załączniki	194
Spis wykresów	194
Spis tabel	197
Spis rysunków	198

Wstęp

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej na każdej gminie/ mieście w Polsce, spoczywa obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten stanowi podstawowe i jedno z najważniejszych narzędzi planistycznych, którego celem jest określenie działań ukierunkowanych na wspieranie integracji społecznej mieszkańców i rodzin zamieszkujących obszar gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Integracja społeczna, o której wspomniano wyżej oznacza dążenie do budowania spójności i harmonii we wspólnocie lokalnej, poprzez wzmocnianie więzi międzyludzkich, intensyfikację kontaktów oraz rozwijanie współpracy pomiędzy mieszkańcami. Szczególny nacisk w tym aspekcie kładzie się na wspieranie osób podejmujących działania na rzecz własnego rozwoju oraz poprawy jakości życia swojego otoczenia, a także na osoby zmagające się z różnego rodzaju dysfunkcjami i trudnościami życiowymi.

Problem społeczny jest zjawiskiem, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy, a przez to wymaga przeciwdziałania. Zdaniem Fullera-Myersa problem społeczny składa się z obiektywnych warunków, które definiowane są przez członków społeczeństwa jako wymagające rozwiązania. R. Maris definiuje natomiast problemy społeczne jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą część ludności, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane, czy też którym można jakoś zaradzić. W rezultacie problem społeczny jest zjawiskiem, które angażuje emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołuje społeczne przekonanie co do konieczności podejmowania działań zbiorowych mających na celu zwalczanie, a przynajmniej ograniczanie jego zasięgu i skutków. Z kolei inna definicja według K. Frysztackiego mówi o tym, że warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru. W świetle przedstawionych dwóch definicji, muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

W ostatnich latach za najbardziej efektywną metodę rozwiązywania problemów społecznych uznaje się rozwijanie wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Podejście to stanowić będzie podstawę do opracowania i późniejszej realizacji celów strategicznych niniejszego dokumentu. W okresach przemian społeczno-gospodarczych obserwujemy spiętrzenie wielu różnych problemów skutkujących apatią, wycofaniem społecznym czy poczuciem alienacji. W konsekwencji szczególnego znaczenia nabiera tworzenie profesjonalnego systemu edukacji, aktywizacji obywatelskiej oraz integracji społecznej, obejmującego między innymi spotkania o charakterze kulturalnym i integracyjnym.

Kolejnym kluczowym obszarem działań z punktu widzenia problematyki społecznej jest system pomocy społecznej, w tym przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Należy podkreślić, że pomimo wsparcia oferowanego w tym zakresie, część osób nadal doświadcza trudności wynikających przede wszystkim z nadużywania substancji psychoaktywnych takich jak alkohol czy narkotyki. W warunkach lokalnych do najczęściej występujących problemów społecznych należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię i nikotynizm, ubóstwo i bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezradność w zakresie opieki i wychowania dzieci, wykluczenie społeczne.

Problemy te wymagają zróżnicowanych form wsparcia oraz indywidualnego podejścia. Należy przy tym pamiętać, że poszczególne zjawiska społeczne często wzajemnie się nakładają i wzmacniają co jeszcze bardziej wpływa na skalę trudności i zwalczania problemów. Priorytetem pozostaje nie tylko przeciwdziałanie tym zagrożeniom, lecz również ograniczanie ich skutków w środowiskach, w których już występują. W związku z powyższym dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym, powinien koncentrować się na działaniach w następujących obszarach tj. m.in.

- edukacja publiczna, kultura oraz wzmacnianie samoorganizacji społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- wsparcie rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Osoby i rodziny, które otrzymują jedną lub kilka form wsparcia w przedstawionych powyżej obszarach, zyskują większą motywację do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym a także poczucie własnej wartości i współodpowiedzialności za przezwyciężanie problemów, które ich dotyczą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 określa podstawowe kierunki działań jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców, mających na celu podniesienie efektywności funkcjonowania jednostki w wymiarze społecznym, co także ma się przełożyć na jej funkcjonalność w wymiarze ekonomicznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Wskazanie priorytetowych celów operacyjnych i strategicznych umożliwia minimalizowanie negatywnych skutków procesów zachodzących w obrębie społeczności lokalnej a także sprzyja realizacji spójnej polityki społecznej. Najistotniejszymi działaniami przewidzianymi w ramach Strategii są m.in. poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie spójności społecznej, wyrównywanie szans rozwojowych, tworzenie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży, budowanie, rozwijanie i ochrona kapitału ludzkiego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Kwestie związane z szeroko pojętym rozwiązywaniem problemów społecznych stanowią jedno z najważniejszych zadań każdej administracji publicznej na każdym jej szczeblu a skuteczność tych działań uzależniona jest także od zaangażowania partnerów społecznych, instytucji sektora życia publicznego, w tym organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia społecznego i gospodarczego. Efektywna i rzeczowo przeprowadzona diagnoza potrzeb społeczności lokalnej oraz sporządzenie długofalowego planu działania są niezbędnymi warunkami dla skutecznej realizacji zamierzonych celów polityki społecznej. Jednocześnie zdefiniowanie misji i wizji rozwoju odpowiadającej na bieżące wyzwania stojące przed jednostką samorządową, uwzględniające jej cechy charakterystyczne oraz opracowanie jasnych celów strategicznych i operacyjnych, istotnie wpływa na redukcję oraz łagodzenie skutków problemów uprzednio zdiagnozowanych w danej jednostce.

Przedmiotowy dokument stanowi podstawę wdrażania trwałych i systemowych rozwiązań w zakresie interwencji społecznych, ukierunkowanych na poprawę warunków życia mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych, które są najbardziej narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 staje się tym samym podstawowym i jednym z najważniejszych narzędzi zarządzania w zakresie kształtowania lokalnych uwarunkowań społecznych. Zawierając długoterminowe cele i priorytetowe kierunki działań. Niniejszy dokument stanowi jeden z najważniejszych drogowskazów dla organów samorządowych, instytucji i mieszkańców, wyznaczając ramy i kierunki przyszłych przedsięwzięć realizowanych w sferze polityki społecznej.

1. Uwarunkowania tworzenia strategii

1.1 Metodologia opracowania strategii

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214). Ustawa wskazuje podstawowe elementy jakie powinny znaleźć się w Strategii, nie precyzując jednak szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczne decyzje w tym zakresie pozostawione zostały jednostkom samorządu terytorialnego. Wsparciem dla procesu opracowywania dokumentu Strategii w tym zakresie jest podręcznik pod nazwą „Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny” powstał w ramach projektu „STRATEGOR”. Zarówno jego część teoretyczna jak i praktyczna może okazać się drogowskazem dla opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032.

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 zostały opracowane na bazie struktury analogicznej do innych dokumentów wyznaczających kierunki lokalnej polityki społecznej. Cele główne i szczegółowe w Strategii mają na celu przybliżenie gminy Wiśniowa do realizacji pożądanego modelu rozwoju, zgodnego z oczekiwaniami władz samorządowych oraz mieszkańców. Strategia wyróżnia się na tle innych programów oraz aktów prawnych zarówno dłuższym okresem obowiązywania, jak i nadrzędnym charakterem w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych. Jej horyzont czasowy ustalono na okres sześciu lat, co pozostaje w zgodzie z wytycznymi dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej opracowywanych na szczeblu ponadlokalnym, krajowym i unijnym. Ramy czasowe tak wyznaczone wynikają z planistycznego charakteru dokumentu oraz umożliwiają dostosowanie zapisów Strategii do wymogów obowiązującej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, zapewniając spójność działań i stabilność realizacji przyjętych celów.

Powszechnie w naukach o zarządzaniu i administracji publicznej przyjmuje się podział na trzy główne poziomy planowania tj.:

- poziom strategiczny – obejmuje długofalowe cele oraz kierunki rozwoju organizacji lub jednostki, a także sposoby ich realizacji. Na tym poziomie tworzy się strategię działania i określa wizję w perspektywie wieloletniej,
- poziom taktyczny – dotyczy planowania działań na średni okres, zazwyczaj wynoszący kilka lat, na podstawie wyznaczonych wcześniej celów strategicznych. Obejmuje

opracowanie programów, projektów i wyznaczanie niezbędnych zasobów do ich osiągnięcia,

- poziom operacyjny – skupia się na bieżącym, szczegółowym planowaniu działań oraz codziennej realizacji wyznaczonych zadań. Obejmuje zestawienie konkretnych czynności wykonywanych w krótkim czasie, najczęściej w okresach tygodnia lub miesiąca, zgodnie z założeniami poziomów wyższych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma charakter obligatoryjny oraz odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej. Tym samym na autorach opracowania spoczywa obowiązek przygotowania dokumentu zgodnie z postanowieniami obowiązujących dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Identyfikacja kluczowych problemów społecznych oraz określenie kierunku działań, które mają sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu jednostki samorządu terytorialnego a także wspierać mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb i rozwiązywaniu problemów i to one stanowią fundament procesu opracowania i wdrażania Strategii.

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 prowadzone były z zastosowaniem metodologii opartej na założeniach modelu partycypacyjnego. Przyjęte podejście zakłada aktywne włączenie kluczowych interesariuszy w proces współtworzenia dokumentu, wzmacniając tym samym partnerską współpracę oraz umożliwiając dostęp do szerokiego zakresu informacji niezbędnych do prawidłowego i rzetelnego opracowania dokumentu.

Podstawowym etapem prac badawczych była analiza danych zastanych, obejmująca przegląd dokumentów strategicznych i sprawozdawczych, danych statystycznych oraz informacji udostępnionych przez instytucje lokalne.

Analizie poddano w szczególności:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych, Roczniki Statystyczne),
- sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej (MPiPS-03, MPiPS-05, MPiPS-07),
- dane Powiatowego Urzędu Pracy, Policji, szkół i placówek oświatowych,
- lokalne programy i strategie sektorowe (m.in. strategię rozwoju gminy, programy profilaktyczne, polityki senioralne i zdrowotne).

Analiza objęła dane z ostatnich 3 lat (lata 2022–2024) co pozwoliło uchwycić zarówno stan aktualny, jak i dynamikę zmian społecznych. Dane zostały uporządkowane w układzie

tematycznym obejmującym m.in. demografię, edukację, zdrowie, pomoc społeczną, rynek pracy, przemoc, uzależnienia i bezpieczeństwo publiczne.

W IV kwartale 2025 r. na terenie gminy Wiśniowa zostało zorganizowane anonimowe badanie ankietowe, w którym uczestniczyli losowo dobrani przedstawiciele:

- pełnoletnich mieszkańców gminy,
- pracowników Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego,
- uczniów ze szkół podstawowych z klas 4–6 i 7–8.

Wszyscy respondenci biorący udział w badaniu ankietowym przed rozpoczęciem byli informowani o anonimowym charakterze ankiety a także poinformowani o możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie bez podawania przyczyny rezygnacji.

Przeprowadzone badanie miało na celu oszacowanie skali występowania poszczególnych zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym oraz cech charakterystycznych dla poszczególnych zjawisk i ich form w różnych grupach społecznych. Problematyka podjęta w badaniu skupiała się głównie wokół zagadnień związanych z:

- używaniem substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze,
- spożywaniem alkoholu, postaw wobec alkoholu oraz zjawiska uzależnień,
- paleniem papierosów oraz e-papierosów,
- występowaniem uzależnienia od hazardu i gier,
- przemocą domową,
- uzależnieniem od używania nowych technologii,
- edukacja: niskie wyniki edukacyjne, brak ofert kształcenia, zanik autorytetu szkoły,
- demografia: starzejące się społeczeństwo, spadek liczby urodzeń,
- rynek pracy: brak miejsc pracy dla młodzieży, osoby w wieku 50+,
- zdrowie: długie kolejki do specjalistów, niska świadomość zdrowotna, stres i zaburzenia psychiczne
- bezpieczeństwo: przestępczość lokalna, zanik więzi społecznych.

Równoległe część diagnostyczna Strategii została opracowana w oparciu o analizę danych zastanych, pochodzących z wiarygodnych źródeł m.in.

- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Urzędu Gminy Wiśniowa,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- oraz innych instytucji i podmiotów z sektora ekonomii społecznej, funkcjonujących w gminie.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz analizy danych statystycznych zostały przedstawione i poddane szczegółowej analizie wraz z graficzną formą poszczególnych dziedzin, tematów, pytań w rozdziale część diagnostyczno-analityczna. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy możliwe było późniejsze określenie obszarów problemowych, które jednocześnie uwzględniały kompetencje władz lokalnych. W ramach prac dokonano opracowania i wyznaczenia celów strategicznych oraz kierunków niezbędnych działań a także określono odpowiednie wskaźniki ich realizacji. Dodatkowo przygotowano prognozę zmian, omówiono ramy finansowe Strategii oraz sposoby jej wdrażania i ewaluację. Z uwagi na okres opracowania i obowiązywania niniejszego dokumentu, należy podkreślić, że Strategia ma charakter uniwersalny i koncentruje się na rozwiązywaniu najważniejszych problemów społecznych w gminie Wiśniowa, tworząc podstawy do skutecznej i odpowiedzialnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Etyka badań

Wszystkie badania przeprowadzono z zachowaniem zasad etyki badań społecznych, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych (RODO). Udział respondentów był dobrowolny i anonimowy. W przypadku uczniów zapewniono zgodę dyrekcji szkół oraz informację o celu badania. Dane analizowano w ujęciu zbiorczym, bez możliwości identyfikacji osób udzielających odpowiedzi.

Podsumowanie

Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych – analizy danych zastanych, badań ilościowych PAPI i CAWI oraz badania eksperckiego – pozwoliło na uzyskanie pełnego, wielowymiarowego obrazu sytuacji społecznej gminy Wiśniowa. Przyjęte rozwiązania zapewniają rzetelność, trafność i porównywalność uzyskanych danych a tym samym stanowią wiarygodną podstawę do formułowania celów strategicznych i kierunków działań w niniejszym dokumencie.

1.2. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 charakteryzująca się spójnością i wieloletnią koncepcją rozwiązywania problemów społecznych gminy, podobnie jak inne dokumenty strategiczne samorządów terytorialnych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą do opracowania niniejszej Strategii

Rozwiązywania Problemów jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), która w połączeniu z art. 16 b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214), która nakłada na jednostki samorządowe takie jak np. gmina, zadanie własne w postaci opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia powinna składać się w szczególności z:

- diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
- określenia: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych i podstawowych części:

- diagnostycznej,
- analitycznej,
- programowej.

Część diagnostyczna, zawiera szczegółową diagnozę sytuacji społecznej w obszarze objętym strategią w tym przypadku dotycząca gminy Wiśniowa. Obejmuje charakterystykę jednostki samorządu terytorialnego, analizę danych demograficznych, społecznych i ekonomicznych, identyfikację najważniejszych problemów społecznych oraz ocenę dostępnych zasobów i potencjału lokalnego. Część diagnostyczna stanowi podstawę do dalszych analiz i wyznaczenia kierunków działań.

Część analityczna, obejmuje pogłębioną analizę zdiagnozowanych wcześniej problemów społecznych, w tym również analizę przyczyn, skutków oraz wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi zjawiskami zachodzącymi w środowisku lokalnym jednostki terytorialnej. Część analityczna powinna zawierać analizę SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń), prognozę zmian społecznych oraz identyfikację grup szczególnie narażonych na możliwość wykluczenia społecznego i marginalizacji.

Część programowa, zawiera cele strategiczne i operacyjne, priorytetowe kierunki działań oraz propozycje konkretnych i zdefiniowanych zadań i projektów służących

rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów społecznych. Określa także wskaźniki realizacji działań, ramy finansowe, sposoby wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji strategii w sytuacji zaistnienia potrzeby. Taka konstrukcja strategii i właściwe przygotowanie oraz opracowanie wszystkich trzech elementów składowych umożliwia kompleksowe rozpoznanie i analizę problemów społecznych oraz wyznaczenie skutecznych działań naprawczych, dostosowanych do każdej grupy społecznej zamieszkującej teren gminy.

Zasady realizacji niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032, oprócz postanowień ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, określane są również przez inne akty prawne obowiązujące w obszarze polityki społecznej. W szczególności należą do nich:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1491),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 897),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 619),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1208),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 438, 620),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340).

1.3 Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym. Poniżej omówiono spójność Strategii z innymi dokumentami.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju – jest to program przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych, określający globalny model zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z zasadami Agendy 2030, współcześnie podejmowane działania powinny mieć wspólny mianownik i koncentrować się na eliminacji ubóstwa we wszystkich jego wymiarach, przy jednoczesnej realizacji celów gospodarczych, społecznych oraz środowiskowych.

Cele Agendy 2030 obejmują:

- eliminację ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie,
- eliminację głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego, poprawę odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa,
- zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu,
- zapewnienie wszystkim wysokiej jakości edukacji oraz wspieranie uczenia się przez całe życie,
- osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt,
- zapewnienie wszystkim dostępu do wody pitnej i warunków sanitarnych poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- zapewnienie powszechnego dostępu do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,

- promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzyjnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich,
- budowę stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wspieranie innowacyjności,
- redukcję nierówności wewnątrz krajów oraz między krajami,
- uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, trwałymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
- zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
- podjęcie pilnych działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
- ochronę oceanów, mórz i zasobów morskich oraz ich zrównoważone wykorzystanie,
- ochronę, przywracanie i promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie degradacji gleby oraz utraty bioróżnorodności,
- promowanie pokojowych i inkluzyjnych społeczeństw, zapewnienie powszechnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie skutecznych, odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu na wszystkich szczeblach,
- wzmocnienie środków wdrażania oraz ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Strategia promuje nowy model rozwoju, określany jako „rozwój odpowiedzialny”, który zakłada budowanie konkurencyjności poprzez wykorzystanie nowych czynników wzrostu, przy równoległym zapewnieniu udziału i korzyści wszystkim grupom społecznym. Głównym celem strategicznym jest stworzenie warunków do zrównoważonego i długofalowego rozwoju mieszkańców, w tym Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez jednoczesne wzmocnianie spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej. Realizacja niniejszych zadań ma prowadzić w dalszej kolejności do wzrostu zamożności społeczeństwa, ograniczenia ubóstwa oraz zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i wzmocniania potencjału wspólnot lokalnych.

Krajowe:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – jest dokumentem strategicznym, który wyznacza główne trendy, wyzwania oraz możliwe scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także określa kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Głównymi celami w ramach realizacji dokumentu jest:

- wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacja),
- równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja),
- podnoszenie efektywności i sprawności funkcjonowania państwa.

W ramach celów rozwojowych Strategii wskazano następujące priorytety:

- wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, tworzenie warunków dla wzrostu oszczędności, podaży pracy oraz innowacyjności,
- redukcja długu publicznego oraz kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
- poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- zwiększenie wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- budowa „Polski Cyfrowej” poprzez rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych,
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia oraz wdrożenie rozwiązań typu „workfare state”,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju w celu pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- zwiększenie dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwój zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
- budowa sprawnego państwa jako modelu efektywnej administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia stanowi punkt wyjścia do formułowania założeń polityk publicznych oraz wdrażania działań ukierunkowanych na długofalowy, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy państwa, jednocześnie przyczyniając się w znacznym stopniu do wzrostu dobrobytu obywateli oraz wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa, wyznaczający kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w perspektywie do 2030 r. Dokument jest ściśle powiązany z Umową Partnerstwa na lata 2021–2027, która określa wspólne wartości, zasady współpracy rządu, samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju. Głównymi celami strategicznymi KSRR 2030 to:

- zrównoważony rozwój całego kraju, poprzez zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów,

- zapewnienie spójności rozwojowej kraju, poprzez wsparcie słabiej rozwiniętych regionów i obszarów, które nie mogą w pełni wykorzystać swojego potencjału rozwojowego,
- wzmacnianie konkurencyjności regionów, poprzez rozwój lokalnych przedsiębiorstw, innowacyjności oraz kapitału ludzkiego i społecznego,
- podniesienie jakości zarządzania rozwojem regionalnym, w tym zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych oraz rozwijanie kompetencji administracji publicznej.

KSRR 2030 jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju regionalnego Polski, kładącym nacisk na zrównoważony rozwój, spójność terytorialną oraz wsparcie obszarów wymagających szczególnej interwencji.

Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027 – jest kluczowym dokumentem strategicznym określającym zasady i kierunki wykorzystania funduszy europejskich w Polsce w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa. Główne cele Umowy Partnerstwa to:

- wyznaczenie strategii inwestowania funduszy europejskich w Polsce, zgodnie z celami Unii Europejskiej oraz krajowymi priorytetami rozwojowymi,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym zmniejszanie dysproporcji regionalnych i wzmacnianie spójności terytorialnej,
- realizacja celów polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa, w tym transformacji energetycznej, cyfryzacji, innowacyjności, rozwoju kapitału ludzkiego i ochrony środowiska.

Cele polityki spójności na lata 2021–2027. Umowa Partnerstwa realizuje sześć głównych celów polityki spójności:

- bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa – wsparcie innowacji, cyfryzacji, rozwoju przedsiębiorczości,
- bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa – działania na rzecz efektywności energetycznej, OZE, gospodarki o obiegu zamkniętym,
- lepiej połączona Europa – rozwój infrastruktury transportowej i cyfrowej,
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym – inwestycje w edukację, zatrudnienie, integrację społeczną,
- Europa bliżej obywateli – wsparcie rozwoju lokalnego i regionalnego,
- łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie i wsparcie regionów przechodzących transformację energetyczną.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – jest jednym z kluczowych programów krajowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej, ukierunkowany na wsparcie rozwoju społecznego, poprawę sytuacji na rynku pracy, zwiększenie dostępności usług oraz podnoszenie jakości edukacji i integracji społecznej w Polsce. Główne cele programu to:

- poprawa sytuacji osób na rynku pracy, poprzez wsparcie aktywizacji zawodowej, rozwój kompetencji i kwalifikacji oraz mobilności zawodowej,
- zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, przez system rozwiązań ułatwiających dostęp do usług publicznych, edukacji, rynku pracy i infrastruktury,
- zapewnienie opieki nad dziećmi, rozwój miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, podnoszenie kompetencji kadry opiekuńczej, wsparcie godzenia życia zawodowego i rodzinnego,
- podnoszenie jakości edukacji i rozwój kompetencji poprzez wsparcie systemów kształcenia, rozwój edukacji włączającej, promowanie uczenia się przez całe życie, w tym rozwój kompetencji cyfrowych osób dorosłych,
- integracja społeczna, działania na rzecz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, wsparcie instytucji integracyjnych, rozwój usług społecznych i ekonomii społecznej,
- ochrona zdrowia, poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych, wsparcie profilaktyki i promocji zdrowia.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 – jest programem krajowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), którego głównym celem jest przeciwdziałanie deprivacji materialnej poprzez udzielanie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym oraz realizację działań towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne. Głównymi celami programu są:

- przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie podstawowej pomocy materialnej,
- wspieranie włączenia społecznego osób najbardziej potrzebujących, w tym dzieci,
- wzmacnianie samodzielności i kompetencji życiowych beneficjentów poprzez udział w działaniach edukacyjnych i aktywizujących.

Fundusze są kompleksowym programem wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących, łączące pomoc materialną z działaniami aktywizującymi i edukacyjnymi, mającymi na celu poprawę sytuacji życiowej i społeczną integrację beneficjentów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027 – jest to dokument strategiczny polityki publicznej, wyznaczający ramy działań na rzecz ograniczenia ubóstwa, rozwoju usług społecznych oraz wspierania integracji społecznej w perspektywie do 2030 r. Celem głównym programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług społecznych, w odpowiedzi na wyzwania demograficzne i społeczne. Program stanowi kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych działań w tym zakresie, uwzględniając zmieniające się potrzeby społeczne oraz nowe wyzwania rozwojowe. Do celów programu należą dodatkowo:

- przeciwdziałanie bezdomności, poprzez rozwój systemu wsparcia osób bezdomnych, w tym zapewnienie dostępu do usług mieszkaniowych i reintegracyjnych,
- rozwój usług społecznych, poszerzanie oferty usług dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz innych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspieranie osób i rodzin, poprzez wzmacnianie roli instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i aktywizacji społecznej,
- wspieranie integracji cudzoziemców na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób pochodzących z innych krajów, w tym zapewnienie dostępu do usług i wsparcia instytucjonalnego.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 – jest dokumentem strategicznym, którego celem jest realizacja założeń rozwoju ekonomii społecznej określonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Program porządkuje kierunki interwencji publicznej oraz działania wspierające wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej jako narzędzia aktywnej polityki społecznej oraz rozwoju społecznego i lokalnego. Głównymi celami interwencji i koncentracji w ramach programu są następujące cztery obszary:

- solidarna wspólnota lokalna, rozwój usług społecznych, włączanie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny oraz wzmacnianie współpracy z samorządami,
- solidarny rynek pracy, inicjatywy na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i starszych oraz tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych i niesamodzielnych,
- konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna, której celem jest zwiększanie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej, profesjonalizacja, rozwój współpracy międzysektorowej oraz wsparcie innowacji społecznych,

- solidarne społeczeństwo, którego nadrzędnym celem jest kształtowanie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej wśród dzieci i młodzieży, budowanie marki ekonomii społecznej, promocja wartości solidarności społecznej.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 jest kluczowym dokumentem kształtującym kierunki rozwoju sektora ekonomii społecznej w Polsce. Program ma na celu integrację działań na rzecz solidarności społecznej, wzmacnianie rynku pracy i promocję wartości ekonomii społecznej.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 – jest jednym z najistotniejszych średniookresowych dokumentów planistycznych państwa, przyjęty przez Radę Ministrów w lutym 2017 r. Strategia została przygotowana pod kierunkiem Ministra Rozwoju i stanowiła rozwinięcie wcześniejszej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Dokument pełni rolę nadrzędną wobec innych strategii sektorowych i regionalnych, wyznaczając kierunki działań państwa w perspektywie do 2020 r. z horyzontem długookresowym do 2030 r. Celem głównym sporządzenia dokumentu była poprawa jakości życia Polaków poprzez wzrost gospodarczy oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju, solidarności społecznej i odpowiedzialności za środowisko. Strategia wskazywała, że rozwój gospodarczy powinien iść w parze z dbałością o spójność społeczną, równomierny rozwój regionów oraz zachowanie zasobów naturalnych.

Cele szczegółowe Strategii obejmowały m.in.

- trwały wzrost gospodarczy oparty na wiedzy, innowacyjności i nowych technologiach,
- rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zmniejszający różnice między regionami i grupami społecznymi,
- podnoszenie jakości życia poprzez zapewnienie dostępu do usług publicznych, poprawę bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i edukacyjnego,
- bezpieczeństwo energetyczne i środowiskowe, w tym działania na rzecz transformacji energetycznej i ochrony klimatu,
- silne państwo i instytucje, sprzyjające sprawnemu zarządzaniu oraz wzmocnieniu kapitału społecznego.

Strategia została opracowana wokół kilku kluczowych filarów, do których można zaliczyć: innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, rozwój kapitału społecznego i zasobów ludzkich, zrównoważony rozwój regionalny, transport, energię, infrastrukturę cyfrową oraz środowisko i zasoby naturalne. Wydłużony horyzont czasowy obowiązywania dokumentu do 2030 r. był podyktowany uwzględnieniem długofalowych wyzwań jak m.in. zmiany demograficzne (starzejące się społeczeństwa), transformacja energetyczna i ochrona klimatu,

zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki oraz rola Polski w Unii Europejskiej i na rynkach globalnych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju była dokumentem ramowym, koordynującym politykę rozwoju kraju i stanowiącym podstawę do tworzenia w dalszej perspektywie innych programów rządowych, w tym planów operacyjnych i inwestycyjnych. Wdrażanie Strategii miało zapewnić równowagę pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – jest jednym z najbardziej kluczowych dokumentów polityki państwa w sferze polityki społecznej. Celem głównym Strategii jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Dokument w swoim założeniu jest skierowany do wszystkich mieszkańców Polski, przy czym największy nacisk położono na kwestię związane ze wsparciem osób i grup społecznych stojących przed wyzwaniami związanymi z wejściem na rynek pracy, niskimi kwalifikacjami, trudną sytuacją zdrowotną i społeczną. Programy strategiczne i uzupełniające będą wdrażane na poziomie centralnym i samorządowym. Realizacja założeń Strategii ma na celu poprawę dostępności i jakości usług publicznych, podnieść kompetencje społeczeństwa, wspierać transformację cyfrową oraz sprzyjać inkluzji społecznej i demograficznej odporności kraju. Efekty podjętych działań mają być monitorowane przez jasno określone wskaźniki pozwalające ocenić skuteczność wdrożenia działań w każdym z głównych obszarów interwencji. Wspomniany wcześniej cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- cel szczegółowy nr 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
- cel szczegółowy nr 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Dokument jest ściśle powiązany ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, stanowiąc narzędzie długofalowej polityki społecznej i gospodarczej państwa.

Wojewódzkie:

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 – jest kompleksowym dokumentem planistycznym uchwalonym przez Sejmik Województwa Podkarpackiego 28 września 2020 r., który określa długoterminowe kierunki polityki rozwoju regionalnego do 2030 r. Strategia stanowi podstawowy akt planistyczny województwa, będący punktem odniesienia dla wszystkich średniookresowych dokumentów operacyjnych, w tym Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2021-2027, Regionalnej Strategii Innowacji oraz programów sektorowych. Dokument jest jednym z najistotniejszych narzędzi negocjacyjnych wobec rządu RP i Komisji Europejskiej w zakresie finansowania rozwoju regionu. Wizja zawarta w dokumencie dla województwa podkarpackiego brzmi „W 2030 roku województwo podkarpackie to obszar innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, odpowiedzialnie wykorzystujący wewnętrzne potencjały i zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców we wszystkich subregionach oraz lider rozwoju wśród województw makroregionu Polski Wschodniej i aktywny uczestnik relacji transgranicznych”. Cel główny strategii to z kolei „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”.

Dokument wyróżnia cztery cele strategiczne:

- Cel strategiczny nr 1. Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększenie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.
 - Cel operacyjny nr 1 i wskazanie układów obszarów: nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę, inteligentne specjalizacje województwa, konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie oraz gospodarka cyrkularna (gospodarka obiegu zamkniętego).
- Cel strategiczny nr 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.
 - Cel operacyjny nr 2 i wskazanie układów obszarów: edukacja, regionalna polityki zdrowotna, kultura i dziedzictwo kulturowe, rynek pracy, społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny, włączenie społeczne oraz aktywny styl życia i sport.
- Cel strategiczny nr 3. Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.
 - Cel operacyjny nr 3 i wskazanie układów obszarów: bezpieczeństwo energetyczne i OZE, rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu, poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego, rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie, rozwój infrastruktury służącej

prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki, przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi, zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych oraz zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

- Cel strategiczny nr 4. Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmocnienia procesów rozwojowych.
 - Cel operacyjny nr 4 i wskazanie układów obszarów: poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, planowanie przestrzeni wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych, wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa, współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.

Realizacja założeń strategii ma prowadzić w przyszłości do większego wzmocnienia spójności społecznej, zmniejszenia ubóstwa, zapewnienia wsparcia w kryzysach życiowych oraz lepszej dostępności do wysokiej jakości usług społecznych tak aby region Podkarpacia był miejscem bezpiecznym, zrównoważonym i przyjaznym dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od miejsca zamieszkania wieku czy sytuacji życiowej.

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do 2030 roku – jest to dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego, opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie we współpracy z Podkarpackim Komitetem Rozwoju Ekonomii Społecznej. Program jest średniookresowym dokumentem strategicznym, wyznaczającym kierunki polityki regionalnej w zakresie rozwoju ekonomii społecznej do roku 2030. Pełni funkcję narzędzia wdrażającego zapisy Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 oraz krajowych dokumentów takich jak Krakowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej „Ekonomia Społeczna 2030”. Celem głównym RPRES WP jest „Wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w gospodarce i rozwiązywaniu problemów społecznych”. Cel główny ma być realizowany przy współudziale realizacji czterech celów szczegółowych i celów operacyjnych, do których należą:

- Cel szczegółowy 1: wzmocnienie potencjału PES do działań na rzecz aktywizacji i reintegracji społeczno-zawodowej:

- Kierunki interwencji: rozwój i tworzenie podmiotów reintegracyjnych, podniesienie jakości procesów reintegracji społeczno-zawodowej.
- Cel szczegółowy 2: wzmocnienie potencjału i konkurencyjności przedsiębiorstw społecznych:
 - Kierunki działań: wspieranie istniejących oraz tworzonych PS w województwie, wzmocnianie kompetencji osób zarządzających oraz pracowników PS.
- Cel szczegółowy współpracy JST z sektorem ekonomii społecznej:
 - Kierunki działań: wzrost popytu JST na usługi PES, wsparcie JST i PES w procesie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.
- Cel szczegółowy 4: zwiększenie efektywności systemu wsparcia ES:
 - Kierunki działań: rozwój współpracy instytucji otoczenia ekonomii społecznej, upowszechnianie idei ekonomii społecznej i rozpoznawalności PES, wspieranie aktywności obywatelskiej w obszarze ekonomii społecznej.

Strategia zmierzać ma budowy sprawnej i dostępnej sieci wsparcia społecznego, zwiększenia szans rozwojowych oraz poprawy poczucia bezpieczeństwa i zaufania społecznego na Podkarpaciu. Pozwoli to na skuteczniejszą reakcję na bieżące problemy społeczne oraz wzmocnienie kapitału społecznego w całym województwie.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030 – jest regionalnym dokumentem strategicznym województwa podkarpackiego uchwalonym przez Sejmik Województwa. Program pełni funkcję podstawowego instrumentu polityki zdrowotnej i społecznej województwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Został opracowany w oparciu o założenia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 1982 r. oraz ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r. Dokument określa kierunki działań w zakresie profilaktyki, leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych oraz wskazuje sposoby ograniczania szkód społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Celem głównym programu jest „zintegrowanie oddziaływań oraz zwiększenie zakresu działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w województwie podkarpackim”. W ramach programu wyróżniono szereg poszczególnych działań, do których należą:

- Zadanie nr 1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym

epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.

- Zadanie nr 2. Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu).
- Zadanie nr 3. Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Zadanie nr 4. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
- Zadanie nr 5. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
- Zadanie nr 6. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- Zadanie nr 7. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.
- Zadanie nr 8. Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej.
- Zadanie nr 9. Kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD.
- Zadanie nr 10. Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.
- Zadanie nr 11. Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.
- Zadanie nr 12. Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.
- Zadanie nr 13. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych,

prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania.

Niniejszym należy zaznaczyć, iż zapisy w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Wiśniowa na lata 2026-2032 są spójne i kompatybilne z Programem.

Powiatowe:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2020-2027 – jest podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę społeczną powiatu, opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie i uchwalony przez Radę Powiatu Strzyżowskiego. Strategia jest długofalowym programem działań o charakterze strategicznym, zgodnym z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Określa kierunki i priorytety polityki społecznej powiatu, jego cele oraz sposoby reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne. Dokument nawiązuje do Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030, Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej, a także Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Główną misją przewodnią strategii przyjętą w dokumencie jest „powiat strzyżowski to przyjazne i bezpieczne miejsce zapewniające godne życie z poszanowaniem praw dla jego mieszkańców. Strategia jest realizowana w czterech obszarach strategicznym tj. obszar I – wsparcie rodziny i dziecka, obszar II – przeciwdziałanie wykluczeniom i marginalizacji, obszar III – wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz obszar IV – rozwój aktywności społeczności lokalnej oraz instytucjonalnego wsparcia realizacji polityki społecznej. Strategia wyróżnia cele strategiczne oraz przypisane do nich poszczególne cele operacyjne, które brzmią następująco:

Obszar I

- Cel strategiczny nr 1 – Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin:
 - Cel operacyjny nr 1 – Rozwinięty lokalny system pomocy dziecku i rodzinie,
 - Cel operacyjny nr 2 – Ograniczenie ubóstwa i biedy.
- Cel strategiczny nr 2 – Ograniczone patologie w życiu rodzinnym:
 - Cel operacyjny nr 1 – Przeciwdziałanie patologii życia rodzinnego,
 - Cel operacyjny nr 2 – Rozwinięty system przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - Cel operacyjny nr 3 – Rozwinięte usługi socjalne wspomagające dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcją.

Obszar II

- Cel strategiczny nr 1 – Przeciwdziałanie wkluczeniom i marginalizacji dzieci i młodzieży:
 - Cel operacyjny nr 1 – Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (równy start),
 - Cel operacyjny nr 2 – Rozwinięta opieka zdrowotna i rehabilitacja lecznicza dla dzieci i młodzieży.
- Cel strategiczny nr 2 – Aktywizacja zawodowa grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy:
 - Cel operacyjny nr 1 – Wzmacnianie aktywności zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych,
 - Cel operacyjny nr 2 – Dobrze przygotowani do wejścia na rynek pracy absolwenci szkół.

Obszar III

- Cel strategiczny nr 1 – Rozwinięte usługi i opieka nad osobami starszymi:
 - Cel operacyjny nr 1 – Rozwinięty system wsparcia dla osób starszych,
 - Cel operacyjny nr 2- Rozwinięta opieka nad osobami starszymi i samotnymi.
- Cel strategiczny nr 2 – Rozwinięta opieka nad osobami niepełnosprawnymi:
 - Cel operacyjny nr 1 – Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie opieki zdrowotnej i rehabilitacji leczniczej,
 - Cel operacyjny nr 2 – Rozwinięta integracja społeczna osób niepełnosprawnych,
 - Cel operacyjny nr 3 – Tworzenie warunków do integracji zawodowej oraz pobudzanie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Obszar IV

- Cel strategiczny nr 1 – Rozwinięte wsparcie instytucjonalne polityki społecznej:
 - Cel operacyjny nr 1 – Rozwinięta współpraca służb społecznych,
 - Cel operacyjny nr 2 – Wysoka jakość i dostępność usług socjalnych.
- Cel strategiczny nr 2 – Powszechne wykorzystanie rozwiązań ekonomii społecznej:
 - Cel operacyjny nr 1 – Rozwinięta współpraca społeczności lokalnej,
 - Cel operacyjny nr 2 – Rozwinięty system wsparcia zatrudnienia.

Dokument w kwestiach rozwiązywania problemów społecznych precyzyjnie identyfikuje problemy społeczne powiatu takie jak ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezdomność, niepełnosprawność czy uzależnienia oraz określa sposoby ich systemowego rozwiązywania. Dodatkowo zapewnia spójny system pomocy społecznej obejmujący m.in.

wsparcie rodzin, inicjatyw profilaktycznych, rozwój usług społecznych i przeciwdziałanie dezintegracji. Dokument kładzie także duży nacisk na współpracę międzysektorową i koordynację działań instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych społeczności co przekłada się na efektywne rozwiązywania problemów społecznych. Zapisy niniejszej Strategii są spójne z dokumentem wyższej rangi, na szczeblu powiatu.

Gminne:

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2015-2025 - to dokument określający długoterminowy program trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy, którego celem jest kierunkowanie rozwoju Wiśniowej z zachowaniem równowagi pomiędzy sferą gospodarczą, społeczną i środowiskową. Strategia jest podstawowym dokumentem planistycznym gminy, definiującym wizję, cele oraz priorytety rozwojowe. Ukierunkowuje politykę inwestycyjną i społeczną, służąc podejmowaniu decyzji na poziomie lokalnym i wspierając działania samorządu przez całą dekadę. W chwili obecnej trwają prace nad nowym dokumentem, który będzie obowiązywał od 2026 r.

Misja zawarta w obecnie obowiązującej Strategii dla gminy Wiśniowa brzmi „Misją Gminy Wiśniowa jest kreowanie zrównoważonego rozwoju w oparciu o posiadany potencjał, przy jednoczesnym zapewnieniu mieszkańcom wysokiego poziomu i jakości życia”. W nawiązaniu do przyjętej misji rozwoju gminy przyjęto trzy obszary priorytetowe rozwoju:

- Wysoka atrakcyjność zamieszkania w obszarze objętym strategią jako miejsca, w którym osiągnięcie materialnych standardów cywilizacyjnych łączone jest z zachowaniem pozytywnych wartości kulturowych, tradycyjnych więzi społecznych i wartości środowiskowych oraz dostarczającego swoim mieszkańcom dogodnych warunków dla rozwoju indywidualnego i aktywności zawodowej.
- Wysoka konkurencyjność gospodarki obszaru objętego strategią, rozwijającej się w zgodzie z zasadami ekorozwoju, zdolnej do sprostania wyzwaniom pojawiającym się w otoczeniu i efektywnie wykorzystującej zasoby wewnętrzne obszaru.
- Współzależność działań podejmowanych przez podmioty lokalne i wewnętrzna spójność obszaru objętego strategią.

W ramach dokumentu przyjęto cele strategiczne, które brzmią następująco:

- Cel strategiczny I. Kapitał ludzki i społeczny (w tym edukacja i kultura),
- Cel strategiczny II. Ochrona środowiska przyrodniczego i zasobów naturalnych,
- Cel strategiczny III. Gospodarka, rolnictwo, turystyka (w tym zatrudnienie)m
- Cel strategiczny IV. Infrastruktura (w tym transport),

- Cel strategiczny V. Opieka społeczna, zdrowie, bezpieczeństwo, rekreacja, sport,
- Cel strategiczny VI. Sprawne zarządzanie, współpraca lokalna i równomierny rozwój obszaru.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 jest spójna z celami Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2015-2025 ponieważ wyznacza kierunki działań w zakresie polityki społecznej zgodnie z wizją i priorytetami rozwojowymi gminy Wiśniowa oraz integruje wsparcie mieszkańców z długofalowym rozwojem lokalnym.

2. Część diagnostyczno-analityczna

W tej części Strategii przedstawiono opracowanie o charakterze diagnostyczno-analitycznym, które stanowi kluczowy element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Głównym celem jest rzetelne rozpoznanie i szczegółowa analiza najważniejszych zjawisk oraz wyzwań społecznych, które wpływają na wiele sfer życia mieszkańców i funkcjonowania jednostki samorządowej. Identyfikacja problemów społecznych została przeprowadzona w oparciu o aktualne dane statyczne, informacje pozyskane z instytucji i jednostek organizacyjnych gminy, wyniki badań, ekspertyz oraz opinii społeczności lokalnej. Analiza obejmuje również ocenę przyczyn i skutków obserwowanych zjawisk, jak również wskazanie obszarów szczególnej potrzeby interwencji.

Poniższa część diagnostyczno-analityczna stanowi fundament oraz punkt wyjścia do wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych dokumentu Strategii oraz umożliwia podejmowanie kluczowych a zarazem skutecznych działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej w gminie Wiśniowa.

2.1 Lokalizacja

Gmina Wiśniowa położona jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego w powiecie strzyżowski. Odległość gminy od stolicy regionu Rzeszowa wynosi około 40 km. Gmina stanowi jedną ze 160 jednostek samorządowych województwa podkarpackiego. Powierzchnia gminy Wiśniowa wynosi 8 338 ha, co stanowi 0,5% powierzchni województwa podkarpackiego oraz 16,5% powierzchni powiatu strzyżowskiego. Administracyjnie gmina podzielona jest na 13 sołectw, gdzie główną siedzibą i centrum gminy jest właśnie Wiśniowa. Gęstość zaludnienia wynosi 99 osób na km². Siedzibą władz samorządowych jest jak wcześniej wspomniano miejscowość Wiśniowa pełniąca funkcję centrum administracyjno-usługowego gminy. Zlokalizowane są tu m.in. Urząd Gminy, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Oddział Banku Spółdzielczego w Strzyżowie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Gmina Wiśniowa obejmuje 13 sołectw do których należą: Jaszczurowa, Jazowa, Kalembina, Kozłówek, Kozuchów, Markuszowa, Niewodna, Oparówka, Pstrągówka, Różanka, Szufnarowa, Tułkowice oraz Wiśniowa. Największe z nich – Różanka, Szufnarowa i Wiśniowa – stanowią łącznie 38% powierzchni gminy i są zamieszkiwane przez 45% ogółu ludności. Pod względem powierzchni i liczby mieszkańców gmina Wiśniowa jest najmniejszą jednostką

terytorialną w powiecie strzyżowskim. Tworzy ją kilkanaście wsi położonych w dolinie rzeki Wisłok oraz wzdłuż jej północnych i południowych dopływów.

Gmina Wiśniowa graniczy:

- od północy – z gminą Wielopole Skrzyńskie (powiat ropczycko-sędziszowski),
- od zachodu – z gminą Frysztak (powiat strzyżowski),
- od południowego zachodu – z gminą Wojaszówka (powiat krośnieński),
- od wschodu – z gminą Strzyżów (powiat strzyżowski).

Zachodnią granicę gminy Wiśniowa wyznacza naturalny pas Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego objęty ochroną w ramach parku krajobrazowego. W południowej części gminy występuje zalesione pasmo Jazowej z wzniesieniami Czarnówka (491 m n.p.m.) i Krowia Góra (469 m n.p.m.), natomiast w części północnej – masyw Barda z Górą Chełm (528 m n.p.m.) na której utworzono rezerwat przyrody o powierzchni 155 ha, chroniący naturalne kompleksy lasów bukowych i bukowo-jodłowych. Tereny położone na lewym brzegu Wisłoka należą do Pogórza Strzyżowskiego, natomiast obszary prawobrzeżne – do Pogórza Dynowskiego. Większość powierzchni gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisłok, zasilanej przez potoki Pstrągówka, Szufnarówka oraz liczne drobne ciek wodne.

Przez teren gminy Wiśniowa przebiegają ważne regionalne szlaki komunikacyjne, zapewniające dogodne połączenia z głównymi ośrodkami miejskimi województwa podkarpackiego. Najważniejsze drogi to:

- droga wojewódzka nr 988 Rzeszów-Strzyżów-Jasło-Krosno, stanowiąca główną oś komunikacyjną gminy, umożliwiającą bezpośredni dostęp do Rzeszowa, Jasła i Krosna,
- droga wojewódzka nr 986 prowadząca w kierunku Ropczyc i łącząca się z siecią dróg krajowych.

Doliną rzeki Wisłok przebiega linia kolejowa Rzeszów-Jasło, której przebieg nawiązuje do dawnego szlaku handlowego prowadzącego ku Przełęczy Dukielskiej. Linia kolejowa umożliwia bezpośrednie połączenia pasażerskie z Rzeszowem, Strzyżowem, Jasłem i Krosnem, co sprzyja mobilności mieszkańców i dostępności komunikacyjnej gminy. Na terenie gminy funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych, która zapewnia wewnętrzną spójność komunikacyjną oraz powiązania pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Drogi te pełnią kluczową rolę w obsłudze codziennych potrzeb mieszkańców, umożliwiając dojazd do szkół, placówek ochrony zdrowia, instytucji publicznych oraz miejsc pracy.

Przez teren gminy Wiśniowa przebiega linia kolejowa nr 106 Rzeszów-Jasło, będąca ważnym połączeniem komunikacyjnym regionu południowego Podkarpacia. Linia ma

kluczowe znaczenie zarówno pasażerskie, jak i towarowe, zapewniając dogodnie powiązania komunikacyjne z Rzeszowem, Strzyżowem, Frysztakiem, Jasłem i Krosnem.

Na obszarze gminy funkcjonuje przystanek kolejowy „Wiśniowa”, który obsługuje lokalne połączenia w ramach regionalnych przewozów pasażerskich. Umożliwia on mieszkańcom gminy bezpośredni dostęp do transportu pasażerskiego o charakterze ponadlokalnym, co stanowi istotny element systemu komunikacyjnego i zwiększa mobilność mieszkańców, zwłaszcza osób uczących się, seniorów oraz osób niezmotoryzowanych.

2.2 Historia gminy

Historia gminy Wiśniowa jest ściśle związana z dziejami regionu Podkarpacia i obejmuje zarówno rozwój osadnictwa, jak i kształtowanie się struktur społecznych, gospodarczych oraz administracyjnych. Pierwsze wzmianki o osadach na terenie dzisiejszej gminy pochodzą z okresu średniowiecza a miejscowości takie jak Wiśniowa czy Różanka, funkcjonowały jako wsie o charakterze rolniczym, stanowiące elementy większych dóbr ziemskich.

W okresie nowożytnym teren gminy podlegał zmianom administracyjnym, związanym z przynależnością do różnych jednostek politycznych i podziałem regionu na powiaty i starostwa. W XIX wieku rozwój rolnictwa i rzemiosła lokalnego przyczynił się do powstania pierwszych instytucji społecznych i gospodarczych, takich jak spółdzielnie rolnicze, szkoły oraz ośrodki religijne i kulturalne.

W XX wieku gmina Wiśniowa, podobnie jak całe Podkarpacie, doświadczyła znaczących wydarzeń historycznych, w tym wojen światowych, okupacji oraz przemian administracyjnych po II wojnie światowej. W okresie powojennym nastąpił rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, w tym budowa szkół, dróg oraz placówek opieki zdrowotnej, które stopniowo kształtowały lokalny system usług publicznych.

Od czasu utworzenia powiatu strzyżowskiego gmina Wiśniowa funkcjonuje jako jednostka samorządu terytorialnego, realizując zadania w zakresie administracji publicznej, edukacji, ochrony zdrowia oraz rozwoju lokalnej infrastruktury. Współczesna gmina kontynuuje tradycje rolnicze, jednocześnie rozwijając potencjał turystyczny, rekreacyjny i społeczny, co stanowi podstawę dla planowania działań strategicznych w obszarze rozwoju społecznego i gospodarczego. Gmina Wiśniowa posiada wielowiekową historię, której korzenie sięgają średniowiecza. Przez stulecia miejscowości gminy rozwijały się głównie jako wsie o charakterze rolniczym a ich funkcje społeczno-gospodarcze kształtowały lokalne struktury osadnicze. Dziś gmina Wiśniowa kontynuuje tradycje rolnicze, jednocześnie rozwijając

potencjał turystyczny, rekreacyjny i społeczny, co stanowi istotny kontekst dla planowania działań strategicznych w obszarze polityki społecznej.

2.3 Dostępność usług na terenie gminy

Gmina Wiśniowa w województwie podkarpackim charakteryzuje się rozwiniętą infrastrukturą edukacyjną, atrakcyjną ofertą usług oraz bogatą aktywnością kulturalną, wspieraną przez licznych lokalnych liderów społecznych.

Baza edukacyjna

Na terenie gminy działają publiczne przedszkola, szkoły podstawowe umożliwiające edukację dzieciom o zróżnicowanych potrzebach, w tym także o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Do bazy placówek edukacyjnych zaliczyć można:

- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Wiśniowej wraz z Przedszkolem Samorządowym,
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Markuszowej wraz z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa w im. Jana Pawła II w Szufnarowej wraz z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Różance wraz z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa w Jaszczurowej wraz z oddziałem przedszkolnym,

Szkoły i przedszkola gminne stwarzają warunki do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, umożliwiają naukę w bezpiecznym i nowoczesnym środowisku oraz wspierają uczestnictwo w zajęciach dodatkowych, artystycznych i sportowych. Dodatkowo dla najmłodszych mieszkańców gminy funkcjonuje Żłobek Samorządowy w Wiśniowej, gdzie dzieci mają zapewnioną opiekę w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych.

Oferta kulturalna

Gmina Wiśniowa zapewnia mieszkańcom szeroką ofertę kulturalną, dostępną zarówno dla dzieci, młodzieży, dorosłych, jak i seniorów. Podstawową instytucją kultury w gminie jest Ośrodek Kultury w Wiśniowej, który pełni również funkcję koordynatora działań w obszarze sportu i turystyki. Do podstawowych zadań Ośrodka należy zaspokajanie potrzeb kulturalnych, turystycznych i sportowych mieszkańców gminy, a także organizacja stałych form pracy kulturalno-edukacyjnej. Przy Ośrodku Kultury działają następujące zespoły i koła zainteresowań: Chór Męski „ECHO”, Zespół Pieśni i Tańca „Wisznia”, Zespół Taneczny „Młoda Wisznia”, Zespół Ludowy „Wisienka”, Zespół Tańca Współczesnego „TUTU”, Grupa

Baletowa, koło szachowe KS „Szach-Mat”, kółko plastyczne, Koło Modelarskie „Rosomak” oraz Klub Podróżnika. W budynku Ośrodka Kultury swoją siedzibę posiada również Klub Emerytów i Rencistów Gminy Wiśniowa. Ośrodek prowadzi cykliczne zajęcia, w tym m.in. zajęcia ruchowo-taneczne oraz naukę języka angielskiego. Ponadto jest organizatorem i współorganizatorem imprez plenerowych, takich jak koncerty, turnieje, rajdy, pikniki i jubileusze, a także wydarzeń o charakterze patriotycznym, religijnym oraz turystycznym. W ramach realizowanych działań Ośrodek Kultury współpracuje ze szkołami, parafiami, Kołami Gospodyń Wiejskich, klubami sportowymi, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, fundacjami i stowarzyszeniami, gospodarstwami agroturystycznymi, lokalnymi rękodzielnikami i artystami ludowymi, instytucjami samorządowymi, Powiatowym Centrum Kultury i Turystyki w Wiśniowej oraz zaprzyjaźnionymi placówkami kultury z terenu województwa podkarpackiego, w tym z miejscowości: Brzostek, Dydnia, Dukla, Frysztak, Nowy Żmigród oraz Wielopole Skrzyńskie. Prowadzona współpraca ma charakter systematyczny i efektywny, przyczyniając się do organizacji licznych spotkań i wydarzeń kulturalnych, które angażują również gminy sąsiednie do wspólnych działań z Ośrodkiem Kultury w Wiśniowej.

Inną instytucją odpowiedzialną za szerzenie kultury i nie tylko wśród mieszkańców gminy jest Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej wraz z Filiami. Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej jest jednostką organizacyjną Gminy Wiśniowa. W 2024 roku na terenie gminy funkcjonowało pięć placówek bibliotecznych: Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej wraz z Oddziałem dla Dzieci oraz filie biblioteczne w miejscowościach: Kozłówek, Markuszowa, Różanka i Szufnarowa. W wymienionych placówkach zatrudnionych było łącznie 7 osób, co odpowiadało 5,5 etatu. Budżet Gminnej Biblioteki Publicznej w Wiśniowej w 2024 r. wyniósł 642 000,00 zł. Na dzień 31 grudnia 2024 r. księgozbiór biblioteki liczył łącznie 48 554 woluminy. W ciągu roku przybyło 1 793 książki, w tym 966 zakupionych ze środków budżetu gminy oraz 736 nabytych w ramach dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także 91 woluminów przekazanych w formie darowizn przez Bibliotekę Publiczną Gminy i Miasta w Strzyżowie oraz czytelników. Wydatki na zakup nowości wydawniczych w 2024 r. wyniosły 23 597,00 zł ze środków budżetowych oraz 17 000,00 zł ze środków pozyskanych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2024 r. wypożyczono łącznie 30 327 książek, co stanowi wzrost o ponad 5 tys. woluminów w porównaniu z rokiem poprzednim. Ponadto wypożyczono 474 czasopisma. Liczba zarejestrowanych czytelników wyniosła 1 157 osób, natomiast liczba odwiedzin w placówkach bibliotecznych osiągnęła poziom 12 828. Średnio na 100 mieszkańców gminy

przypada 15 czytelników. Biblioteki udostępniały również zbiory na miejscu w czytelnich – w 2024 r. w tej formie udostępniono 2 000 książek oraz 751 czasopism. Zauważalny jest spadek zainteresowania czytelniami internetowymi, z których w 2024 roku skorzystało 465 osób. Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej wraz z filiami prowadziła także różnorodne działania animacyjne i edukacyjne, mające na celu popularyzację czytelnictwa oraz promocję biblioteki jako miejsca aktywnego spędzania czasu wolnego. W 2024 roku na terenie całej gminy zorganizowano łącznie 131 zajęć dla dzieci i dorosłych, w tym ponad 40 lekcji bibliotecznych, 55 zajęć literacko-plastycznych, 6 konkursów oraz inne wydarzenia o charakterze kulturalnym, w których uczestniczyło łącznie około 2 285 osób. Biblioteka corocznie uczestniczy w ogólnopolskiej akcji „Mała Książka – Wielki Człowiek”, w ramach której przekazywane są książki oraz karty z naklejkami dla dzieci w wieku przedszkolnym. W 2024 roku w akcji wzięło udział ponad 140 dzieci z terenu gminy Wiśniowa. W 2024 r. w Wiśniowej organizowane były również wykłady i warsztaty w ramach „Uniwersytetu Samorządności w Wiśniowej”. Odbyły się m.in. wykłady pt. „Zdrowie na talerzu” oraz „Przyprawy z ogrodów”, a także kurs ratownictwa przedmedycznego, warsztaty z zakresu tworzenia drzewek bonsai oraz inne wydarzenia edukacyjne. Z okazji 50-lecia działalności Oddziału dla Dzieci zorganizowano „Bajkowy Bal”, w którym wzięło udział ponad 80 dzieci. Biblioteka uczestniczyła również w wydarzeniu „Smak Tradycji”, prezentując księgozbiór regionalny oraz strefę zabaw dla dzieci. Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej była ponadto organizatorem szkolenia dla bibliotekarzy z terenu powiatu strzyżowskiego pt. „Biblioteka jako najtańsze źródło kultury i skarbnica tradycji lokalnych”. W ramach szkolenia, oprócz części wykładowej, uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia „Gniazda Staroci” oraz oficyny i parku w Wiśniowej.

Lokalni liderzy społeczni

Lokalni liderzy społeczni w gminie Wiśniowa odgrywają istotną rolę w procesie rozwoju społecznego oraz budowania aktywnej i zintegrowanej wspólnoty lokalnej. Są to osoby i grupy działające w różnych obszarach życia społecznego, kulturalnego, edukacyjnego i sportowego, które poprzez swoją aktywność inicjują oddolne działania społeczne, angażują mieszkańców w życie publiczne oraz współpracują z samorządem gminnym na rzecz realizacji wspólnych celów rozwojowych. Do grona najbardziej aktywnych lokalnych liderów należą przedstawiciele organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, nauczyciele oraz dyrektorzy placówek oświatowych, a także animatorzy kultury, trenerzy sportowi oraz wolontariusze działający w klubach sportowych, fundacjach i organizacjach społecznych. Ich działalność

przyczynia się do wzmacniania więzi społecznych, rozwoju postaw obywatelskich oraz kształtowania poczucia odpowiedzialności za wspólne dobro.

Na terenie gminy Wiśniowa funkcjonuje szereg organizacji i inicjatyw lokalnych, które w sposób systematyczny realizują zadania z zakresu aktywizacji społecznej, kultury, sportu oraz pielęgnowania dziedzictwa lokalnego. Do przykładów lokalnych organizacji i inicjatyw w gminie należą m.in.

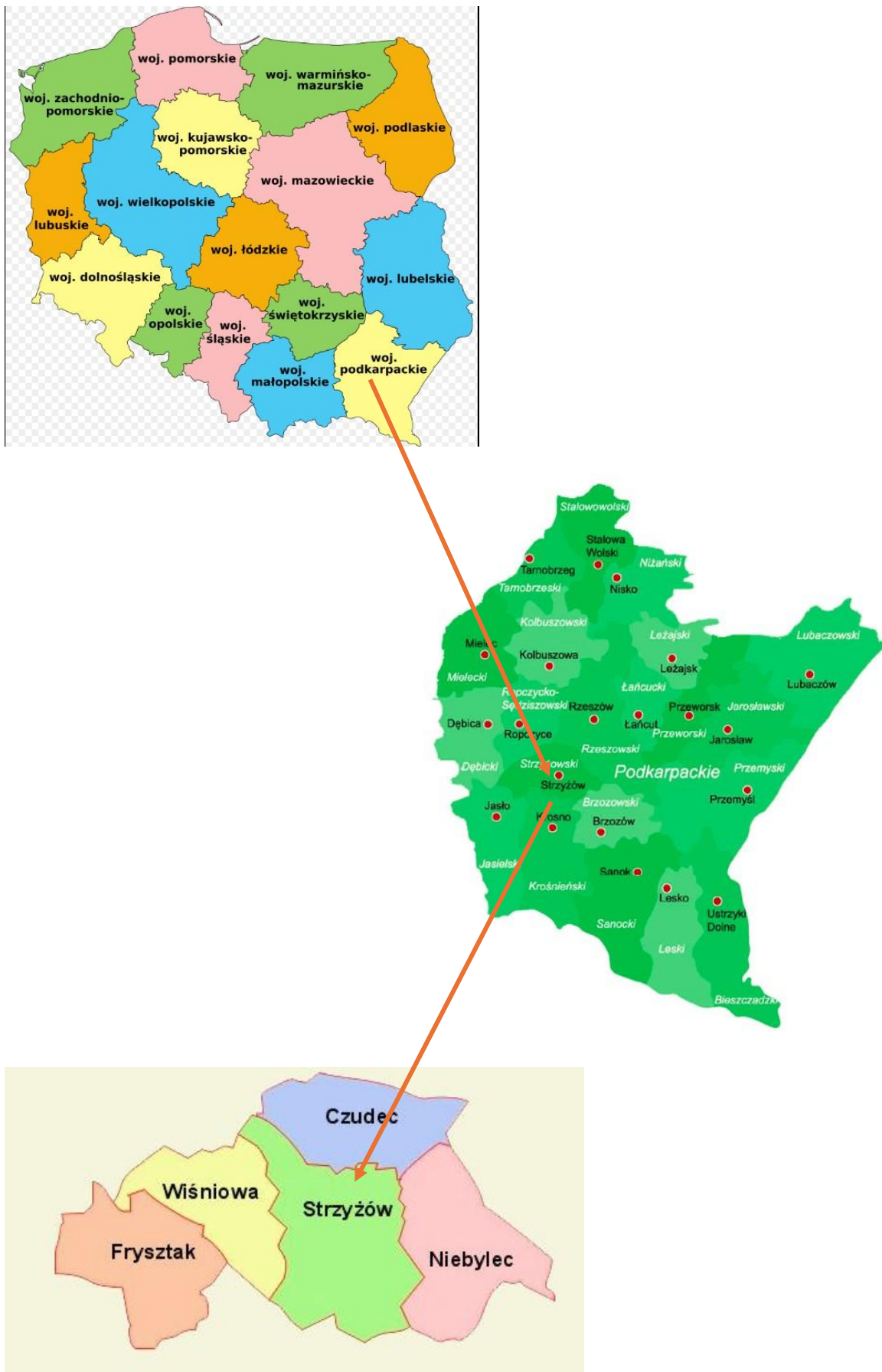
- Towarzystwo im. Zygmunta Mycielskiego,
- Ludowy Klub Sportowy Albatros,
- Stowarzyszenie Akademia Piłkarska Bingo,
- Stowarzyszenie Kobiet Gminy Wiśniowa,
- OSP.

Gmina Wiśniowa od lat prowadzi działania ukierunkowane na wspieranie rozwoju lokalnego przywództwa poprzez organizację konsultacji społecznych, realizację programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego dla projektów inicjowanych oddolnie. Działania te przyczyniają się do wzmacniania kapitału społecznego, zwiększenia aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz budowania trwałych relacji opartych na współpracy i partnerstwie, co w dłuższej perspektywie sprzyja zrównoważonemu rozwojowi gminy Wiśniowa.

Podsumowanie

Ośrodek Kultury w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej wraz z filiami oraz lokalni liderzy społeczni odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu życia społeczno-kulturalnego gminy Wiśniowa. Instytucje te, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i aktywnymi mieszkańcami, tworzą spójny system działań sprzyjający integracji społecznej i rozwojowi kapitału społecznego. Ośrodek Kultury pełni funkcję głównego animatora kultury, sportu i turystyki, oferując stałe formy zajęć oraz liczne wydarzenia kulturalne i plenerowe, które aktywizują mieszkańców i wzmacniają więzi lokalne. Gminna Biblioteka Publiczna, działająca jako sieć placówek, realizuje zadania edukacyjne i kulturalne, skutecznie promując czytelnictwo oraz pełniąc rolę lokalnego centrum aktywności społecznej. Uzupełnieniem działań instytucji kultury są lokalni liderzy społeczni, reprezentujący organizacje pozarządowe, kluby sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne, których aktywność sprzyja integracji mieszkańców i inicjowaniu oddolnych przedsięwzięć. Współpraca tych podmiotów, wspierana przez samorząd gminny, stanowi istotny czynnik rozwoju społeczno-kulturalnego gminy Wiśniowa oraz podnosi jakość życia jej mieszkańców.

Rysunek 1 Położenie gminy Wiśniowa na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu strzyżowskiego

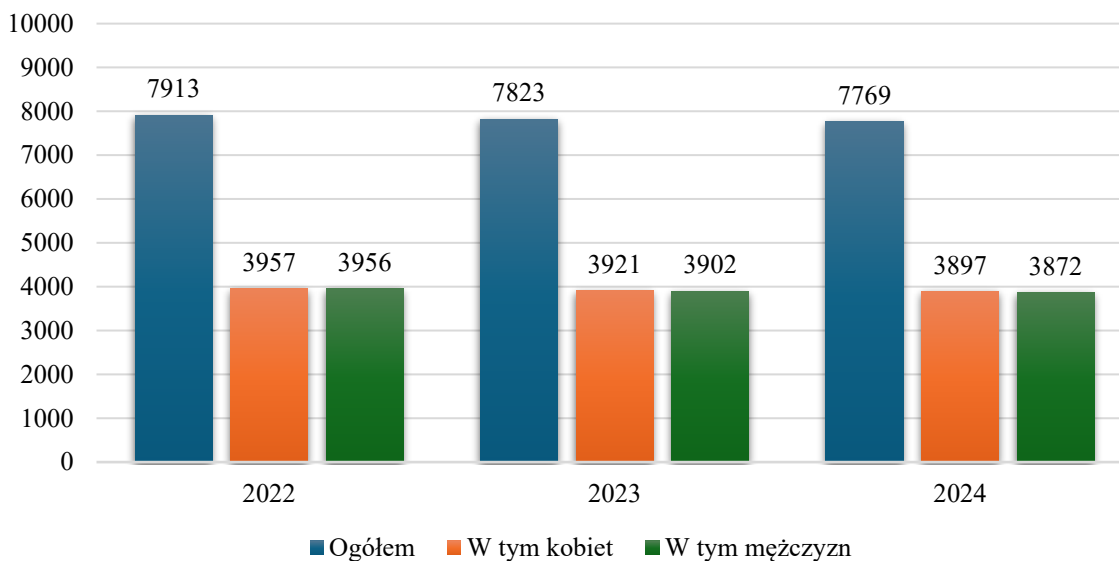

2.4. Demografia i zachodzące procesy

Analiza procesów demograficznych zachodzących w gminie Wiśniowa wskazuje na systematyczny spadek liczby mieszkańców w ostatnich latach. Tendencja wyludniania się gmin takich jak Wiśniowa, jak i wielu innych w Polsce jest zjawiskiem powszechnie występującym, którego efektem jest ujemny przyrost naturalny oraz ujemny lub niski wskaźnik salda migracji. Jednocześnie na terenach wiejskich w wielu jednostkach terytorialnych w Polsce obserwuje się od kilku lat wzrostowy trend liczby mieszkańców, co związane jest z postępującym procesem eksurbanizacji oraz migracją części mieszkańców z miast i terenów sąsiadujących z centrum gmin na tereny podmiejskie i wiejskie. Zmiany demograficzne mają istotne znaczenie i wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy danej gminy, determinując potrzeby w zakresie infrastruktury, edukacji, opieki zdrowotnej oraz planowania przestrzennego. W niniejszym podrozdziale poświęconym demografii i jej procesom, przedstawiono szczegółową analizę aktualnej struktury demograficznej oraz kluczowych procesów kształtujących populację gminy Wiśniowa.

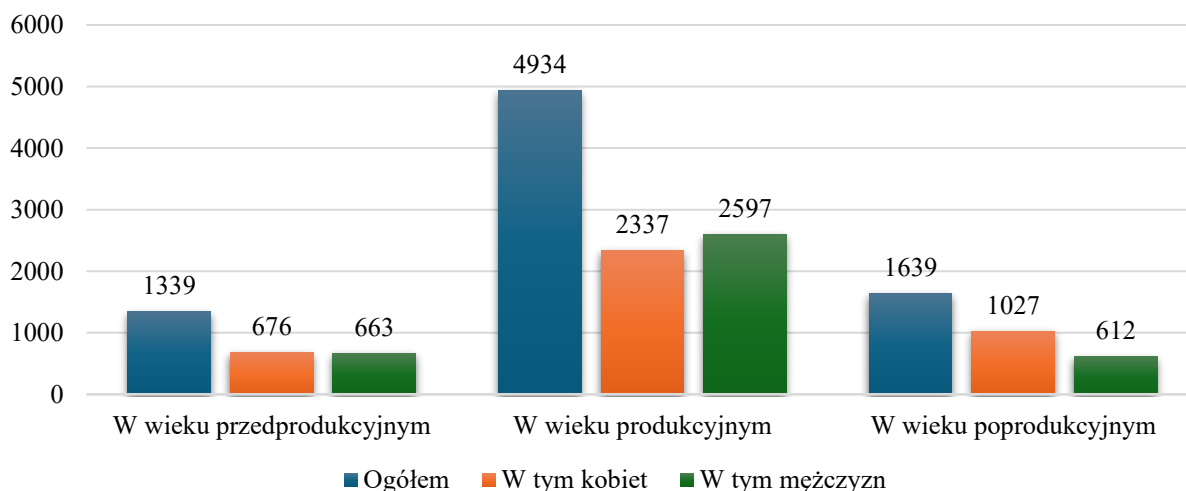
Demografia jest jedną z wielu istniejących dziedzin naukowych, której głównym celem jest opis i charakterystyka wszystkiego co wiąże się z ludźmi. Określa i opisuje zjawiska jak m.in. stan ludności, przyrost naturalny, migrację, strukturę płci itd. Podstawową i najważniejszą jednostką w dziedzinie demografii jest człowiek, rodzina i gospodarstwa domowe. Wokół tych zagadnień i jednostek skupiają się formy badawcze w omawianej dziedzinie. Poniżej przedstawiona analiza sytuacji demograficznej gminy Wiśniowa została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane zgromadzone przez Urząd Gminy Wiśniowa.

Na poniższym wykresie nr 1 przedstawiono dane demograficzne gminy Wiśniowa w układzie dynamicznym z ostatnich trzech lat pod względem całkowitej populacji jednostki samorządowej oraz w podziale mieszkańców ze względu na płeć według danych zgromadzonych przez Urząd Stanu Cywilnego w Wiśniowej. Z poniższego wykresu i zawartych w nim danych wynika, że liczba mieszkańców gminy Wiśniowa w analizowanym okresie czasu zmniejszała się z każdym kolejnym analizowanym rokiem. W 2022 r. całkowita liczba mieszkańców wyniosła 7 913. Dwa lata później w najnowszym badanym okresie czasu liczba mieszkańców zmniejszyła się względem 2022 r. i wynosiła 7 769 (spadek o 144 mieszkańców), z czego 3 897 stanowiły kobiety a 3 872 mężczyźni.

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Wiśniowa - ogółem i w podziale na płeć w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie USC w Wiśniowej

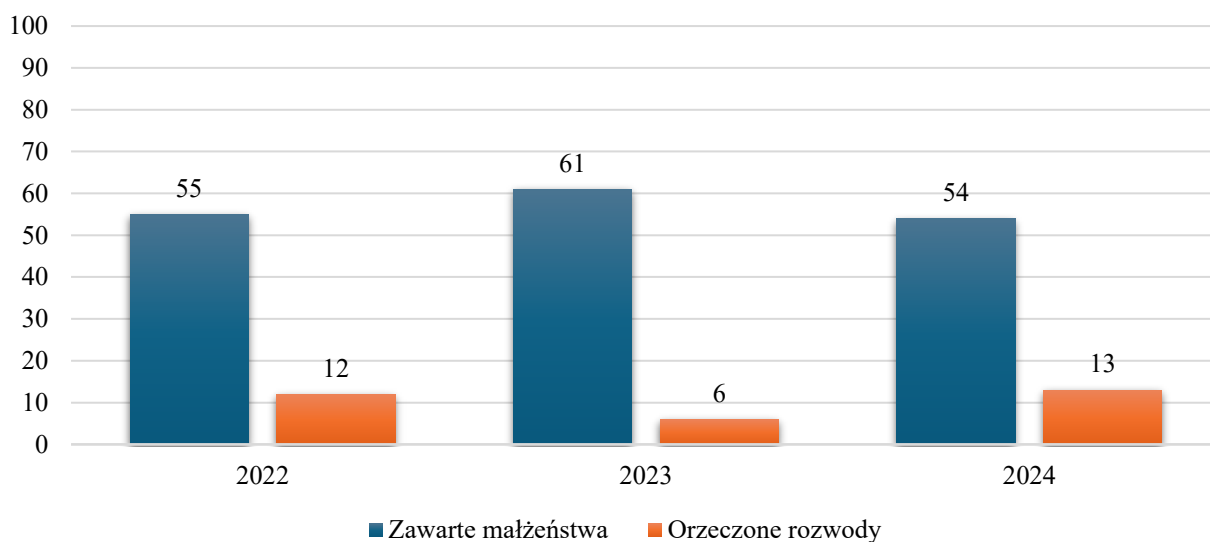
Na poniższym wykresie nr 2 przedstawiono analizę, która przedstawia podział na trzy ekonomiczne grupy wiekowe tj. osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Wiek przedprodukcyjny wyznaczony został jako zakres od 0 do 17 lat, wiek produkcyjny określono jako zakres od 18 do 59 lat, natomiast wiek poprodukcyjny zawiera się w zakresie powyżej 60 lub 65 roku życia w zależności od płci. Dane zostały udostępnione przez USC w Wiśniowej. Całkowita liczba mieszkańców gminy Wiśniowa w wieku przedprodukcyjnym w 2024 r. wyniosła 1 339, w tym 676 kobiet i 663 mężczyzn. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniosła 4 934, w tym 2 337 kobiet i 2 597 mężczyzn. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wyniosła 1 639, w tym 1 027 kobiet i 612 mężczyzn.

Wykres 2 Ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Wiśniowa w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie USC w Wiśniowej

Dane USC w Wiśniowej dostarczają także informacji na temat relacji małżeńskich i ich umocowania w strukturze rodziny. Według danych uzyskanych z urzędu w 2022 r. doszło do zawarcia 55 małżeństw oraz 12 orzeczonych rozwodów. Dwa lata później w 2024 r. doszło do zawarcia 54 małżeństw oraz do 13 orzeczonych rozwodów. Pozostałe informacje i dane przedstawiono na poniższym wykresie nr 3.

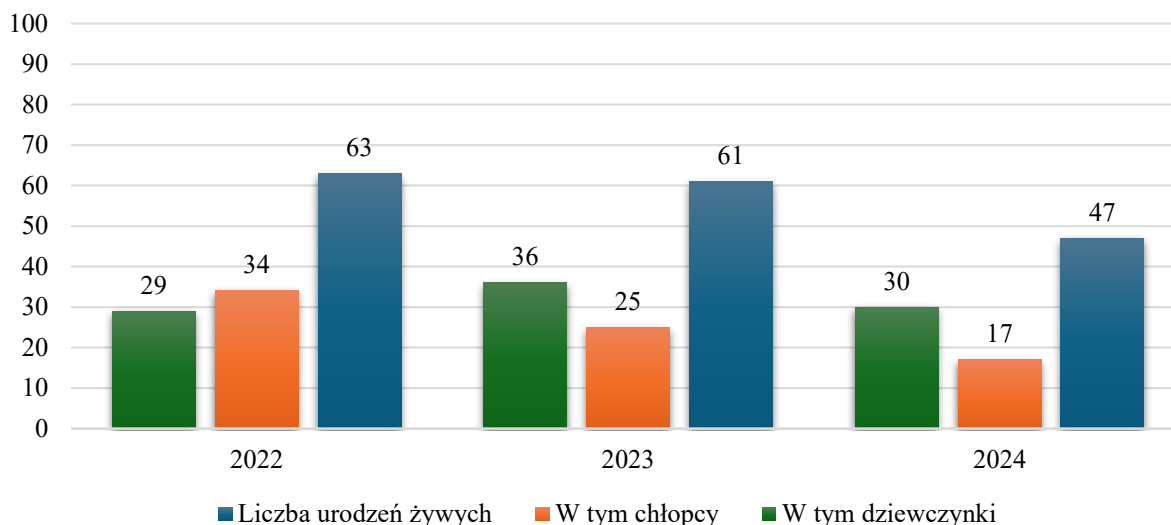
Wykres 3 Zmiany w strukturze rodziny w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie USC w Wiśniowej

Na poniższym wykresie nr 4 przedstawiono analizę dotyczącą liczby urodzeń żywych w podziale na płeć, opracowaną przez USC w Wiśniowej, dzięki czemu możliwa jest ocena sytuacji demograficznej gminy Wiśniowa oraz wskazania potencjalnych kierunków zmian w strukturze ludności istotnych z punktu widzenia planowania lokalnych działań społecznych i rozwojowych. W 2022 r. na świat przyszło 63 nowych mieszkańców gminy, w tym 29 dziewczynek i 34 chłopców. Dwa lata później w 2024 r. nastąpił spadek liczby urodzeń i było ich łącznie 47, z czego 30 stanowiły dziewczynki a 17 chłopcy.

Wykres 4 Liczba urodzeń żywych w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie USC w Wiśniowej

Narodzenia nowego potomstwa są dla rodziców dużym szczęściem i wyzwaniem. Istotnym czynnikiem dla decydowania się na dziecko są kwestie związane z bezpieczeństwem, w tym bezpieczeństwem socjalnym. Rodziny wielodzietne w gminie Wiśniowa stanowią ważną grupę społeczną, która korzysta z szerokiego wachlarza świadczeń i wsparcia, zarówno na poziomie ogólnokrajowym jak i lokalnym. Rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie Wiśniowej mogą liczyć na szereg świadczeń i wsparcia przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej ale i inne instytucje takich jak m.in.

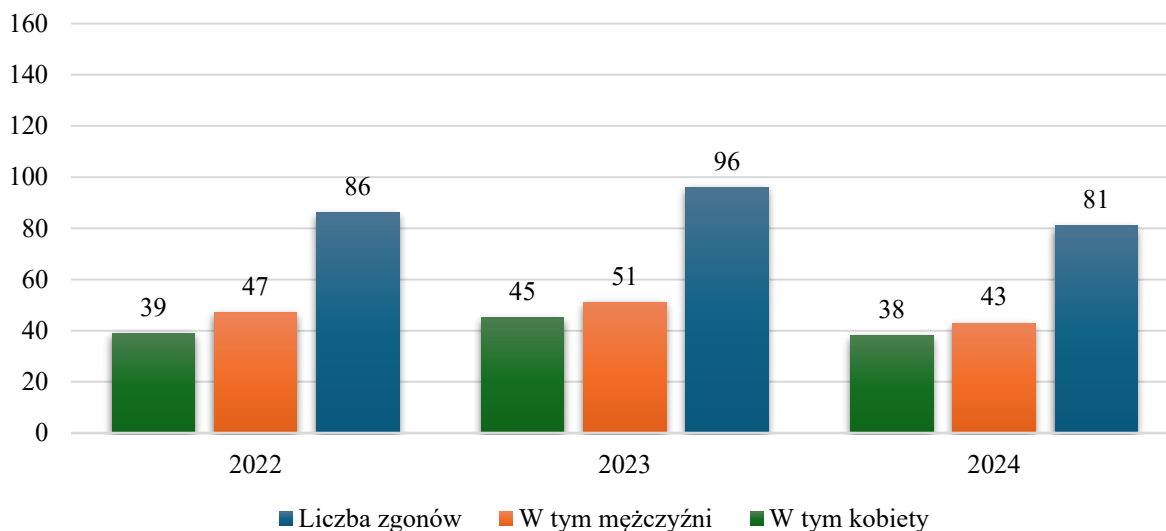
- świadczenia pieniężne i rzeczowe w tym zasiłki celowe i okresowe,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- Kartę Dużej Rodziny, która uprawnia do licznych zniżek,
- usługi opiekuńcze i asystenckie dla rodzin z osobami wymagającymi wsparcia,
- dodatki mieszkaniowe i energetyczne,
- dofinansowania z projektów unijnych i krajowych realizowanych przez Urząd Gminy Wiśniowa.

Rodziny wielodzietne w gminie Wiśniowa mogą liczyć na szerokie wsparcie instytucjonalne zarówno w wymiarze finansowym jak i społecznym. Dzięki funkcjonowaniu GOPS w Wiśniowej, programowi Karty Dużej Rodziny i różnorodnym inicjatywom prospołecznym, gmina stwarza odpowiednie warunki do wychowania dzieci, wzmacniania integracji rodzi i podnoszenia jakości życia mieszkańców.

Na następnym wykresie nr 5 przedstawiono dane zgromadzone przez USC w Wiśniowej dotyczące liczby zgonów w podziale na płeć na terenie gminy w latach 2022–2024. Liczba

zgonów w analizowanym okresie czasu ulegała wahaniom. W 2022 r. w gminie Wiśniowa zmarło 86 osób, w tym 47 mężczyzn i 39 kobiet. Dwa lata później w 2024 r. liczba zgonów zmniejszyła się i wyniosła 81, w tym 43 mężczyzn i 38 kobiet.

Wykres 5 Liczba zgonów – ogółem i w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie USC w Wiśniowej

2.5. Lokalna gospodarka

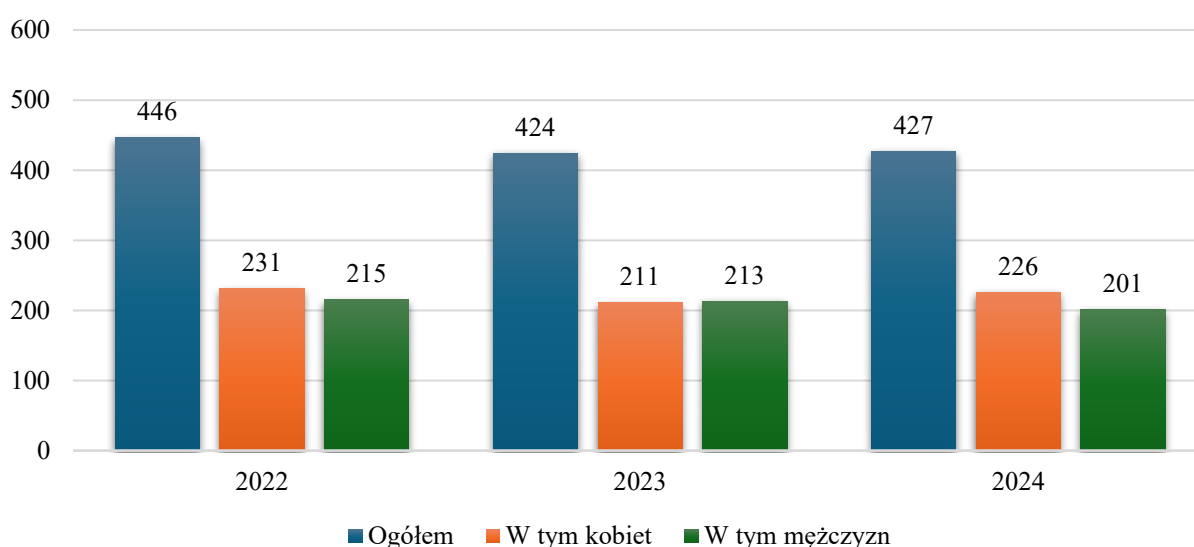
O poziomie rozwoju gospodarczego oraz kondycji sektora przedsiębiorczości w danej jednostce samorządu terytorialnego, wpływ na stan rzeczy ma wiele elementów takich jak m.in. liczba zarejestrowanych i aktywnie funkcjonujących podmiotów gospodarczych, struktura zatrudnienia mieszkańców czy poziom bezrobocia. Lokalna gospodarka w gminie Wiśniowa stanowi nieodłączny filar rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu. Jej charakter i potencjał kształtują różnorodne podmioty gospodarcze oraz szeroki zakres działalności w różnych sektorach gospodarki. Położenie gminy Wiśniowa, dostępność infrastruktury oraz aktywność mieszkańców sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji prowadzonych na terenie gminy. Władze lokalne gminy podejmują szereg aktywnych działań ukierunkowanych na wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki, poprawie warunków życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej w gminie. Inicjatywy podejmowane przez władze lokalne przyczyniają się w znacznym stopniu do poszerzania wiedzy oraz kompetencji zarówno obecnie funkcjonujących przedsiębiorców jak i potencjalnych nowych przedsiębiorców mieszkających na co dzień na terenie gminy, a chcących w przyszłości rozpocząć działalność gospodarczą.

Znacznym wpływ na rozwój gospodarczy gminy Wiśniowa mają także realizowane na jej terenie inwestycje infrastrukturalne, w tym budowa i modernizacja dróg lokalnych, poprawa

dostępności komunikacyjnej a także modernizacja i budowa nowych systemów wodociągowych i kanalizacyjnych. Władze lokalne od wielu lat skutecznie podejmują szereg działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym środków unijnych na realizację nowych inwestycji. Z powodzeniem w ostatnich latach samorząd lokalny wdraża projekty, które jeszcze mocniej zwiększają konkurencyjność gospodarczą gminy na tle całego regionu oraz podejmują działania wspierające rozwój lokalnych inicjatyw. Analiza struktury i potencjału lokalnej gospodarki pozwala na identyfikację kluczowych wyzwań oraz szans, które będą mieć wpływ na dalszy rozwój całej społeczności gminy Wiśniowa.

Na poniższym wykresie nr 6 przedstawiono dane zgromadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie dotyczące bezrobocia rejestrowanego w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024. Dotyczy to osób bezrobotnych pozostających bez stałego zatrudnienia w wieku produkcyjnym 18–64 lata. W analizowanym okresie czasu liczba osób bezrobotnych ulegała niewielkim wahaniom. W 2022 r. łączna liczba osób bezrobotnych na terenie gminy wyniosła 446 mieszkańców, w tym 231 kobiet i 215 mężczyzn. W 2024 r. liczba osób bezrobotnych względem dwóch lat wstecz zmniejszyła się i wyniosła 427, w tym 226 stanowiły kobiety a 201 to mężczyźni. Analizując poniższe dane należy stwierdzić, że poziom bezrobocia wśród mieszkańców gminy Wiśniowa w analizowanym okresie czasu jest na stabilnym poziomie i na przestrzeni ostatnich dwóch lat uległ niewielkiemu spadkowi względem sytuacji w 2022 r.

Wykres 6 Bezrobocie rejestrowane w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Strzyżowie

2.6. Mieszkalnictwo

Jednym z kluczowych obszarów determinujących rozwój lokalny jednostki terytorialnej jest poziom rozwoju mieszkalnictwa na jej terenie. Posiadanie odpowiednio rozwiniętych zasobów mieszkaniowych stanowi istotny czynnik sprzyjający zarówno utrzymaniu, jak i potencjalnemu zwiększeniu liczby mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Racjonalne i długofalowe kształtowanie zasobów mieszkaniowych realizowane jest w oparciu o dokumenty planistyczne, w szczególności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzone i uchwalane zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plany zagospodarowania przestrzennego. Na podstawie nowelizacji przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązujące dotychczas dokumenty studia uwarunkowań zostaną zastąpione nowym dokumentem, Planem Ogólnym. Dokument ten będzie miał charakter obligatoryjny i stanie się podstawą oceny zgodności planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy. Wprowadzenie Planu Ogólnego ma na celu przede wszystkim uporządkowanie oraz uszczelnienie procedur administracyjnych związanych z kształtowaniem ładu przestrzennego.

Zasoby mieszkaniowe gminy Wiśniowa charakteryzują się przewagą budownictwa jednorodzinnego, rozproszonego w układzie wiejskim. Dominują budynki wolnostojące w większości zlokalizowane wzdłuż głównych dróg oraz w centrach miejscowości. Struktura mieszkaniowa gminy jest w dużej mierze odzwierciedleniem tradycyjnego, rolniczego charakteru regionu.

Zdecydowana większość mieszkań stanowi własność prywatną. Zasoby komunalne są ograniczone i obejmują głównie lokale socjalne oraz mieszkania o charakterze tymczasowym, przeznaczone dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej lub wymagających wsparcia z systemu pomocy społecznej. W gminie nie funkcjonują zasoby spółdzielni mieszkaniowych ani większe zespoły zabudowy wielorodzinnej, co jest charakterystyczne dla jednostek o wiejskim charakterze. Zabudowa mieszkaniowa w znacznej części ma wieloletni charakter a jej stan techniczny jest zróżnicowany. W wielu budynkach wymagana jest modernizacja w zakresie termoizolacji, wymiany źródeł ogrzewania na bardziej ekologiczne oraz poprawy efektywności energetycznej. Procesy te wspierane są poprzez lokalne i regionalne programy dofinansowań, m.in. z funduszy krajowych i europejskich.

Na terenie gminy Wiśniowa obserwuje się umiarkowany rozwój budownictwa jednorodzinnego, wynikający głównie z potrzeb ludności miejscowej oraz powrotów mieszkańców po okresie migracji zarobkowych. Dostępność terenów budowlanych i rolnych

sprzyja indywidualnej zabudowie, jednak tempo rozwoju mieszkaniowego ograniczają czynniki demograficzne – w szczególności zmniejszająca się liczba młodych rodzin oraz migracje do większych ośrodków miejskich, takich jak Strzyżów czy Rzeszów.

Ważnym aspektem polityki mieszkaniowej gminy jest zapewnienie lokali dla osób i rodzin wymagających wsparcia, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin w kryzysie. Gmina prowadzi działania w zakresie utrzymania i modernizacji lokali komunalnych a także stara się pozyskiwać środki zewnętrzne na rozwój infrastruktury mieszkaniowej o charakterze społecznym.

Mieszkania komunalne – przeznaczone są dla osób i rodzin o niskich dochodach, które nie mogą samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych na rynku komercyjnym. Najem w takim przypadku zawierany jest na czas nieoznaczony, zapewniając stabilność bytową. Przydział mieszkania komunalnego wymaga złożenia odpowiedniego wniosku oraz dokumentów potwierdzających dochody i brak tytułu prawnego do innego lokalu. Decyzję podejmuje gmina po weryfikacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej wnioskodawców. Z tej formy wsparcia mieszkalnictwa korzystać mogą osoby samotne, rodziny wielodzietne, niepełnosprawni, seniorzy oraz młode osoby opuszczający pieczę zastępczą w ramach programów usamodzielnienia.

Mieszkania socjalne – adresowane są głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszym położeniu tj. bezdomnych, po eksmisjach, o bardzo niskich dochodach i nieposiadających żadnego lokalu mieszkalnego. Lokale te zwykle mają niższy standard i przyznawane są na czas określony zwykle 2–5 lat, na podstawie umowy najmu socjalnego. Gmina przy przedłużeniu umowy przeprowadza ponowną weryfikację i wówczas może podjąć decyzję o rozwiązaniu umowy, jeśli najemca uzyska dostęp do innego lokalu.

Kierunki działań w zakresie polityki mieszkaniowej gminy Wiśniowa koncentrują się na kilku priorytetowych obszarach:

- modernizacji i utrzymaniu istniejącego zasobu komunalnego,
- zwiększaniu liczby lokali socjalnych, w miarę możliwości budżetowych,
- racjonalnemu gospodarowaniu zasobem gminnym, w tym odzyskiwanie lokali poprzez rotację najemców,
- wspieraniu budownictwa indywidualnego, m.in. poprzez uzbrajanie terenów w infrastrukturę techniczną,
- współpracy z powiatem strzyżowskim i instytucjami pomocy społecznej w zakresie zapewnienia mieszkań osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Według informacji uzyskanych z Urzędu Gminy Wiśniowa, kwestie mieszkalnictwa, których właścicielem jest gmina przedstawiają się w sposób następujący:

liczba mieszkań:

- 2024 r. – 18,
- 2023 r. – 18,
- 2022 r. – 18,

w tym mieszkań komunalnych:

- 2024 r. – 18,
- 2023 r. – 18,
- 2022 r. – 18.

w tym mieszkań socjalnych:

- 2024 r. – 0,
- 2023 r. – 0,
- 2022 r. – 0,

liczba złożonych wniosków na mieszkanie komunalne:

- 2024 r. – 5,
- 2023 r. – 4,
- 2022 r. – 2,

liczba oczekujących na mieszkanie socjalne:

- 2024 r. – 3,
- 2023 r. – 0,
- 2022 r. – 0.

Samorząd gminy Wiśniowa prowadzi aktywną działalność inwestycyjną w zakresie mieszkalnictwa społecznego. Według opublikowanego raportu o stanie gminy za 2024 r. wykonano szereg nowych oraz dokończono wiele zadań inwestycyjnych i remontów dla budynków będących własnością gminy Wiśniowa. Do, niektórych z nich należą m.in.

- zwiększenie atrakcyjności i dostępności bazy kulturalnej i turystycznej gminy Wiśniowa poprzez rozbudowę Ośrodka Kultury o windę wraz z niezbędną przebudową strefy wejściowej – kwota 447 400,86 zł,
- zaprojektowanie i wykonanie rozbudowy i przebudowy budynku DL w Szufnarowej o garaż 1 stanowiskowy Ochotniczej Straży Pożarnej w Szufnarowej wraz z rozbiórką istniejącej wiaty – kwota 223 803,67 zł,
- przebudowa budynku szkoły w Pstrągówce na Dzienny Dom Pomocy w Gminie Wiśniowa – kwota 1 052 232,93 zł.

Inne mniejsze inwestycje związane z remontami, rozbudową sieci oświetlenia ulicznego oraz bieżącym utrzymaniem budynków wykonano m.in.

Prace związane z budynkami:

- remont dachu w DL w Kozłótku – kwota 152 059,10 zł brutto,
- wykonanie instalacji co w budynku domu ludowego w Jaszczurowe – kwota 20 000,00 zł,
- dostosowanie łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku GOK w Wiśniowej – kwota 25 713,64 zł.

Prace związane z oświetleniem:

- odcinek oświetlenia w Kalembinie wraz z przyłączem,
- oświetlenie solarne Jazowa,
- oświetlenie Tułkowie – rozbudowano odcinek,
- dowieszenie lamp Markuszowa,
- podwieszenie Lamp Różanka,

Na łączną kwotę: 104 335,98 zł.

W raporcie o stanie gminy za 2024 r. czytamy o modernizacji infrastruktury sportowej w gminie Wiśniowa w ramach której planuje się:

- budowę placu zabaw w Kalembinie,
- budowę placu zabaw i miasteczka rowerowego w Wiśniowej,
- rozbudowę placu zabaw w Kozuchowie,
- budowę boiska streetball w Różance,
- budowę zadaszenia trybun oraz oświetlenia płyty głównej boiska i boiska treningowego,
- wymianę pozostałej części oświetlenia na LED,
- budowę żłobka.

Według danych raportu o stanie gminy za 2024 r. wydano 89 decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowaniu terenu oraz 12 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Polityka mieszkaniowa gminy Wiśniowa koncentruje się na zapewnieniu podstawowych warunków bytowych dla osób o niskich dochodach i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Władze lokalne prowadzą zrównoważoną gospodarkę lokalami komunalnymi, inwestując w ich utrzymaniu i sukcesywnie dostosowując standard do współczesnych wymagań. Wsparcie instytucjonalne realizowane przez GOPS w Wiśniowej oraz Urząd Gminy Wiśniowa pozwala przeciwdziałać wykluczeniu mieszkaniowemu, wpisując się w cele społeczne oraz rozwojowe gminy.

2.7. Infrastruktura techniczna i transport

Infrastruktura techniczna gminy Wiśniowa charakteryzuje się nowoczesnością oraz systematycznym rozwojem, zapewniając mieszkańcom oraz osobom spoza gminy szeroki dostęp do usług administracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych i turystycznych. Mieszkańcy mają zagwarantowany powszechny dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej jakości dostarczanych mediów do gospodarstw domowych oraz obiektów użyteczności publicznej. Infrastruktura drogowa obejmująca zarówno obszar centralny gminy jak i tereny wiejskie, podlega systematycznej modernizacji i rozbudowie. Realizowane inwestycje obejmują m.in. rozbudowę nowych dróg i oświetlenia ulicznego a także wdrażanie rozwiązań przyjaznych środowisku. Prowadzone działania przyczyniają się do stałej poprawy komfortu życia mieszkańców oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa, co w konsekwencji wzmacnia atrakcyjność gminy Wiśniowa jako miejsca sprzyjającego osiedlaniu się oraz oferującego szeroki wachlarz różnego rodzaju usług społecznych. Wysoka jakość infrastruktury technicznej stanowi istotny element realizacji celów strategicznych w obszarze poprawy warunków życia oraz rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnoty lokalnej.

W poniższym podrozdziale przeanalizowano, niektóre kwestie związane z infrastrukturą techniczną w postaci sieci wodociągów, kanalizacji, gazu oraz dróg. Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują między innymi wspomniane kwestie związane z infrastrukturą w postaci wodociągów, kanalizacji, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych oraz zaopatrzeniem w gaz.

Sieć wodociągowa

Ludność gminy Wiśniowa zaopatrywana jest w wodę przede wszystkim z wodociągów zbiorczych oraz z indywidualnych ujęć w postaci studni. System wodociągowy gminy zasilany jest głównie z ujęć wód źródłanych oraz podziemnych.

Według raportu o stanie gminy za 2024 r. stan sieci wodociągowej przedstawiał się w sposób następujący:

- długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej – 66,4 km,
- liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 1783 sztuk,
- ludność korzystająca – 5 870 osób,
- zużycie wody w gospodarstwach domowych wyniosło 27,2 m³ na 1 mieszkańca w ciągu roku,

- z sieci wodociągowej korzystało 77,5 % mieszkańców gminy,
- budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy Wiśniowa – 68,1 %.

Wnioski praktyczne: rozbudowa i modernizacja sieci oraz utrzymanie ujęć wody są kontynuowane, priorytetem pozostaje poprawa dostępności wody w miejscowościach peryferyjnych oraz zapewnienie niezawodności zasilania (rezerwa ujęć, monitoring jakości).

Sieć kanalizacyjna

Kanalizacja sanitarna jest kolejnym obszarem będącym w zainteresowaniu władz lokalnych gminy Wiśniowa. Na terenie Gminy Wiśniowa funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana w miejscowości Wiśniowa, pracująca w technologii osadu czynnego, o średniej przepustowości $Q_{sr} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$. Docelowo planowana jest rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków poprzez budowę dodatkowego reaktora biologicznego o przepustowości $400 \text{ m}^3/\text{d}$, co pozwoli na zwiększenie zdolności oczyszczania ścieków oraz dostosowanie infrastruktury do przyszłych potrzeb gminy.

Zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym, dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń ścieków odprowadzanych do odbiornika wynoszą:

- BZT₅ – do 25 mg O₂/l,
- ChZT – do 125 mg O₂/l,
- zawiesina ogólna – do 35 mg/l.

Wyniki badań jakości ścieków oczyszczonych w 2023 roku wskazują na znacznie niższe wartości ww. wskaźników i wynosiły średnio:

- BZT₅ – 2,57 mg O₂/dm³ (na podstawie 4 prób),
- ChZT – 19,55 mg O₂/dm³ (na podstawie 4 prób),
- zawiesina ogólna – 3,95 mg/dm³ (na podstawie 4 prób).

Powyższe dane potwierdzają, że ścieki oczyszczone spełniają warunki określone w pozwoleniu wodnoprawnym. Osad ściekowy powstający w procesie oczyszczania jest odwadniany na prasie, a następnie czasowo magazynowany pod zadaszeniem w celu dalszego odwodnienia. Osad przekazywany jest następnie wyspecjalizowanej firmie do kompostowania oraz rolniczego wykorzystania. Pozostałe odpady powstające w procesie oczyszczania ścieków, tj. skratki oraz piasek, odbierane są przez uprawnione podmioty posiadające stosowne zezwolenia i przekazywane do dalszego zagospodarowania w odpowiednich instalacjach.

Sieć gazowa

Gmina Wiśniowa posiada dobrze rozwiniętą sieć gazową, dostarczając gaz do wielu gospodarstw domowych i budynków użyteczności publicznej. Istniejące sieci gazowe i stacje

redukcyjne w większości zabezpieczają bieżące potrzeby mieszkańców. Do sieci gazowej przyłączonych jest ponad 50% mieszkańców gminy a około 20% z nich wykorzystuje gaz do celów grzewczych, co istotnie przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa stałe i wpływa na jakość powietrza.

Wnioski praktyczne: kontynuowanie dialogu i współpracy z operatorem gazowym i monitorowanie możliwości rozwijania sieci tam, gdzie istnieje zapotrzebowanie; rozważanie akcji informacyjnych dla mieszkańców dotyczących warunków przyłączeń i możliwych dofinansowań.

Infrastruktura drogowa

Gmina Wiśniowa dysponuje infrastrukturą drogową o zróżnicowanym charakterze: drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne wewnętrzne, które łączą miejscowości gminy i zapewniają połączenie z ośrodkami sąsiednimi oraz z głównymi ciągami komunikacyjnymi regionu. Stan dróg oraz ich dostępność mają istotne znaczenie zarówno dla mobilności mieszkańców, jak i dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Infrastruktura drogowa gminy Wiśniowa (województwo podkarpackie, powiat strzyżowski) tworzy spójny układ komunikacyjny obejmujący drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, który zapewnia dogodny dostęp do głównych ośrodków regionu – Strzyżowa, Frysztaka i Dębicy – oraz połączenie z siecią dróg krajowych.

Do najbardziej istotnych i strategicznych tras drogowych przebiegających przez teren gminy Wiśniowa należą:

- Droga Wojewódzka nr 986, łącząca miejscowości Dąbie-Ropczyce-Wiśniowa. Stanowi ważny szlak komunikacyjny dla mieszkańców gminy, umożliwiając dojazd do ośrodków powiatowych i wojewódzkich, oraz połączenie z trasami wyższej kategorii.

Wnioski dla potrzeb Strategii – utrzymanie i modernizacja DW 986 mająca kluczowe znaczenie dla poprawy dostępności komunikacyjnej gminy, wsparcie ze strony władz samorządowych i wojewódzkich w zakresie chodników, bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz utrzymanie w odpowiedniej kondycji nawierzchni, oznakowania oraz odwodnienia na odcinkach przebiegających przez teren gminy, szczególnie w strefach zamieszkania.

- Droga wojewódzka nr 988, przebiegająca przez województwo podkarpackie, łącząca Babice z Warzycami a po drodze m.in. przez Strzyżów i Wiśniową. DW 988 przebiega przez centrum gminy i w jej pobliżu, co czyni ją główną osią komunikacyjną, umożliwiając włączenie się do sieci regionalnej i krajowej.

Wnioski dla potrzeb Strategii – DW 988 pełni funkcję głównej arterii, dlatego istotnym jest zapewnienie płynności ruchu, bezpieczeństwa i komfortu dla mieszkańców oraz przyjezdnych. Z uwagi na przebieg drogi przez teren zabudowany gminy, istotna jest współpraca przy inwestycjach drogowych w postaci m.in. budowy chodników, zatok autobusowych, zjazdów oraz infrastruktury ograniczającej hałas i drgania.

Uzupełnieniem i bardzo ważnym elementem układu komunikacyjnego na terenie gminy Wiśniowa są drogi powiatowe, m.in. nr 1320R Cieszyna-Huta Gogołowska-Kamienica, nr 1349R Brzeziny-Jaszczurowa-Stępina, nr 2405R Jaszczurowa-Wiśniowa, utrzymywane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Strzyżowie, sieć dróg gminnych i wewnętrznych, o długości przekraczającej 150 km, zapewniających połączenia pomiędzy sołectwami i dostęp do usług publicznych. Drogi gminne pełnią ważną funkcję lokalną dla mieszkańców gminy, umożliwiając im komunikację rolniczą i dojazd do szkół, przystanków, urzędów oraz gospodarstw. Gmina w tym aspekcie prowadzi systematyczne prace modernizacyjne i inwestycje poprawiające stan techniczny tej infrastruktury.

Inwestycje w infrastrukturę drogową w gminie Wiśniowa obejmujące m.in. przebudowę i remonty istniejących ciągów komunikacyjnych oraz budowę nowych odcinków dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą taką jak chodniki, energooszczędne oświetlenie uliczne czy kanalizację deszczową. Dzięki realizacji inwestycji zauważalna jest poprawa bezpieczeństwa ruchu, komfort użytkowania dróg oraz dostępność usług publicznych i miejsc pracy. W ostatnich latach samorząd gminny wyraźnie zwiększył nakłady na inwestycje drogowe, co wpływa na wzrost atrakcyjności gminy zarówno dla mieszkańców, jak i nowych inwestorów.

Do najważniejszych realizacji w ostatnich miesiącach w zakresie poprawy dostępności sieci dróg na terenie gminy Wiśniowa należą m.in.

- Modernizacja infrastruktury drogowej – Jaszczurowa,
- Modernizacja infrastruktury drogowej – Jazowa,
- Modernizacja infrastruktury drogowej – Markuszowa,
- Modernizacja infrastruktury drogowej – Szufnarowa,
- Modernizacja infrastruktury drogowej – Wiśniowa.

W 2024 r. w gmina dofinansowywała realizację:

- przebudowy DW 986 w m Wiśniowa – koszt całkowity 1 105 702,57 zł (dofinansowanie 30 tys zł),
- remontu DW 988 w m Kozuchów Kalembina – koszt całkowity 960 000,00 zł (dofinansowanie 50 tys zł),

- remontu DW 988 w m Kalembina – modernizacja chodnika - koszt całkowity 105 752,94 zł (dofinansowanie 30 tys zł).

Transport publiczny

Transport publiczny w gminie Wiśniowa odgrywa istotną rolę w zapewnianiu mobilności mieszkańców, zwłaszcza w kontekście połączeń z ośrodkami ponadlokalnymi, takimi jak Strzyżów, Rzeszów, Jasło czy Krosno. System transportu opiera się głównie na komunikacji autobusowej i busowej, uzupełnianej przez połączenia kolejowe, które przebiegają doliną Wisłoka. Transport publiczny na terenie gminy ma charakter lokalny i oparty jest głównie na połączeniach autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, które zapewniają komunikację pomiędzy miejscowościami gminy oraz z pobliskimi ośrodkami takimi jak Strzyżów, Frysztak i Wielopolem Skrzyńskim. Na terenie gminy funkcjonuje system gminnych przewozów pasażerskich reaktywowany w 2021 r. z inicjatywy Wójta Gminy Wiśniowa i współfinansowany z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych.

Autobusy kursują w dni nauki szkolnej na czterech głównych trasach łączących poszczególne miejscowości gminy:

- Wiśniowa – Pstrągówka – Jaszczurowa – Wiśniowa,
- Kożuchów – Markuszowa – Oparówka – Jazowa – Wiśniowa,
- Pstrągówka – Wiśniowa – Szufnarowa – Tułkowice – Wiśniowa,
- Wiśniowa – Niewodna – Różanka – Szufnarowa – Wiśniowa.

Przystanki autobusowe rozmieszczono w każdej z miejscowości, przy szkołach, domach ludowych, sklepach i urzędach, co zapewnia mieszkańcom wygodny dostęp do komunikacji. Dzięki nawiązaniu współpracy gmin Wiśniowa, Frysztak i Wielopole Skrzyńskie oraz powiatu strzyżowskiego od 2022 r. funkcjonują także linie o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniające dojazd do większych ośrodków. Do najbardziej kluczowych należą:

- Wielopole Skrzyńskie – Wiśniowa – Strzyżów, kursująca kilka razy dziennie, umożliwiająca dojazd do szkół średnich i urzędów w Strzyżowie
- Huta Gogołowska – Stępina – Cieszyna – Frysztak – Wiśniowa – Strzyżów, linia powiatowa obsługiwana przez operatora wyłonionego przez powiat strzyżowski,
- Strzyżów – Wiśniowa – Frysztak – Krosno, regionalna linia PKS, zapewniająca połączenie z ośrodkami przemysłowo-edukacyjnymi w Krośnie.

Transport publiczny w gminie Wiśniowa odgrywa duże znaczenie społeczne. Umożliwia codzienny dojazd uczniom do szkół średnich w Strzyżowie, Krośnie a osobom starszym do ośrodków zdrowia i instytucji administracji, natomiast mieszkańcom pracującym poza miejscem zamieszkania, dojazd do zakładów pracy. Sieć przystanków i częstotliwość

połączeń dostosowana jest do rytmu lokalnego życia społeczno-gospodarczego. Połączenia autobusowe obejmują większość miejscowości, zapewniając dobrą komunikację z sąsiednimi gminami i powiatem. System jest stale rozwijany i dostosowywany do potrzeb mieszkańców, stanowiąc ważny element zrównoważonej mobilności na obszarach wiejskich.

Transport kolejowy

Transport kolejowy stanowi ważny element systemu komunikacyjnego gminy Wiśniowa, zapewniając mieszkańcom oraz przedsiębiorcom dogodne połączenia z głównymi ośrodkami regionu. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 106 Rzeszów-Jasło, będąca jednym z głównych szlaków komunikacyjnych w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego. Wspomniana linia kolejowa nr 106 została zbudowana pod koniec XIX wieku i odgrywa istotną rolę zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Łączy stolicę województwa podkarpackiego Rzeszów z miejscowościami takimi jak Strzyżów, Wiśniowa, Frysztak, Jedlicze i Jasło, stanowiąc tym samym fragment ważnego ciągu komunikacyjnego prowadzącego dalej w kierunku Krosna i Zagórza. Na terenie gminy Wiśniowa zlokalizowany jest przystanek w samym centrum miejscowości, umożliwiając mieszkańcom odpowiedni dostęp i korzystanie z bezpośrednich połączeń kolejowych. Dla mieszkańców gminy przystanek kolejowy stanowi istotny element w podróżach do pracy, szkół i uczelni wyższych. W ostatnich latach poczyniono inwestycje poprawiające stan infrastruktury peronowej oraz oznakowania, co przełożyło się na wzrost bezpieczeństwa i komfort podróżnych. Transport kolejowy pełni w gminie Wiśniowa funkcję uzupełniającą wobec transportu drogowego, a jednocześnie stanowi ekologiczną i ekonomiczną alternatywę dla dojazdów do większych miast. Kolej odgrywa również rolę w obsłudze ruchu turystycznego, zwłaszcza w sezonie letnim, kiedy wzrasta liczba podróżnych odwiedzających region, szczególnie w rejonie Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego.

Transport kolejowy w gminie Wiśniowa oparty na linii nr 106 Rzeszów-Jasło, stanowi ważny element infrastruktury transportowej, wspierający rozwój społeczny i gospodarczy regionu. Dostępność przystanku w gminie umożliwia mieszkańcom komfortowe przemieszczanie się, a modernizacja linii w ostatnich latach zwiększyła jej atrakcyjność. Utrzymanie i dalszy rozwój transportu kolejowego mają kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy mobilności mieszkańców i ograniczenia negatywnego wpływu na transportu na środowisko naturalne.

Transport lotniczy

Mieszkańcy gminy Wiśniowa mają dogodny dostęp do regionalnych portów lotniczych, co stanowi istotny element w kontekście rozwoju komunikacyjnego i gospodarczego gminy.

Najbliższym lotniskiem dostępnym dla mieszkańców gminy jest Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka, położony w odległości około 60 km od Wiśniowej. Lotnisko pełni funkcję głównego portu lotniczego województwa podkarpackiego, oferując połączenia krajowe i międzynarodowe, m.in. do Warszawy, Londynu, Dublina, Mediolanu czy Monachium. Dzięki dobrze rozwiniętej sieci drogowej, głównie drogom wojewódzkim nr 988 i 986 prowadzącym do Rzeszowa, dojazd do portu lotniczego z centrum gminy Wiśniowa zajmuje około 1–1,5 godziny. Innym portem dostępnym dla mieszkańców gminy jest Port Lotniczy Kraków-Balice, oddalony o około 160 km od Wiśniowej. Lotnisko to oferuje szeroką siatkę połączeń międzynarodowych, stanowiąc alternatywny kierunek dla mieszkańców i przedsiębiorców działających w regionie.

Dostęp do infrastruktury lotniczej ma znaczenie głównie w kontekście mobilności zawodowej mieszkańców, rozwoju przedsiębiorczości oraz promocji turystycznej regionu. W dłuższej perspektywie rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej w regionie, może znacząco wpłynąć na większą dostępność do lotniska w Rzeszowie-Jasionce. Ułatwi to mieszkańcom i przedsiębiorcom korzystanie z transportu lotniczego w celach zawodowych, edukacyjnych oraz turystycznych, co przełoży się na wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności osiedleńczej na terenie gminy Wiśniowa.

3. Instytucje pomocy społecznej oraz charakterystyka podejmowanych działań

3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214), nakłada na każdą jednostkę samorządową w tym gminy, obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc może być świadczona w formie pieniężnej i niepieniężnej, a podstawą jej udzielenia jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i wydanie na tej podstawie stosownej decyzji. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej, poprzez wykonywanie obowiązków służbowych w ramach pracy socjalnej mogą wzmacniać zdolności swoich podopiecznych, motywujących ich do samodzielnego rozwiązywania problemów, jak również włączając ich czynnie w życie zawodowe i społeczne.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,

- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Poniżej przedstawione wskaźniki analizują liczbę rodzin korzystających w danym okresie z pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej. Dane te umożliwiają ocenę skali zjawiska oraz analizę sytuacji społeczno-ekonomicznej lokalnej społeczności.

W tabeli nr 1 przedstawiono wskaźniki dotyczące rodzin, w tym rodzin z powodów problemów uzależnień korzystających z pomocy społecznej oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej w latach 2022–2024. W 2022 r. GOPS objął wsparciem 311 rodzin, w tym 13 rodzin, u których występował problem z uzależnieniem. W 2024 r. liczba rodzin otrzymująca pomoc zmniejszyła się i wyniosła 279 rodzin, w tym 17 rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień. W analizowanym okresie czasu zauważalna jest tendencja spadkowa liczby rodzin korzystających z pomocy oferowanej przez GOPS, co pozwala jednocześnie zakładać o poprawie sytuacji bytowej rodzin w gminie Wiśniowa oraz zmniejszeniu obciążeń finansów i wydatków publicznych.

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024

Rodziny korzystające z pomocy społecznej oferowanej przez GOPS					
Liczba rodzin – ogółem			W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
311	289	279	13	14	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

W kolejnej tabeli nr 2 dokonano analizy rodzajów oferowanej pomocy przez GOPS w Wiśniowej z podziałem na świadczenia rzeczowe, pieniężne oraz porady dla potrzebujących wsparcia osób w latach 2022–2024. W analizowanym okresie czasu liczba udzielonej pomocy osobom potrzebującym przez GOPS była w każdym analizowanym roku na dość zbliżonym do siebie pułapie. W 2022 r. udzielono wsparcia 496 osobom, rok później liczba zmniejszyła się i wynosiła 447, a w 2024 r. wyniosła 422 osoby. W kwestii świadczeń rzeczowych GOPS w 2022 r. udzielił wsparcia 242 osobom, w 2023 r. było to 210 osób, a w 2024 r. liczba wyniosła 180. Świadczenia pieniężne dla osób z każdym kolejnym rokiem ich liczba ulegała wahaniom pod względem ich udzielen dla potrzebujących osób. W 2022 r. zanotowano ich 212, rok później było to 194, a w 2024 r. liczba wyniosła 199. Świadczenia porad dla osób w 2022 r. udzielonych przez GOPS wyniosły łącznie 145, w 2023 r. było ich 95, a w 2024 r. liczba wyniosła 92. W analizowanym okresie czasu zauważalna jest tendencja spadkowa udzielanej pomocy od GOPS w latach 2022–2024 co pozwala zakładać, że sytuacja w tym aspekcie poprawia się. Liczba osób korzystających z pomocy jest na zbliżonym poziomie a w ostatnich dwóch latach zmniejszyła się, co przekłada się także na stabilność finansową gminy w kontekście wydatków socjalnych oraz poprawie kwestii bytowych rodzin z terenu gminy Wiśniowa.

Tabela 2 Rodzaje oferowanej pomocy przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024

Rodzaje pomocy społecznej oferowanej przez GOPS											
Liczba osób – ogółem			Świadczenia rzeczowe dla osób			Świadczenia pieniężne dla osób			Świadczenie porady dla osób		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
496	447	422	242	210	180	212	194	199	145	95	92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

W tabeli nr 3 przedstawiono powody, dla których przyznawana jest pomoc społeczna oferowana przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024. Wyszczególniono podział na jednaście głównych przyczyn. W latach 2022–2024 w gminie łączna liczba przyznawanej pomocy dla osób z każdym kolejnym rokiem zmniejszała się. W 2022 r. łączna liczba udzielonej pomocy mieszkańcom wyniosła 606, w kolejnym roku było to 588, a w 2024 r. wyniosła ona 529. Do najczęstszych przyczyn przyznawania pomocy społecznej oferowanej mieszkańcom gminy Wiśniowa w analizowanym okresie czasu należała: niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2024 r. najczęstszym powodem

przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Wiśniowej była długotrwała lub ciężka choroba, z tego tytułu wsparcie otrzymało 135 osób. Z powodu niepełnosprawności wsparcie otrzymało 102 osób, natomiast 100 osób otrzymało pomoc w wyniku ubóstwa. Pozostałe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3 Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024

Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS			
	2022	2023	2024
Ogółem	606	588	529
Niepełnosprawność	116	114	102
Bezrobocie	127	105	82
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	107	117	100
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	93	86	71
Długotrwała lub ciężka choroba	141	140	135
Alkoholizm	13	14	17
Przemoc w rodzinie	3	3	5
Zdarzenia losowe	4	4	11
Ochrona macierzyństwa	4	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu karnego	1	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

W kolejnej przeprowadzonej analizie przedstawionej w poniższej tabeli nr 4 przedstawiono strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową udzielanej przez GOPS w Wiśniowej. Stanowi ono narzędzie klasyfikacji beneficjentów pomocy społecznej według ich statusu na rynku pracy z podziałem na osoby aktywne zawodowo, bezrobotne, bierne zawodowo i inne. Informacja dostarcza niezbędnych informacji do planowania odpowiednich form wsparcia, monitorowania zapotrzebowania i oceny skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie. W latach 2022–2024 największą grupę odbiorców pomocy społecznej stanowiły osoby posiadające prace stałą. W 2024 r. osoby pracujące otrzymujące pomoc społeczną od GOPS było ich 253. Drugą najliczniejszą grupą

odbiorców korzystającą z pomocy społecznej były osoby zaklasyfikowane jako posiadające inne niezarobkowe źródło utrzymania, których w tym samym roku było 180. Trzecią najliczniejszą grupą odbiorców pomocy społecznej były osoby utrzymujące się z emerytury lub z renty, takich osób było 104. Analiza danych struktury odbiorców pozwala stwierdzić stabilną sytuację w tym aspekcie. Pozostałe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową udzielanej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową			
	2022	2023	2024
Emerytura lub renta	128	113	104
Inne niezarobkowe źródło utrzymania	316	213	180
Brak dochodu	44	51	45
Praca na własny rachunek (wolny zawód)	15	11	14
Praca dorywcza	8	9	4
Praca stała	267	281	253
Użytkowanie gospodarstwa rolnego	55	62	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

3.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/ burmistrza/ prezydenta miasta, którego głównym zadaniem jest realizacja zadań samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy),
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy),
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W gminie Wiśniowa istnieje oddelegowana do tych zadań jednostka w postaci Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. GKRPA jest organem działającym na terenie każdej gminy, w tym również w Wiśniowej. Komisja została powołana w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. GKRPA w Wiśniowej jest organem działającym przy Urzędzie Gminy Wiśniowa, której głównym celem jest przeciwdziałanie problemom alkoholowym oraz wspieranie osób dotkniętych uzależnieniem i ich rodzin.

Do głównych zadań instytucji należy m.in.

- wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” w przypadkach podejrzenia przemocy domowej w tym także diagnozowanie sytuacji rodzinnej i inicjowanie działań pomocowych,
- motywowanie i kierowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego, w tym przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu, prowadzenie rozmów z osobami zgłaszanymi oraz w razie zaistnienia potrzeby, kierowanie na badania przez biegłych sądowych oraz przygotowanie dokumentacji do sądu w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, placówkami oświatowymi i służbą zdrowia,

- opiniowanie i monitorowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. Przesłanki uprawniające do zobowiązania danej osoby do poddania się leczeniu odwykowemu, to zgodnie z art. 24 ustawy:

- rozkład życia rodzinnego,
- demoralizacja małoletnich,
- uchylanie się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny,
- systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.

W poniższej tabeli nr 5 przedstawiono szczegółowo zakres działalności GKRPA w Wiśniowej w latach 2022–2024. W analizowanych latach warto podkreślić, że w każdym kolejnym analizowanym roku liczba ogólnych posiedzeń Komisji utrzymywała się na stałym poziomie co świadczy o dużej regularności, wysokim wkładzie pracowników i zaangażowaniu w sprawy społeczne w gminie. W 2024 r. zorganizowano 12 ogólnych posiedzeń Komisji, w tym przeprowadzono 9 rozmów z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia oraz przeprowadzono 3 postanowienia opiniujące lokalizacje punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Pozostałe informacje z poprzednich lat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Działalność GKRPA w Wiśniowej w latach 2022–2024

Działalność GKRPA			
Zadanie	2022	2023	2024
Ogólne posiedzenia Komisji	12	12	12
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	12	8	9
Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	12	8	9
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	1	1	1
Postanowienia opiniujące lokalizacje punktów sprzedaży napojów alkoholowych	11	14	3
Szkolenia dla pracowników GKRPA	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiśniowej

3.3. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych to miejsca, w których prowadzona jest detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie stosownego zezwolenia wydanego przez właściwy organ gminy. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, punkty sprzedaży napojów alkoholowych obejmują:

- sklepy branżowe ze sprzedażą napojów alkoholowych,
- wydzielone stoiska w samoobsługowych placówkach handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 200 m²,
- pozostałe placówki samoobsługowe oraz inne placówki handlowe, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych.

Punkty sprzedaży o jakich mowa w podrozdziale mogą służyć zarówno do sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia na miejscu (np. restauracja, bar) oraz poza miejscem sprzedaży (np. sklepy spożywcze). Sprzedaż alkoholu w tego typu punktach jest możliwa po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia oraz wyłącznie w miejscu określonym w tym zezwoleniu. Kwestie dotyczące lokalizacji oraz liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie danej gminy ustalana jest poprzez podjęcie odpowiedniej uchwały przez radę gminy, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Wiśniowa według miejsca spożycia i według zawartości alkoholu przedstawia się następująco:

liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w tym:

2022 r. (stan na dzień 31.12.2022 r.):

a) do spożycia poza miejscem sprzedaży (według zawartości alkoholu):

- do 4,5% – 14,
- od 4,5% do 18% – 8,
- powyżej 18% – 9.

b) do spożycia w miejscu sprzedaży (według zawartości alkoholu):

- do 4,5% – 3,
- od 4,5% do 18% – 1,
- powyżej 18% – 1.

2023 r. (stan na dzień 31.12.2023 r.):

a) do spożycia poza miejscem sprzedaży (według zawartości alkoholu):

- do 4,5% – 16,
- od 4,5% do 18% – 8,

- powyżej 18% – 9.

b) do spożycia w miejscu sprzedaży (według zawartości alkoholu):

- do 4,5% – 4,
- od 4,5% do 18% – 2,
- powyżej 18% – 2.

2024 r. (stan na dzień 31.12.2024 r.):

a) do spożycia poza miejscem sprzedaży (według zawartości alkoholu):

- do 4,5% – 14,
- od 4,5% do 18% – 8,
- powyżej 18% – 9.

b) do spożycia w miejscu sprzedaży (według zawartości alkoholu) – ogółem 32:

- do 4,5% – 3,
- od 4,5% do 18% – 1,
- powyżej 18% – 1.

Podsumowując, kontrola punktów sprzedaży alkoholu w gminie Wiśniowa jest prowadzona w oparciu o uchwalone programy i lokalne uchwały, które jasno określają liczbę zezwoleń, lokalizacje oraz zasady ich funkcjonowania. Zadania kontrolne realizuje w tym przypadku GKRPA w Wiśniowej, gdzie w wyniku kontroli punktów sprzedaży alkoholu sprawdzana jest zgodność z ustawą, uchwałami rady miejskiej oraz zasadami odpowiedzialnej sprzedaży. Kontrole obejmują m.in. sprawdzenie spełnienia kryteriów lokalizacyjnych, przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, jak również weryfikację warunków korzystania z zezwolenia. W przypadku naruszenia przepisów podejmowane są działania prawne. Całość nadzoru nad punktami sprzedaży alkoholu w gminie jest integralną częścią systemu profilaktyki i wsparcia społecznego realizowane przez władze lokalne.

3.4. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne skierowanie dla dzieci i młodzieży

Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży to zorganizowane działania mające na celu zapobieganie powstawaniu lub rozwojowi niekorzystnych zjawisk społecznych, zdrowotnych i wychowawczych w tej grupie wiekowej. Istotą działań profilaktycznych w tym wymiarze jest wzmocnienie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka, które mogą prowadzić lub powodować różnego rodzaju problemy jak np. uzależnienia, przemoc, zaburzenia psychiczne, otyłość oraz inne zagrożenia dla zdrowia i prawidłowego rozwoju człowieka. Działania profilaktyczne obejmują m.in.

- edukację zdrowotną przez promowanie zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej czy prawidłowego odżywiania,
- programy przeciwdziałania uzależnieniom takim substancji i środków jak np. alkohol, narkotyki czy dopalacze,
- profilaktykę zdrowia psychicznego, skupiającą się wokół rozwoju umiejętności radzenia sobie ze stresem, wsparciem emocjonalnym oraz zapobieganiu depresji,
- działania na rzecz bezpieczeństwa poprzez profilaktykę przemocy, przekazywanie wiedzy o cyberprzemocy, edukacje dotyczącą zagrożeń XXI wieku.

Celem oddziaływań profilaktycznych jest nie tylko zapobieganie problemom, ale również wspieranie prawidłowego rozwoju, kształtowanie pozytywnych postaw i kompetencji, budowanie odporności psychicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków do nauki i życia dzieciom oraz młodzieży.

Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży w gminie Wiśniowa są integralną częścią Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Celem podejmowanych inicjatyw jest przeciwdziałanie występowaniu uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia wśród młodego pokolenia. Zadania realizowane są w głównej mierze przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działania są finansowane ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gmina współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz skutecznego adresowania potrzeb dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki. Celem podejmowanych działań jest ograniczenie ryzykownych zachowań wśród dzieci i młodzieży, takich jak uzależnienia, przemoc, czy zachowania agresywne, a także wsparcie ich rozwoju poprzez promowanie zdrowych nawyków i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego. Oddziaływania profilaktyczne zmierzają do zmniejszenia ryzyka sięgania przez dzieci i młodzież po środki psychoaktywne a także do budowania kompetencji społecznych i emocjonalnych, które pomagają podejmować świadome i zdrowe decyzje życiowe. Realizacja tych działań przyczynia się w znacznej mierze do poprawy bezpieczeństwa społecznego oraz jakości życia w środowisku lokalnym. Wszystkie te elementy składają się na kompleksową, wielowymiarową strategię profilaktyczną realizowaną przez gminę Wiśniowa, która aktywnie wspiera najmłodsze pokolenie w zdrowym rozwoju i przeciwdziałaniu problemom uzależnień.

GKRPA w Wiśniowej zorganizowała szereg działań skierowanych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin z występującym problemem alkoholowym, poniżej przedstawiono krótkie zestawienie opracowane przez wspomnianą instytucję:

- 2022 r. – warsztaty profilaktyczne. Liczba uczniów: około 400 osób, nauczycieli i rodziców: brak dokładnych danych, uczestnictwo podczas wywiadówek szkolnych,
- 2023 r. – warsztaty profilaktyczne. Liczba uczniów: około 400 osób, nauczycieli i rodziców: brak dokładnych danych, uczestnictwo podczas wywiadówek szkolnych,
- 2024 r. – warsztaty profilaktyczne. Liczba uczniów: około 400 osób, nauczycieli i rodziców: brak dokładnych danych, uczestnictwo podczas wywiadówek szkolnych.

Wszystkie programy prowadzone są w oparciu o współpracę z lokalnymi placówkami oświatowymi, służby zdrowia, policją i organizacjami pozarządowymi z uwzględnieniem realiów i potrzeb społeczności lokalnej. Gmina Wiśniowa posiada dobrze uregulowane oraz cyklicznie aktualizowane dokumenty prawne i programowe, które władze gminne systematycznie wdrażają w życie, przeciwdziałając tym samym negatywnym zjawiskom społecznym oraz wspierając zdrowy rozwój młodego pokolenia gminy.

3.5. Współpraca władz lokalnych z podmiotami ekonomii społecznej i organizacjami pozarządowymi

Podmioty ekonomii społecznej to jednostki działające na rzecz społeczności lokalnej poprzez reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem, tworzenie miejsc pracy oraz świadczenie usług społecznych, realizowane w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego lub innej działalności odpłatnej. Ustawowa definicja obejmuje m.in. spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe (w określonym zakresie), spółdzielnie pracy (w tym inwalidów i niewidomych) a także jednostki reintegracyjne, takie jak CIS, KIS, WTZ i ZAZ. Akty prawne regulujące kwestie PES to: ustawa z 5.08.2022 r. o ekonomii społecznej: definiuje PES, przedsiębiorstwo społeczne, zasady wsparcia oraz wymogi dot. zatrudniania i dystrybucji nadwyżki, ustawa z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 1, 2, 4): określa NGO i inne podmioty zaliczane do PES, z wyłączeniem m.in. partii, związków zawodowych i samorządów zawodowych oraz ustawa z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych: reguluje funkcjonowanie WTZ, ZAZ i kontekst reintegracyjny.

Ekonomia społeczna: działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w obszarze reintegracji społeczno-zawodowej, tworzenia miejsc pracy

dla osób zagrożonych wykluczeniem i świadczenia usług społecznych, prowadzona w ramach działalności gospodarczej, pożytku publicznego lub innej odpłatnej działalności.

Podmiot ekonomii społecznej (PES): kategorie podmiotów wskazane w art. 2 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej, obejmujące spółdzielnie socjalne, jednostki reintegracyjne (WTZ, ZAZ, CIS, KIS), spółdzielnie pracy (w tym inwalidów i niewidomych) oraz wskazane organizacje pozarządowe i podmioty z ustawy o pożytku publicznym.

Funkcje PES w realizacji Strategii:

- reintegracja i aktywizacja: przygotowanie do zatrudnienia, budowanie kompetencji społecznych i zawodowych, wspieranie wejścia na rynek pracy osób długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, młodzieży NEET i seniorów,
- usługi społeczne blisko mieszkańca: opiekuńcze, asystenckie, aktywizacyjne, kulturalne i prozdrowotne, rozwijane w partnerstwie z gminą i M-GOPS,
- kapitał społeczny i partycypacja: animacja lokalna, wolontariat, integracja międzypokoleniowa, wzmocnienie więzi i sprawczości społeczności.

Podmioty ekonomii społecznej w gminie Wiśniowa to przede wszystkim organizacje pozarządowe, instytucje wsparcia społecznego i edukacji specjalnej, które realizują zadania publiczne i włączają osoby zagrożone wykluczeniem do życia społecznego i zawodowego. W kontekście Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pełnią one rolę partnerów GOPS oraz gminy w profilaktyce, integracji społecznej, rehabilitacji, aktywizacji i kulturze, uzupełniając działania własne samorządu i zwiększając zasięg usług społecznych.

Podmioty ekonomii społecznej w gminie Wiśniowa to przede wszystkim lokalne NGO/OPP, kluby sportowe i instytucje kultury współpracujące z GOPS a wsparcie reintegracyjne można organizować we współpracy z CIS/KIS/WTZ/ZAZ działającymi w regionie.

NGO i kluby sportowe: Stowarzyszenia i fundacje lokalne oraz kluby sportowe (np. LKS Wisłok Wiśniowa, LKS Huragan Kozłówek, LKS Albatros Szufnarowa, SKS Orły Pstrągówka, Akademia Piłkarska Bingo, GKS „Szach-Mat”) realizują zadania publiczne finansowane m.in. w trybie dotacji gminnych. Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka jako zaplecze dla NGO i wolontariatu, współorganizują animację, kulturę, integrację międzypokoleniową i edukację obywatelską.

Jednostki reintegracyjne (regionalne): ZAZ/WTZ/CIS/KIS: mieszkańcy mogą korzystać z pobliskich jednostek reintegracyjnych w województwie podkarpackim, wskazanych w wykazach ROPS Rzeszów; to partnerzy do staży, praktyk i ścieżek zatrudnienia

wspieranego. Gmina i GOPS mogą kierować uczestników do najbliższych ZAZ oraz łączyć projekty NGO z ofertą reintegracyjną regionu.

Współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi to partnerstwo i kooperacja pomiędzy samorządami, a podmiotami działającymi na rzecz społeczności lokalnej, które realizują różnorodne zadania publiczne. Władze jednostek samorządowych zachęcają organizacje pozarządowe do współpracy i składania propozycji realizacji zadań publicznych, które są następnie finansowane z budżetu lokalnego w ramach corocznie uchwalanych programów współpracy. Programy te określają priorytetowe obszary działań, wysokość środków na dotacje oraz tryb współpracy i oceny ofert. Konieczne są też konsultacje społeczne z udziałem NGO a w przypadku istnienia Rady Pożytku Publicznego, jej opinia jest brana pod uwagę przy uchwalaniu programu. Organizację pozarządowe pełnią rolę równorzędnych partnerów dla administracji samorządowej a ich działania korzystają z mechanizmów zlecenia realizacji zadań publicznych oraz wspólnych inicjatyw konsultacyjnych i doradczych. W gminie Wiśniowa współpraca ta opiera się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności oraz jawności i uczciwej konkurencji. Współpraca władz lokalnych w tym zakresie sprawia, że poprzez szereg podejmowanych działań kulturalnych, sportowych, edukacyjnych, zdrowotnych czy profilaktycznych, dochodzi do wzmacniania kapitału społecznego i zaspokajania potrzeb mieszkańców na różnych płaszczyznach.

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym regulującym kwestie współpracy gminy Wiśniowa z organizacjami pozarządowymi jest program przyjęty uchwałą nr VIII/57/2024 Rady Gminy Wiśniowa z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia rocznego programu współpracy Gminy Wiśniowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2025 rok. Celem głównym programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, służącego do lepszego rozpoznawania i zaspakajania potrzeb społecznych w sposób skuteczny i efektywny. Cel, o którym mowa realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:

- zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych gminy,
- zwiększenie roli gminy w promocji działań organizacji pozarządowych,
- tworzenie warunków do społecznej aktywności, w szczególności wspieranie aktywności wolontariackiej,

- realizacja programów najmu lokali wspierających działalność organizacji pozarządowych,
- podniesienie kompetencji przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie zarządzania i zasad realizacji zadań publicznych,
- udoskonalenie komunikacji między organizacjami pozarządowymi a gminą.

W 2025 r. za priorytetowe uznaje się następujące zadania publiczne w sferze:

- a. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- b. działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- c. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- d. wpierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Zadania określone nie wyłączają możliwości wykonywania w 2025 roku innych zadań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dofinansowanie w/w zadań jest uzależnione od wydzielenia w budżecie gminy niezbędnych środków finansowych przeznaczonych na ich realizację.

Organizacje pozarządowe oraz podmioty pożytku publicznego funkcjonujące w gminie Wiśniowa prowadzą szereg działań ukierunkowanych na rozwój lokalnej społeczności, propagowanie kultury, sportu, ochrony dziedzictwa i aktywizacji mieszkańców na różnych płaszczyznach.

Formy współpracy i zadania to m.in.

- gmina corocznie przyjmuje programy współpracy z NGO, oparte o konkursy ofert i zlecenie zadań publicznych, realizowanych zarówno w trybie konkursowym, jak i pozakonkursowym,
- organizacje korzystając z konsultacji aktów prawnych, patronatu Wójta Gminy Wiśniowa, preferencyjnego udostępniania pomieszczeń a także pomocy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych,
- realizowane są również działania z zakresu pomocy społecznej, wsparcia rodzin, wyrównywania szans życiowych a także promocji zdrowego stylu życia i aktywizacji społecznej mieszkańców,

Na realizację Programu Współpracy Gminy Wiśniowa z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami na 2025 rok przewidziano w budżecie Gminy Wiśniowa kwotę w wysokości co najmniej 120,000 zł.

Sposób realizacji programu i oceny realizacji programu. Realizacja programu będzie przebiegać w ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi, w sposób zapewniający równość wszystkich podmiotów ubiegających się o realizację zadań objętych programem.

Ocenę realizacji programu ustala się na podstawie następujących mierników:

- a. liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizacji programu,
- b. liczba osób zaangażowanych w realizację programu,
- c. liczba osób, które były adresatami działań publicznych ujętych w programie,
- d. wysokość środków finansowych zaangażowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty w realizację zadań publicznych ujętych w programie.

Wójt Gminy Wiśniowa składa Radzie Gminy Wiśniowa sprawozdanie z realizacji programu w terminie do dnia 31 maja 2026 r.

W przygotowanym raporcie o stanie gminy Wiśniowa za 2024 r. dokonano podsumowania współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz pożytku publicznego.

W 2024 r. gmina Wiśniowa ogłosiła 3 otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie:

- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego: Złożona została 1 oferta przez Stowarzyszenie Kobiet Gminy Wiśniowa. Organizacji została udzielona dotacja w wysokości 12 973,50 zł na zadanie pn. „Zakup strojów ludowych rzeszowskich dla Członkiń Stowarzyszenia Kobiet Gminy Wiśniowa” w ramach projektu realizowanego z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych: Złożona została 1 oferta przez Stowarzyszenie Kobiet Gminy Wiśniowa. Organizacji została udzielona dotacja w wysokości 26.000 zł na zadanie pn. "Integracja mieszkańców wraz z kultywowaniem tradycji lokalnych",
- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób: Złożona została 1 oferta przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne. Organizacji została przyznana dotacja w wysokości 180.600 zł na zadanie pn. „Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej na terenie Gminy Wiśniowa w 2025 roku”. Dotacja zostanie udzielona w 2025 r.

Łączna kwota wypłaconych dotacji w 2024 r. na podstawie ogłoszonych konkursów ofert wyniosła 180 348,50 zł.

Ponadto udzielono dotacji w trybie art. 19 a ustawy tj. z pominięciem trybu konkursowego następującym organizacjom:

- Towarzystwu im. Zygmunta Mycielskiego - na realizację zadania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn. „XVII Międzynarodowy Plener Malarski ‘Wiśniowa pachnąca malarstwem’” ‘Zmiana’” – kwota 9.280 zł,
- Ludowemu Klubowi Sportowemu Albatros – na realizację zadania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej pn. „Pokazy” – kwota 5.000 zł,
- Stowarzyszeniu PUT – Pogórze Ultra Trail – na realizację zadania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej pn. „Organizacja festiwalu biegów górskich Pogórze Ultra Trail 27.07.2024 r.” – kwota 10.000 zł,
- Stowarzyszeniu Akademia Piłkarska BINGO – na realizację na realizację zadania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej pn. „Powiatowy Piknik z Akademią Piłkarską BINGO” – kwota 5.000 zł.

W 2024 r. nie realizowano przedsięwzięć w ramach inicjatywy lokalnej.

W ramach pomocy organizacyjnej bezpłatnie użyczono lokalu:

- jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy Wiśniowa – w budynku byłej szkoły podstawowej w Tułkowicach na siedzibę Stowarzyszenia „TAK ŻYCIU”,
- stowarzyszeniom Kół Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Wiśniowa.

Ponadto pracownicy Urzędu Gminy Wiśniowa udzielali pomocy technicznej w przygotowaniu wniosków:

- wniosków do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na wyposażenie w sprzęt i umundurowanie dla OSP Wiśniowa,
- wniosku do Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych na sprzęt dla OSP Pstrągówka,
- wniosków do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji za pośrednictwem Państwowej Straży Pożarnej dla OSP Jazowa na zakup agregatu.

Współpraca gminy Wiśniowa z organizacjami pozarządowymi opiera się na systematycznym partnerstwie, które pozwala na skuteczne realizowanie zadań publicznych

w obszarach kultury, sportu, edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz ochrony środowiska. Gmina Wiśniowa aktywnie wspiera NGO zarówno finansowo, poprzez dotacje, jak i pozafinansowo, udostępniając zasoby i promując inicjatywy społeczne. Dzięki temu współpraca ta wzmacnia aktywność obywatelską, rozwija lokalne inicjatywy i przyczynia się do podnoszenia jakości życia mieszkańców lokalnej społeczności.

3.6. Procedura „Niebieskie Karty” i przemoc domowa

Procedura „Niebieskie Karty” jest jednym z narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa osobom jej doznającym. Obejmuje ona działania podejmowane przez przedstawicieli różnych instytucji, w tym w szczególności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostek systemu oświaty oraz podmiotów leczniczych, które są zobowiązane do reagowania w przypadku uzyskania informacji o podejrzeniu stosowania przemocy domowej. Procedura „Niebieskie Karty” wynika z przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Rozwiązanie to wywodzi się z działań podejmowanych od lat 90. XX wieku, m.in. z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policji, i od 1998 r. funkcjonowało w formie wewnętrznych uregulowań policyjnych. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela podmiotu uprawnionego, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub na skutek zgłoszenia dokonanego przez osobę doznającą przemocy, inną osobę lub świadka zdarzenia. Podjęcie interwencji oraz prowadzenie procedury nie wymagają złożenia wniosku ani zgody osoby doznającej przemocy domowej. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” przekazywany jest do zespołu interdyscyplinarnego, który powołuje grupę diagnostyczno-pomocową. Grupa diagnostyczno-pomocowa, składająca się ze specjalistów z różnych dziedzin (m.in. pracownika socjalnego i funkcjonariusza Policji), dokonuje diagnozy sytuacji, opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej oraz podejmuje działania wobec osoby stosującej przemoc w celu zatrzymania przemocy i ograniczenia jej skutków. Podejmowane działania mają na celu także monitorowanie sytuacji przez okres 9 miesięcy po zakończeniu działań interwencyjnych. W ramach prowadzonej procedury możliwe jest zastosowanie specjalnych środków prawnych takich jak np. zakaz zbliżania się do ofiary czy nakaz opuszczenia wspólnego mieszkania. Procedura oparta jest na przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy

domowej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Podsumowując, generalnym celem procedury jest kompleksowa i skoordynowana pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej, zapewnienie im bezpieczeństwa a także wsparcie w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej.

W gminie Wiśniowa realizacją procedury zajmują się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej powołany przez Wójta Gminy Wiśniowa, który działa przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiśniowej, który realizuje zadania określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz służb odpowiedzialnych za pomoc rodzinie i ochronę ofiar przemocy.

Zadaniem zespołu oraz powołanych grup diagnostyczno-pomocowych jest diagnozowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, opracowywanie indywidualnych planów pomocy, monitorowanie sytuacji osób zagrożonych oraz podejmowanie działań mających na celu zapewnienie im bezpieczeństwa.

Działania prowadzone w ramach procedury „Niebieskie Karty” obejmują m.in.

- udzielanie wsparcia i informacji osobom doznającym przemocy,
- podejmowanie interwencji i współpracę międzyinstytucjonalną,
- kierowanie osób dotkniętych przemocą do specjalistycznych placówek wsparcia,
- prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- dokumentowanie podejmowanych działań i monitorowanie ich efektów.

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej powołuje się grupę diagnostyczno-pomocową. W skład grupy w gminie Wiśniowie wchodzi: pracownik socjalny oraz funkcjonariusz policji. Grupa diagnostyczno-pomocowa w przypadku zaistnienia konieczności może być rozszerzona o innych specjalistów.

Procedura „Niebieskie Karty” w gminie Wiśniowa realizowana jest w sposób ciągły i skoordynowany, z zachowaniem zasad poufności oraz poszanowania godności osób, których dotyczy.

W poniższej tabeli nr 6 przedstawiono liczbę założonych „Niebieskich Kart” w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024. W analizowanym okresie czasu liczba zakładanych „Niebieskich Kart” w każdym kolejnym roku zmniejszała się. W 2022 r. wyniosła łącznie 12, rok później było to 10, a w 2024 r. liczba wyniosła 7.

Tabela 6 Podmioty wszczynające procedurę „Niebieskich Kart” w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Podmioty wszczynające procedurę			
Instytucje/ całkowita ilość	2022	2023	2024
Liczba założonych „Niebieskich Kart” - Ogółem	12	10	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej

W poniższej tabeli nr 7 zestawiono ze sobą w trzyletnim układzie dynamicznym dane przedstawiające liczbę osób doznających i stosujących przemoc domową na terenie gminy Wiśniowa. Liczba incydentów związanych z przemocą domową w latach 2022–2024 z każdym kolejnym rokiem zmniejszała się. W 2024 r. liczba wyniosła 7. Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy w analizowanym okresie czasu zmniejszała się. Liczba osób będących ofiarą przemocy domowej, której udzielono pomocy w 2022 r. wyniosła 43, w kolejnym roku było to 35 a w 2024 r. liczba zmniejszyła się i wynosiła 18 z czego 7 osób stanowiły kobiety, 1 mężczyźni a 10 małoletni do 18 roku życia. Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania w 2024 r. w gminie Wiśniowa wyniosła 7, z czego mężczyźni stanowili 100%. Z omawianymi danymi można zapoznać się w poniższej tabeli.

Tabela 7 Incydenty i osoby doznające przemocy domowej w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Liczba incydentów i osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy			
	2022	2023	2024
Liczba incydentów związanych z przemocą domową	12	10	7
Liczba osób doznających przemocy – ogółem	43	35	18
Kobiety	14	11	7
Mężczyźni	3	1	1
Małoletni do 18 r.ż.	26	23	10
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania			
Ogółem	12	14	7
Kobiety	0	1	0

Mężczyźni	12	13	7
------------------	----	----	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej

W poniższej tabeli nr 8 przedstawiono rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w gminie Wiśniowa w 2024 r. Na podstawie danych zawartych w tabeli wynika z nich, że w tym czasie nie udzielono pomocy psychologicznej ani pomocy prawnej, Pomoc materialną np. w postaci zakwaterowania lub żywności udzielona została 11 razy. Inne formy pomocy i wsparcia w postaci pracy socjalnej został udzielony 7 razy przez GOPS w Wiśniowej w 2024 r. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Rodzaje pomocy dla osób doznających przemocy domowej w gminie Wiśniowa w 2024 r.

Rodzaje pomocy	
Pomoc psychologiczna	0
Pomoc prawna	0
Pomoc materialna (np. zakwaterowanie, żywność)	11
Inne formy pomocy – praca socjalna	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej

3.7. Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej jest to powoływana przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta grupa specjalistów, której głównym celem jest koordynowanie i integrowanie działań na rzecz zapobiegania przemocy domowej oraz udzielania wsparcia osobom jej doświadczającym. Zespół stanowi jeden z kluczowych elementów lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, zapewniając jednocześnie skuteczne rozpoznawanie i rozwiązywanie przypadków przemocy na terenie gminy.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiśniowej funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, który wypełnia wszystkie ustawowe zadania w zakresie do jakich został powołany. Jest to zespół specjalistów powołany do walki z przemocą w rodzinie, integrujący różne instytucje lokalne. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych oraz innych specjalistów.

Do najważniejszych zadań zespołu należy diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie interwencji, opracowywanie indywidualnych planów pomocy, monitorowanie sytuacji rodzin oraz współpraca z innymi służbami i instytucjami. Zespół prowadzi także działania edukacyjne i profilaktyczne oraz obsługuje procedurę „Niebieskie Karty”, powołując do tego celu grupy robocze do pracy z konkretnymi rodzinami. Działalność Zespołu ma charakter interdyscyplinarny i skoordynowany a wszystkie podejmowane działania są ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa i wsparcie dla osób dotkniętych przemocą domową w gminie.

W tabeli nr 9 przedstawiono dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z przeciwdziałaniem przemocy domowej w latach 2022–2024 w gminie Wiśniowa. Według zaprezentowanych danych w 2022 r. przeprowadzono 4 spotkania, rok później 5, a w 2024 r. odbyło się 6 spotkań zespołu. Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych wyniosła 0. Informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Funkcjonowanie Zespołu			
	2022	2023	2024
Liczba spotkań Zespołu	4	5	6
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej

3.8. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze są formą pomocy społecznej zapewnianej osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym lub samotnym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i nie mogą uzyskać odpowiedniego wsparcia ze strony bliskich im osób. Świadczą ją zarówno m.in. gminne ośrodki pomocy społecznej (GOPS), miejskie ośrodki pomocy społecznej (MOPS) oraz domy pomocy społecznej.

Zakres usług opiekuńczych obejmują m.in.

- pomoc w codziennych czynnościach życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, przygotowania posiłków),
- opiekę higieniczną i pielęgnację zaleconą przez lekarza,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem przez rozmowy i wsparcie emocjonalne,
- realizację indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności.

Oferowane usługi mogą mieć charakter zwykły lub specjalistyczny np. dla osób z zaburzeniami psychicznymi i są świadczone zarówno w miejscu zamieszkania jak i w domach pomocy społecznej. Przyznawane są na wniosek osoby potrzebującej lub jej rodziny a zakres oraz czas świadczenia określają gminne przepisy. Podmioty realizujące te usługi OPS, domy pomocy społecznej, mają za zadanie wspierać osoby niesamodzielne w codziennym życiu i umożliwiać im godne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Usługi opiekuńcze w gminie Wiśniowa realizowane są przez GOPS w Wiśniowej, który odpowiada za prawidłową organizację i koordynację wsparcia dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych. Pomoc ta stanowi jeden z kluczowych elementów lokalnego systemu wsparcia społecznego, umożliwiający osobom potrzebującym jak najdłuższe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania.

Usługi opiekuńcze obejmują przede wszystkim:

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (m.in. robienie zakupów, przygotowywanie posiłków, utrzymanie porządku w domu),
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej i czystości otoczenia,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem i wsparcie emocjonalne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i medycznych,
- doraźne wsparcie w dostępie do świadczeń zdrowotnych lub usług rehabilitacyjnych.

Usługi te świadczone są przez opiekunki środowiskowe zatrudnione przez GOPS lub realizowane we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób wymagających wsparcia. Pomoc przyznawana jest na podstawie decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i ocenie sytuacji życiowej osoby zainteresowanej. W szczególnych przypadkach, w zależności od potrzeb, GOPS może przyznać również specjalistyczne usługi opiekuńcze, skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnościami, wymagających szczególnej formy pomocy.

1 października 2024 r. GOPS w Wiśniowej rozpoczął nabór do Projektu „Dzienny Dom Pomocy w Gminie Wiśniowa”. Głównym celem projektu ma być zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej poprzez utworzenie Dziennego Domu Pomocy w gminie Wiśniowa. W ramach projektu przewiduje się różnego rodzaju całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne wsparcie dostosowane do potrzeb uczestników, różnego rodzaju warsztaty i wiele innych.

Gmina Wiśniowa systematycznie dostosowuje zakres i formy usług opiekuńczych do zmieniających się potrzeb społecznych, w szczególności związanych ze starzeniem się ludności oraz rosnącą liczbą osób niesamodzielnych. W ostatnich latach obserwuje się wzrost zapotrzebowania na tego rodzaju wsparcie, co stanowi istotne wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej.

W celu poprawy dostępności usług opiekuńczych, gmina podejmuje działania mające na celu rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi a także wykorzystanie środków zewnętrznych (m.in. funduszy unijnych i programów rządowych) na rzecz rozwoju usług społecznych i wsparcia opiekunów środowiskowych. Usługi opiekuńcze mają na celu poprawę jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa i podtrzymanie samodzielności mieszkańców gminy wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

3.9. Bezpieczeństwo i przestępczość

Bezpieczeństwo jest stanem, w którym jednostka, grupa społeczna, organizacja lub państwo nie są narażone na zagrożenia a ich podstawowe wartości, interesy i potrzeby są chronione przed potencjalnymi szkodliwymi czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Bezpieczeństwo oznacza także poczucie pewności, stabilności oraz ochrony przed ryzykiem wystąpienia sytuacji niepożądanych takich jak wypadki, przemoc, katastrofy, choroby i inne potencjalne zagrożenia. W ujęciu prawnym i administracyjnym bezpieczeństwo definiowane jest jako zespół działań oraz środków, które mają na celu zapobieganie potencjalnym zagrożeniom, minimalizowanie ich skutków oraz zapewnienie warunków do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa, instytucji i gospodarki. Bezpieczeństwo można rozpatrywać w różnych aspektach takich jak np. bezpieczeństwo publiczne, socjalne, zdrowotne, ekologiczne czy narodowe.

Przestępczość z kolei jest zjawiskiem społecznym polegającym na popełnianiu czynów zabronionych przez prawo karne, określanych jako przestępstwa. Obejmuje ogół przestępstw popełnionych w określonym miejscu i czasie oraz ich sprawców. W ujęciu prawnym przestępczość jest sumą czynów, które zostały uznane przez ustawodawcę za przestępstwa,

czyli czyny społecznie szkodliwe, zabronione pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w chwili ich popełnienia. Przystępczość mierzona jest m.in. liczbą przestępstw stwierdzonych przez odpowiednie organy ścigania, wskaźnikami wykrywalności oraz strukturą rodzajową (np. przestępczość przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, bezpieczeństwu publicznemu czy gospodarce).

Bezpieczeństwo publiczne w gminie Wiśniowa opiera się głównie na współpracy lokalnych służb takich jak Posterunek Policji, Ochotnicza i Państwowa Straż Pożarna, jednostki ratownictwa medycznego a także gminne i powiatowe komisje ds. bezpieczeństwa i porządku.

Instytucje i działania realizujące kwestie z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego na terenie gminy Wiśniowa:

- Policja realizuje zadania w zakresie prewencji, wykrywania przestępstw i wykroczeń, ścigania ich sprawców oraz profilaktyki społecznej, prowadząc programy edukacyjne, debaty społeczne i szkolenia dla mieszkańców, by zwiększać świadomość zagrożeń i budować poczucie bezpieczeństwa,
- Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna odpowiedzialna jest za akcje ratownicze, działania gaśnicze i prewencyjne, prowadzi ćwiczenia oraz działania edukacyjne dla mieszkańców i młodzieży,
- infrastruktura bezpieczeństwa obejmuje monitoring miejski, usprawnione oświetlenie uliczne, programy modernizacji przejść dla pieszych oraz działania podnoszące bezpieczeństwo w szkołach i instytucjach publicznych,
- Urząd Gminy Wiśniowa organizuje regularne zebrania oraz przygotowuje poradniki i akcje informacyjne związane z zagrożeniami jak np. kradzieże, cyberprzestępczość, wypadki.

Współdziałanie służb z mieszkańcami jest systematycznie wzmacniane przez debaty społeczne, konsultacje, zbieranie sugestii oraz rozwój lokalnych inicjatyw poprawiających bezpieczeństwo, np. patrole społeczne, programy wolontariacie czy edukacje w zakresie pierwszej pomocy i bezpieczeństwa seniorów. Gmina czynnie angażuje się również w rozwój bezpiecznej infrastruktury jak place zabaw, boiska, tereny rekreacyjne i włącza placówki oświatowe czy organizacje pozarządowe w działania edukacyjne i prewencyjne. System bezpieczeństwa publicznego w gminie cechuje wysoki poziom zorganizowania, szeroka współpraca instytucjonalną i aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej w działania zapobiegawcze oraz interwencyjne.

Dane udostępnione z lat 2022–2024 przez Posterunek Policji w Wiśniowej na potrzeby opracowania niniejszej Strategii dotyczą najbardziej istotnych zagadnień z punktu widzenia odpowiedniego opracowania Strategii i przedstawiają się w sposób następujący:

1. Interwencje związane z alkoholem i narkotykami:

a) Liczba interwencji w latach:

- 2022: 31,
- 2023: 21,
- 2024: 18.

b) Liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości:

- 2022: 19,
- 2023: 18,
- 2024: 21.

c) Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości:

- 2022: 24,
- 2023: 21,
- 2024: 19.

2. Przestępstwa pod wpływem alkoholu/narkotyków:

a) Prowadzenie pojazdów pod wpływem:

- 2022: 0,
- 2023: 0,
- 2024: 0.

b) Zakłócanie porządku publicznego:

- 2022: 28,
- 2023: 25,
- 2024: 18.

c) Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem:

- 2022: 0,
- 2023: 0,
- 2024: 0.

3. Zdarzenia związane z przemocą domową:

a) Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie:

- 2022: 9,
- 2023: 6,
- 2024: 5.

b) Liczba ofiar przemocy domowej (z podziałem na grupy) w latach 2022/ 2023/ 2024:

- Kobiety: 9 / 6 / 5,
- Mężczyźni: 0 / 0 / 0,
- Dzieci (do 13 r.ż.): 2 / 2 / 1,
- Młodzież (13-17 lat): 2 / 1 / 0.

c) Liczba sprawców przemocy domowej (z podziałem na grupy) w latach 2022/ 2023/ 2024:

- Kobiety: 0 / 0 / 0,
- Mężczyźni: 9 / 6 / 5,
- Dzieci (do 13 r.ż.): 0 / 0 / 0,
- Młodzież (13-17 lat): 0 / 0 / 0.

d) Liczba dzieci obecnych podczas interwencji:

- 2022: 15,
- 2023: 9,
- 2024: 5.

4. Klasyfikacja przestępstw:

a) Znęcanie się nad rodziną – liczba spraw wszczętych/stwierdzonych/zakończonych:

- 2022: 1 / 1 / 1,
- 2023: 1 / 1 / 1,
- 2024: 1 / 1 / 1.

b) Groźby karalne:

- 2022: 1 / 1 / 1,
- 2023: 2 / 2 / 2,
- 2024: 2 / 2 / 2.

c) Inne przestępstwa (np. rozpijanie małoletniego, uchylanie się od alimentów):

- 2022: 1 / 1 / 1,
- 2023: 2 / 2 / 2,
- 2024: 1 / 1 / 2.

5. Ogólne statystyki przestępstw (z podziałem na rodzaje) w latach 2022/ 2023/ 2024:

- Kradzieże: 5 / 0 / 1,
- Pobicia: 0 / 0 / 0,
- Uszkodzenie mienia: 3 / 1 / 0,
- Inne: 9 / 12 / 13.

3.10. Działalność medyczna

Działalność medyczna gminie Wiśniowa odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu mieszkańcom podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznych usług medycznych. Dostępność i jakość świadczeń zdrowotnych wpływają bezpośrednio na komfort życia lokalnej społeczności a także poczucie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego.

W poniższej tabeli nr 10 przedstawiono zagadnienia dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024. Według poniższych danych zawartych w tabeli w analizowanym okresie czasu nie odnotowano na terenie gminy przychodni publicznych oraz prywatnych. W tym samym czasie w każdym roku liczba ośrodków zdrowia i aptek na terenie gminy wynosiła dla każdej z nich po 2.

Tabela 10 Opieka zdrowotna w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024

Opieka zdrowotna			
	2022	2023	2024
Liczba przychodni publicznych	0	0	0
Liczba przychodni prywatnych	0	0	0
Liczba ośrodków zdrowia	2	2	2
Liczba aptek	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Wiśniowa

System opieki zdrowotnej w Gminie Wiśniowa opiera się głównie na podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) świadczonej przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wiśniowej, który stanowi kluczową jednostkę w lokalnym systemie ochrony zdrowia. Placówka zapewnia mieszkańcom dostęp do lekarzy rodzinnych, pediatrów, pielęgniarek środowiskowych, położnych oraz podstawowych świadczeń diagnostycznych i zabiegowych.

W strukturze NZOZ funkcjonują poradnie specjalistyczne m.in. stomatologiczna oraz rehabilitacyjna a także punkt szczepień, laboratorium diagnostyczne i gabinet zabiegowy. Placówka realizuje również świadczenia profilaktyczne i zdrowotne finansowane ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, w tym szczepienia obowiązkowe i programy wczesnego wykrywania chorób.

Usługi pielęgniarskie i opiekuńcze świadczone są również w środowisku domowym, szczególnie dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych. Gmina, we

współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wiśniowej zapewnia pomoc w zakresie usług opiekuńczych, obejmujących także elementy opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnej i wsparcia psychologicznego.

Dostęp do świadczeń medycznych o wyższym stopniu referencyjności mieszkańcy uzyskują w placówkach położonych w sąsiednich miastach, przede wszystkim w Strzyżowie, Krośnie i Rzeszowie, gdzie funkcjonują szpitale powiatowe i wojewódzkie.

W gminie prowadzona jest również działalność profilaktyczna i edukacyjna w zakresie zdrowia, obejmująca m.in.

- działania informacyjne i promujące zdrowy styl życia,
- profilaktykę uzależnień i chorób cywilizacyjnych,
- programy szczepień oraz badania profilaktyczne,
- lokalne inicjatywy zdrowotne realizowane we współpracy z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi i sołectwami.

Działania wspierane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje zadania z zakresu profilaktyki uzależnień, zdrowia psychicznego i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

System opieki zdrowotnej w gminie Wiśniowa zapewnia mieszkańcom podstawowy dostęp do usług medycznych w zakresie medycyny rodzinnej, profilaktyki oraz opieki pielęgniarstwa. Placówka NZOZ w Wiśniowej stanowi główny ośrodek zdrowia, skutecznie realizujący zadania wynikające z potrzeb lokalnej społeczności. Pomimo stosunkowo dobrej dostępności do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, obserwuje się ograniczoną ofertę usług specjalistycznych oraz niewystarczającą liczbę lekarzy specjalistów. Część mieszkańców zmuszona jest do korzystania z usług medycznych poza terenem gminy. Wyzwanie stanowi również rosnący udział osób starszych i przewlekle chorych, co generuje potrzebę rozwoju usług z zakresu opieki długoterminowej, geriatrycznej i rehabilitacyjnej. Istotne jest także wzmocnienie działań w obszarze profilaktyki zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania uzależnieniom, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

4. Raport z badania ankietowego

Diagnoza oznacza rozpoznanie. Stanowi ona złożoną czynność poznawczą, jest kluczowym obszarem oraz niezbędnym elementem procesu wprowadzania zmian społecznych. Diagnoza problemów społecznych wymaga specyficznego podejścia, ponieważ:

- jej adresatem jest zawsze ogół społeczności lokalnej,
- jej zakres jest wyznaczony poprzez poszczególne obszary zintegrowanej polityki społecznej,
- jej znaczenie jest praktyczne, co oznacza, że wyniki mają służyć zaspokojeniu potrzeb społecznych oraz rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Z kolei badanie ankietowe jest metodą badań społecznych, polegające na zbieraniu danych za pomocą wystandaryzowanego kwestionariusza przekazywanego wybranej grupie respondentów. Ankietę można przeprowadzić w różnych formach, m.in. na papierze, telefonicznie, drogą elektroniczną lub bezpośrednio, w której respondenci udzielają odpowiedzi na pytania samodzielnie lub w obecności ankietera. Celem badania jest uzyskanie informacji na określony temat, który najczęściej związany jest z opiniami, postawami, preferencjami lub zachowaniem badanej grupy. Pytania w ankiecie przybierają różną formę, mogą być to pytania otwarte, zamknięte lub półotwarte, a uzyskane w jej wyniku odpowiedzi analizuje się pod kątem ilościowym i/ lub jakościowym, w zależności od potrzeb i celów badawczych.

W dokumencie przedstawiono wyniki uzyskane w toku badania ankietowego, które przeprowadzono w IV kwartale 2025 r. na terenie gminy Wiśniowa. Badanie miało charakter anonimowy a uczestniczyli w nim losowo wybrani przedstawiciele:

- pełnoletnich mieszkańców,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego,
- uczniów ze szkół podstawowych.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, uwzględniającej posiadane możliwości kompetencyjne samorządu gminnego, wyznaczono cele i kierunki niezbędnych działań w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032.

4.1. Wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy

4.1.1. Metodologia

Badanie dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa, w tym seniorów. Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie kompleksowej informacji na temat opinii, potrzeb oraz oczekiwań lokalnej społeczności w odniesieniu do wybranych zjawisk społecznych. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Wiśniowa.

4.1.2. Cel badania

Celem badania było uzyskanie opinii mieszkańców na temat:

- jakości życia w gminie,
- dostępności usług społecznych,
- najważniejszych problemów społecznych,
- postrzegania zjawisk ryzyka (ubóstwo, uzależnienia, przemoc, bezrobocie, izolacja społeczna).

Zastosowanie metody PAPI umożliwiło uzyskanie wysokiego wskaźnika zwrotu ankiet (response rate) oraz wiarygodnych danych również od osób mniej aktywnych cyfrowo (w tym seniorów).

4.1.3. Metoda i technika badawcza

W celu rozpoznania opinii i postaw mieszkańców przeprowadzono badanie ilościowe metodą PAPI (Paper and Pencil Interview), polegającą na bezpośrednim wypełnianiu kwestionariuszy ankietowych przez respondentów przy udziale ankieterów terenowych. Wywiady zrealizowano w przestrzeni publicznej na terenie gminy Wiśniowa. Dobór próby miał charakter losowy. W badaniu uczestniczyło 100 mieszkańców. Zastosowanie metody PAPI umożliwiło uzyskanie wysokiego wskaźnika zwrotu ankiet (response rate) oraz wiarygodnych danych również od osób mniej aktywnych cyfrowo (w tym seniorów).

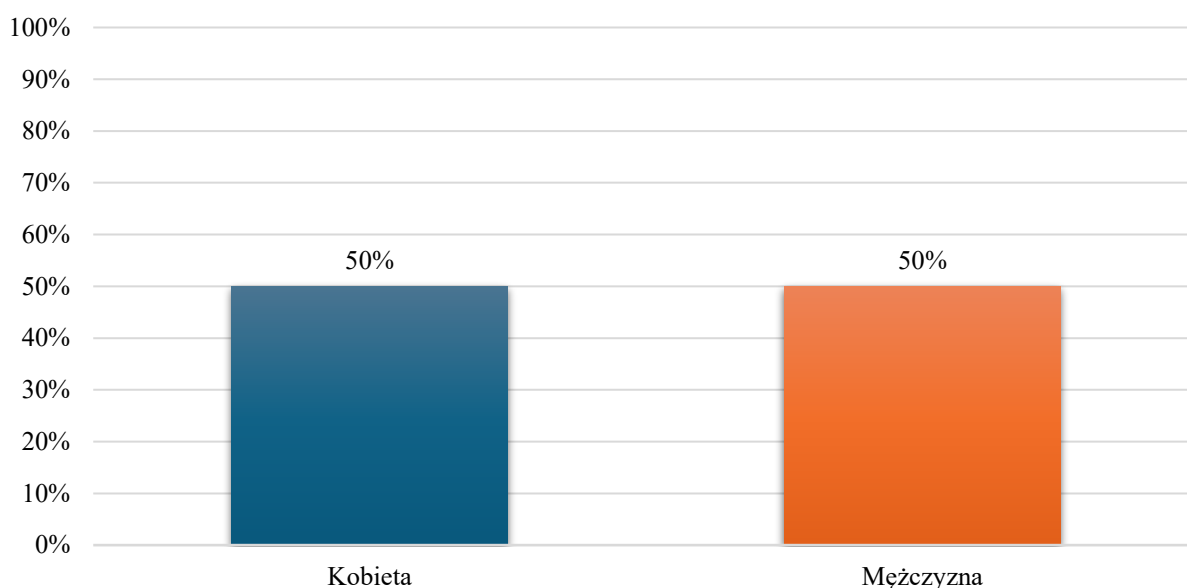
4.1.4. Grupa badania

Badania dotyczyły mieszkańców gminy Wiśniowa, którzy w momencie realizacji badania mieli ukończony osiemnasty rok życia oraz wyrazili zgodę na uczestnictwo w ankiecie. Respondenci podczas przeprowadzonej ankiety zostali poinformowani przez zespół badawczy

o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji w badaniu w dowolnym momencie.

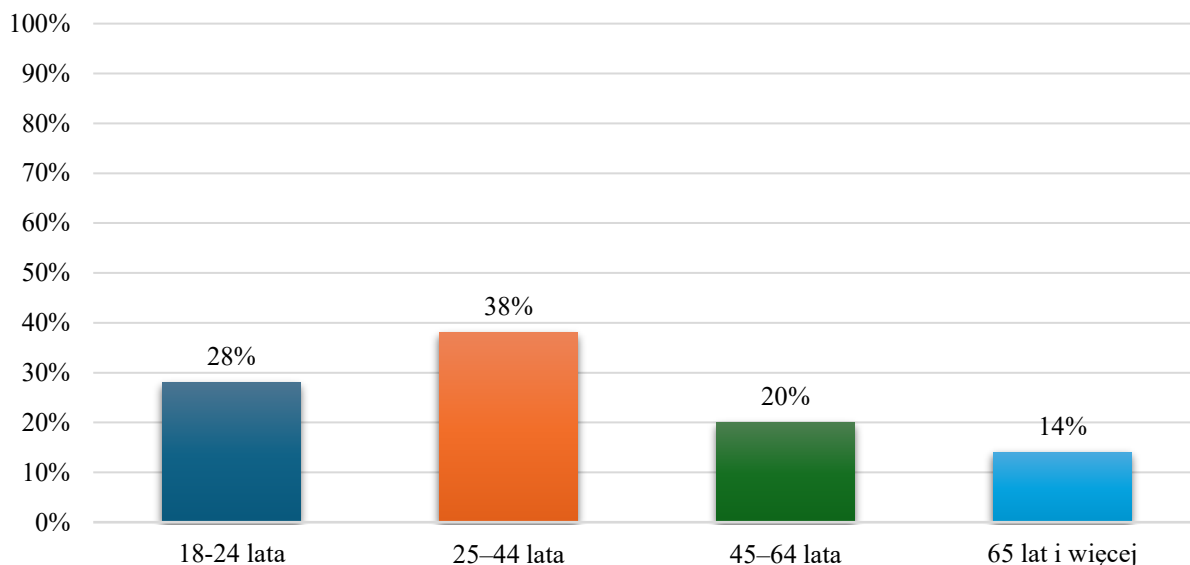
W badaniu ankietowym wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa na rzecz opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 uczestniczyło 50 kobiet, które stanowiły 50% badanych, oraz tyle samo mężczyzn również 50 osób, którzy stanowili 50% badanych. Informacje w tym zakresie przedstawiono na wykresie nr 7.

Wykres 7 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

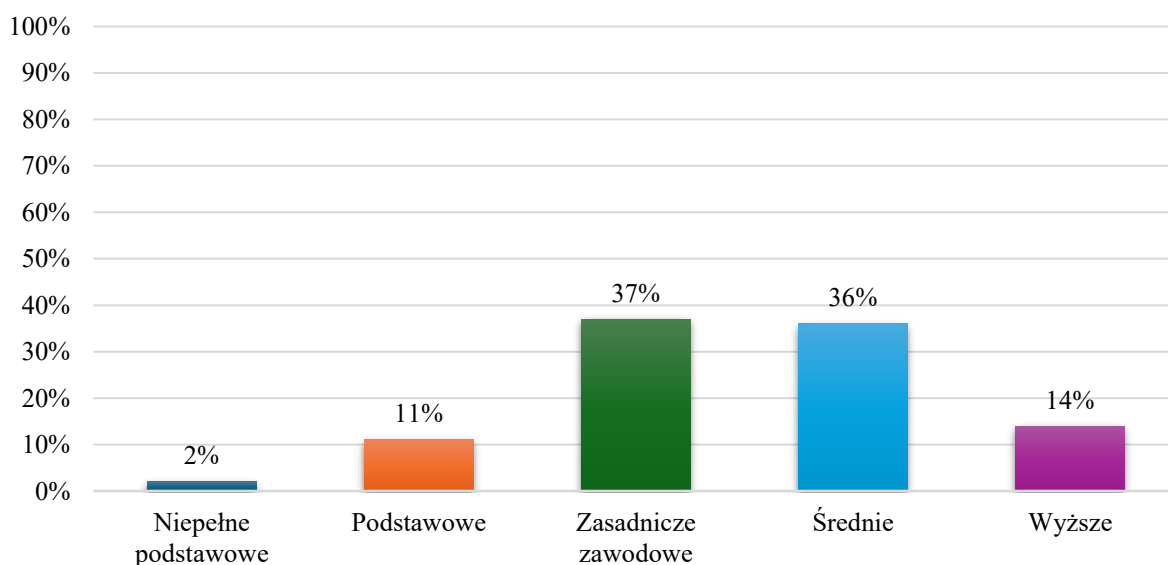
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W kontekście wieku ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa najliczniejszą grupę stanowiły osoby z przedziału wiekowego 25–44 lata, którzy stanowili 38% badanych. Drugą najliczniejszą grupą pod względem liczebności byli ankietowani w przedziale wiekowym 18–24 lata, stanowiący 28% ankietowanych. Trzecią najliczniejszą grupę ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45–64 lata, a najmniej liczną grupą ankietowanych były osoby w wieku 65 lat i więcej, którzy stanowili 14% badanych. Wyniki dotyczące zapytania przedstawiono na wykresie nr 8.

Wykres 8 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Najwięcej ankietowanych uczestniczących w badaniu zadeklarowała, że posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 37% ankietowanych, kolejno były to osoby z wykształceniem średnim – 36%, następnie z wykształceniem wyższym – 14%. Kolejno 11% ankietowanych posiadających wykształcenie podstawowe oraz 2% ankietowanych deklarujących posiadanie wykształcenia niepełnego podstawowego. Wyniki dotyczące zapytania przedstawiono na wykresie nr 9.

Wykres 9 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

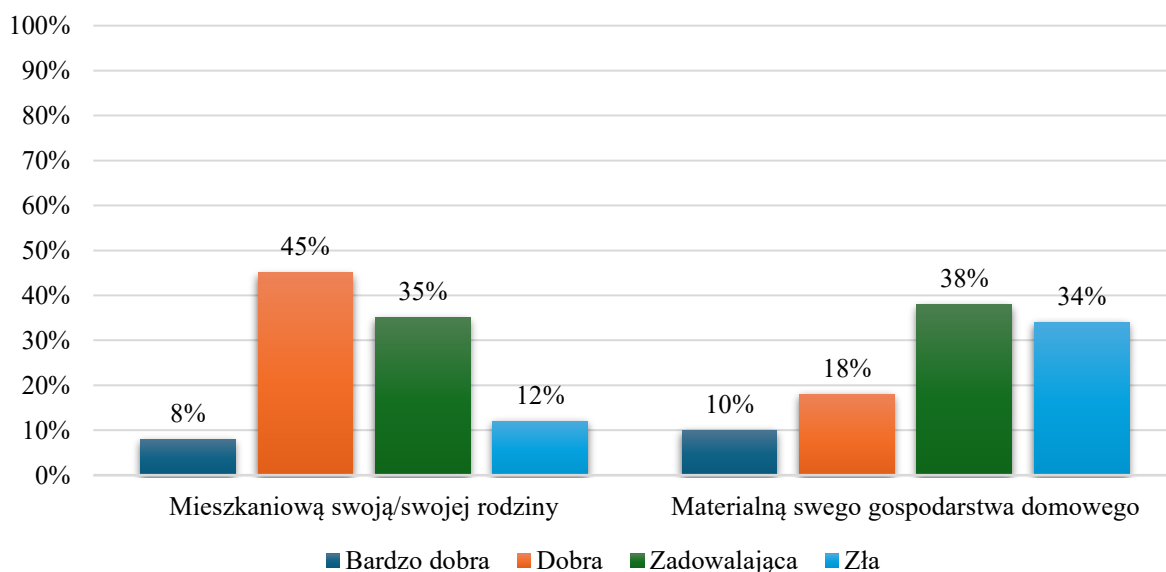
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.2. Sytuacja życiowa mieszkańców

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego warunków bytowych mieszkańców gminy Wiśniowa. Analiza obejmuje ocenę poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych, dostępności i jakości zasobów mieszkaniowych oraz subiektywną ocenę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. W pytaniu dotyczącym sytuacji życiowej mieszkańców gminy Wiśniowa respondenci mieli możliwość wyrażenia opinii na temat sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego oraz sytuacji mieszkaniowej własnej oraz swojej najbliższej rodziny. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych wyzwań w zakresie warunków życia oraz określenie obszarów wymagających wsparcia i działań ze strony samorządu.

Ankietowani dorośli mieszkańcy gminy Wiśniowa mają w większości dobre zdanie na temat sytuacji mieszkaniowej swojej/ swojej rodziny. Jako dobrą ocenia ją 45% ankietowanych a 35% jako zadowalającą. Nieco gorzej ankietowani ocenili sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego, gdzie 10% ankietowanych uznało ją za bardzo dobrą a 18% jako dobrą. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 10.

Wykres 10 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację życiową?

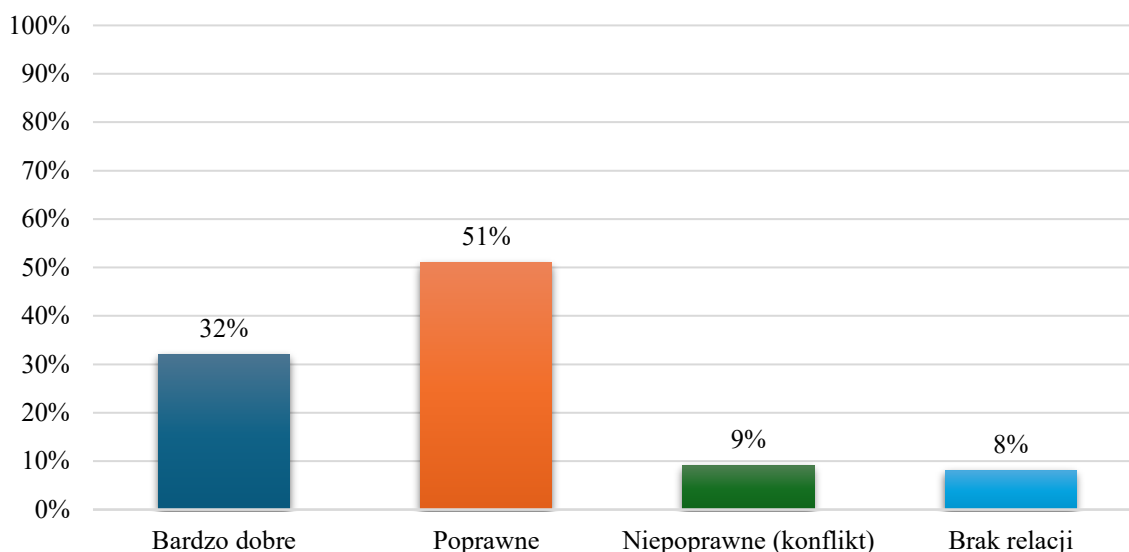

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W kolejnym pytaniu skierowanym do ankietowanych mieszkańców zapytano ich o ocenę relacji z najbliższymi sąsiadami. Najwięcej ankietowanych deklaroowało wybór dwóch wariantów odpowiedzi. Bardzo dobrze swoje relacje ocenia 32% ankietowanych a jako poprawne 51%. Zdaniem 9% ankietowanych ich relacje z sąsiadami są niepoprawne, występuje

konflikt a 8% ankietowanych wskazuje na brak relacji. Wyniki dotyczącego tego zapytania przedstawia poniższy wykres nr 11

Wykres 11 Jak ocenia Pani/ Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

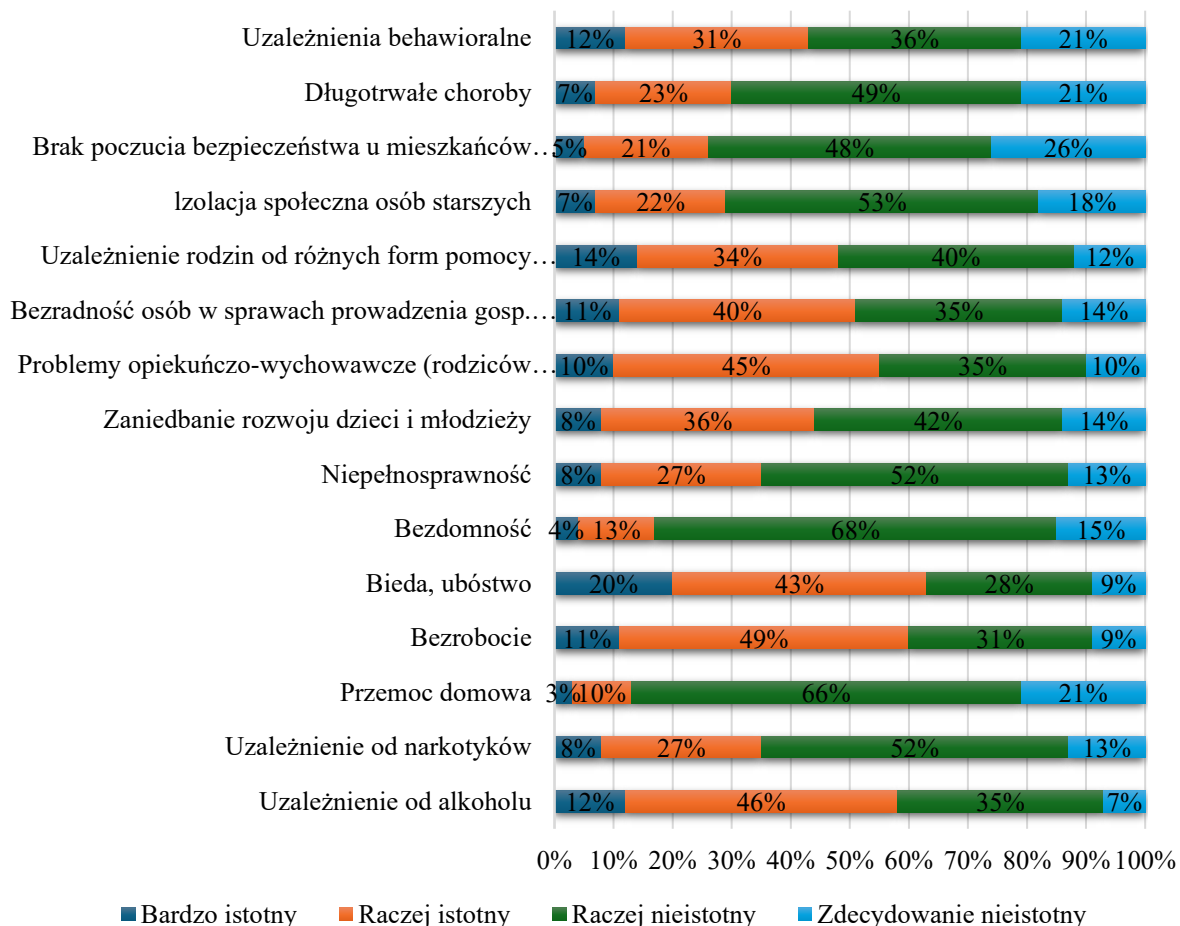
4.3. Problemy społeczne w gminie

W kolejnym pytaniu zapytano ankietowanych o ocenę skali istotności poszczególnych problemów społecznych występujących w gminie Wiśniowa. Badanie miało na celu identyfikację najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy oraz ocenę skali powszechności oraz ich wpływu na życie lokalnej społeczności. Przyjętą w tym pytaniu miarą skali była ważność poszczególnych problemów społecznych w skali od zdecydowanie nieistotny, raczej nieistotny, raczej istotny do bardzo istotny. Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwala na wskazanie głównych obszarów wymagających wsparcia oraz określenie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tej kwestii.

Uzyskane odpowiedzi od ankietowanych wskazały, że do najbardziej istotnych problemów występujących na terenie gminy Wiśniowa należą: bieda, ubóstwo (20% uważa jako problem bardzo istotny i 43% jako problem raczej istotny), uzależnienie od alkoholu (12% uważa jako problem bardzo istotny i 46% jako problem raczej istotny), bezrobocie (11% uważa jako problem bardzo istotny i 49% jako problem raczej istotny). Do najmniej istotnych problemów z punktu widzenia ankietowanych należą: przemoc domowa (21 % uważa jako problem zdecydowanie nieistotny i 66% jako problem raczej nieistotny), bezdomność (9% uważa jako problem zdecydowanie nieistotny i 31% jako problem raczej nieistotny) oraz brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy (26% uważa jako problem zdecydowanie

nieistotny i 48% jako problem raczej nieistotny). Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie nr 12.

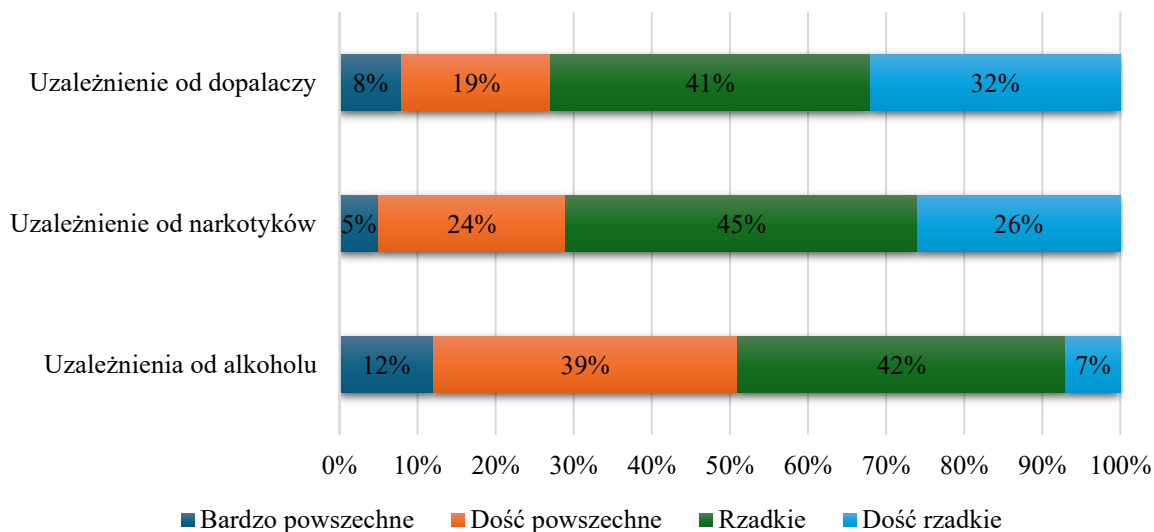
Wykres 12 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Następnie ankietowani zostali poproszeni o ocenę poszczególnych zjawisk na terenie gminy Wiśniowa w kontekście uzależnień od alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Uzależnienie od alkoholu ankietowani jako zjawisko bardzo powszechne uważa 12% ankietowanych a 39% uznało je jako problem dość powszechny. Uzależnienie od narkotyków jako zjawisko dość rzadkie uważa 26% badanych a jako zjawisko rzadkie oceniło je 45% ankietowanych. Uzależnienie od dopalaczy zdaniem 32% ankietowanych jest zjawiskiem w ich środowisku lokalnym dość rzadkim a 41% stwierdziło, że jest rzadkie. Wyniki dotyczące pytania przedstawia poniższy wykres nr 13.

Wykres 13 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/ Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji?

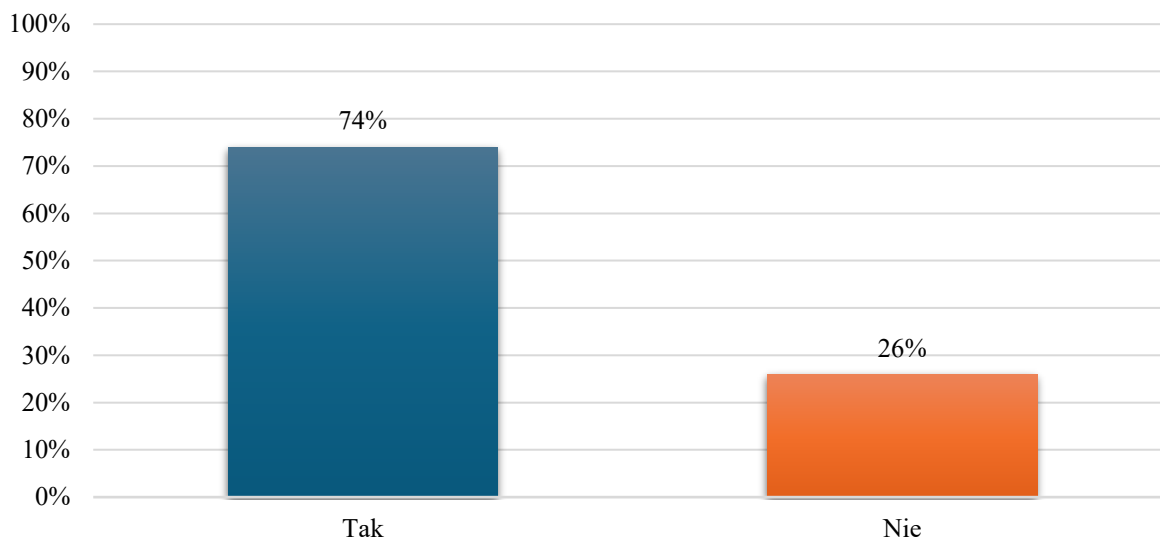
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.4. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia

Poniższy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Wiśniowa na temat zdrowia i uzależnień. Celem badania w tym obszarze było rozpoznanie opinii i postaw społeczności lokalnej wobec wybranych problemów zdrowotnych oraz zjawisk związanych z uzależnieniami. Analiza zgromadzonych danych pozwala na określenie skali występowania problemów, identyfikację głównych zagrożeń oraz ocenę świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia publicznego i profilaktyki uzależnień. Celem analizy jest określenie poziomu świadomości społecznej, identyfikacja najczęściej występujących zagrożeń oraz rozpoznanie potrzeb w zakresie profilaktyki a także leczenie uzależnień. Wyniki badań stanowią podstawę do planowania przyszłych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz rozwoju lokalnej oferty wsparcia terapeutycznego.

W pierwszym pytaniu dotyczącym omawianej tematyki w podrozdziale zapytano ankietowanych o ocenę potrzeb realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. W ocenie respondentów przeważają głosy świadczące o potrzebie istnienia realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, tak uważa 74% ankietowanych, z kolei 26% było zdania przeciwnego i uważa, że tego typu działania nie są konieczne. Poniższy wykres nr 14 przedstawia wyniki dotyczące pytania.

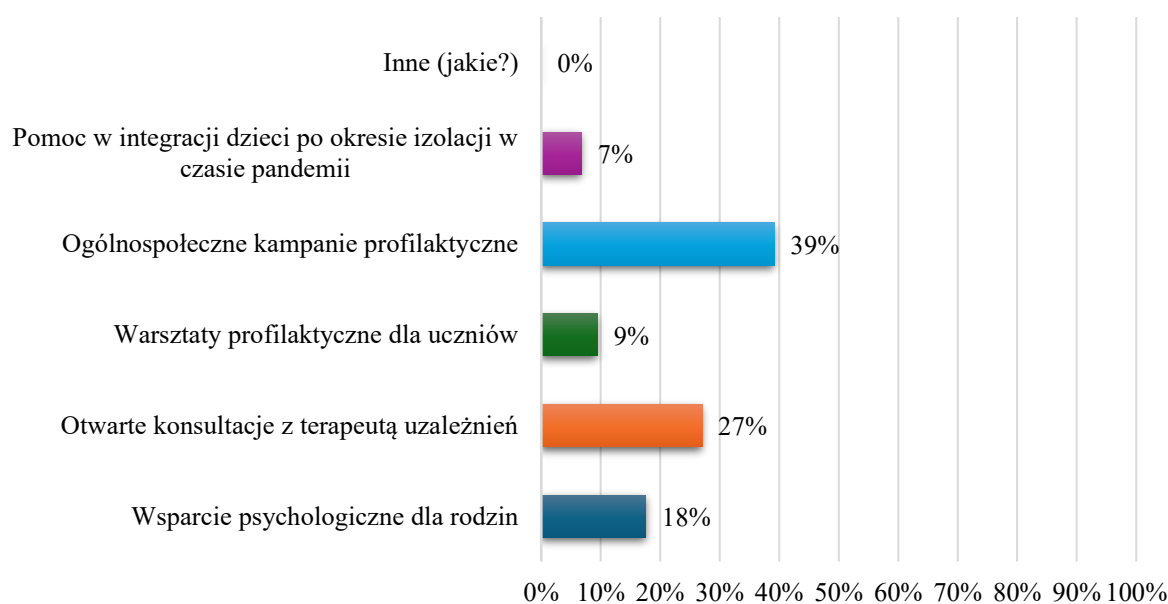
Wykres 14 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

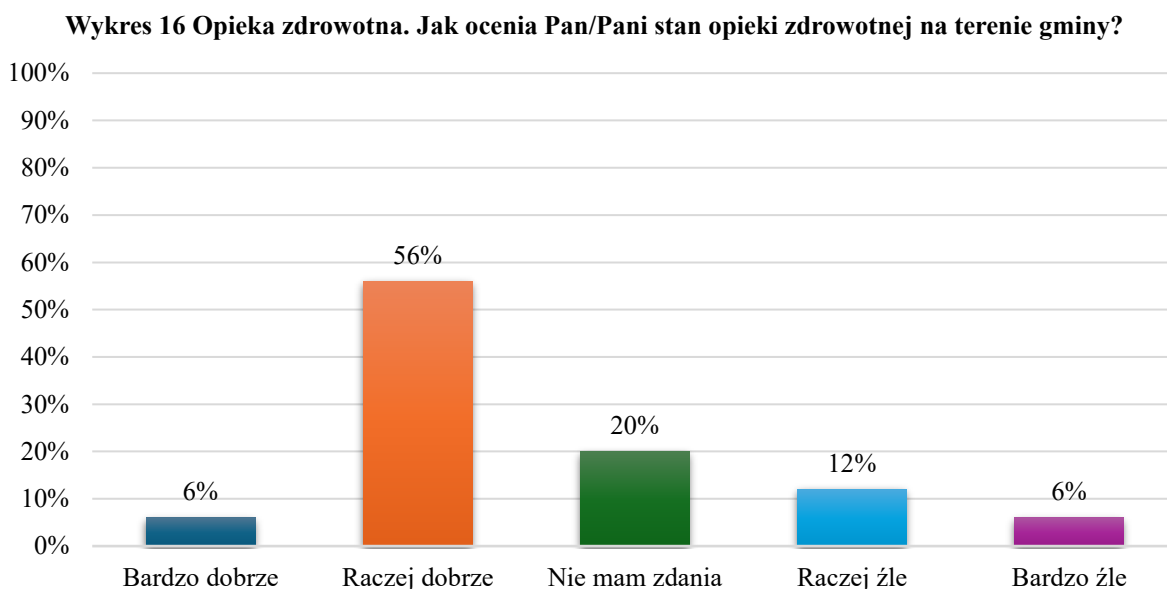
Zdaniem 39% ankietowanych najbardziej potrzebnymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom jakie powinny zostać wprowadzone na terenie gminy Wiśniowa to ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne. Z kolei 27% ankietowanych wskazało na otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień a zdaniem 18% odpowiednim działaniem byłoby wsparcie psychologiczne dla rodzin. Poniższy wykres nr 15 przedstawia analizę dotyczącą pytania.

Wykres 15 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakie działania są najbardziej potrzebne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Najwięcej ankietowanych raczej dobrze ocenia stan opieki zdrowotnej na terenie gminy, takiego zdania jest 56% badanych. Nie ma zdania na ten temat 20% ankietowanych a z kolei 12% raczej źle ocenia ten stan. Pozostałe wyniki w przedstawionym pytaniu zawarte są na poniższym wykresie nr 16.

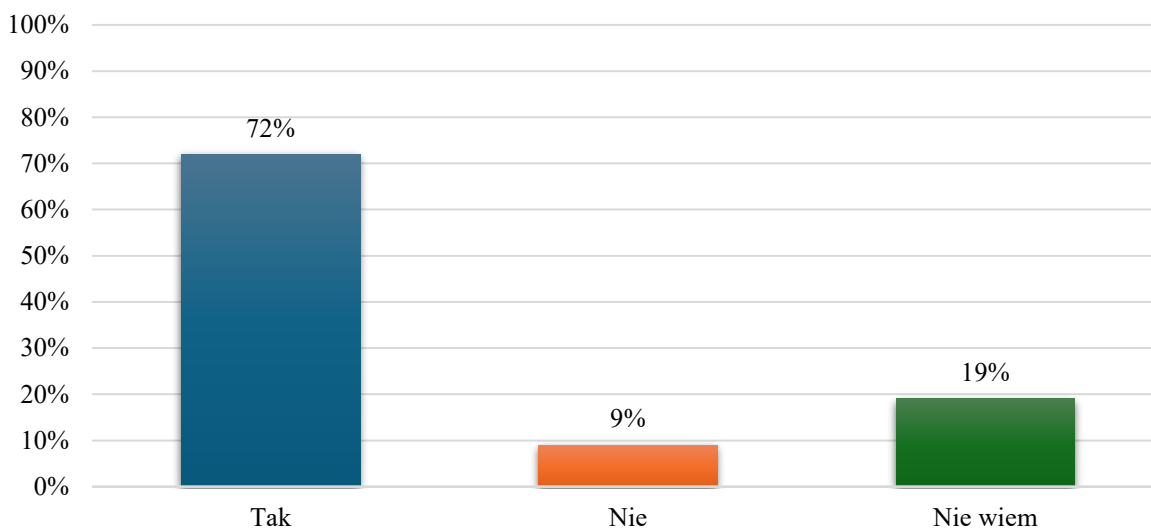

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.5. Bezpieczeństwo i przemoc domowa

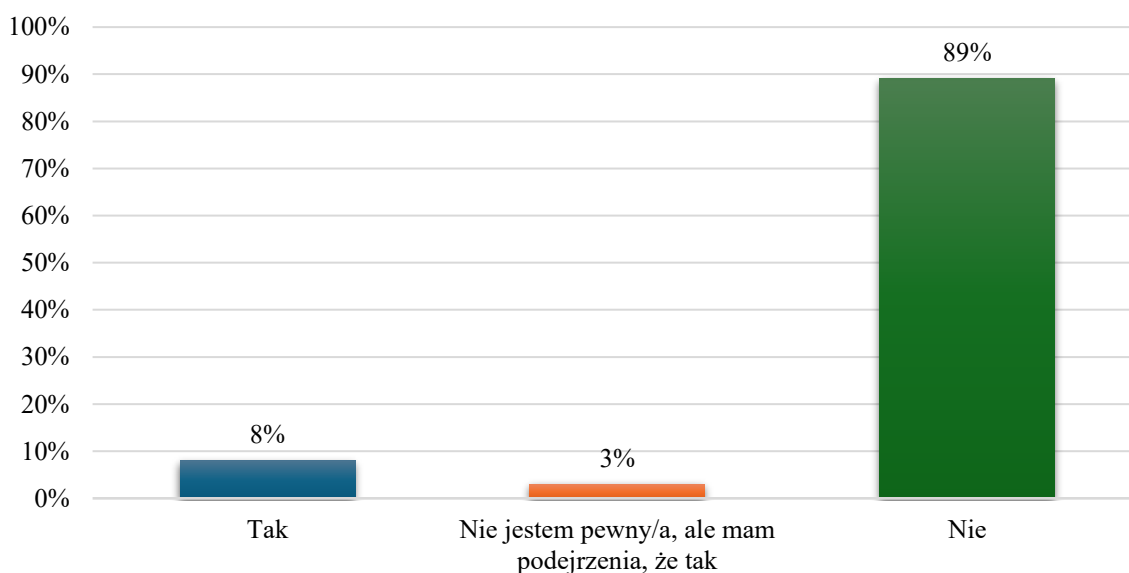
W tym podrozdziale przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Wiśniowa, dotyczącego poczucia bezpieczeństwa oraz skali występowania przemocy domowej na gminy. Analiza obejmuje ocenę poziomu zagrożeń z jakimi spotykają się mieszkańcy, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz ocenę dostępności wsparcia instytucjonalnego. Zgromadzone dane pozwalają na określenie głównych problemów w zakresie bezpieczeństwa oraz wskazanie obszarów wymagających intensyfikacji działań profilaktycznych i pomocowych. Wyniki badań stanowią jednocześnie podstawę do planowania skutecznych rozwiązań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i ograniczenie zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców.

Ankietowani mieszkańcy gminy Wiśniowa biorący udział w badaniu ankietowym w większości podzielają zdanie, że czują się bezpiecznie we własnym miejscu zamieszkania, tak zadeklarowało 72% badanych. Zdania przeciwnego, nie czując się bezpiecznie w swojej gminie zadeklarowało 9% ankietowanych a 19% ankietowanych stwierdziło, że nie ma w tej kwestii zdania. Wyniki przedstawia wykres nr 17.

Wykres 17 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/ Pan bezpiecznie na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

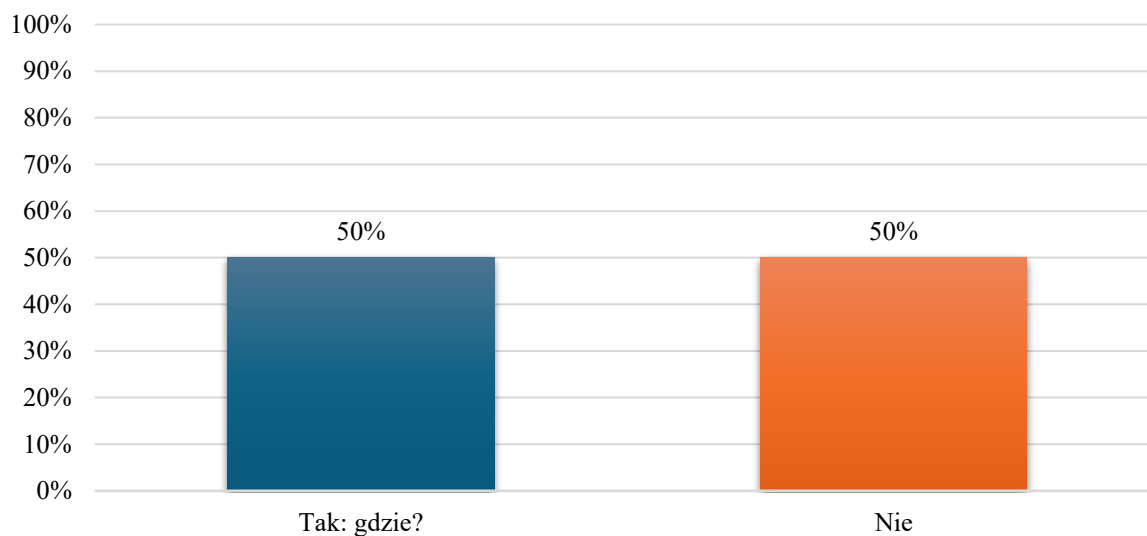
Większość respondentów zadeklarowała, że w ich otoczeniu nie ma osób, które doświadczają przemocy domowej, tak stwierdziło 89% badanych. Z kolei przeciwnego zdania było 8% badanych, którzy zadeklarowali, że znają osoby doświadczające przemocy domowej w ich najbliższym otoczeniu. Zdaniem 3% ankietowanych nie są pewni, ale mają pewne podejrzenia, że znają takie osoby. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 18.

Wykres 18 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/ Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W kwestii dotyczącej znajomości miejsc, gdzie potencjalna ofiara przemocy może uzyskać stosowną pomoc w miejscu zamieszkania, głosy wśród ankietowanych rozłożyły się równo po połowie. Zdaniem 50% ankietowanych wiedzą, gdzie ofiara może uzyskać pomoc i tyle samo uważa, że nie zna takich miejsc. Brak udzielonych odpowiedzi przez ankietowanych, gdzie ofiara przemocy może uzyskać pomoc, poza wyłącznym wskazaniem wariantu odpowiedzi. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 19.

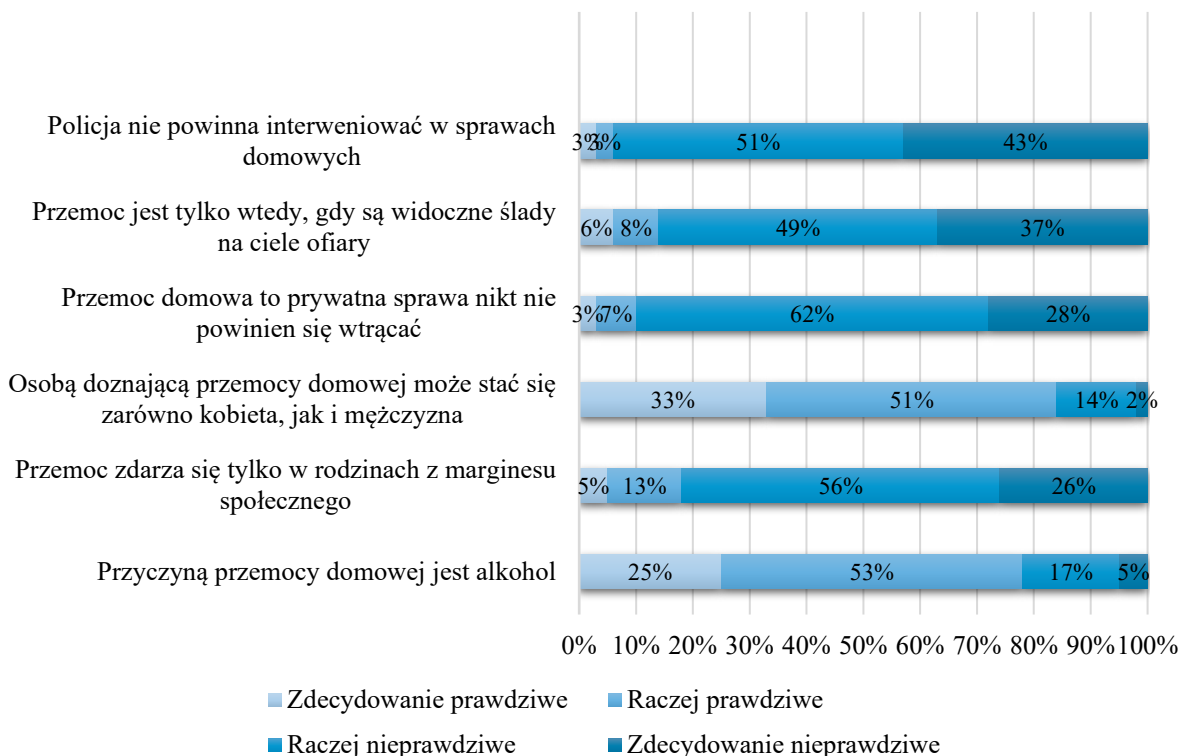
Wykres 19 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/ Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Respondenci w większości zdecydowanie nie podzielają opinii, że Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych, tak uważa 43% badanych. Ze stwierdzeniem, że przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy, zdecydowanie nie zgadza się 37% ankietowanych. Stwierdzenie przemoc domowa to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać, tego zapatrywania nie podziela zdecydowanie 28% badanych. Ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta jak i mężczyzna, zdecydowanie zgadza się 33% ankietowanych. Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego, z tym zdaniem zdecydowanie nie zgadza się 26% ankietowanych. Ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol, zdecydowanie zgadza się 25% badanych. Pozostałe wyniki dotyczące tego pytania przedstawiona na wykresie nr 20.

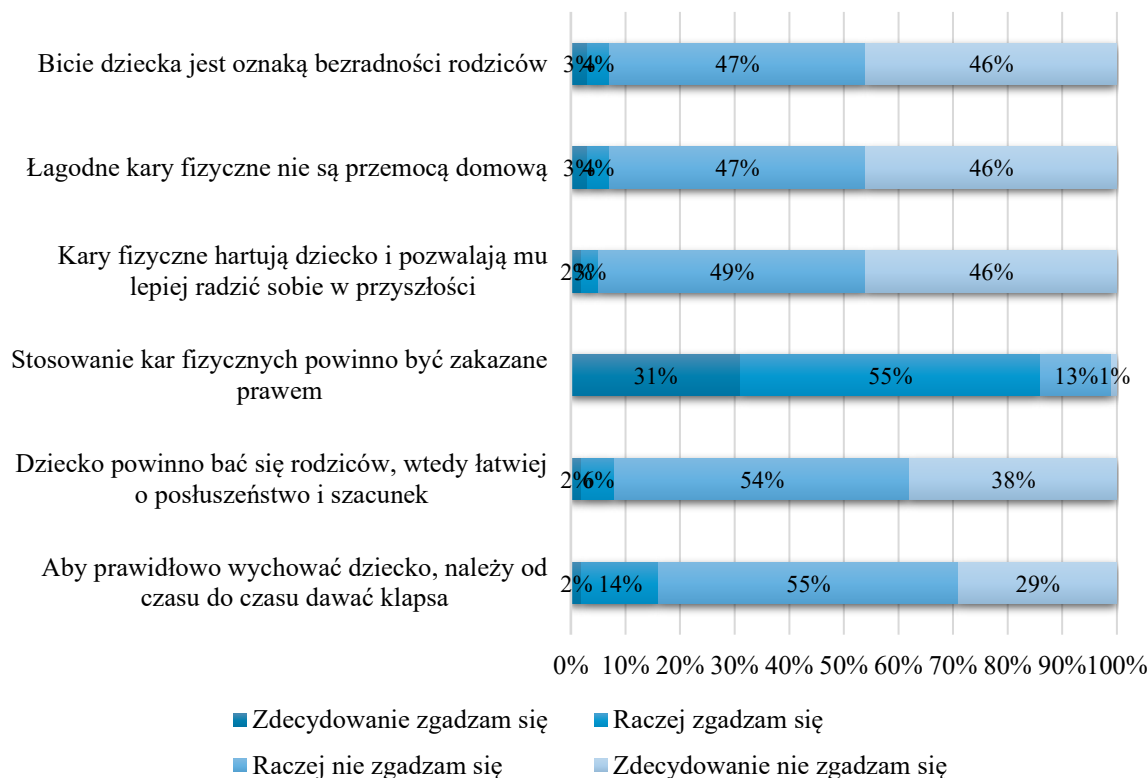
Wykres 20 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/ Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Zdaniem 46% ankietowanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem – bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców. Ze zdaniem, łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową, zdecydowanie nie zgadza się 46% badanych. Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości z tym stwierdzeniem zdecydowanie nie zgadza się 46% ankietowanych. 31% ankietowanych uważa, że stosowanie kar fizycznych nie powinno być zakazane prawem. 38% badanych zdecydowanie nie zgadza się, że dziecko powinno bać się rodziców, ponieważ wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek. 29% ankietowanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem – aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa. Szczegółowa analiza i rozkład poszczególnych odpowiedzi przedstawiają poniższy wykres nr 21.

Wykres 21 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/ Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?

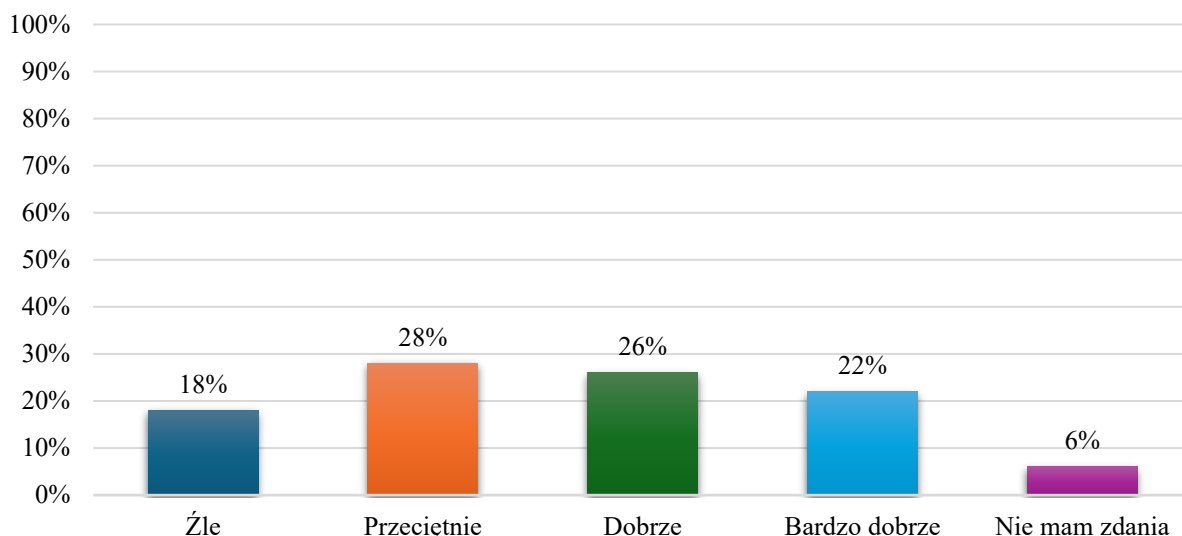

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.6. Kultura i działania społeczne

Niniejszy podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego dotyczącego uczestnictwa mieszkańców gminy Wiśniowa w życiu kulturalnym oraz ich zaangażowania w inicjatywy społeczne. Analiza obejmuje ocenę dostępności oferty kulturalnej, poziomu aktywności w wydarzeniach lokalnych oraz zainteresowania różnorodnymi formami działalności społecznej. Zgromadzone w tym zakresie dane pozwalają na późniejszą identyfikację potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie rozwoju kultury i integracji społecznej oraz wskazuje na obszary wymagające wsparcia oraz rozbudowy oferty kulturalnej i społecznej na terenie ich zamieszkania. Współprace w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnym, najczęściej badanych oceniło ją przeciętnie, taki pogląd na sytuację miało 28% ankietowanych. Dobrą opinię na temat współpracy ma 26% ankietowanych a zdaniem 22% współpraca ta układa się bardzo dobrze. Pozostałe informacje dotyczące tego zagadnienia przedstawiono na wykresie nr 22.

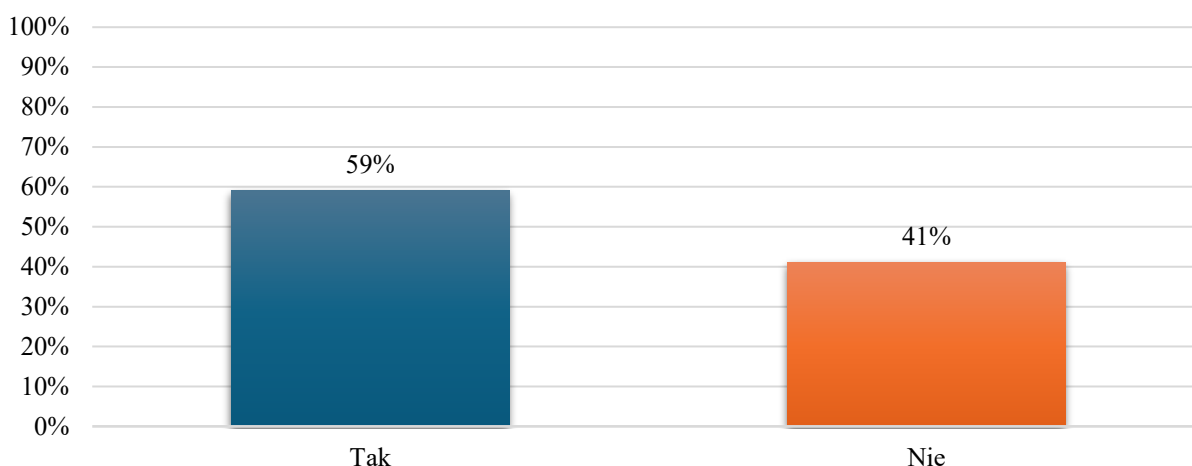
Wykres 22 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W kolejnym pytaniu skierowanym do respondentów zapytano ich o uczestnictwo w ostatnim roku w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych zorganizowanych na terenie gminy Wiśniowa. Wydarzenia tego typu bardzo mocno wpisują się w lokalną kulturę i zwyczaje w każdej gminie, przyciągając dużą liczbę odbiorców. Z uzyskanych odpowiedzi ponad połowa ankietowanych, 59% respondentów zadeklarowała, że w ostatnim roku uczestniczyła w tego typu wydarzeniach, z kolei 41% ankietowanych, stwierdziła, że nie była uczestnikiem jakiegokolwiek wydarzenia w ostatnim roku kalendarzowym. Stosunkowo wysoki udział osób nieuczestniczących w wydarzeniach przekłada się na obniżenie aktywności społecznej i ich udziale i wkładzie w budowę społeczności lokalnej. Wynika przedstawia poniższy wykres nr 23.

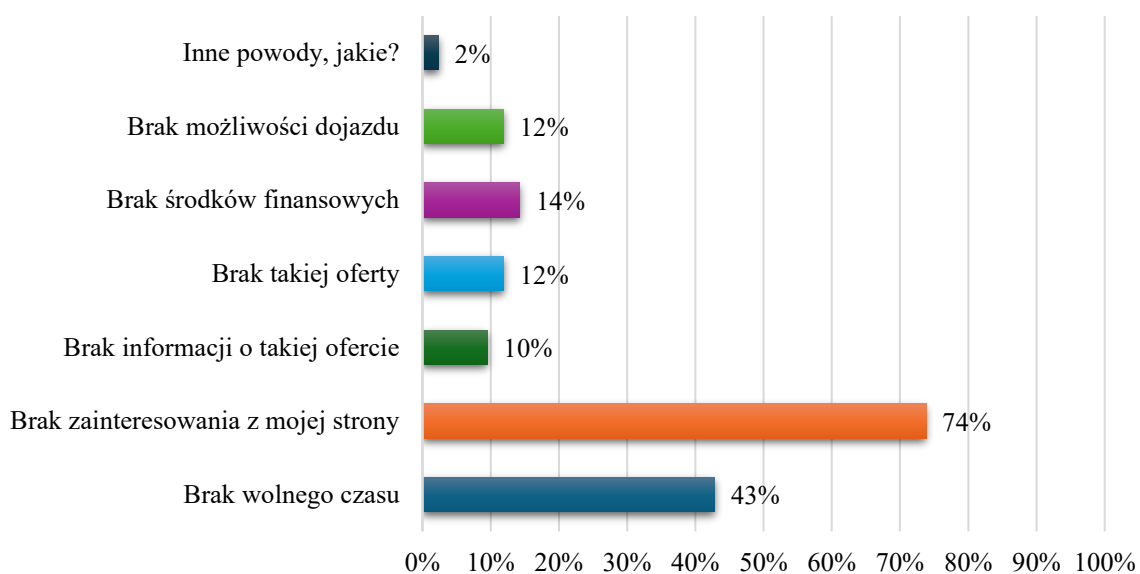
Wykres 23 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Następnie ankietowani mieszkańcy gminy Wiśniowa zostali zapytani o przyczyny braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że ankietowani najczęściej wskazywali na brak zainteresowania z ich strony, tak odpowiedziało 74% ankietowanych. Z powodu braku wolnego czasu nie uczestniczyło w tego typu wydarzeniach 43% ankietowanych. Pozostałe warianty odpowiedzi uzyskały znacznie niższą aprobatę wśród ankietowanych. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 24.

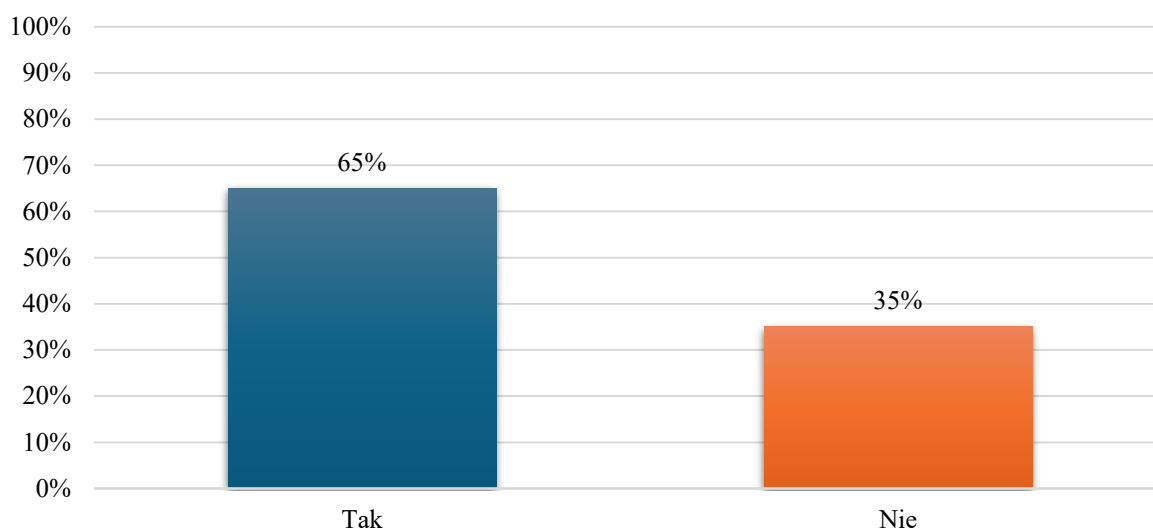
Wykres 24 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych mieszkańców gminy Wiśniowa jakie mają zdanie na temat zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego. Zdania w tym temacie było podzielone niemal na równo. Według 65% badanych uważają oni, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego nie jest w pełni zaspokajana w gminie, którą zamieszkują. Przeciwnego zdania było analogicznie 34% badanych, którzy są zadowoleni z obecnego stanu rzeczy i uważają, że potrzeby w sektorze życia społecznego są jak najbardziej zaspokajane i odpowiadają na potrzeby mieszkańców. Wyniki przedstawia wykres nr 25.

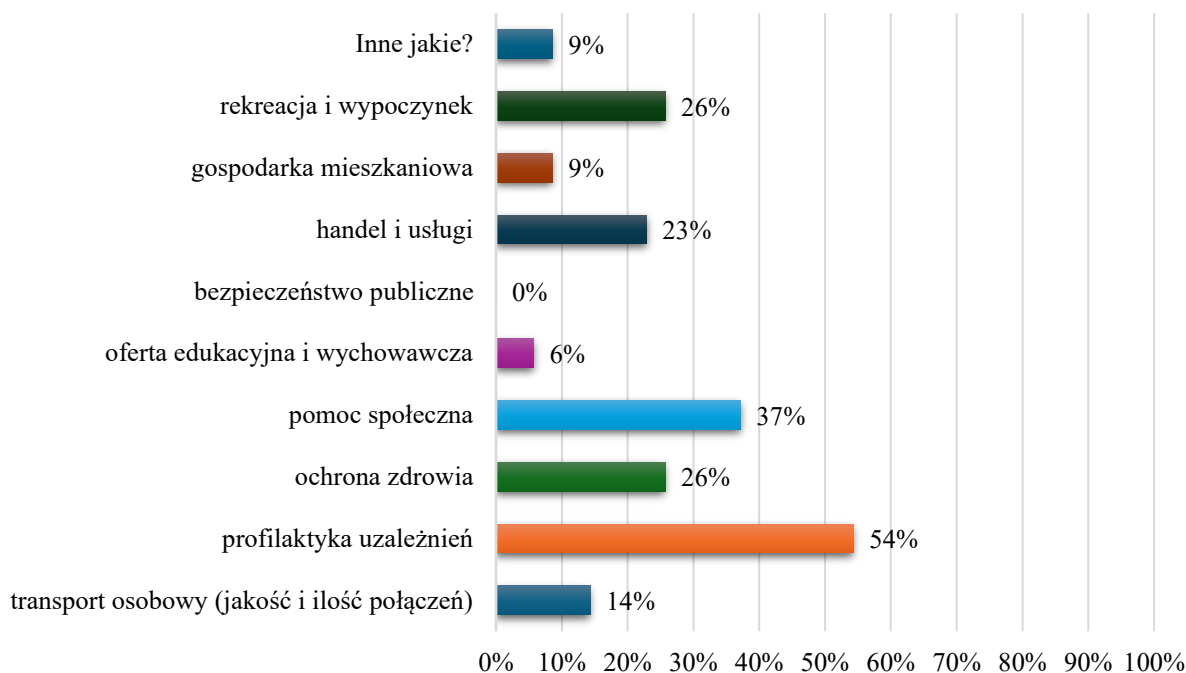
Wykres 25 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W ostatnim pytaniu w tej grupie zagadnień, zapytano ankietowanych o wskazanie z zaproponowanych opcji, które usługi społeczne wymagają w najbliższej przyszłości większej uwagi ze strony władz gminnych, ankietowani mieli możliwość wielokrotnego wyboru. Największą popularność a zarazem dziedziną, która według ankietowanych wymaga większej uwagi i poprawy w najbliższych latach była profilaktyka uzależnień, którą wskazało 54% ankietowanych. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią i usługą społeczną wymagającą większej uwagi była pomoc społeczna, wskazana przez 37% ankietowanych. Na trzecim miejscu pod względem usług społecznych wymagających większej uwagi znalazły się rekreacja i wypoczynek oraz ochrona zdrowia, które zostały wskazane przez 26% ankietowanych na każdy z zaproponowanych wariantów odpowiedzi. Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 26.

Wykres 26 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi)

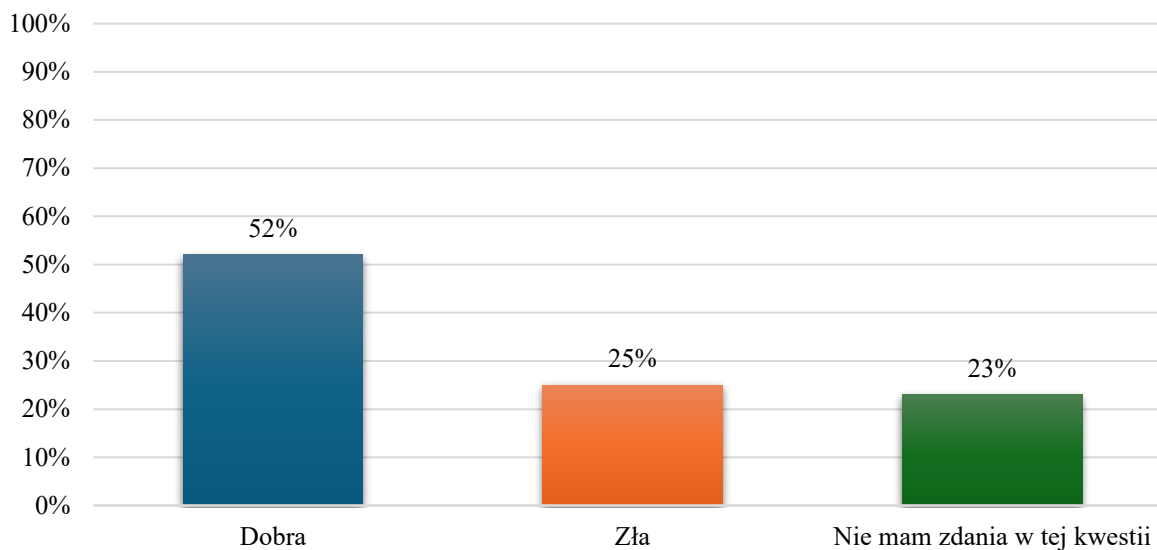

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.7. Osoby starsze i z niepełnosprawnością

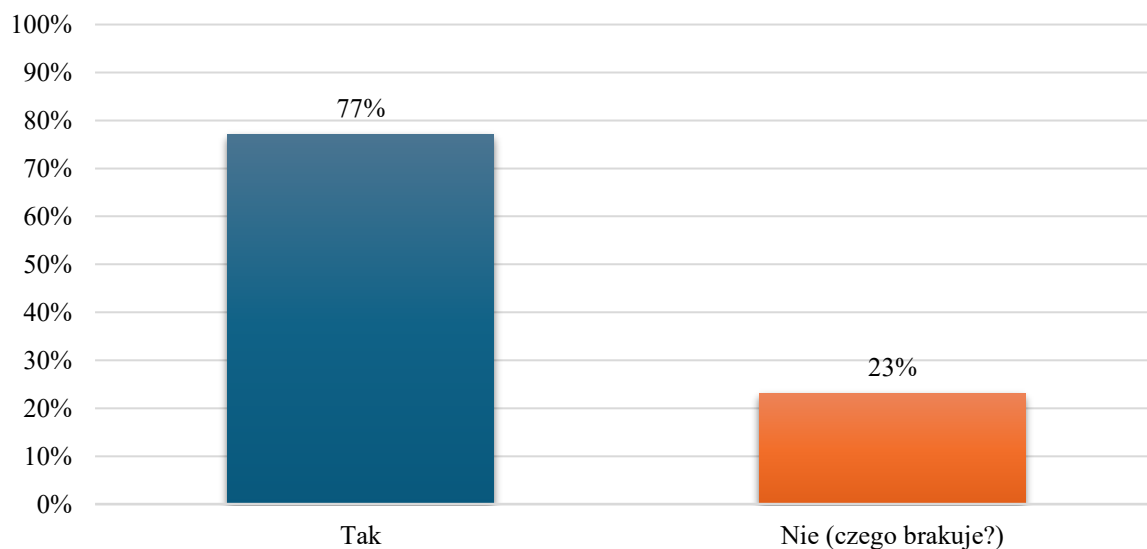
Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego potrzeb oraz jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnością w gminie Wiśniowa. Analiza obejmuje ocenę dostępności usług opiekuńczych, wsparcia społecznego, infrastruktury oraz barier utrudniających codzienne funkcjonowanie tych grup mieszkańców. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych problemów oraz wskazanie obszarów wymagających wsparcia ze strony samorządu i instytucji lokalnych, co stanowi podstawę do planowania działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnością.

Ankietowani w tej serii pytań na początku zostali zapytani o ocenę sytuacji seniorów w gminie Wiśniowa pod kątem życia codziennego, życia zawodowego, możliwości spędzania czasu wolnego, dostępu do usług itp. Ponad połowa ankietowanych, dokładnie 52% stwierdziła, że sytuacja seniorów w gminie jest dobra. Zdania przeciwnego oceniając sytuację seniorów w gminie jako złą było 25% ankietowanych a 23% nie miało w tej kwestii własnego zdania. Wykres nr 27 przedstawia wyniki dotyczące zapytania.

Wykres 27 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/ Pani sytuację seniorów w gminie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

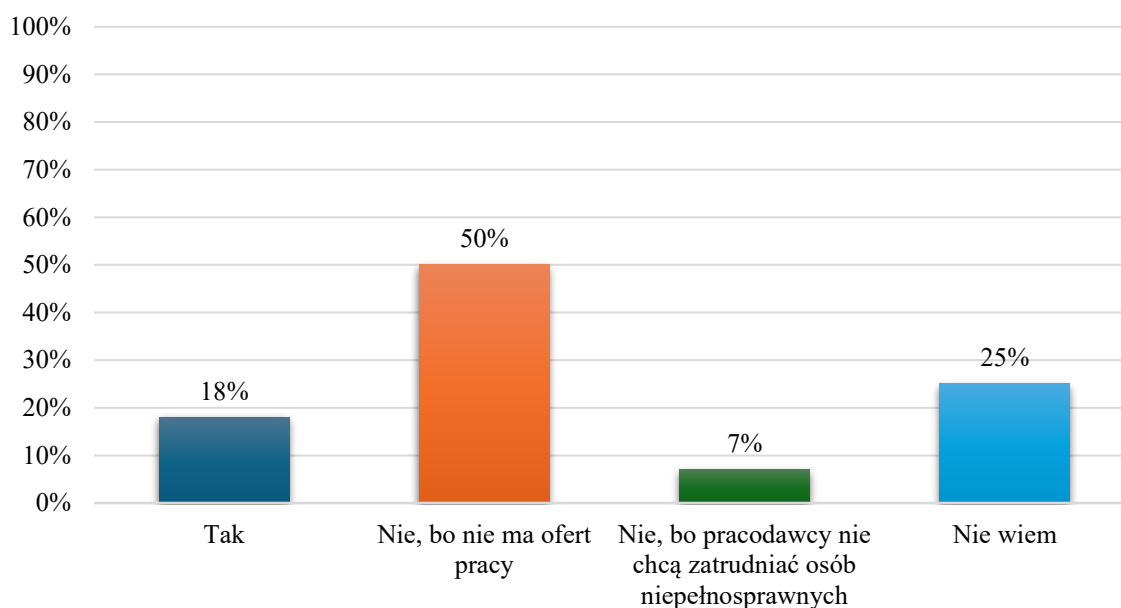
W kolejnym pytaniu rozszerzającym kwestie obecności i funkcjonowania seniorów na terenie gminy Wiśniowa, poproszono ankietowanych o ocenę czy aktualna oferta działań dla seniorów jest według nich wystarczająca i odpowiednia. Zdaniem 77% ankietowanych, uważają oni, że obecna oferta działań dla seniorów funkcjonująca w gminie jest w pełni wystarczająca, natomiast zdania przeciwnego w tej kwestii było 23% badanych. Wykres nr 28 przedstawia analizę wyników tego pytania.

Wykres 28 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/ Pana wystarczająca?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W pytaniu dotyczącym zatrudniania osób niepełnosprawnych przez lokalnych pracodawców, 50% ankietowanych stwierdziła, że osoby niepełnosprawne nie mają szansy znalezienia pracy na terenie gminy z powodu braku takich ofert pracy. Nie ma zdania w tym temacie 25% ankietowanych. Według 18% ankietowanych osoba niepełnosprawna ma szansę znaleźć pracę na terenie gminy a zdaniami 7% nie ma takiej możliwości ponieważ pracodawcy nie chcą zatrudniać osób niepełnosprawnych. Poniższy wykres nr 29 przedstawia wyniki dotyczące zapytania.

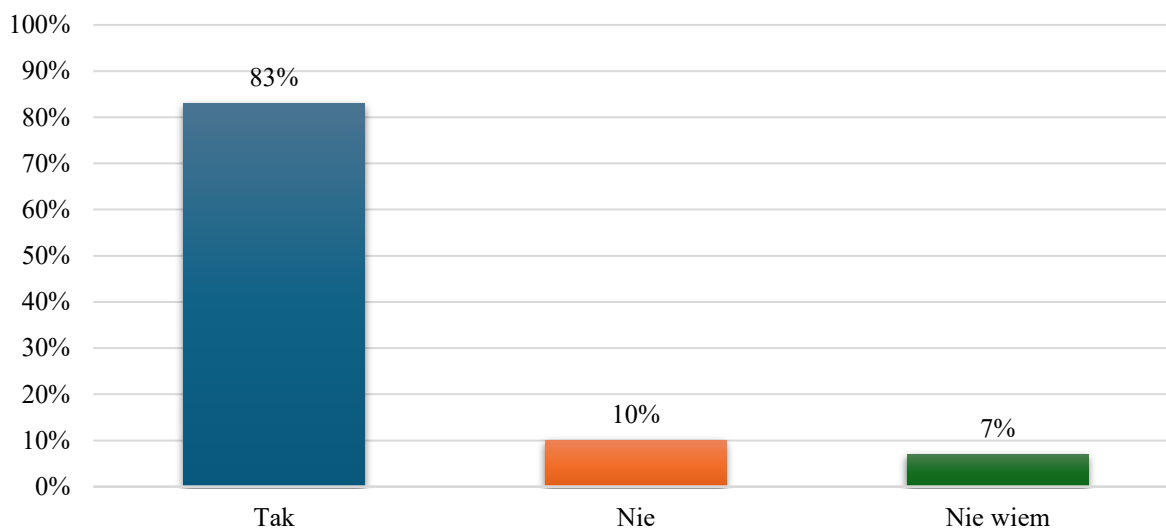
Wykres 29 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o zabranie zdania w kwestii akceptowalności osób z niepełnosprawnością na terenie ich gminy. Zdaniem zdecydowanej większości ankietowanych, bo 83% osoby niepełnosprawne są akceptowane w społeczności lokalnej gminy Wiśniowa. Przeciwnego zdania w tym temacie było 10% ankietowanych, a 7% nie miało w tym temacie własnego zdania. Poniższy wykres nr 30 przedstawia wyniki dotyczące tego zapytania.

Wykres 30 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby niepełnosprawne na gminy są akceptowane?

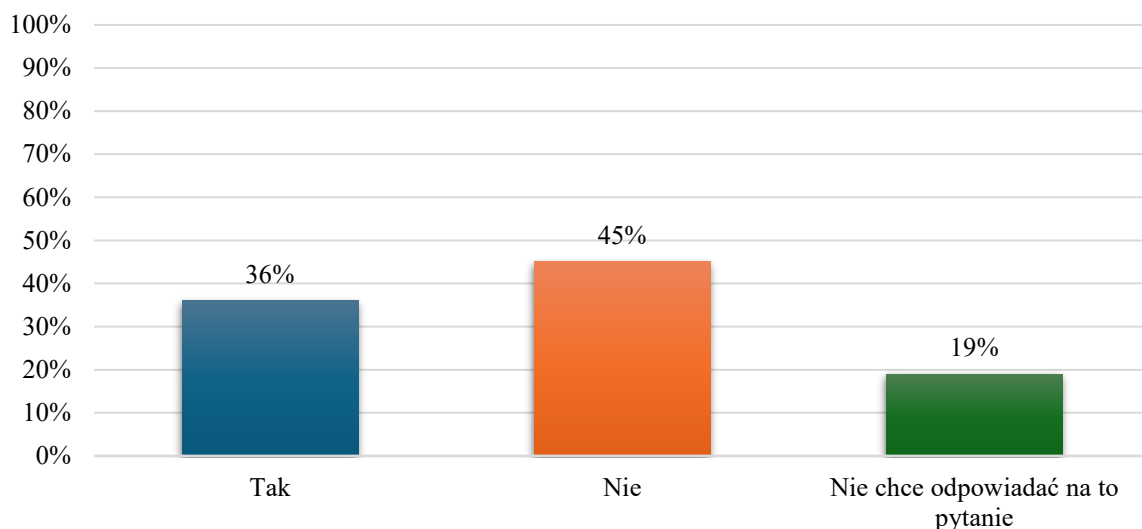
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

4.8. Praca i źródło utrzymania

Niniejszy podrozdział zawiera prezentacje wyników badania ankietowego dotyczącego sytuacji zawodowej mieszkańców gminy Wiśniowa oraz struktury ich źródła utrzymania. Analiza obejmuje ocenę poziomu zatrudnienia, rodzajów wykonywanej pracy, skali bezrobocia oraz zróżnicowania źródeł utrzymania gospodarstw domowych. Na podstawie przeprowadzonego badania możliwa jest identyfikacja głównych wyzwań na lokalnym rynku pracy oraz określenie potrzeb w zakresie wsparcia aktywności zawodowej i poprawy warunków materialnych mieszkańców.

Ankietowani w pierwszym pytaniu, którego wyniki przedstawiono na wykresie nr 31 w tej serii pytań zostali poproszeni o określenie czy któryś z członków ich rodziny korzystał w ciągu ostatniego roku ze świadczeń społecznych GOPS w Wiśniowej. Zdaniem 45% ankietowanych żaden z członków ich rodzin nie korzystał ze świadczeń GOPS, z kolei 36% ankietowanych stwierdziło, że w ich rodzinie w ciągu ostatniego roku korzystano lub korzysta ze świadczeń społecznych. Zdania w tej kwestii nie miało 19% badanych. Wyniki dotyczące tego pytania przedstawiono na poniższym wykresie.

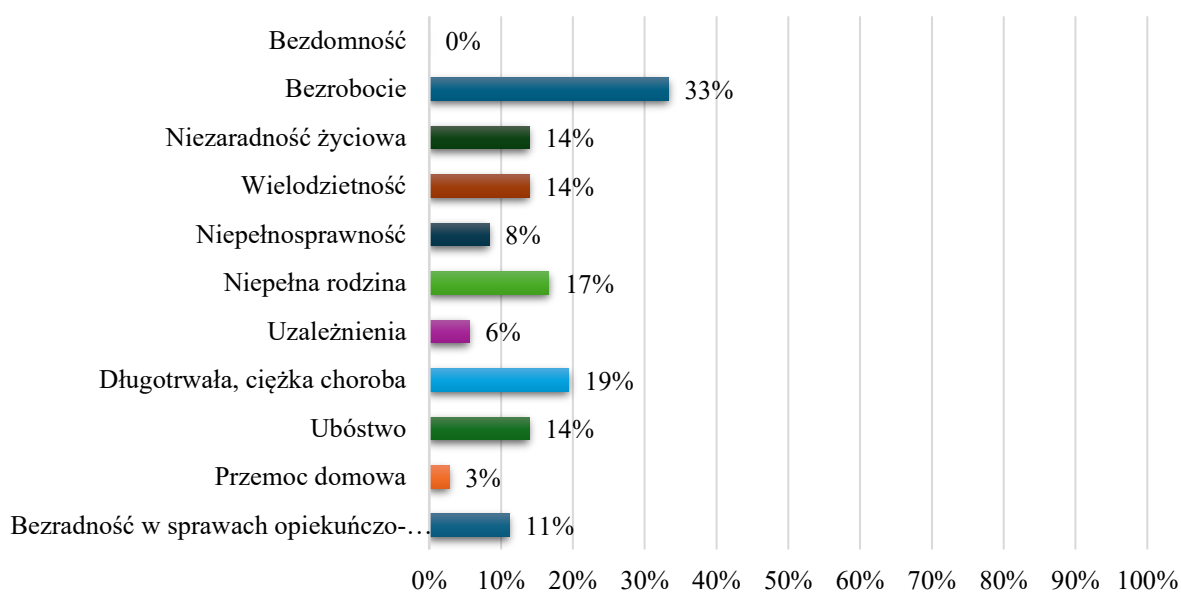
Wykres 31 Korzystanie ze świadczeń GOPS. Czy Pani/ Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Następnie poproszono ankietowanych o wskazanie powodu, dla których członkowie ich rodzin korzystali z pomocy świadczonej przez GOPS w Wiśniowej. Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej wśród ankietowanych było bezrobocie, które wskazało 33% z nich. Na drugim miejscu znalazła się długotrwała lub ciężka choroba, którą za powód korzystania ze świadczeń społecznych wskazało 19% ankietowanych. Trzecią najczęściej wybieraną odpowiedzią był powód niepełnej rodziny, który wskazało 17% ankietowanych. Pozostałe wyniki dotyczące zapytania przedstawia poniższy wykres nr 32.

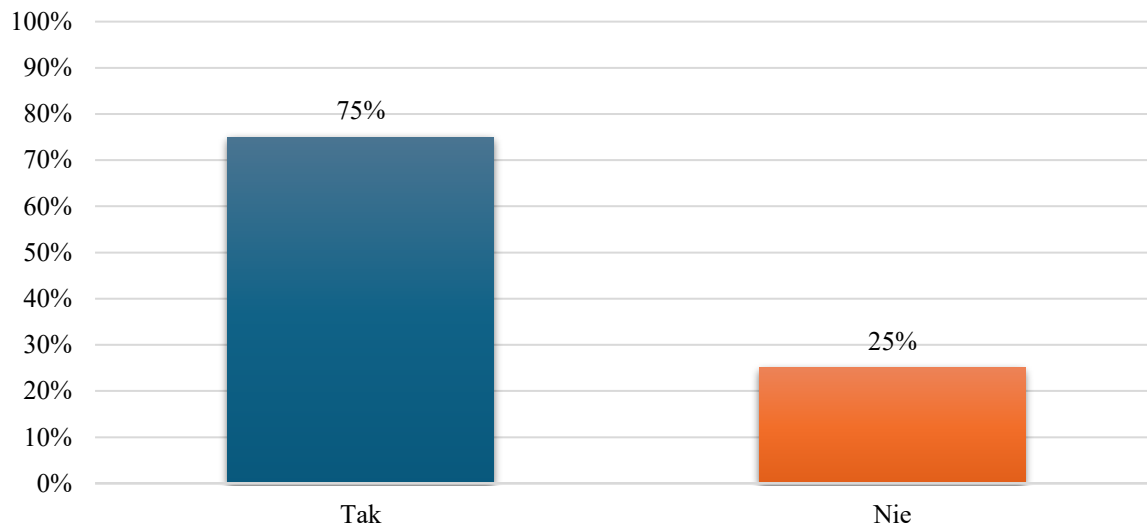
Wykres 32 Jaki był powód?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

W kolejnym pytaniu dotyczącym aktualnego zatrudnienia większość ankietowanych, zdaniem 75% zadeklarowali, że są w chwili obecnej zatrudnieni. Według 25% ankietowanych na ten moment nie posiadają stałego zatrudnienia. Wyniki prezentuje wykres nr 33

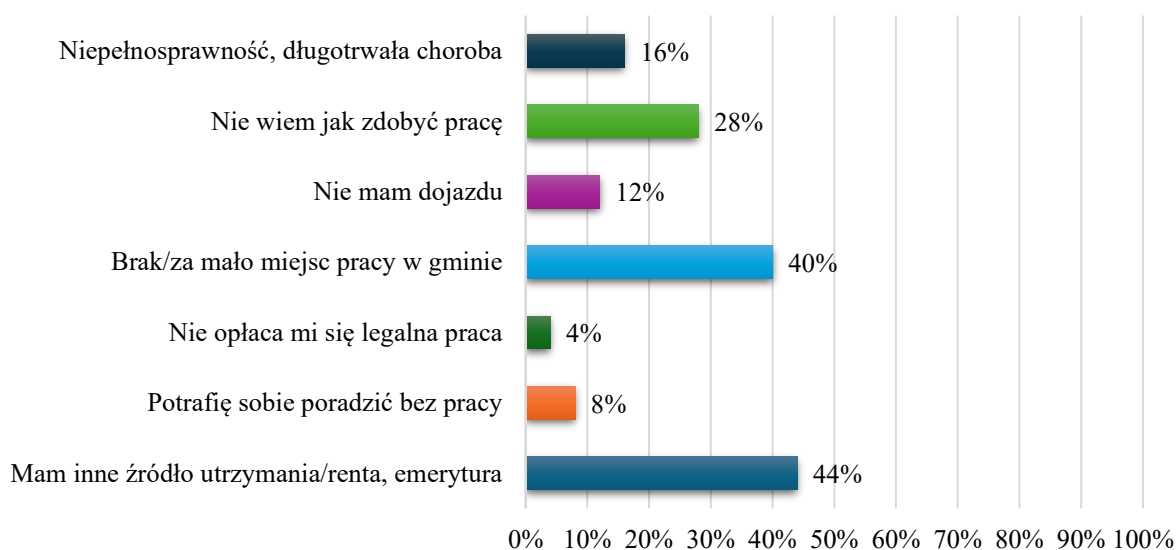
Wykres 33 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/ Pan pracę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

Najwięcej ankietowanych zadeklarowało, że źródłem utrzymania jest renta lub emerytura, tak zadeklarowało 44% ankietowanych. Zdaniem 40% ankietowanych powodem braku zatrudnienia jest zbyt mała liczba miejsc pracy. Według 28% ankietowanych głównym powodem braku zatrudnienia jest brak wiedzy na temat jej zdobycia. Wyniki dotyczące tego pytania i jego analizę przedstawiono na poniższym wykresie nr 34.

Wykres 34 Z jakiego powodu nie posiada Pani/Pan pracy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Wiśniowa

5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników GKRPA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego

5.1. Metodologia

Badanie pracowników Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w Wiśniowej zostało zrealizowane z wykorzystaniem metody CAWI (online). Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie kompleksowej informacji na temat opinii, potrzeb, oczekiwań wśród pracowników obu instytucji w odniesieniu do wybranych zjawisk społecznych. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Wiśniowa oraz skuteczności podejmowanych działań w ramach wykonywanych obowiązków pracowniczych na rzecz osób wymagających pomocy i wsparcia.

5.1.1. Cel badania

Celem badania była identyfikacja najważniejszych problemów społecznych wśród mieszkańców, metod wsparcia czy w jakim stopniu zaspokajane potrzeby w sektorze życia społecznego oraz w szczególności:

- problemy społeczne w środowisku lokalnym,
- najbardziej istotne formy wsparcia dla mieszkańców,
- działania edukacyjne i profilaktyczne,
- bariery skutecznej realizacji działań,
- współpraca między Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a Zespołem Interdyscyplinarnym.

5.1.2. Metoda i technika badawcza

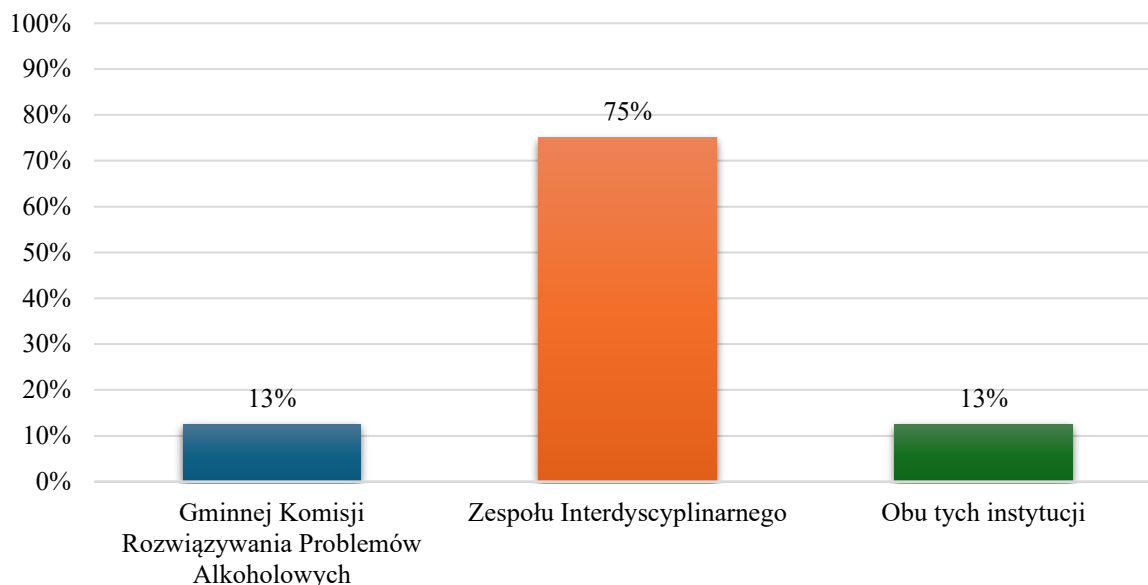
Badanie pracowników GKRPA i ZI przeprowadzono metodą arkusza elektronicznego (CAWI) a jego celem było zebranie opinii ekspertów pracujących na co dzień z osobami i rodzinami doświadczającymi trudności społecznych. Uzyskane dane pozwoliły na pogłębienie diagnozy w zakresie skali zjawisk uzależnień, przemocy w rodzinie, interwencji kryzysowych i barier w systemie wsparcia.

5.1.3. Grupa badana

Kluczową grupą w celu identyfikacji problemów społecznych oraz oceny skuteczności prowadzonych działań na rzecz mieszkańców gminy Wiśniowa są wyspecjalizowani

pracownicy obu instytucji biorący udział w badaniu ankietowym na rzecz opracowania niniejszej Strategii. Największy odsetek badanych osób w tej grupie ankietowanych zadeklarowało swoje uczestnictwo w Zespole Interdyscyplinarnym, tak opowiedziało się 75% z nich. Po 13% ankietowanych zadeklarowało swój udział w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz tyle samo o byciu członkiem obu tych instytucji. Wyniki tego zapytania przedstawia wykres nr 35.

Wykres 35 Członkostwo ankietowanych w instytucjach

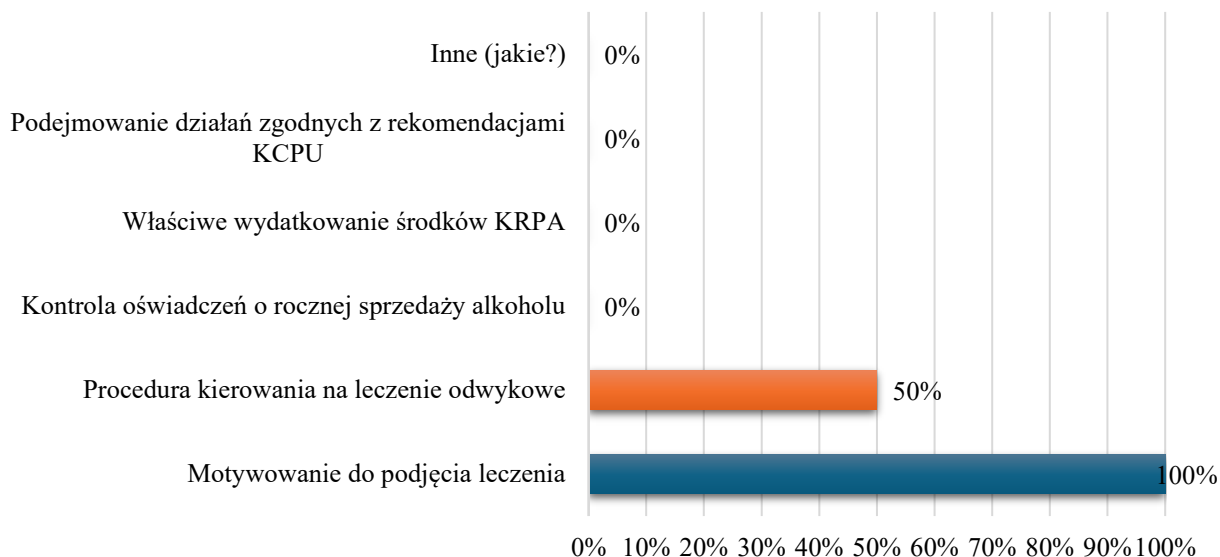

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

5.2. Ocena funkcjonowania instytucji

W pierwszym merytorycznym pytaniu skierowanym do tej grupy ankietowanych zapytano ich o to jakie ich zdaniem ustawowe zadania GKRPA uważa za najbardziej istotne z punktu widzenia środowiska lokalnego gminy Wiśniowa. Ankietowani mieli do wyboru kilka wariantów zadań a wybór był dokonywany w sposób wielokrotny. Wszyscy ankietowani tj. 100% za najbardziej istotne w ich gminie zadanie wskazała na motywowanie do podjęcia leczenia. Zdaniem 50% ankietowanych istotnym zadaniem jest procedura kierowania na leczenie odwykowe. Pozostałe cztery warianty odpowiedzi nie uzyskały poparcia wśród ankietowanych. Z wynikami dotyczącymi tego pytania można zapoznać się na poniższym wykresie nr 36.

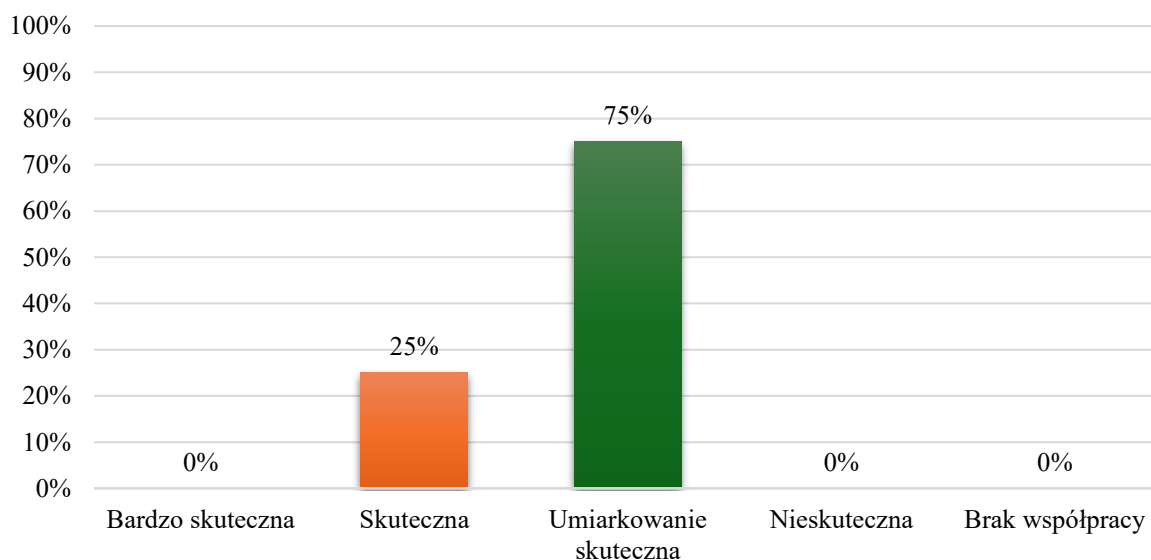
Wykres 36 Priorytetowe działania. Które z ustawowych zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) uważa Pani/ Pan za najbardziej istotne w Państwa gminie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

W następnym pytaniu poproszono ankietowaną grupę o ocenę skuteczności współpracy między GKRPA a ZI w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej. Zdaniem 75% ankietowanych skuteczność współpracy pomiędzy dwoma wspomnianymi instytucjami jest umiarkowanie skuteczna. Według 25% ankietowanych współpraca w tym zakresie jest skuteczna. Pozostałe warianty odpowiedzi nie uzyskały żadnego poparcia wśród ankietowanych. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 37.

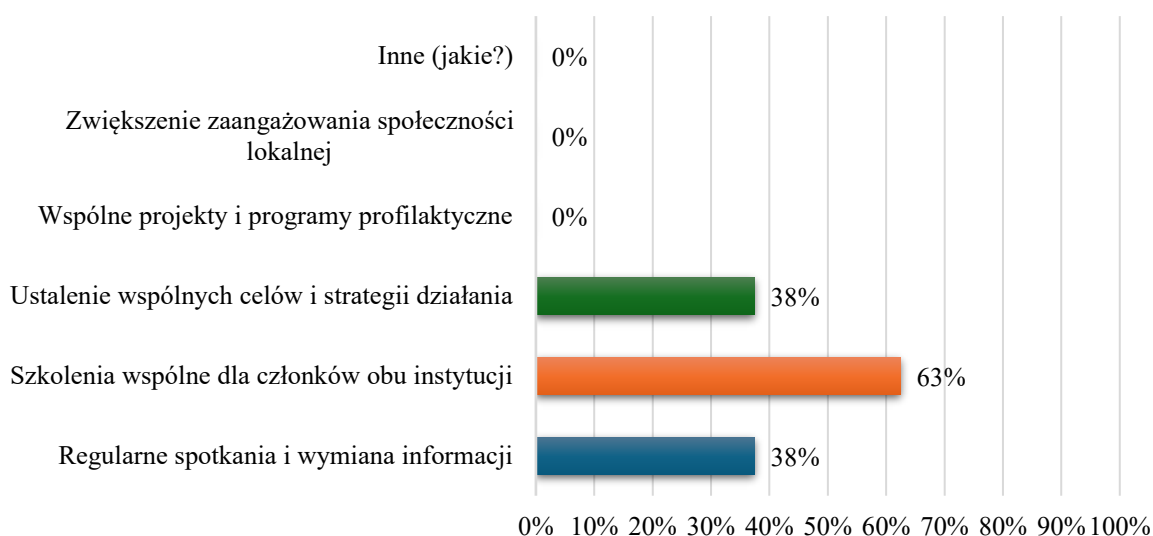
Wykres 37 Skuteczność współpracy. Jak ocenia Pani/Pan skuteczność współpracy między GKRPA a Zespołem Interdyscyplinarnym (ZI) w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

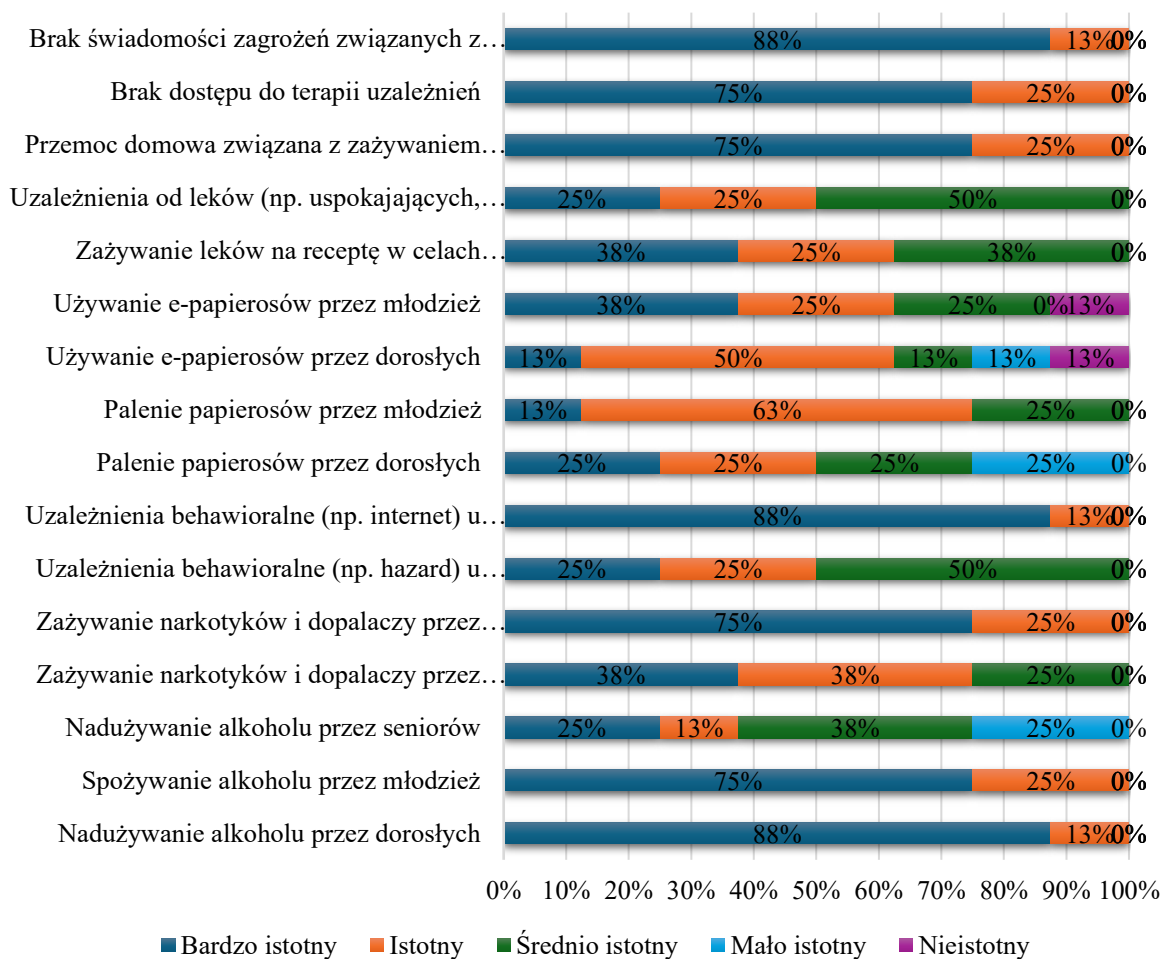
Następnie zapytano ankietowanych o to w jaki sposób ich zdaniem można zwiększyć skuteczność współpracy pomiędzy ZI a KRPA. Ankietowani mieli do wyboru kilka wariantów odpowiedzi i możliwość wyboru więcej niż jednej opcji. Najwięcej ankietowanych wskazało na szkolenia wspólne dla członków obu instytucji, ten wariant wskazało 63% ankietowanych. Po 38% ankietowanych wskazało na dwa kolejne warianty, czyli ustalenie wspólnych celów i strategii działania oraz regularne spotkania i wymiana informacji. Wyniki dotyczącego tego zagadnienia przedstawiono na wykresie nr 38.

Wykres 38 Poprawa współpracy. W jaki sposób można zwiększyć skuteczność współpracy pomiędzy ZI a KRPA?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

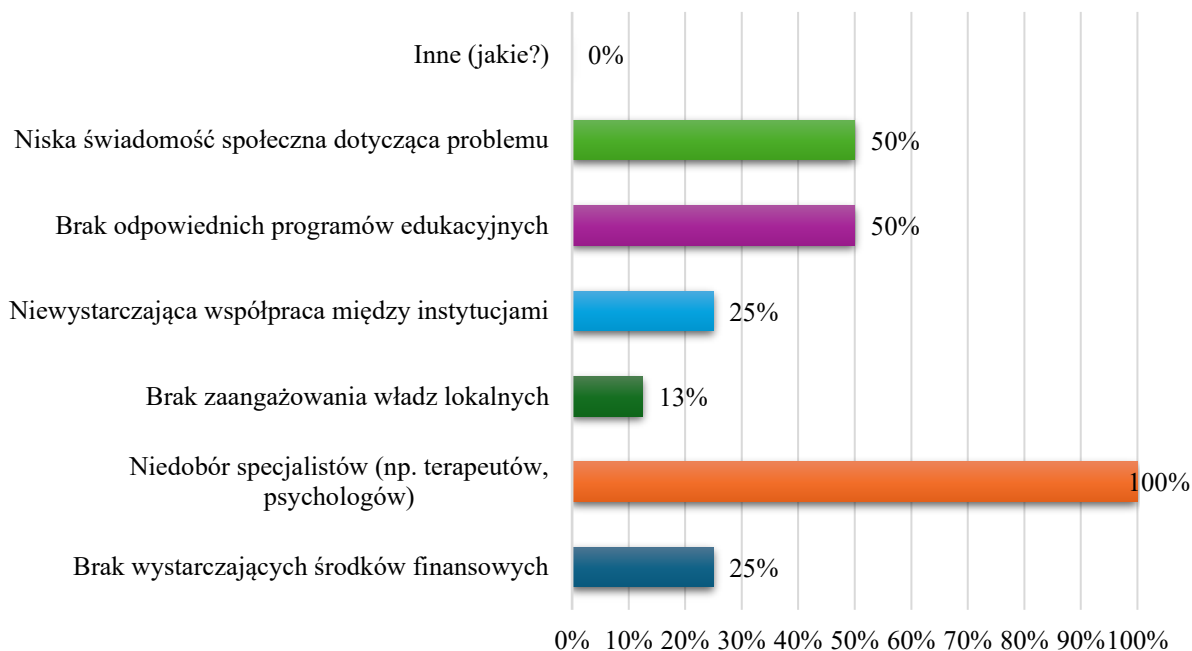
Następnie zapytano ankietowanych o wyrażenie opinii na temat istotności poszczególnych problemów związanych z uzależnieniami. Do najbardziej istotnych problemów związanych z uzależnieniami w gminie Wiśniowa według ankietowanych należą: brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny), uzależnienia behawioralne np. Internet u młodzieży (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny) oraz nadużywanie alkoholu przez dorosłych (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny). Za najmniej istotne problemy w środowisku lokalnym gminy ankietowani uznali używanie e-papierosów przez młodzież (13% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny) oraz używanie e-papierosów przez dorosłych (13% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny). Z pozostałymi ocenami problemów związanych z uzależnieniami można zapoznać się na wykresie nr 39.

Wykres 39 Ocena istotności problemów związanych z uzależnieniami

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

Kolejno zapytano ankietowanych jakie ich zdaniem mogą występować bariery, które skutecznie uniemożliwiają realizację działań GKRPA i ZI w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Ankietowani mieli do wyboru kilka wariantów odpowiedzi wraz z wielokrotnym wyborem. Wszyscy ankietowani tj. 100% jako przeszkodę w realizacji skutecznych działań przez GKRPA i ZI wskazało na niedobór specjalistów (np. terapeutów, psychologów). Po 50% ankietowanych wskazało na niską świadomość społeczną dotyczącą problemów oraz brak odpowiednich programów edukacyjnych. Po 25% ankietowanych wskazało, że głównymi barierami uniemożliwiającymi skuteczne działania instytucji są niewystarczająca współpraca między instytucjami oraz brak wystarczających środków finansowych. Zdaniem 13% barierą w tym zakresie jest brak zaangażowania władz lokalnych w podejmowaniu skutecznych działań. Wyniki dotyczące tego pytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 40.

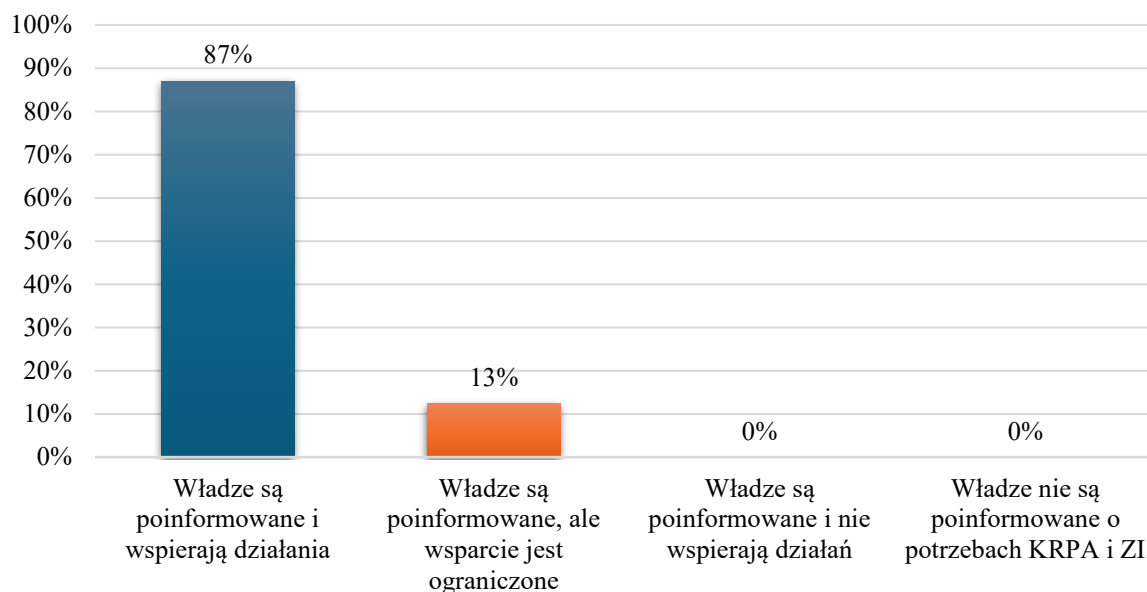
Wykres 40 Przeszkody w realizacji działań. Jakie bariery, Pani/ Pana zdaniem, utrudniają realizację skutecznych działań GKRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

W przedostatnim pytaniu skierowanym do tej grupy badawczej poproszono ankietowanych o ocenę skali poinformowania władz lokalnych o potrzebach związanych z funkcjonowaniem GKRPA i ZI. Zdaniem największej grupy ankietowanych, w tym przypadku 87% władze lokalne gminy Wiśniowa są dobrze poinformowane o potrzebach związanych z działalnością obu instytucji i aktywnie wspierają je w wielu działaniach. Według 13% ankietowanych władze także są odpowiednio poinformowane o potrzebach w zakresie funkcjonowania instytucji, ale ich zdaniem wsparcie jest ograniczone. Pozostałe dwa warianty odpowiedzi nie uzyskały poparcia wśród ankietowanych. Wyniki dotyczącego tego pytania przedstawiono na wykresie nr 41.

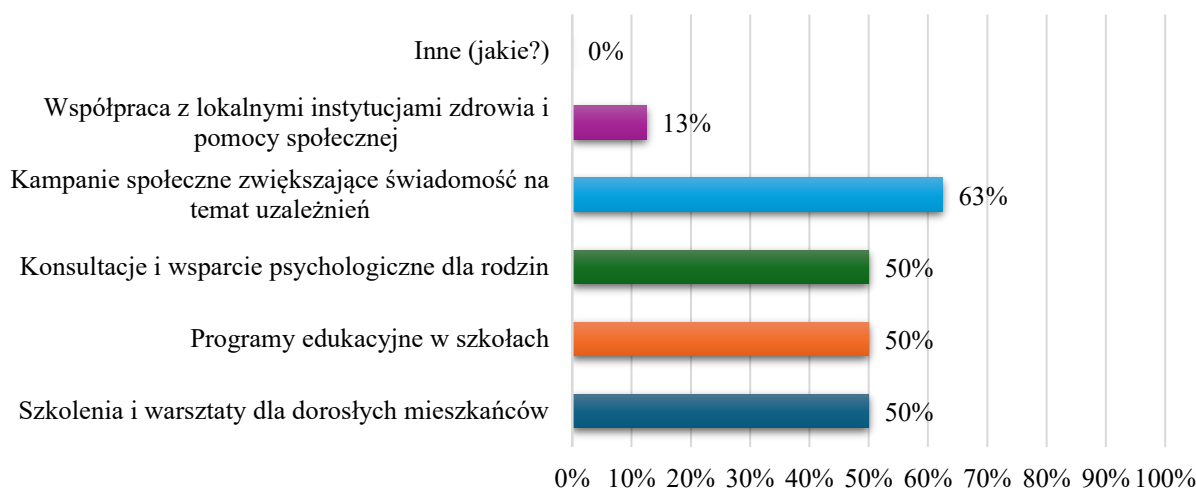
Wykres 41 Ocena poinformowania. Jak ocenia Pani/ Pan stopień poinformowania władz gminy o potrzebach GKRPA i ZI?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

Największe poparcie wśród ankietowanych w kwestii przeciwdziałania uzależnieniom uzyskały kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień, takie zdanie miało 63% badanych. Po 50% uzyskały trzy warianty odpowiedzi tj. konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin, programy edukacyjne w szkołach oraz szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców. Według 13% ankietowanych dodatkowym działaniem na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom ich zdaniem powinna być współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 42.

Wykres 42 Przeciwdziałanie uzależnieniom. Jakie dodatkowe działania edukacyjne lub profilaktyczne powinny zostać wdrożone przez GKRPA i ZI w gminie, aby lepiej przeciwdziałać uzależnieniom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GKRPA i ZI w gminie Wiśniowa

6. Wyniki badania ankietowego uczniów szkół

Niniejszy rozdział stanowi prezentację rezultatów badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół z terenu gminy Wiśniowa. Celem badania było poznanie opinii, postaw oraz doświadczeń młodzieży w zakresie najważniejszych problemów społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Badanie ankietowe umożliwiło uczniom wyrażenie zdania na tematy m.in. oceny relacji i więzi z poszczególnymi osobami, częstotliwości i rodzajów doświadczanej przemocy, spożywania alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, stosowania dopalaczy lub narkotyków oraz kwestie związane z Internetem i cyberprzemocą. Wyniki badań stanowią bardzo ważne źródło informacji i podstawę do planowania działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia psychologicznego dla uczniów z gminy Wiśniowa a w razie potrzeby także ich rodziców lub opiekunów prawnych, uczniów borykających się z tymi problemami.

6.1. Metodologia

Badanie uczniów szkół podstawowych w klasach 4–6 i 7–8 przeprowadzono metodą CAWI – za pomocą anonimowego kwestionariusza elektronicznego. Ankiety były wypełniane w środowisku szkolnym, w warunkach zapewniających poufność i swobodę wypowiedzi, pod nadzorem nauczycieli lub pedagogów.

Dobór próby miał charakter losowy warstwowy – obejmował uczniów z różnych szkół i poziomów nauczania, co pozwoliło porównać postawy młodzieży w kontekście wieku, środowiska edukacyjnego i sytuacji rodzinnej.

6.1.1. Cel badania

Zakres tematyczny ankiety obejmował:

- styl życia i zachowania zdrowotne,
- postawy wobec alkoholu, papierosów i substancji psychoaktywnych,
- doświadczenia związane z przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą,
- samopoczucie, relacje rodzinne i potrzeby w zakresie wsparcia psychologicznego.

6.1.2. Metoda i technika badawcza

Niniejsze badanie ankietowe wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z gminy Wiśniowa odbyło się przy zastosowaniu metody CAWI.

Metoda CAWI została zastosowana ze względu na:

- wysoki poziom kompetencji cyfrowych uczniów,
- potrzebę zapewnienia pełnej anonimowości odpowiedzi,
- możliwość automatycznego kodowania i analizy wyników,
- oszczędność czasu i zasobów w porównaniu z badaniem papierowym.

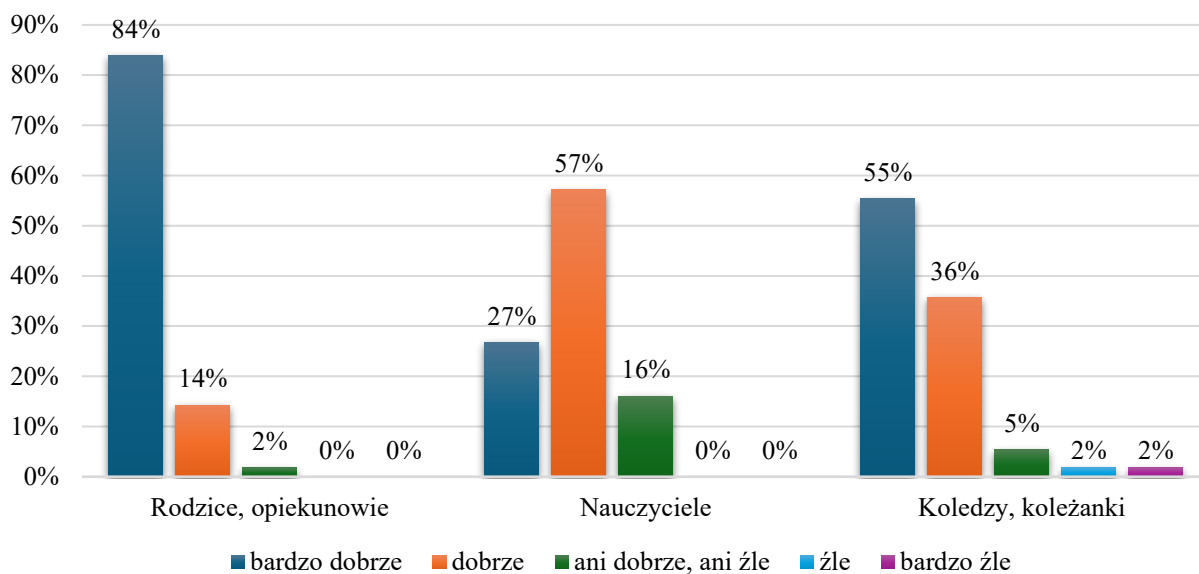
6.1.3. Grupa badania

W badaniu ankietowym na potrzeby opracowania niniejszej Strategii udział wzięli uczniowie z klas 4–6 i 7–8 ze szkół podstawowych z gminy Wiśniowa.

6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej

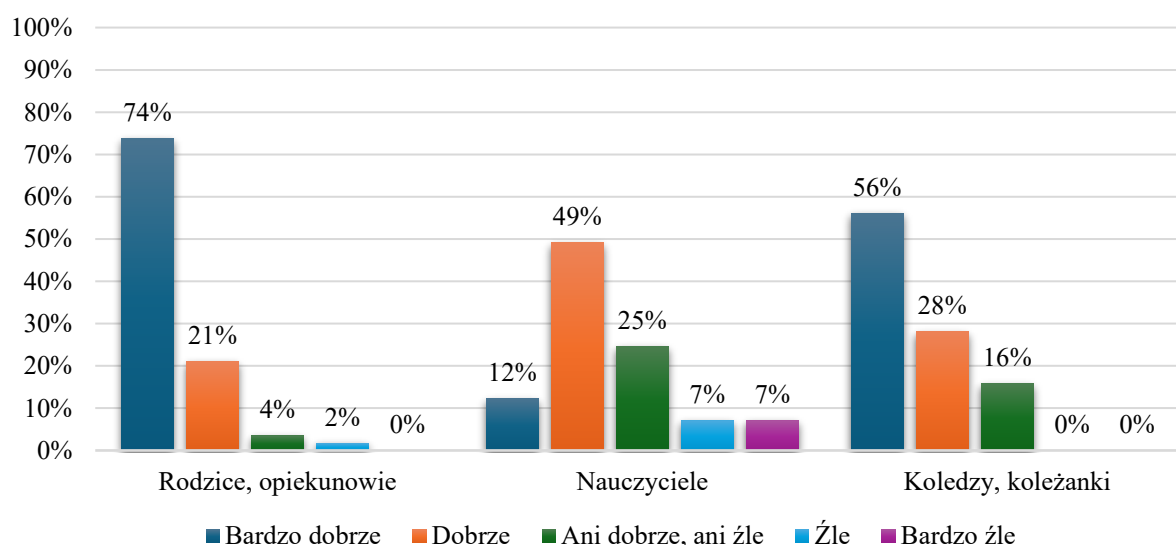
Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Wiśniowa. Celem analizy było rozpoznanie, w jaki sposób relacje rówieśnicze, rodzinne i środowiskowe wpływają na występowanie zjawiska przemocy zarówno w szkole jak i miejscu ich zamieszkania. Uzyskane dane pozwalają na ocenę skali problemów, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz określenie potrzeb uczniów w zakresie wsparcia i budowania bezpiecznych relacji. Wyniki badania stanowią istotną podstawę do możliwości przyszłego planowania działań profilaktycznych i interwencyjnych w środowisku szkolnym i rodzinnym.

Ankietowani uczniowie szkół podstawowych z klas 4–6 pozytywnie oceniło (bardzo dobrze i dobrze) swoje relacje z rodzicami lub opiekunami – łącznie 98%. Neutralnie (ani dobrze, ani źle) relacje ocenia 3% ankietowanych uczniów. W mniejszym stopniu uczniowie pozytywnie oceniają relację z nauczycielami, łącznie 84% a neutralnie 16%. Według łącznie 91% ankietowanych uczniów zadeklarowało pozytywne relacje z kolegami i/ lub koleżankami, 5% oceniło je neutralnie a łącznie 4% oceniło je negatywnie. Całość wyników została przedstawiona na poniższym wykresie nr 43.

Wykres 43 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–6 w gminie Wiśniowa

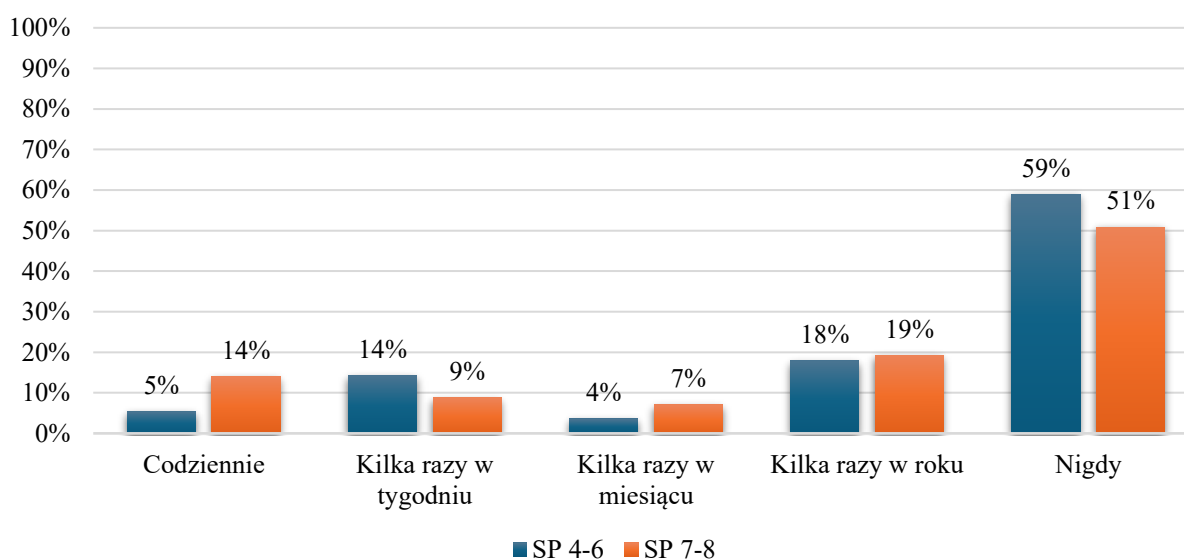
Uczniowie szkół podstawowych z klas 7–8 pozytywnie oceniło (bardzo dobrze i dobrze) swoje relacje z rodzicami lub opiekunami - łącznie 96%. Neutralnie (ani dobrze, ani źle) relacje ocenia 4% ankietowanych uczniów a 2% źle. W mniejszym stopniu uczniowie pozytywnie oceniają relację z nauczycielami, łącznie 61%, a neutralnie 25%. Według łącznie 84% ankietowanych uczniów zadeklarowało pozytywne relacje z kolegami i/ lub koleżankami i 16% oceniło je neutralnie. Całość wyników została przedstawiona na poniższym wykresie nr 44.

Wykres 44 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 7–8 w gminie Wiśniowa

Kolejne pytanie dotyczyło ich doświadczeń związanych z przemocą i ich częstotliwością. Codziennie z przejawami przemocy fizycznej bądź psychicznej na terenie szkoły styczność zadeklarowało 5% uczniów z klas 4–6 i 14% z klas 7–8. Nigdy z jakimkolwiek przejawem przemocy w szkole nie miało do czynienia 59% uczniów ze starszych z młodszej grupy oraz 51% ze starszej. Pozostały rozkład udzielonych odpowiedzi przez ankietowanych uczniów został przedstawiony na poniższym wykresie nr 45.

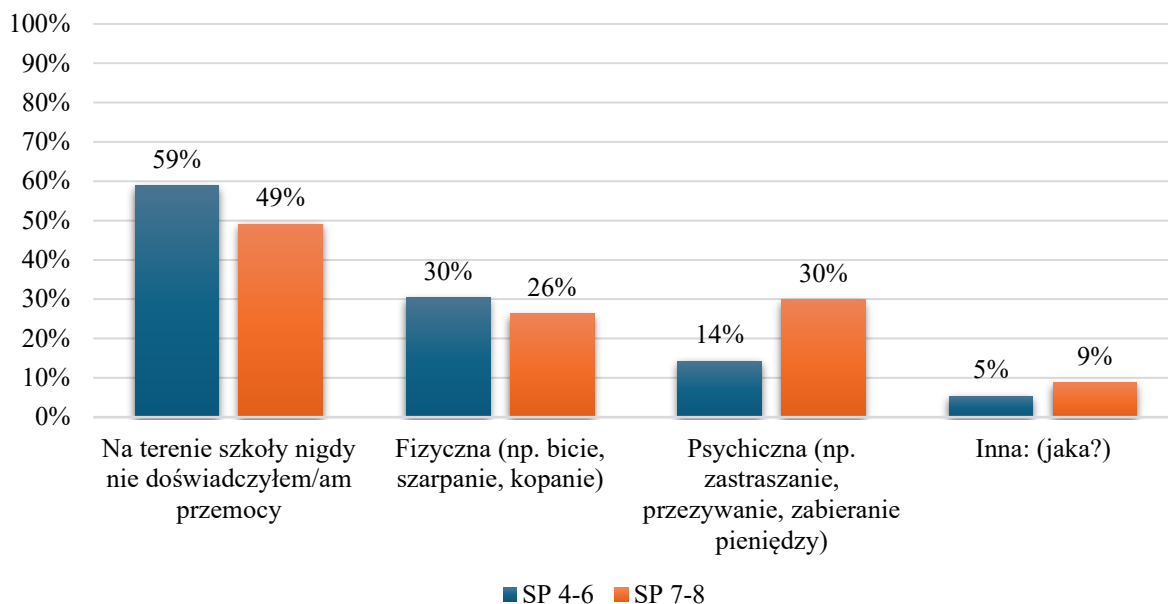
Wykres 45 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Ci np. kopnie, przezwie, uderzy itd.?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

W następnym pytaniu skierowanym do uczniów rozszerzono kwestie przemocy w szkole i poproszono uczniów o ich doświadczenia przemocy w szkole oraz jakiego rodzaju z przemoc mieli do czynienia. Zdaniem 59% uczniów z klas 4–6 i 49% uczniów z klas 7–8 z terenu gminy Wiśniowa nie doświadczyło na terenie szkoły jakiegokolwiek formy przemocy. Z przemocą fizyczną do czynienia miało 14% uczniów starszych roczników i 30% młodszych. Przemoc psychiczna dotknęła według deklaracji 30% uczniów starszych roczników i 14% młodszych. Brak wskazanych inny rodzajów przemocy w przypadku zaznaczenia przez ankietowanych wariantu inne (jaka?). Wyniki przedstawiono na wykresie nr 46.

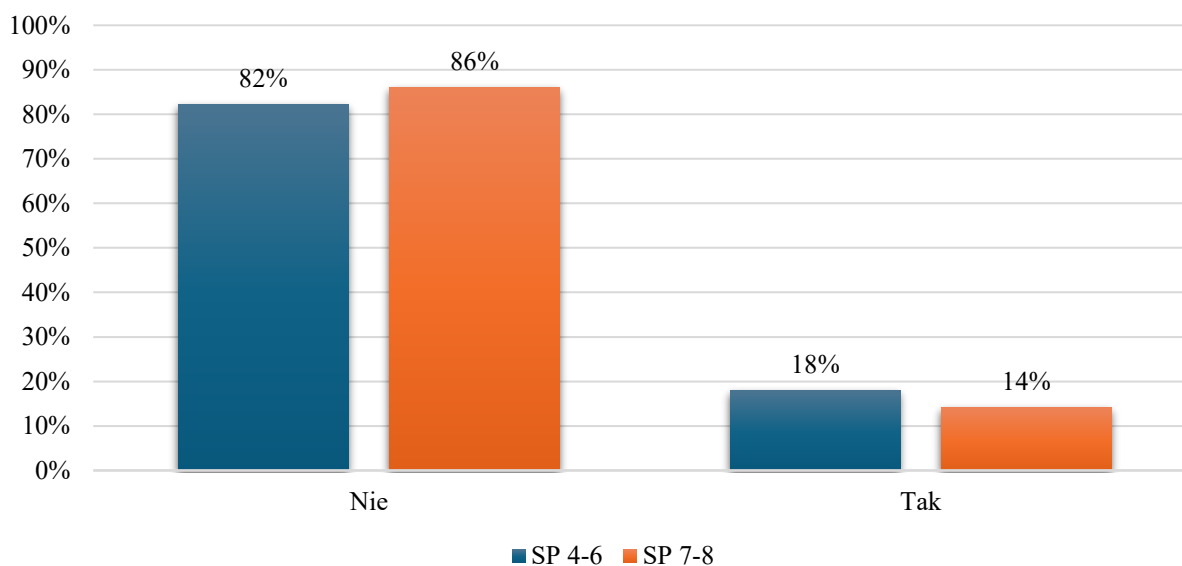
Wykres 46 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/ aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Następnym pytaniem skierowanym do uczniów z terenu gminy była kwestia dotycząca przemocy w domu. Według 82% uczniów z klas 4–6 zadeklarowało, że nie doświadczyło przemocy w miejscu zamieszkania. Tego samego zdania było 86% uczniów z klas 7–8. Analogicznie odpowiednio 18% i 14% z nich stwierdziło, że mieli doświadczenie z przemocą w domu. Poniżej na wykresie nr 47 przedstawiono wyniki pytania.

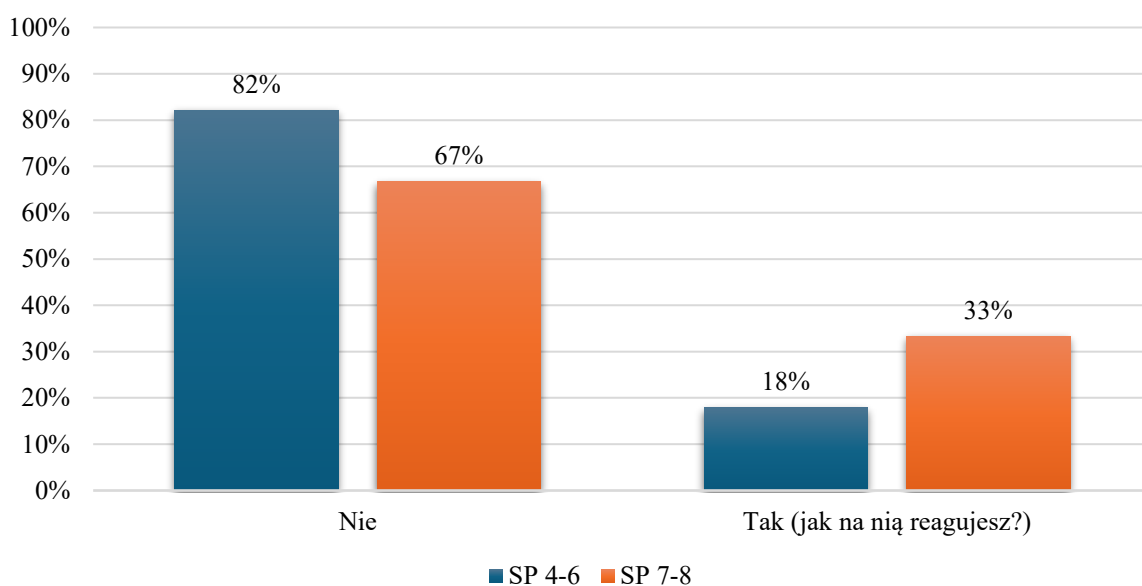
Wykres 47 Doświadczenie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Następnym pytaniem skierowanym do uczniów z terenu gminy Wiśniowa była kwestia dotycząca agresji słownej w domu. Zdaniem 82% uczniów z klas 4–6 i 67% z klas 7–8 biorących udział w badaniu zadeklarowało, że nie doświadczyło agresji słownej w swoim miejscu zamieszkania. Analogicznie 18% ankietowanych z klas 4–6 i 23% z klas 7–8 stwierdziło, że mieli doświadczenie z tym rodzajem przemocy w domu. Brak wskazanych odpowiedzi przez ankietowanych w przypadku wskazania wariantu – Tak (jak na nią reagujesz?). Poniżej na wykresie 48 przedstawiono wyniki pytania.

Wykres 48 Doświadczenie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna?

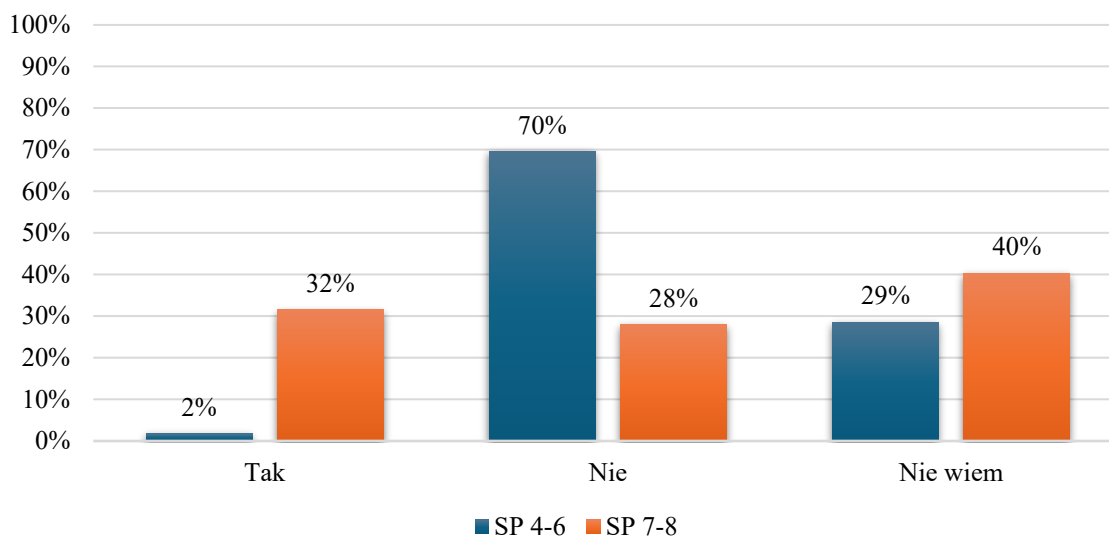

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

6.3. Spożywanie alkoholu

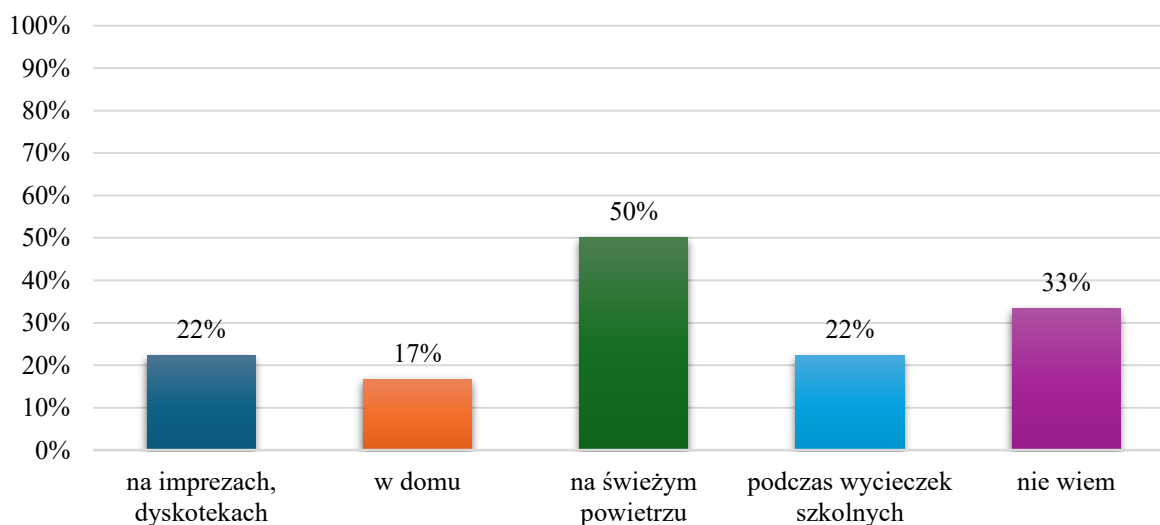
W tym fragmencie dokumentu przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Wiśniowa. Celem niniejszej analizy było rozpoznanie skali zjawiska spożywania alkoholu wśród młodzieży, identyfikacja czynników wpływających na podejmowanie takich zachowań oraz ocena świadomości uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem alkoholu.

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu przez osoby z kręgu szkolnego 2% uczniów z klas 4–6 i 32% uczniów z klas 7–8 stwierdziło, że osoby w ich wieku spożywają alkohol. Zdania przeciwnego było 70% uczniów z klas 4–6 i 28% z klas 7–8. Pozostali uczniowie nie mieli w tym temacie zdania. Przedstawienie wyników ma miejsce na wykresie nr 49.

Wykres 49 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

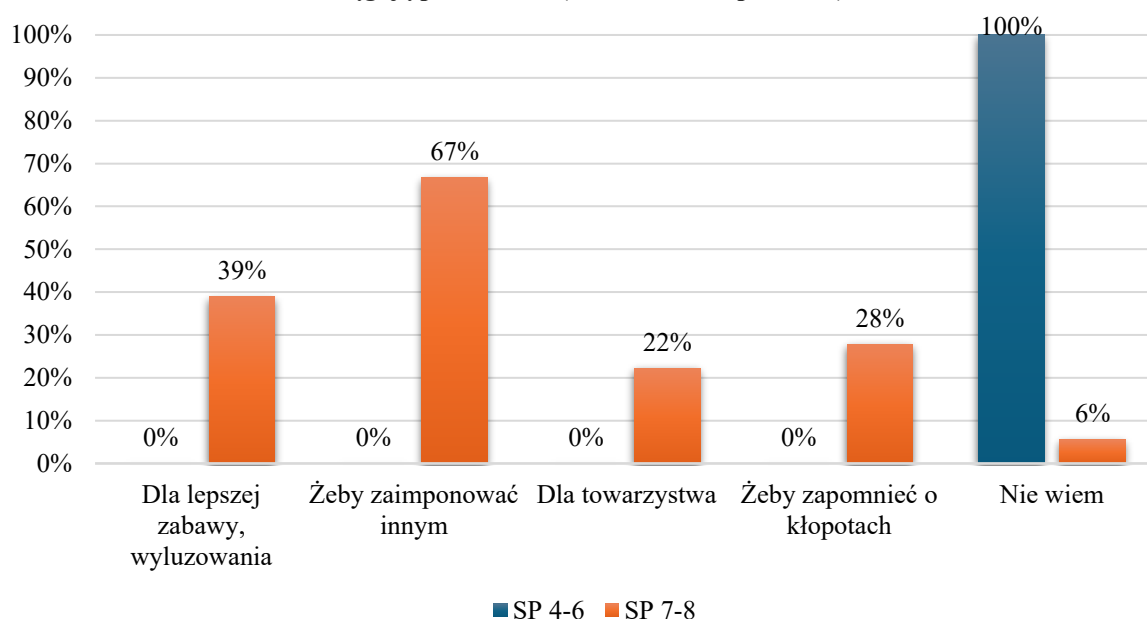
Uczniowie zapytani o okoliczności spożywania alkoholu, najczęściej wskazywali, że jest to świeże powietrze, taką odpowiedź zadeklarowało 50% uczniów z klas 7–8. Drugą najchętniej wybieraną odpowiedzią był wariant – nie wiem, wskazany przez 33% badanych uczniów. Trzecią najczęściej wskazywaną odpowiedzią w pytaniu była wycieczka szkolna oraz na imprezach szkolnych, dyskotekach, te dwie odpowiedzi wskazało po 22% uczniów. Zdaniem 17% ankietowanych do spożywania alkoholu dochodzi w domu. W tym pytaniu udział brali wyłącznie ankietowani uczniowie z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 50.

Wykres 50 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów z klas 7–8 w gminie Wiśniowa

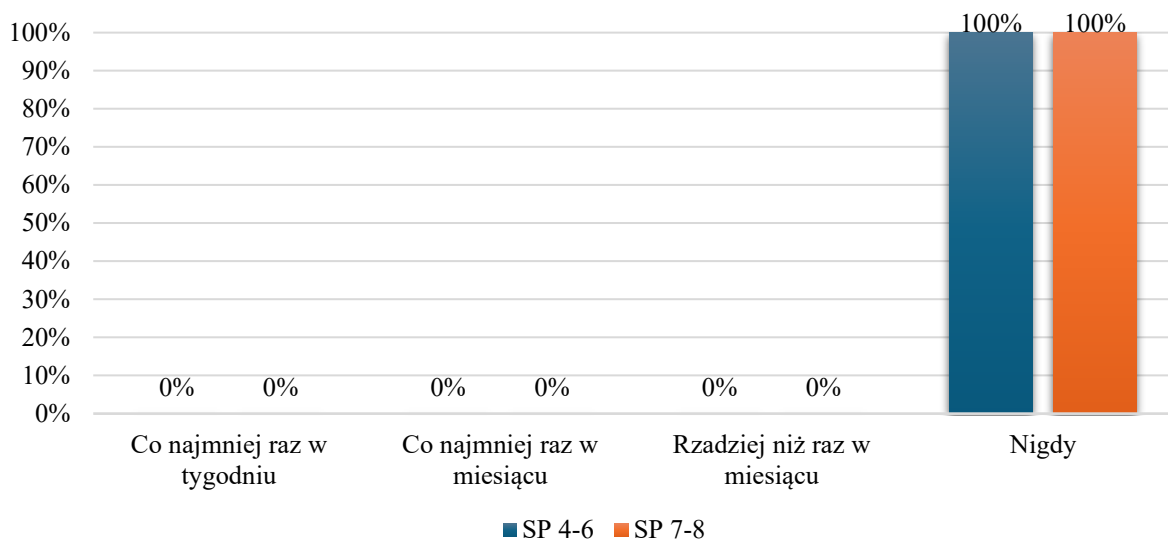
W pytaniu dotyczącym przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów, najczęściej wskazywaną odpowiedzią łącznie przez obie grupy był wariant – nie wiem, deklarowany przez 100% uczniów z klas 4–6 i 6% z klas 7–8. Drugim najchętniej wybieranym wariantem i powodem sięgania po alkohol zdaniem ankietowanych uczniów z klas 7–8 jest chęć zaimponowania innym, ten wariant wskazany został przez 67% badanych. Trzecim najczęściej wskazywanym wariantem odpowiedzi była opcja – dla lepszej zabawy, którą wybrało 39% ankietowanych uczniów z klas 7–8. Przyczyny sięgania po alkohol przez uczniów i wyniki odpowiedzi zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 51.

Wykres 51 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi)

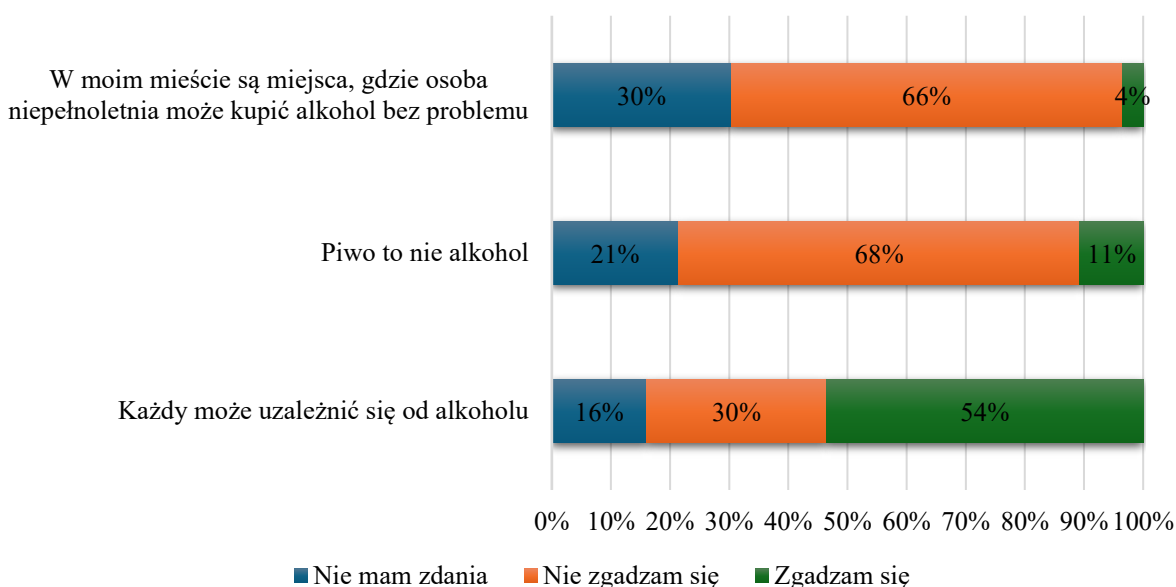
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu bezpośrednio przez uczniów, wszyscy ankietowani obu grup zadeklarowali, że nie spożywają alkoholu. Żaden z ankietowanych uczniów nie zadeklarował wyboru pozostałych trzech wariantów odpowiedzi. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 52.

Wykres 52 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

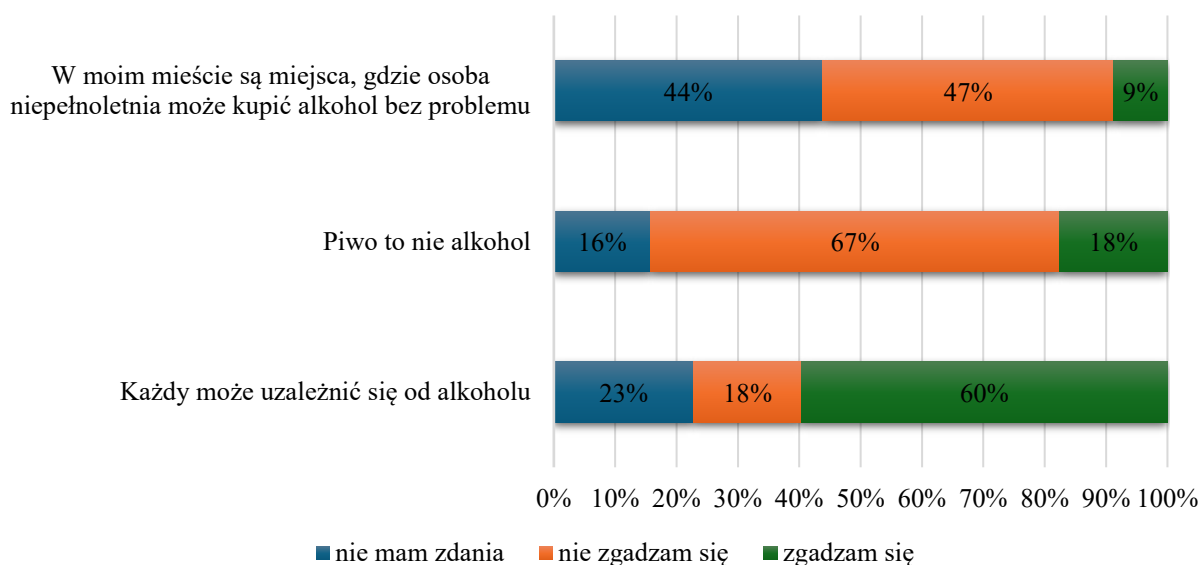
Następnie ankietowani mieli za zadanie odnieść się do trzech przedstawionych kwestii, czy zgadzają się oni z zaproponowanym stwierdzeniem czy też nie lub nie mają zdania na ten temat. Zdaniem 66% ankietowanych uczniów z klas 4–6 nie zgadza się ze stwierdzeniem – w moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. Według 68% ankietowanych nie zgadza się ze zdaniem – piwo to nie alkohol. Zdaniem 54% ankietowanych w tej grupie zgadza się ze stwierdzeniem – każdy może uzależnić się od alkoholu. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 53.

Wykres 53 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

O wypowiedzenie się na powyższe kwestie skierowano także do ankietowanych uczniów z klas 7–8, gdzie poszczególne odpowiedzi nieco różniły się od udzielonych przez młodszą grupę uczniów. Według 47% uczniów z tej grupy nie zgadzają się oni ze stwierdzeniem – w moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. Zdaniem 67% badanych nie zgadza się z określeniem – piwo to nie alkohol. Według 60% ankietowanych zgadzają się oni ze stwierdzeniem – każdy może uzależnić się od alkoholu. Wyniki przedstawia wykres nr 54.

Wykres 54 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

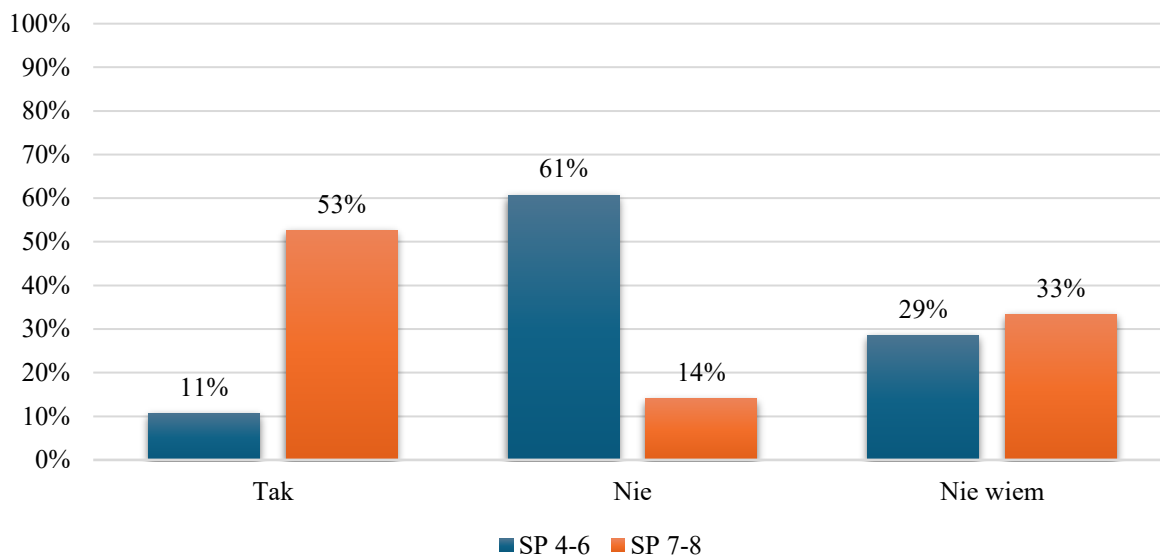
6.4. Uzależnienie od nikotyny

Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów, gdzie analiza badania koncentruje się głównie na skali występowania zjawiska palenia papierosów i używania innych wyrobów nikotynowych w tym e-papierosów przez młodzież, a także na identyfikacji czynników sprzyjających sięganiu po nikotynę. Wyniki badania pozwoliły ocenić poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń zdrowotnych związanych z uzależnieniem od tego typu używek oraz zidentyfikować obszary wymagające szczególnej uwagi w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Wiśniowa.

W pytaniu dotyczącym powszechności sięgania po wyroby nikotynowe w postaci papierosów i e-papierosów, zdecydowana większość uczniów odpowiedziała, że ich rówieśnicy korzystają z tego typu wyrobów. Wśród uczniów z klas 4–6 tak zadeklarowało 11%

ankietowanych, natomiast wśród uczniów z klas 7–8 odsetek ten wyniósł 53%. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 55.

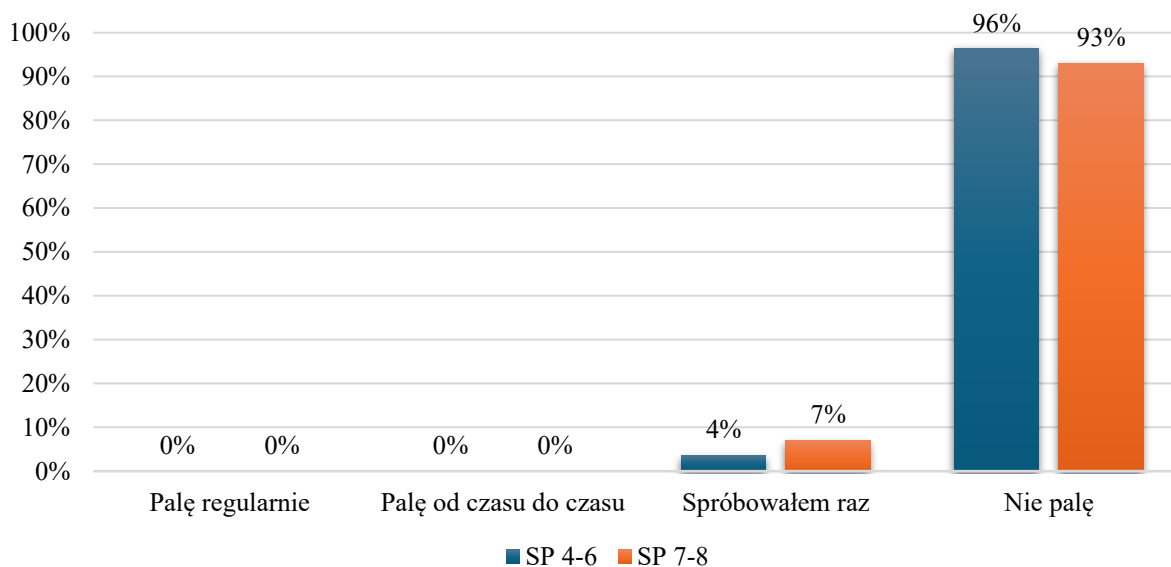
Wykres 55 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e-papierosy lub papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że nie pali papierosów bądź e-papierosów, tak odpowiedziało 96% uczniów z klas 4–6 i 93% z klas 7–8. Z kolei raz w swoim życiu spróbowało zapalić według deklaracji 4% uczniów z klas 4–6 oraz 7% z klas 7–8. Wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 56.

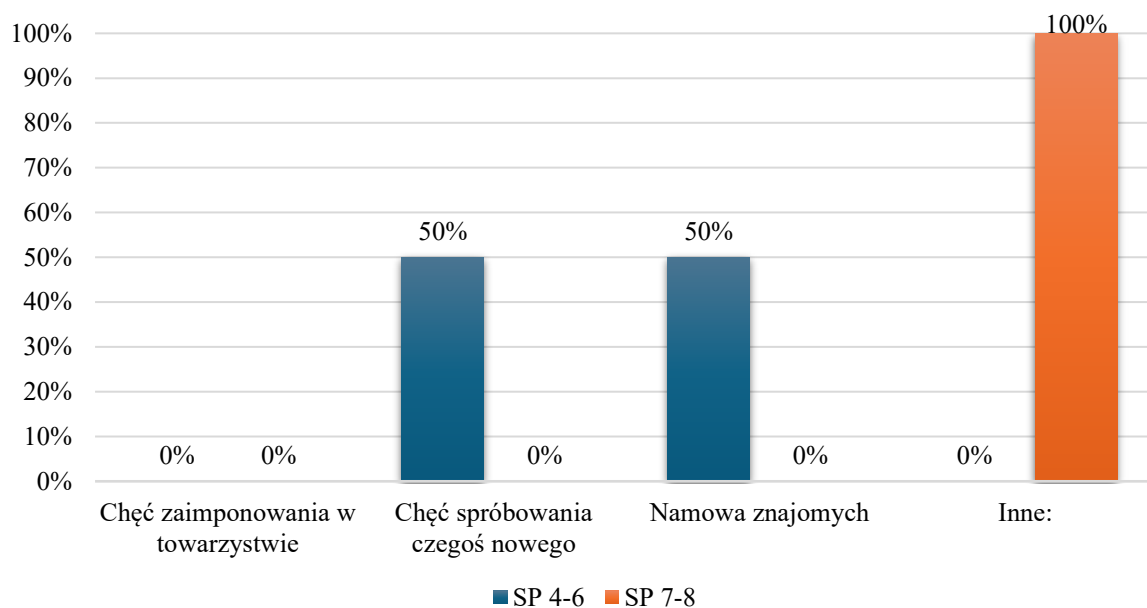
Wykres 56 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Następnie zapytano ankietowanych uczniów co skłoniło ich do sięgnięcia po papierosa lub e-papierosa. Wśród ankietowanych uczniów z klas 4–6 po 50% poparcia uzyskały dwa warianty odpowiedzi tj. chęć spróbowania czegoś nowego i namowa znajomych. Natomiast najczęściej wskazań wśród ankietowanych uczniów z klas 7–8 uzyskał wariant inne, który wybrali wszyscy ankietowani z tej grupy. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 57.

Wykres 57 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia e-papierosów lub papierosów?

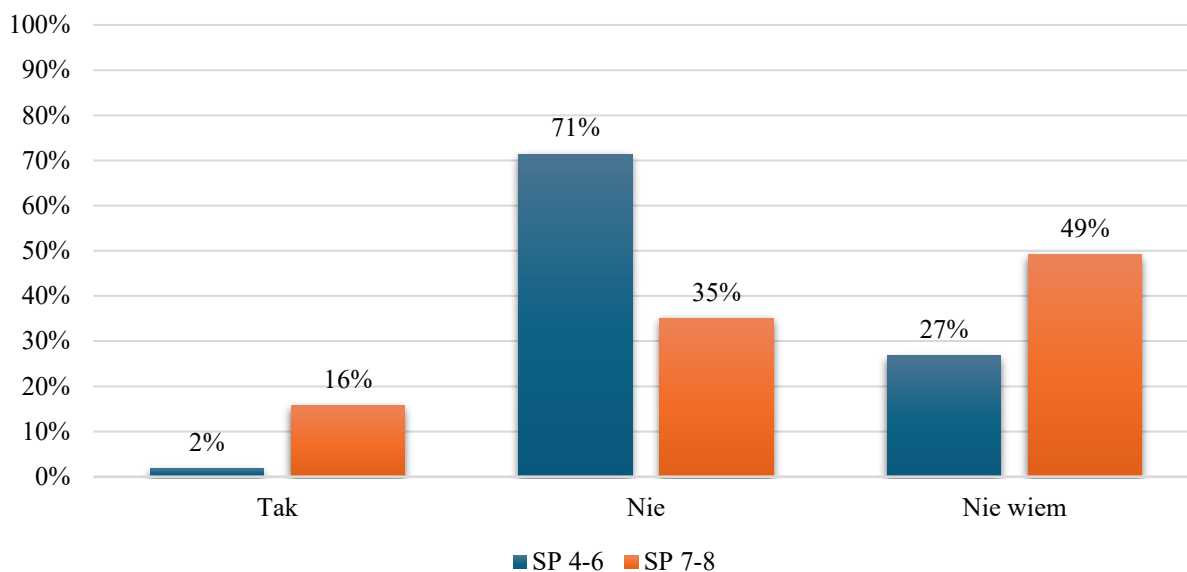

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

6.5. Narkotyki i dopalacze

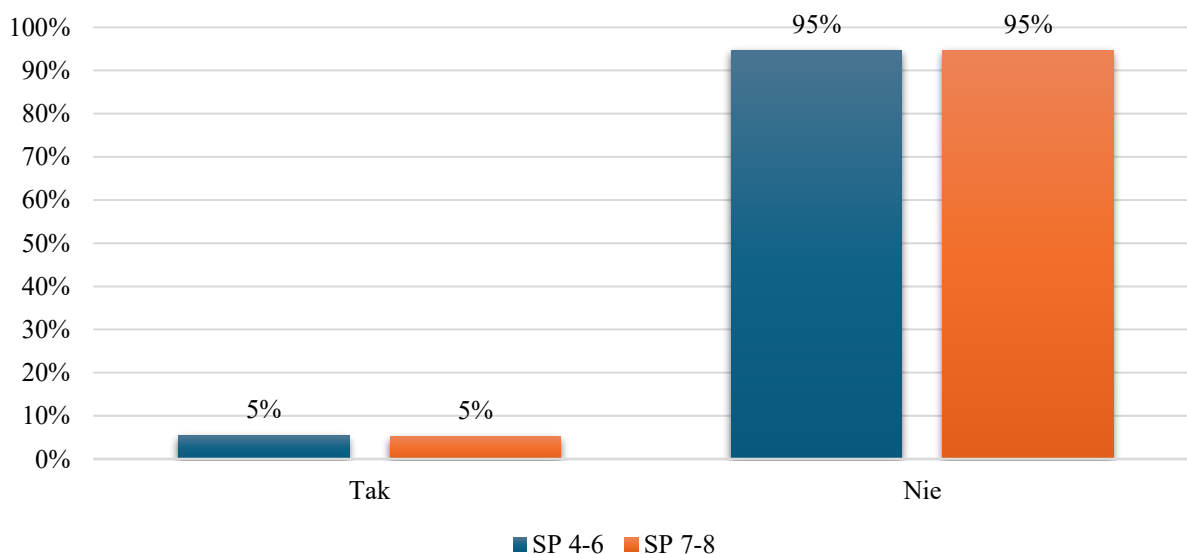
Podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego, dotyczące skali używania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze. Analiza obejmuje identyfikację najczęściej stosowanych środków, motywacji sięgania po tego typu substancje oraz poziomu świadomości młodzieży na temat zagrożeń zdrowotnych i społecznych związanych z ich używaniem. Dane pozwalają na planowanie skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu ograniczenie ryzyka uzależnień wśród uczniów.

Według przeprowadzonego badania ankietowego 2% uczniów z klas 4–6 i 16% uczniów z klas 7–8 stwierdziła, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami i/ lub dopalaczami. Zdania przeciwnego było 71% uczniów z młodszej grupy badawczej oraz 35% ze starszej. Po żadnej ze stron nie opowiedziało się 27% uczniów z młodszej grupy ankietowanych i 49% ze starszej. Wyniki przedstawia wykres nr 58.

Wykres 58 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

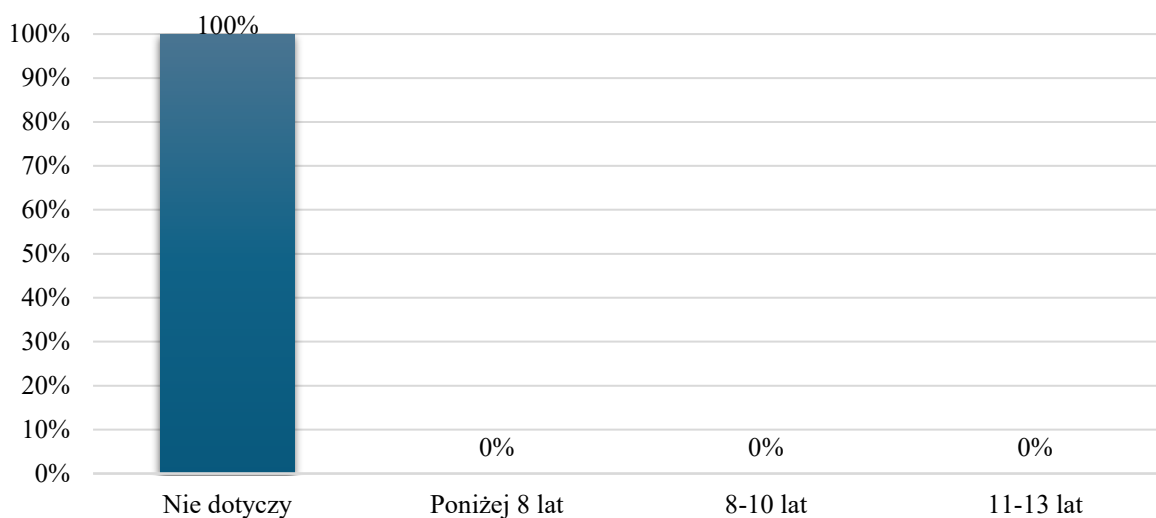
Kolejno zapytano uczniów czy zdarzyło im się w przeszłości kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze. Zdecydowana większość, prawie wszyscy uczniowie zaprzeczyli, jakoby kiedykolwiek mieli jakiegokolwiek kontakt z narkotykami lub dopalaczami, tak zadeklarowało 95% uczniów z obu grup szkolnych. Pozostałe osoby tj. analogicznie po 5% wśród uczniów z każdej z grupy stwierdziło, że w przeszłości miało kontakt z którąkolwiek z substancji. Wyniki tego pytania przedstawiono na wykresie nr 59.

Wykres 59 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

W kolejnym pytaniu zapytano uczniów, ile mieli lat w momencie, gdy po raz pierwszy spróbowali narkotyków lub dopalaczy. W przypadku ankietowanych uczniów z klas 4–6, pomimo wcześniej udzielonej odpowiedzi dotyczącej spożywania narkotyków, 100% ankietowanych tej grupy nie chciało odpowiadać na pytanie i wskazało wariant – nie dotyczy. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 60.

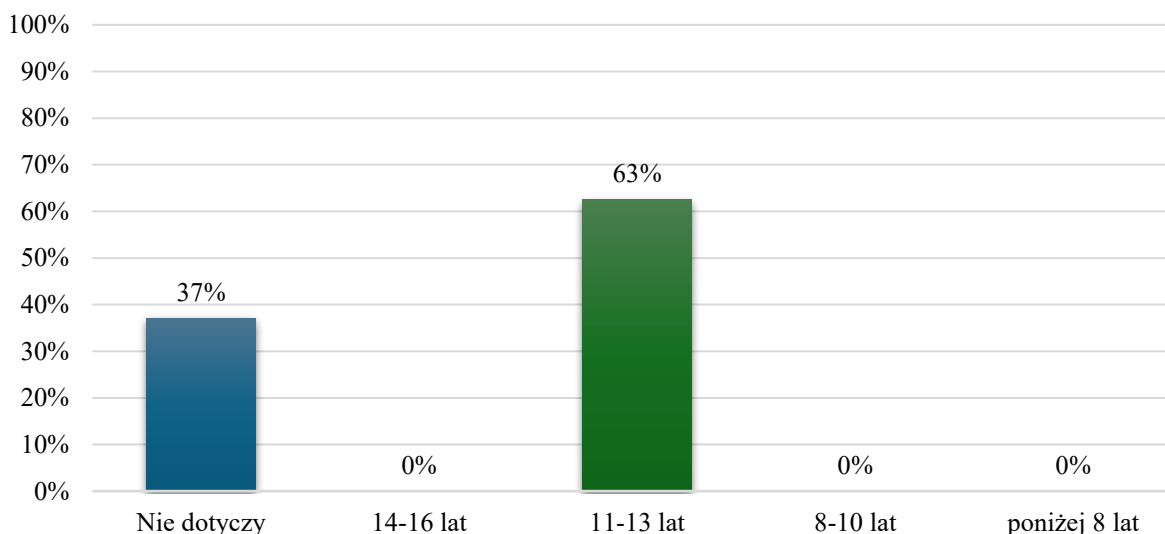
Wykres 60 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

O tę samą kwestię poproszono o odpowiedź ankietowanych uczniów z klas 7–8. Zdaniem 63% ankietowanych z tej grupy po raz pierwszy sięgnęło po narkotyki w wieku lat 11–13. Z kolei zdaniem 37% badanych wskazało, że ta kwestia ich nie dotyczy. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 61.

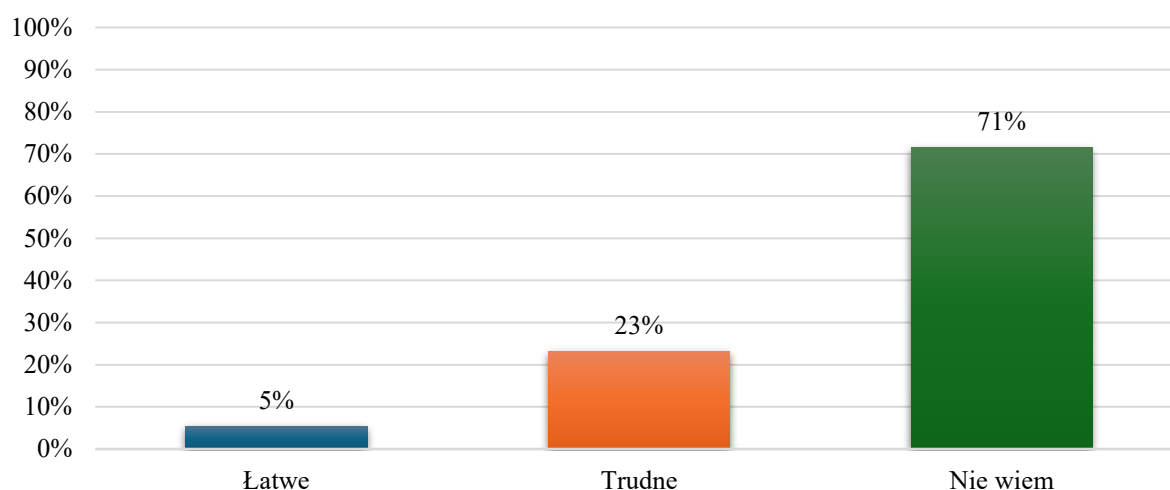
Wykres 61 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

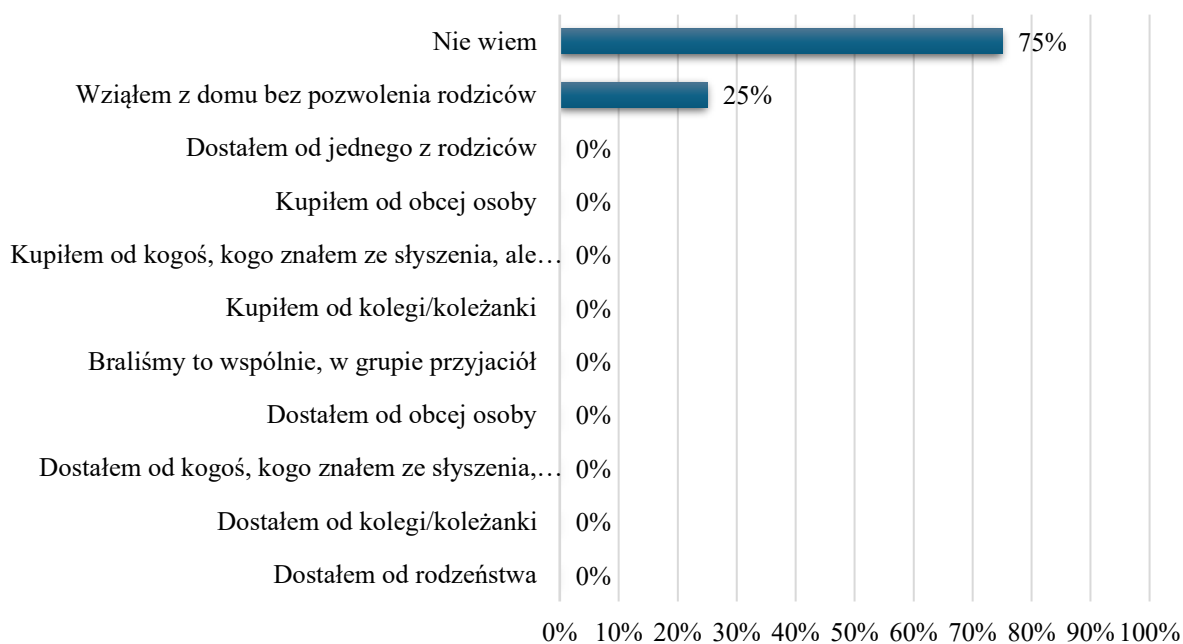
W następnym pytaniu skierowanym wyłącznie do ankietowanych uczniów z klas 4–6, poproszono ich o ustosunkowanie się do pytania czy w ich miejscu zamieszkania, gdyby doszło do potencjalnej sytuacji zdobycia którejkolwiek z wymienionych substancji czy byłoby to trudne czy łatwe. Najwięcej ankietowanych, bo 71% stwierdziło, że nie wie jak wygląda ta kwestia w ich miejscowości. Zdaniem 23% ankietowanych byłoby to trudno a 5% uznało tę kwestię za łatwą. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 62.

Wykres 62 Dostępność substancji zakazanych. Gdybyś chciał/ła zdobyć narkotyki i/lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby?

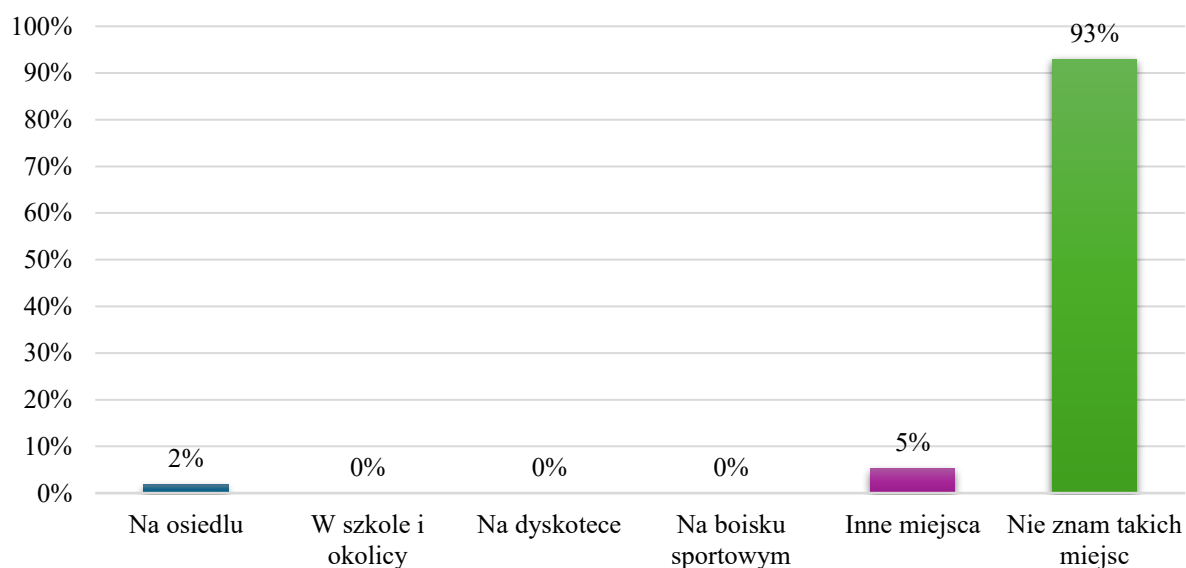
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

W następnym pytaniu skierowanym z kolei wyłącznie do ankietowanych uczniów z klas 7–8 zapytano ich o pochodzenie substancji. Według 75% ankietowanych nie wiedzą skąd wzięli wspomniane substancję a zdaniem 25% ankietowanych wzięli je z własnego domu bez pozwolenia rodziców. Wyniki przedstawia wykres nr 63.

Wykres 63 Pochodzenie substancji. Skąd wzięłeś tę substancję?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

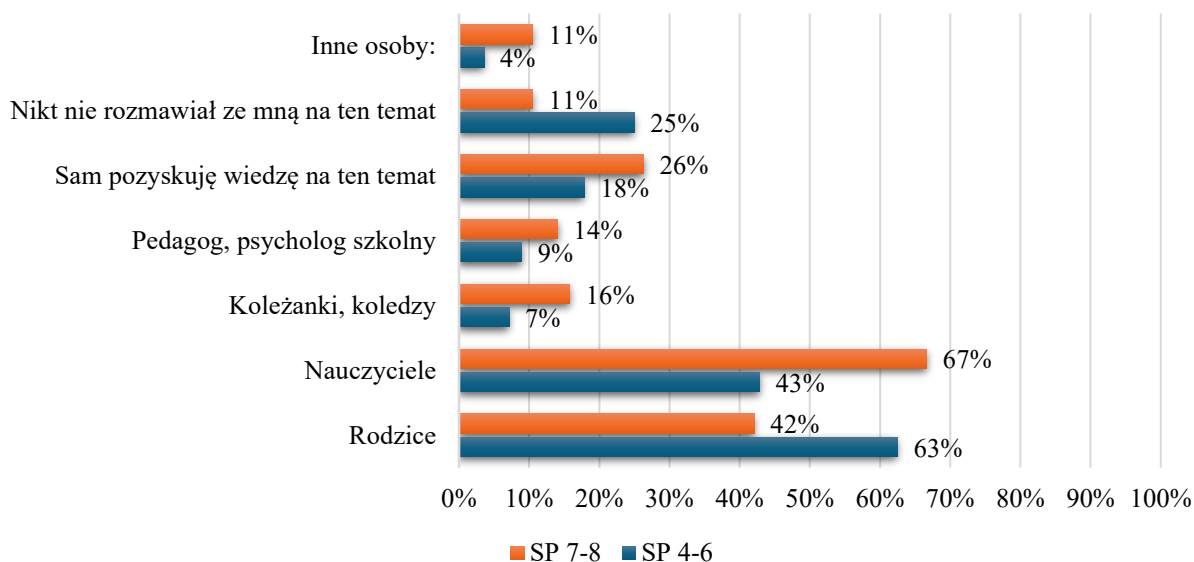
Kolejne pytanie również skierowane do ankietowanych uczniów z klas 7–8, gdzie zapytano o ich czy mają wiedze na temat, gdzie w ich miejscowości można zakupić narkotyki lub dopalacze. Zdaniem 93% ankietowanych z tej grupy nie znają takich miejsc. Według 5% badanych są to inne miejsca niż wymienione w pytaniu a 2% zadeklarowała, że dokonać zakupu substancji można na osiedlu. Poniższy wykres nr 64 przedstawia analizę dotyczącą pytania.

Wykres 64 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

W ostatnim pytaniu w tej serii skierowanym do ankietowanych uczniów zapytano ich czy ktoś kiedykolwiek rozmawiał z nimi na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy. Najwięcej ankietowanych uczniów wskazało na nauczycieli, tak zadeklarowało 43% uczniów z klas 4–6 i 67% uczniów z klas 7–8. Drugą najbardziej popularną odpowiedzią wśród ankietowanych było poruszanie tego tematu z rodzicami, taką deklarację złożyło 63% ankietowanych z klas 4–6 i 42% z klas 7–8. Trzecią najpopularniejszą odpowiedzią wśród ankietowanych było pozyskiwanie wiedzy i informacji na temat samodzielnie. Tak stwierdziło 18% uczniów z klas 4–6 i 26% z klas 7–8. Wyniki dotyczące zapytania przedstawiono na wykresie nr 65.

Wykres 65 Rozmowa na temat środków. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

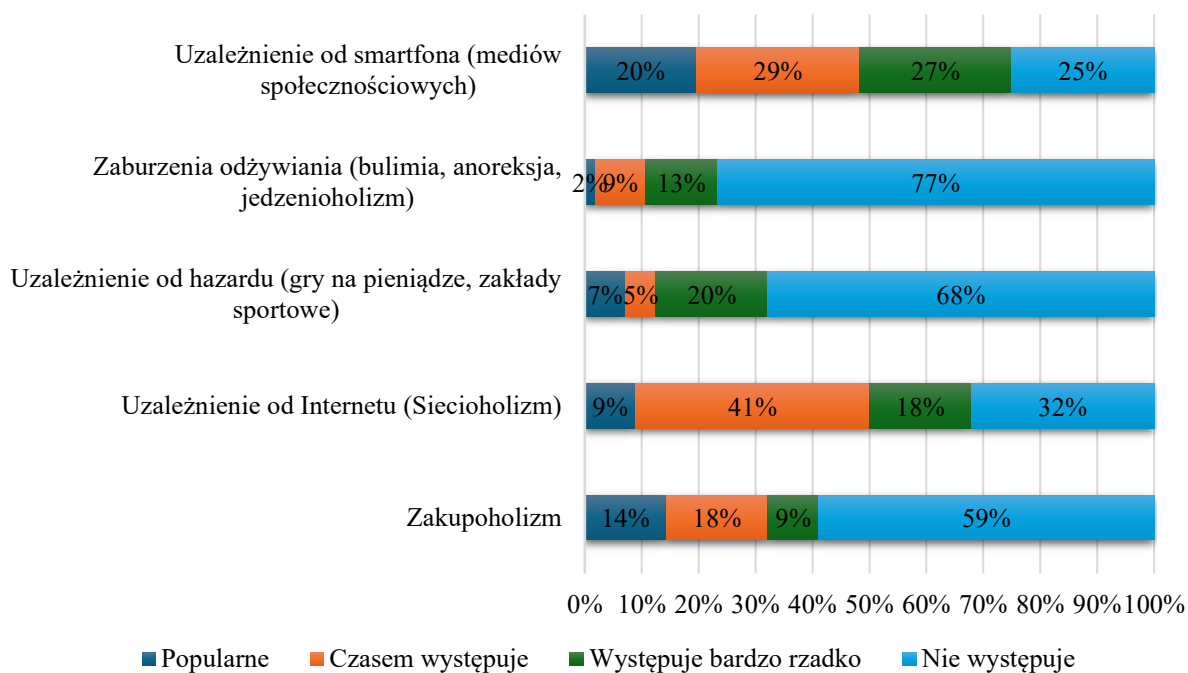
6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc

Niniejszym zaprezentowano wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Wiśniowa. Analiza w dużej mierze koncentrowała się na skali występowania uzależnień behawioralnych, takich jak nadmierne korzystanie z Internetu, smartfonu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, a także na zjawisku cyberprzemocy w środowisku szkolnym i rówieśniczym. Rezultaty badania prezentują poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami od czynności oraz identyfikują najczęściej pojawiające się formy cyberprzemocy, jej skutki oraz sposoby reagowania na tego typu sytuacje. Zgromadzone wyniki pozwalają na skuteczne zaplanowanie

przyszłych działań profilaktycznych i edukacyjnych celem ograniczenia skali zjawiska wśród dzieci i młodzieży.

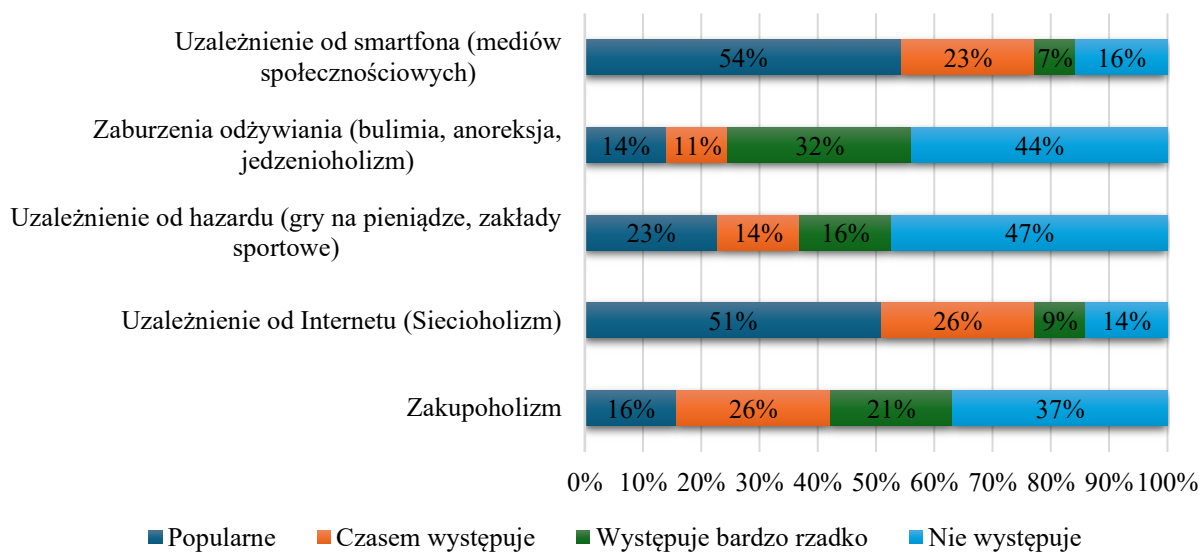
Wszystkie z podanych w pytaniu rodzajów uzależnień behawioralnych występują w środowisku uczniów szkół podstawowych z gminy Wiśniowa, aczkolwiek w różnym nasileniu. Najbardziej rozpowszechnione zdaniem uczniów jest uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych), tak zadeklarowało 20% uczniów, uznając to jako popularne uzależnienie, a 29% z nich jako zjawisko czasem występujące. Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm) jako uzależnienie popularne uznało 9% uczniów a 41% z nich jako czasem występujące. Pozostałe odpowiedzi i natężenie poszczególnych uzależnień wśród uczniów przedstawiono na poniższym wykresie nr 66.

Wykres 66 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

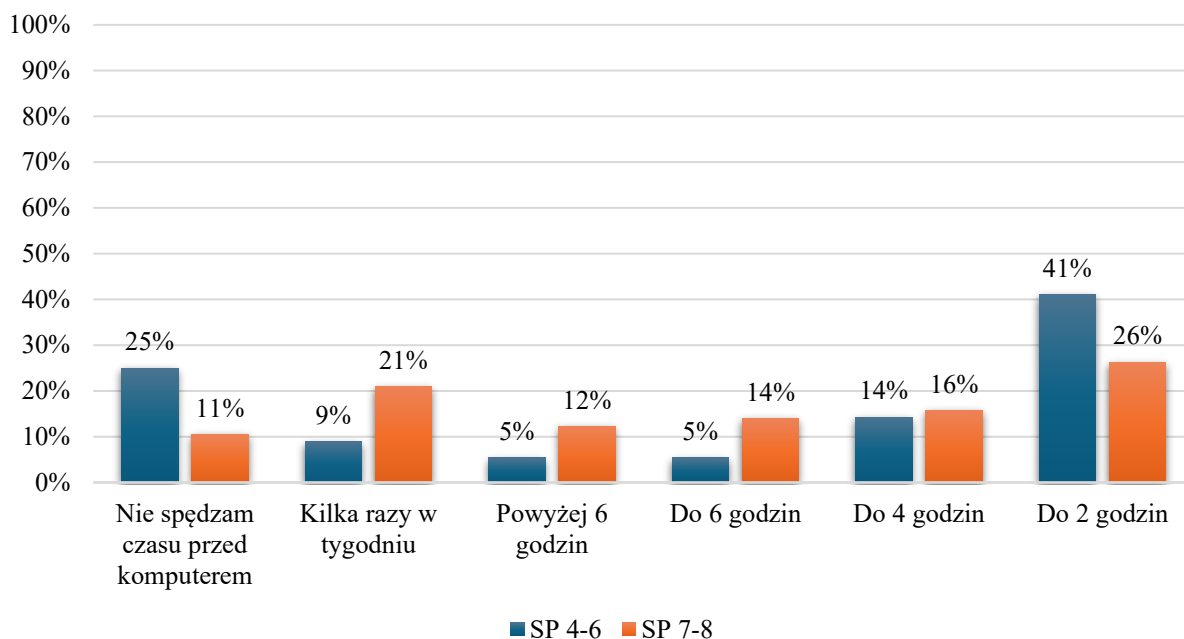
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

O tą samą kwestię zapytano drugą grupę ankietowanych uczniów tym razem z klas 7–8. Zdaniem 54% ankietowanych uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych) jest zjawiskiem bardzo popularnym a 23% uważa je, że czasem występuje. Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm) jako zjawisko popularne uważa 51% ankietowanych z klas 7–8. Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 67.

Wykres 67 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

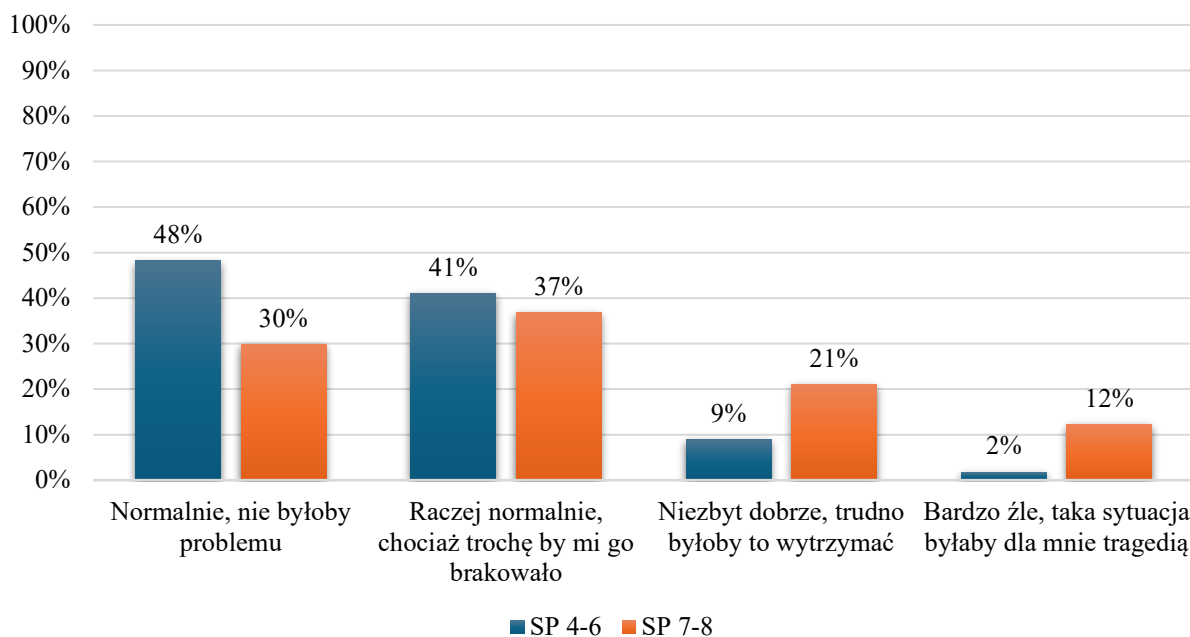
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Rozkład deklarowanego czasu spędzanego przed komputerem z powodów innych niż nauka wśród uczniów był bardzo zróżnicowany i wszystkie zadeklarowane odpowiedzi przez uczniów różniły się niewielką różnicą wynoszącą kilka/ kilkanaście punktów procentowych, pomiędzy poszczególnymi opcjami. Największą popularność wśród uczniów uzyskała odpowiedź – do 2 godzin, którą wskazało 41% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 26% uczniów z klas 7–8. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią był wariant – nie spędzam czasu przed komputerem, tak stwierdziło 25% uczniów z klas 4–6 i 11% z klas 7–8. Trzecią najczęściej wskazywaną odpowiedzią wśród ankietowanych były dwa warianty tj. kilka razy w tygodniu oraz do 4 godzin. Pozostałe odpowiedzi i udział procentowy został przedstawiony na poniższym wykresie nr 68.

Wykres 68 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

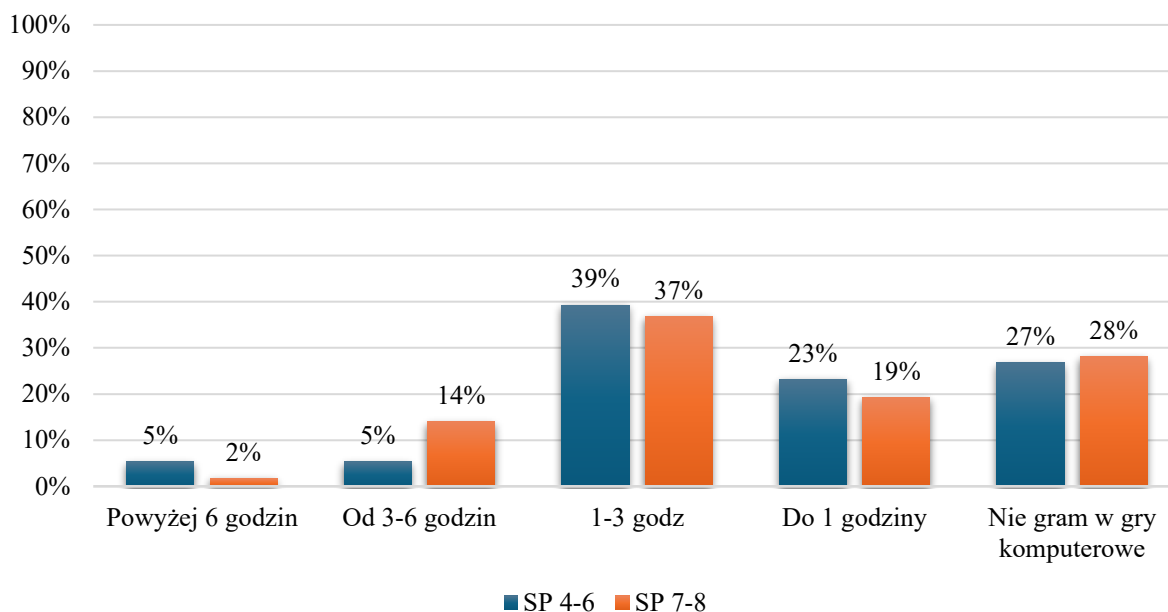
Najwięcej ankietowanych na pytanie dotyczące braku dostępu do Internetu przez tydzień czasu i ich reakcji na jego brak wybrało odpowiedź – raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało. Taki wariant odpowiedzi zadeklarowało 41% uczniów z klas 4–6, następnie 37% uczniów z klas 7–8. Najmniejszą popularnością wśród ankietowanych cieszyła się odpowiedź – bardzo źle, taka sytuacja byłaby dla mnie tragedią. Ten wariant odpowiedzi wskazało 2% uczniów z klas 4–6 oraz 12% uczniów z klas 7–8. Pozostały rozkład udzielonych odpowiedzi przez ankietowanych przedstawiono na poniższym wykresie nr 69.

Wykres 69 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

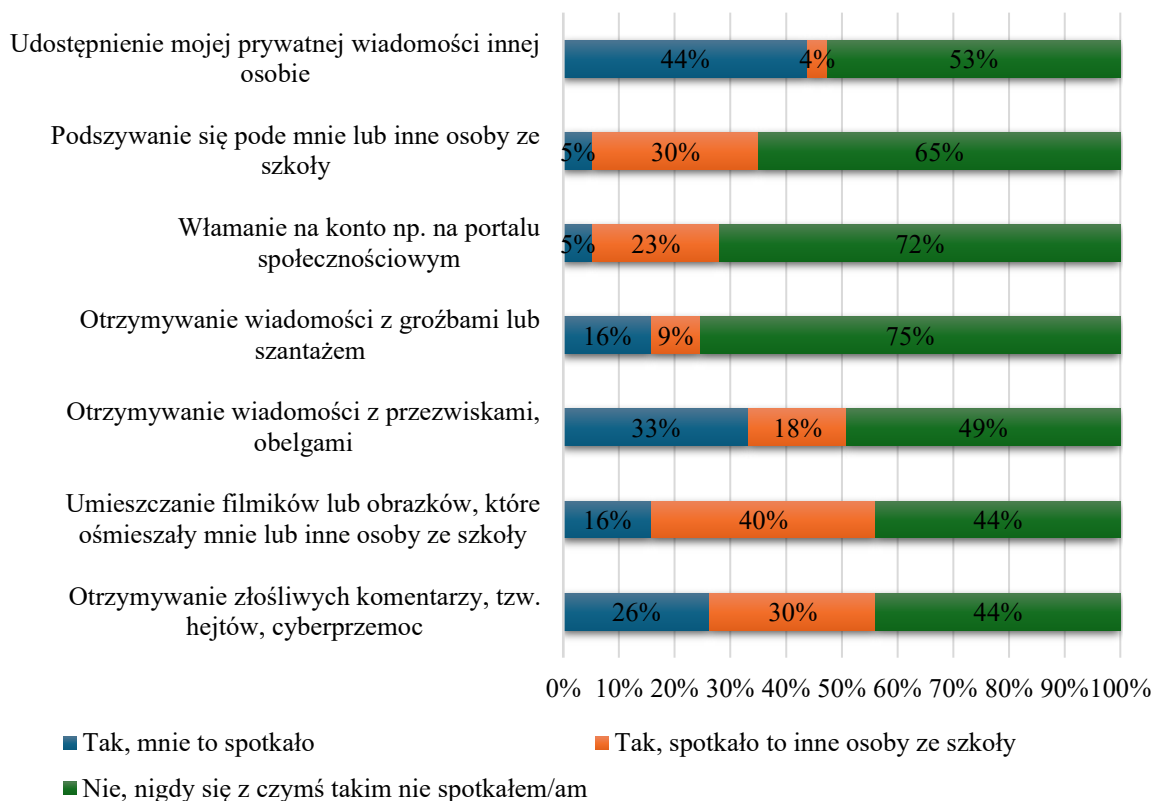
Granie w gry komputerowe jest popularnym zajęciem w czasie wolnym wśród uczniów już od kilku/ kilkunastu lat, jednakże wśród uczniów z gminy Wiśniowa istniało przekonanie, że nie poświęcają w ciągu dnia ani chwili na grę w gry komputerowe, tak zdecydowało się zadeklarować 27% uczniów z klas 4–6 i 28% z klas 7–8. Według 39% uczniów z młodszej oraz 37% ze starszej w ciągu dnia na graniu w gry komputerowe poświęca pomiędzy 1-3 godziny. Trzecią najpopularniejszą odpowiedzią wśród uczniów był przedział czasowy do 1 godziny dziennie spędzonej przed komputerem grając w gry, tak stwierdziło 23% uczniów z klas 4–6 i 19% z młodszej. Wyniki pytania przedstawiono na wykresie nr 70.

Wykres 70 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

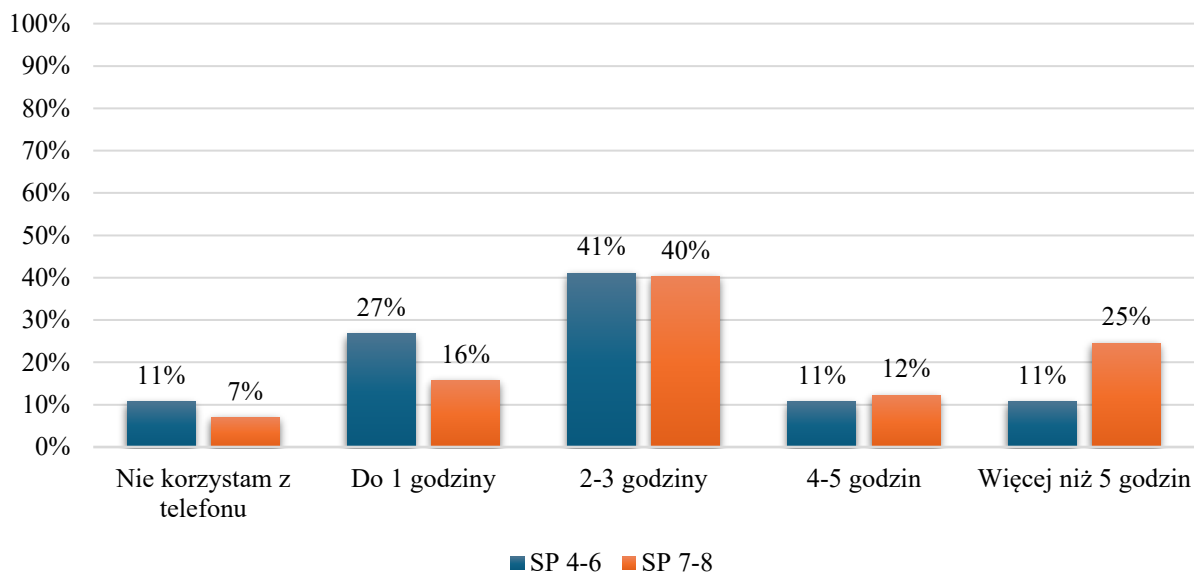
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Kolejne pytanie dotyczyło kwestii związanych z cyberprzemocą skierowano do uczniów szkół z klas 7–8. Z problemem udostępniania prywatnych wiadomości osobom trzecim zetknęło się 44% badanych uczniów. Ze zjawiskiem związanym z podszywaniem się pod uczniów lub pod kogoś innego spotkało 5% uczniów. Według 5% uczniów przyznało, że doświadczyło włamania na swoje konto społecznościowe. Zdaniem 16% ankietowanych uczniów doświadczyło otrzymywania wiadomości z groźbami lub szantażem. Z otrzymywaniem przezwisk lub obelg w swoim życiu do czynienia miało 33% ankietowanych. Z umieszczaniem filmików lub obrazków, które ośmieszały uczniów lub inne osoby ze szkoły, spotkało się 16% uczniów, natomiast z otrzymywaniem złośliwych komentarzy tzw. hejtu do czynienia miało 26% ankietowanych uczniów. Wyniki prezentuje poniższy wykres nr 71.

Wykres 71 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/ aś z takimi sytuacjami w Internecie?

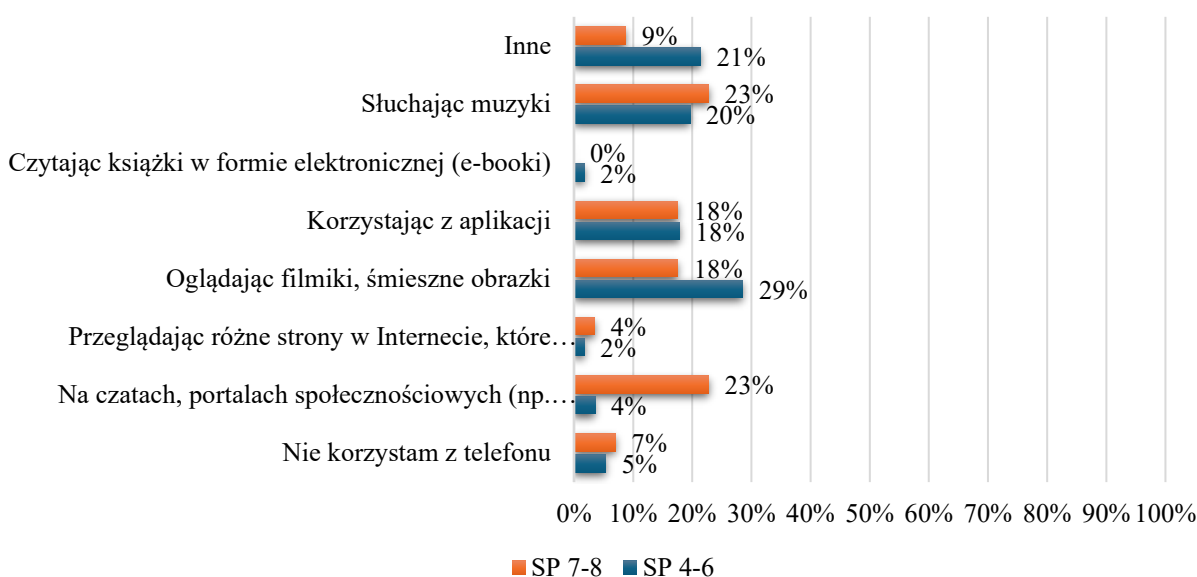
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

W następnym pytaniu w badaniu ankietowym wśród uczniów szkół poproszono ich o udzielenie odpowiedzi w temacie czasu korzystania ze smartfonu w ciągu dnia. Najwięcej ankietowanych zadeklarowało, że dziennie na korzystanie z telefonu poświęca pomiędzy 2–3 godziny. Tyle czasu przed telefonem dziennie spędza 41% uczniów z klas 4–6 i 40% z klas 7–8. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią wśród ankietowanych był przedział czasowy do 1 godziny dziennie, który zadeklarowało 27% uczniów z klas 4–6 i 16% uczniów z klas 7–8. Trzecim pod względem liczby deklaracji według ankietowanych był wariant więcej niż 5 godzinnie, który wybrało 11% uczniów z klas 4–6 i 25% uczniów z klas 7–8. Wszystkie wyniki dotyczące pytania zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 72.

Wykres 72 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

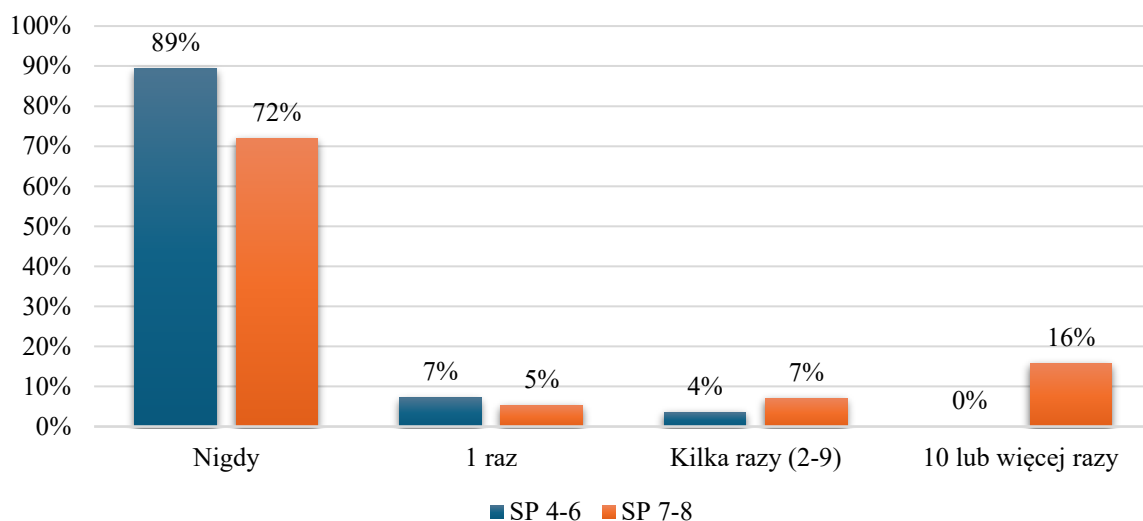
Najwięcej czasu ankietowani uczniowie podczas korzystania z telefonu poświęcają na oglądaniu filmików i śmiesznych obrazków, tak uważa 29% ankietowanych z klas 4–6 i 18% badanych z klas 7–8. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią spędzania czasu na korzystaniu z telefonu to słuchanie muzyki, ten wariat odpowiedzi zadeklarowało 20% ankietowanych z klas 4–6 i 23% z klas 7–8. Wszystkie pozostałe odpowiedzi udzielone przez ankietowanych zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 73.

Wykres 73 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Ankietowani uczniowie w zdecydowanej większości deklarują, że nigdy nie zdarzyło im się grać w gry hazardowe (na pieniądze). Tak uważa 89% uczniów klas 4–6 i 72% uczniów klas 7–8. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez badanych był wariant 10 lub więcej razy. Takiego zdania było 16% uczniów klas 7–8. Wyniki dotyczące pytania zostały zaprezentowane na wykresie nr 74.

Wykres 74 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/ aś w jakiegokolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?

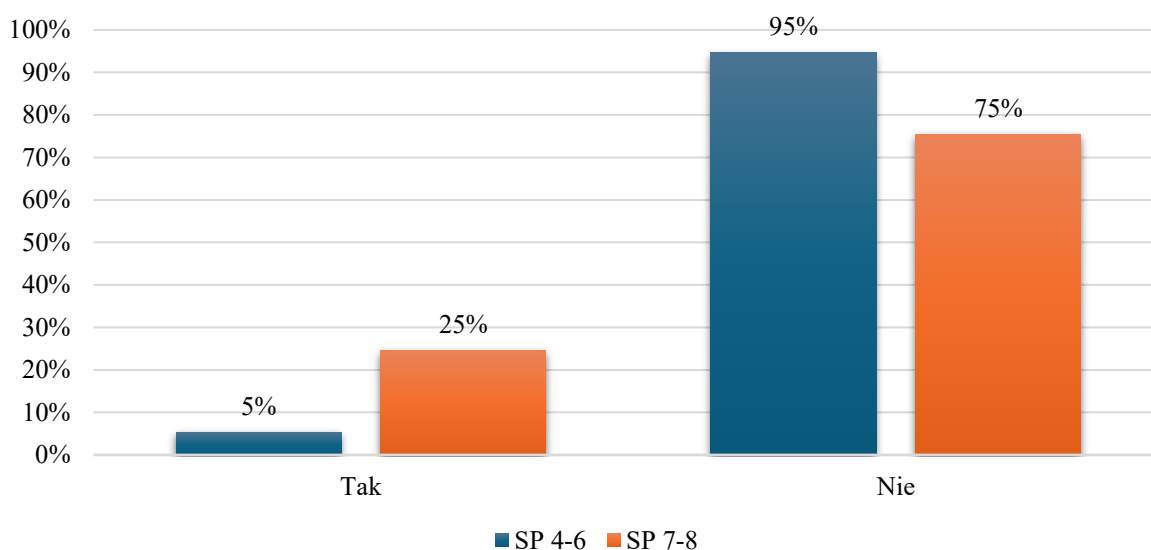
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

6.7. Napoje energetyczne

Niniejszy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego, gdzie analiza koncentruje się na zagadnieniach związanych ze spożywaniem napojów energetycznych przez uczniów szkół z gminy Wiśniowa. Analiza przedstawia skalę spożycia napojów energetycznych, motywacjach sięgania po tego typu produkty oraz poziomie świadomości uczniów na temat potencjalnych zagrożeń zdrowotnych związanych z ich regularnym spożywaniem. Wyniki badania pozwalają określić jak często i w jakich okolicznościach uczniowie sięgają po napoje energetyczne oraz miejsca, gdzie dochodzi do ich spożycia. Zgromadzone dane stanowią bazę do planowania skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród uczniów.

Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że napoje energetyczne nie są zdrowe, tak uważa 95% uczniów z klas 4–6 i 75% z klas 7–8. Analogicznie pozostałe 5% uczniów ze młodszej grupy i 25% ze starszej grupy uważa wręcz przeciwnie, że napoje energetyczne są zdrowe dla organizmu człowieka. Wyniki dotyczące pytania zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 75.

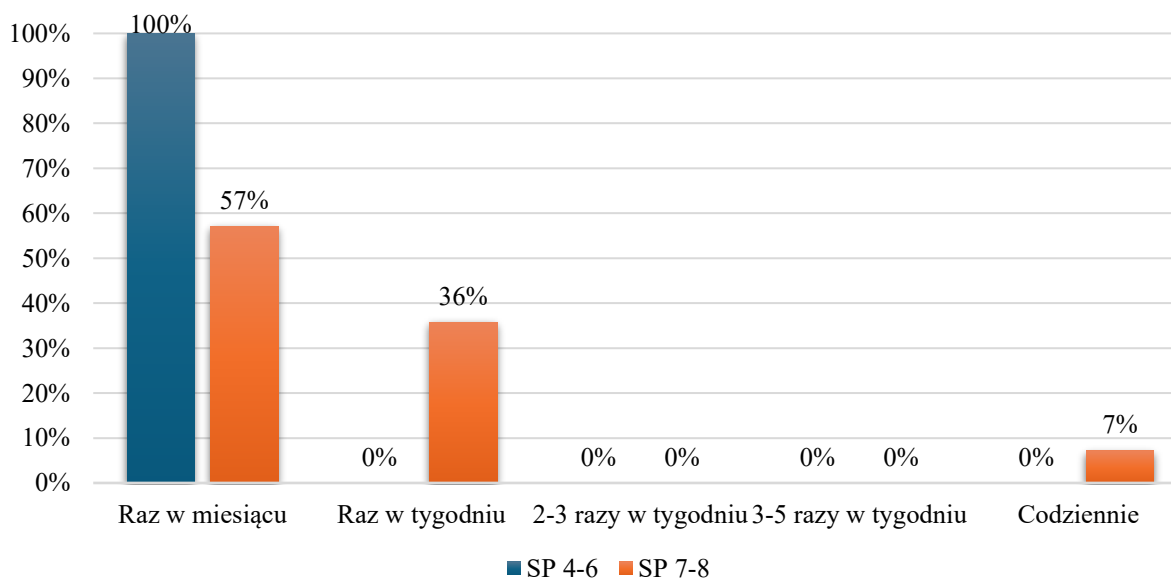
Wykres 75 Opinie uczniów o napojach energetycznych. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

Pomimo zastrzonych przepisów dotyczących napojów energetycznych, zdaniem 100% uczniów z klas 4–6 spożywa tego typu napoje raz w miesiąc. Podobny pogląd dominuje u 57% uczniów z klas 7–8, którzy również deklarują spożywanie napojów energetycznych raz w miesiącu. Raz w tygodniu po napój energetyczny sięga jeszcze 36% ankietowanych z klas 7–8. Natomiast codziennie napój energetyczny wypija 7% ankietowanych uczniów z klas 7–8. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 76.

Wykres 76 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?

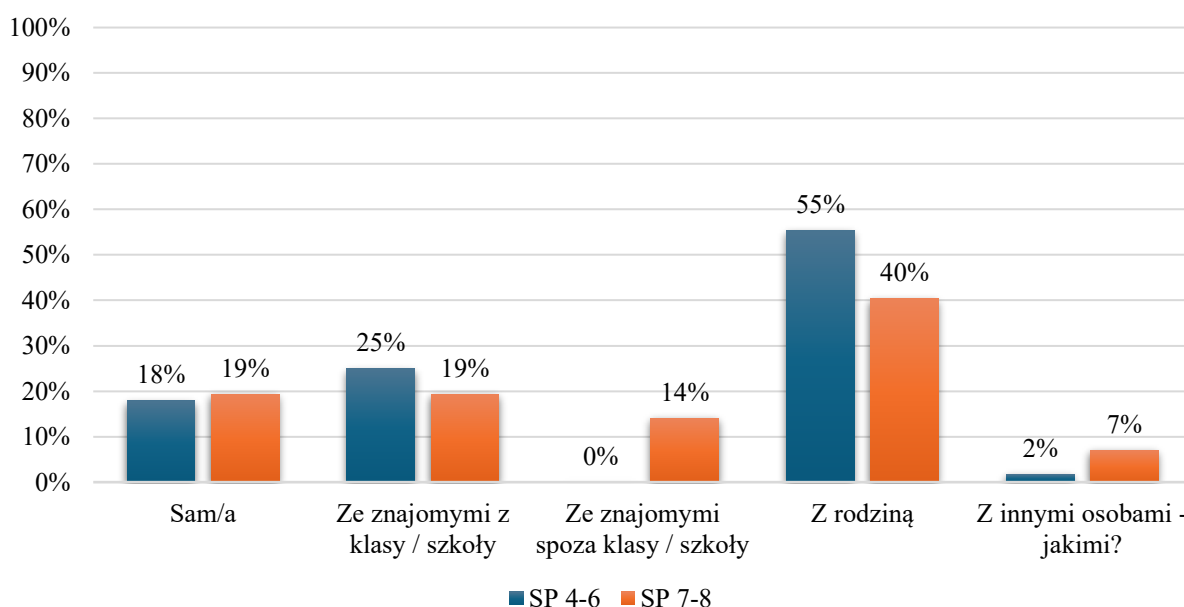
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

6.8. Czas wolny

Ostatnim podrozdziałem w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród uczniów szkół z terenu gminy Wiśniowa jest wątek poświęcony czasowi wolnemu. Analiza w tym aspekcie skupia się na sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież i dzieci, która obejmuje m.in. najpopularniejsze formy aktywności pozaszkolnej, poziom zaangażowania w zajęcia sportowe, kulturalne i rekreacyjne, a także identyfikację barier uniemożliwiających lub utrudniających aktywne spędzanie czasu wolnego. Wyniki badania dają możliwość określenia potrzeb i oczekiwań uczniów w zakresie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz wskazują kierunki rozwoju działań wspierających aktywność oraz integrację młodzieży w środowisku lokalnym.

Największą popularnością wśród ankietowanych w kwestii dotyczącej spędzania czasu wolnego cieszyła się odpowiedź z rodziną, która wskazała 55% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 40% ankietowanych z klas 7–8. Drugim najbardziej popularnym wariantem spędzania czasu wolnego wśród ankietowanych było spędzanie go ze znajomymi z klasy/szkoły, tę opcję zdecydowało się wskazać 25% uczniów z młodszej grupy ankietowanych oraz 19% ankietowanych z grupy starszej. Trzecią najchętniej wybieraną odpowiedzią wśród ankietowanych jest możliwość spędzania czasu wolnego samemu. Ten wariant odpowiedzi wskazało 18% uczniów z klas 4–6 i 19% z klas 7–8. Odpowiedzi dotyczące tego zapytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 77.

Wykres 77 Towarzystwo uczniów w czasie wolnym. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Wiśniowa

7. Podsumowanie

7.1. Badanie dorosłych mieszkańców

- W badaniu ankietowym udział wzięło tyle samo kobiet co mężczyzn. Najwięcej ankietowanych deklaruowało swój wiek na 25–44 lata a najmniej na 65 lat i więcej. W ankiecie przeważały osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (37%) oraz średnie (36%).
- Niemalże połowa ankietowanych mieszkańców dobrze (45%) i zadowolająco (35%) ocenia sytuację mieszkaniową swoją/ swojej rodziny. Nieco gorzej przedstawia się opinia ankietowanych na temat sytuacji materialnej swojego gospodarstwa domowego którą dobrze ocenia tylko 18% badanych, a zadowolająco 38%.
- Mieszkańcy do najbardziej istotnych problemów w środowisku lokalnym najczęściej wskazywali na: bieda, ubóstwo (20% uważa jako problem bardzo istotny i 43% jako problem raczej istotny), uzależnienie od alkoholu (12% uważa jako problem bardzo istotny i 46% jako problem raczej istotny), bezrobocie (11% uważa jako problem bardzo istotny i 49% jako problem raczej istotny).
- Nieco ponad połowa mieszkańców (51%) uważa, że ich relacje z najbliższymi sąsiadami są poprawne. Bardzo dobrze relacje ocenia 32% ankietowanych mieszkańców, 8% wskazało na brak relacji z sąsiadami a 9% zadeklarowało, że w ich relacjach jest konflikt.
- 74% badanych mieszkańców uważa, że istnieje potrzeba podejmowania działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, z kolei 26% było przeciwnego zdania.
- Zdaniem 39% mieszkańców najbardziej pożądanymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom byłyby ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne. Według 27% miały być to otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień a 18% ankietowanych wskazało na wsparcie psychologiczne dla rodzin.
- 72% mieszkańców czuje się bezpiecznie na terenie własnej gminy. Przeciwnego zdania w tym temacie było 9% ankietowanych a 19% nie było w stanie stwierdzić jednoznacznie poczucia własnego bezpieczeństwa.
- 89% mieszkańców uważa, że w ich otoczeniu nie znajdują się osoby doświadczające przemocy domowej, przeciwnego zdania było 8% badanych. Zdaniem 3% badanych nie jest pewnych, ale mają podejrzenia co do takich osób.

- Zdaniem 50% mieszkańców są oni świadomi w jakich miejscach potencjalna ofiara doświadczająca przemocy może uzyskać stosowną pomoc.
- Zdaniem łącznie 88% mieszkańców przyczyną przemocy domowej jest alkohol, a zdaniem w sumie 84%, osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta jak i mężczyzna.
- Według łącznie 93% mieszkańców bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców, a zdaniem łącznie 88% mieszkańców stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.
- W kwestii współpracy w temacie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, najwięcej mieszkańców (28%) oceniło ją przeciętnie. Dobrze współpracę w tym zakresie ocenia 26% mieszkańców, 22% oceniło ją bardzo dobrze, natomiast nie ma zdania w tej kwestii 6% badanych.
- W wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych w gminie w ciągu ostatniego roku nie uczestniczyło 41% mieszkańców a 59% stwierdziło, że brało udział w tego typu wydarzeniach. Najczęstszą przyczyną braku uczestnictwa, badani wskazywali na brak zainteresowania z ich strony (74%).
- Zdaniem 65% mieszkańców większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest należycie zaspokajana a 35% stwierdziło, że tak nie jest. Najczęściej wskazywanymi usługami społecznymi wymagającymi większej uwagi od władz gminnych, mieszkańcy wskazywali na profilaktykę uzależnień (54%).
- 77% mieszkańców uważa, że oferta działań na terenie gminy skierowana do seniorów jest wystarczająca, natomiast 23% było zdania przeciwnego.
- Połowa ankietowanych mieszkańców (50%) uważa, że osoba niepełnosprawna nie może znaleźć pracy na terenie gminy, ponieważ nie ma tego typu ofert. Zdaniem 83% ankietowanych osoby niepełnosprawne są w pełni akceptowane w gminie, przeciwnego zdania było 10% badanych. Nie ma zdania zaznaczyło w tej kwestii 7% respondentów.
- 45% mieszkańców i ich rodzin w ciągu ostatniego roku nie korzystało ze świadczeń oferowanych przez tutejszy GOPS a 19% nie chciało odpowiadać na to pytanie. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń społecznych było bezrobocie (33%).
- 75% ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że posiada obecnie zatrudnienie a najczęstszym powodem braku posiadania pracy była renta lub emerytura wskazana przez 40% ankietowanych oraz brak lub zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie.

7.2. Badanie uczniów szkół

- 84% uczniów klas 4–6 ocenia bardzo dobrze relacje z rodzicami lub opiekunami, 27% bardzo dobrze z nauczycielami a 55% ocenia bardzo dobrze relacje ze swoimi kolegami i koleżankami. Zdaniem 74% uczniów z klas 7–8 ocenia bardzo dobrze swoje relacje z rodzicami lub opiekunami, 12% bardzo dobrze ocenia relacje z nauczycielami a 56% w taki sam sposób oceniło relacje z kolegami lub koleżankami.
- Codziennie z przejawem przemocy fizycznej bądź psychicznej miała styczność 5% uczniów z klas 4–6 i 14% z klas 7–8. Najczęstszą formą przemocy w szkole to przemoc fizyczna, którą wskazało 30% uczniów z klas 4–6 i 26% z klas 7–8.
- Z przemocą w domu do czynienia według deklaracji ma 18% uczniów z klas 4–6 i 14% z klas 7–8. Natomiast z agresją słowną styczność ma 18% uczniów z klas 4–6 oraz 33% z klas 7–8.
- Zdaniem 70% uczniów z klas 4–6 osoby w ich wieku nie spożywają alkoholu, takiego samego zdania było 28% uczniów z klas 7–8.
- Najczęściej do spożycia alkoholu według uczniów z klas 7–8 dochodzi na świeżym powietrzu, tak uważa 50% z nich.
- Najczęstszym powodem sięgania po alkohol według 67% uczniów z klas 7–8 jest chęć zaimponowania innym, natomiast dla 100% uczniów z klas 4–6 nie mogli jednoznacznie określić się w tej kwestii.
- 54% uczniów z klas 4–6 uważa, że każdy może uzależnić się od alkoholu a wśród uczniów z klas 7–8 taki pogląd wyraziło 60% z nich. Piwo to nie alkohol, z tym stwierdzeniem nie zgadza się 68% uczniów z klas 4–6 i 67% z klas 7–8. Z poglądem na temat zakupu alkoholu przez osobę niepełnoletnią w ich miejscu zamieszkania nie zgadza się 66% uczniów z klas 4–6 i 47% z klas 7–8.
- Zdaniem 11% uczniów z klas 4–6 i 53% z klas 7–8 osoby z ich środowiska palą e-papierosy lub papierosy. Sami uczniowie z klas 4–6 (96%) stwierdziło, że nie pali wyrobów nikotynowych a wśród uczniów z klas 7–8 ten pogląd wyraziło 93%.
- Najczęstszym powodem sięgania po wyroby nikotynowe wśród uczniów z klas 4–6 była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych po 50% wskazań. Natomiast wśród 100% ankietowanych z klas 7–8 był inny powód niż zaproponowany w odpowiedziach.

- Zdaniem 2% uczniów z klas 4–6 i 16% z klas 7–8 osoby z ich środowiska mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. 5% uczniów z klas 4–6 deklaruje, że zażywało wcześniej substancję i tyle samo wśród uczniów z klas 7–8.
- Zdaniem 5% uczniów z klas 4–6, gdyby zaszła potencjalna możliwość zdobycia substancji, uważa, że byłoby to łatwe do realizacji.
- Najczęściej na temat szkodliwości używek uczniowie rozmawiali z nauczycielami, tak stwierdziło 43% z klas 4–6 i 67% z klas 7–8.
- Przed komputerem do 2 godzin dziennie czas spędza 41% uczniów z klas 4–6 i 26% z klas 7–8. Natomiast 25% uczniów z klas 4–6 i 11% z klas 7–8, deklaruje, że nie korzysta z komputera.
- 48% uczniów z klas 4–6 i 30% z klas 7–8 stwierdziło, że ich reakcja na brak Internetu byłaby raczej normalna.
- Zdaniem 41% uczniów z klas 4–6 i 40% z klas 7–8 spędza korzystając z telefonu pomiędzy 2–3 godziny dziennie. Najczęstszym zajęciem uczniów na telefonie to oglądanie filmików i śmiesznych obrazków oraz słuchanie muzyki.
- Zdecydowana większość uczniów nigdy nie grała w gry hazardowe, tak zadeklarowało 89% uczniów z klas 4–6 i 72% z klas 7–8. 10 lub więcej razy grę zadeklarowało 16% uczniów z klas 7–8.
- Zdaniem 95% uczniów z klas 4–6 i 75% uczniów z klas 7–8 uważa, że napoje energetyczne nie są zdrowe.
- 100% uczniów z klas 4–6 i 57% z klas 7–8 deklaruje spożywanie napojów energetycznych raz w miesiącu.
- Zdaniem 55% uczniów z klas 4–6 i 40% z klas 7–8 najczęściej swój czas wolny spędza z rodziną.

7.3. Badania pracowników GKRPA i ZI

- Za najbardziej istotne działania pracownicy obu instytucji wskazywali motywowanie do podjęcia leczenia (100%) oraz procedura kierowania na leczenie odwykowe (50%).
- Zdaniem 75% ankietowanych skuteczność współpracy między GKRPA i ZI w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej jest umiarkowanie skuteczna a 25% uważa ją za skuteczną.
- Według 63% ankietowanych najbardziej skuteczną metodą współpracy pomiędzy GKRPA a ZI są wspólne szkolenia dla członków obu komisji. Natomiast zdaniem 38%

ankietowanych uważają oni, że ustalenie wspólnych celów i strategii działania oraz regularne spotkania i wymiana informacji.

- Do najbardziej istotnych problemów związanych z uzależnieniami w gminie Wiśniowa według ankietowanych należą: brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny), uzależnienia behawioralne np. Internet u młodzieży (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny) oraz nadużywanie alkoholu przez dorosłych (88% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny).
- Do największych barier utrudniających realizację skutecznych działań GKRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy należą niedobór specjalistów (np. terapeutów, psychologów) wskazane przez 100% ankietowanych.
- Zdaniem 87% ankietowanych władze lokalne są dobrze poinformowane i odpowiednio wspierają działania GKRPA i ZI.
- Według 63% ankietowanych dodatkowym działaniem edukacyjnym lub profilaktycznym wdrożonym przez GKRPA i ZI powinny być kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień (63%).

8. Rekomendacje działań

8.1. Wobec dorosłych mieszkańców

Zasadne jest kontynuowanie oraz intensyfikacja działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu oraz utrwalaniu uzależnień, w szczególności alkoholowych, a także ograniczania zjawiska spożywania alkoholu w sposób ryzykowny i szkodliwy. Działania te powinny stanowić jeden z priorytetów polityki społecznej gminy Wiśniowa. W miarę możliwości i potrzeb należy realizować te formy działań profilaktycznych, które zostały najczęściej wskazane przez dorosłych mieszkańców w badaniach ankietowych w tym m.in. wsparcie psychologiczne dla rodzin, warsztaty profilaktyczne dla uczniów oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień. Niezbędne jest również podejmowanie inicjatyw ukierunkowanych na poprawę jakości i dostępności usług z zakresu opieki zdrowotnej na terenie gminy Wiśniowa. Cel ten powinien być realizowany poprzez rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze ochrony zdrowia oraz systematyczne podnoszenie kompetencji kadr medycznych i specjalistów zaangażowanych w działania profilaktyczne i opiekuńcze.

Uzasadnione pozostaje także prowadzenie działań z zakresu profilaktyki oraz wsparcia osób doświadczających przemocy domowej. Istotne jest podejmowanie inicjatyw zwiększających poziom świadomości oraz wrażliwości społecznej w zakresie rozpoznawania i reagowania na przejawy przemocy domowej. Rekomenduje się dalszy rozwój oferty działań skierowanych do seniorów, w tym tworzenie warunków sprzyjających ich aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym. Działania te powinny obejmować m.in. wsparcie w formie pracy socjalnej, pomocy finansowej i rzeczowej, rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb osób starszych, promowanie inicjatyw integracyjnych i międzypokoleniowych. Ponadto wskazane jest również wzmocnienie działań na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością. Wsparcie to powinno obejmować zarówno pomoc finansową, rzeczową i medyczno-opiekuńczą, jak i działania promujące zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej. Istotnym elementem polityki społecznej gminy Wiśniowa powinno być również wspieranie integracji lokalnej społeczności poprzez promowanie idei wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej. Inicjatywy te mogą stanowić realne wsparcie dla osób samotnych oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i bytowej.

8.2. Wobec uczniów

Rekomenduje się organizację cyklicznych spotkań, warsztatów oraz zajęć edukacyjnych dla uczniów, ukierunkowanych na kształtowanie postaw prozdrowotnych, wolnych od uzależnień oraz na rozwijanie kompetencji społecznych i cyfrowych. Celem tych działań powinno być promowanie zdrowego stylu życia, wzmacnianie odporności psychicznej młodych ludzi oraz budowanie umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji. Zajęcia profilaktyczne powinny obejmować w szczególności: prezentowanie negatywnych skutków spożywania alkoholu, palenia tytoniu i używania substancji psychoaktywnych, uświadamianie wpływu uzależnień na zdrowie, relacje społeczne i jakość życia, rozwijanie postaw asertywnych oraz umiejętności odmawiania w sytuacjach ryzykownych, kształtowanie odpowiedzialnych zachowań w środowisku cyfrowym, w tym zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, ochrony danych osobowych oraz stosowania ograniczonego zaufania wobec osób poznanych w sieci oraz promowanie wzajemnego szacunku i kultury komunikacji w przestrzeni internetowej. Działania te powinny również uwzględniać edukację na temat zagrożeń związanych z hazardem oraz uzależnieniami behawioralnymi. Istotnym elementem programów profilaktycznych powinno być promowanie alternatywnych, konstruktywnych form spędzania czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, budowanie pozytywnego wizerunku własnej osoby oraz wzmacnianie poczucia własnej wartości wśród dzieci i młodzieży. Wskazane jest także, w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych, poszerzanie wiedzy oraz kompetencji nauczycieli i rodziców poprzez szkolenia, warsztaty oraz spotkania otwarte dotyczące m.in. przyczyn wchodzenia w uzależnienia i mechanizmów ich utrwalania, charakterystyki substancji psychoaktywnych i ich wpływu na organizm, roli nauczyciela i rodzica w profilaktyce uzależnień, sposobów wspierania dziecka w procesie wychodzenia z uzależnienia, znaczenia komunikacji i relacji w rodzinie, specyfiki uzależnień behawioralnych, takich jak pracoholizm, uzależnienie od Internetu, gier komputerowych, zakupów czy jedzenia. W ramach programów edukacyjnych powinny zostać również poruszone kwestie związane z ochroną dzieci przed zagrożeniami w przestrzeni cyfrowej, w tym cyberprzemocą, sextingiem, manipulacją medialną oraz niebezpiecznymi kontaktami w sieci. Należy także promować stosowanie rozwiązań technologicznych wspierających bezpieczeństwo dzieci, w tym programów kontrolujących dostęp do komputera i Internetu. Przedstawione rekomendacje stanowią katalog otwarty i mogą być w miarę potrzeb uzupełniane oraz modyfikowane. Punktem docelowym ich realizacji powinno być zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, wzmacnianie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz

budowanie środowiska szkolnego i domowego sprzyjającego zdrowiu, rozwojowi i odpowiedzialnym postawom społecznym.

8.3. Wobec Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego

Rekomenduje się organizowanie szkoleń i kursów ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników GKRPA oraz ZI w gminie Wiśniowa. Przed przystąpieniem do realizacji wskazane jest przeprowadzenie ankiet diagnostycznych wśród pracowników celem rozpoznania rzeczywistych potrzeb szkoleniowych i odpowiedniego dostosowania tematyki oraz zakresu szkoleń do oczekiwań uczestników. Zalecanym kierunkiem działań jest także inicjowanie i rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy oraz rozwiązywania innych problemów społecznych. Wspólne przedsięwzięcia tych podmiotów mogą przyczynić się do zwiększenia skuteczności podejmowanych inicjatyw, wymiany doświadczeń i wdrażania dobrych praktyk.

Ważnym elementem rekomendowanych działań jest również rozwijanie współpracy z placówkami ochrony zdrowia, w szczególności w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Dobrym przykładem takiej współpracy może być organizacja szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek z zakresu rozpoznawania wzorców spożywania alkoholu przez pacjentów oraz podejmowania interwencji wobec osób spożywających alkohol w sposób ryzykowny lub szkodliwy. Zacieśnienie współpracy GKRPA i ZI z innymi jednostkami i podmiotami ekonomii społecznej powinno przyczynić się do podniesienia jakości świadczonych usług oraz zwiększenia skuteczności reagowania na problemy społeczne w środowisku lokalnym.

9. Analiza SWOT

SWOT jest akronimem pochodzącym od angielskich słów:

- Strengths (mocne strony),
- Weaknesses (słabe strony),
- Opportunities (szanse),
- Threats (zagrożenia).

Analiza SWOT jest uniwersalnym narzędziem diagnostycznym wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, które służy do identyfikacji i oceny wewnętrznych oraz zewnętrznych czynników wpływających na funkcjonowanie organizacji, projektu, instytucji lub jednostki samorządu terytorialnego.

Skrót SWOT oznacza:

- S (ang. strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- W (ang. weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy;
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Szczegółowe i precyzyjne opracowanie analizy SWOT jest kluczowym elementem procesu planowania strategicznego, ponieważ stanowi ona punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych.

Tabela 11 Analiza SWOT gminy Wiśniowa

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • skuteczne rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje publiczne problemów społecznych na terenie gminy, • sprawnie działające instytucje w obszarze polityki społecznej oraz dobra współpraca pomiędzy nimi, tym Gminnej Komisji 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujące procesy starzenia się społeczeństwa gminy, powodujące spadek liczby mieszkańców, • zmniejszająca się liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, wpływająca na organizację sieci placówek oświatowych,

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego,

- Funkcjonowanie kompleksowej procedury „Niebieskie Karty” angażującej różne instytucje (Policja, GOPS, szkoły, ochronę zdrowia), umożliwiającą skoordynowane reagowanie na przypadki przemocy domowej,
- dobrze wykwalifikowania i systematycznie podnosząca kwalifikacje kadra instytucji w zakresie polityki społecznej,
- wysoki poziom integracji międzypokoleniowej oraz zaangażowania społeczności lokalnej w działania o charakterze społecznym i kulturalnym,
- obecność liderów lokalnych i sołtysów aktywnie wspierających inicjatywy społeczne,
- aktywna działalność instytucji kulturalnych w tym Ośrodka Kultury w Wiśniowej,
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- wzrost wykorzystania narzędzi cyfrowych w edukacji i komunikacji społecznej,
- dostęp do opieki zdrowotnej i specjalistycznych usług medycznych,
- realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych,
- rozbudowana infrastruktura edukacyjna i kulturalna,
- aktywna współpraca władz lokalnych,
- aktywność społeczna w działaniach charytatywnych i wolontariacie, szczególnie w szkołach i instytucjach kultury,
- rozwijająca się oferta zajęć i inicjatyw dla seniorów,
- rozwijająca się infrastruktura sportowo-rekreacyjna dostępna dla mieszkańców w różnym wieku,
- wysoki poziom bezpieczeństwa w porównaniu z większymi miastami,
- istnienie lokalnych programów wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej,
- dobra dostępność komunikacyjna gminy w skali powiatu i regionu,

- niedostateczna oferta i atrakcyjność miejsc pracy dla osób młodych oraz z niepełnosprawnościami,
- ograniczone możliwości zatrudnienia w zawodach wysokospecjalistycznych oraz niewielka liczba przedsiębiorstw prywatnych generujących miejsca pracy,
- pasywność i bezradność części mieszkańców w rozwiązywaniu własnych problemów,
- niedostateczne kompetencje wychowawcze części rodziców,
- ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, szczególnie dla seniorów,
- występowanie zjawiska przemocy domowej,
- występowanie różnorodnych form uzależnień chemicznych i behawioralnych oraz ograniczone zasoby w zakresie pomocy terapeutycznej,
- znaczna liczba mieszkańców oraz dzieci i młodzieży doświadczających problemów zdrowia psychicznego,
- niedostateczny dostęp do wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych,
- niewystarczające zasoby mieszkaniowe o charakterze socjalnym i komunalnym,
- niedostateczna świadomość społeczna na temat problemów przemocy, uzależnień i profilaktyki zdrowotnej,
- niedostateczne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w realizacji polityki społecznej,
- stosunkowo łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych tj. alkoholu, papierosów, szczególnie wśród młodzieży,
- niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego i jej nierównomierny rozwój,
- niska aktywność mieszkańców w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych,
- niewystarczająca dostępność obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym architektonicznie i komunikacyjnie).

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • promocja i rozwój gospodarczy gminy przyciągający inwestorów zewnętrznych, • dostęp do programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych ze środków zewnętrznych, • wzrost świadomości społecznej mieszkańców w zakresie uzależnień i przemocy domowej, • wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością, • wzmacnianie dialogu międzypokoleniowego, budującego solidarność społeczną oraz wymianę wiedzy i doświadczeń, • rozwój programów i projektów dedykowanych osobom starszym, wspierających aktywność, samodzielność i integrację społeczną seniorów, • dostęp do programów wspierających rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz aktywizację osób starszych i z niepełnosprawnością, • rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym organizacji pozarządowych i współpracy międzyinstytucjonalnej, • rozwój nowoczesnych placówek medycznych, oferujących programy profilaktyczne, rehabilitację i telemedycynę, zwiększające jakość i dostępność opieki, • wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia i działań profilaktycznych, • rozwój innowacyjnych form wsparcia takich jak opieka wytechnieniowa i program asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, które zwiększają niezależność mieszkańców i wzmacniają integrację społeczną, • rozbudowa oferty kulturalnej i sportowej jako narzędzia integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców, • możliwość wykorzystania narzędzi cyfrowych i e-usług w obszarze pomocy społecznej, edukacji i zdrowia, • wzrost współpracy instytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy i wsparcia osób w kryzysie, 	<ul style="list-style-type: none"> • przyspieszający proces starzenia się społeczeństwa wraz z ujemnym przyrostem naturalnym powodującym zwiększenie obciążeń systemu opieki zdrowotnej i socjalnej, • zmniejszająca się liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz odpływ młodych osób do większych ośrodków miejskich, • niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, • zmiany technologiczne (AI, automatyzacja) wpływające na strukturę zatrudnienia i ograniczające możliwości pracy w niektórych sektorach, • wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, osłabiający konkurencyjność lokalnych firm, • rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi zdrowotne, przewyższające lokalne możliwości systemu ochrony zdrowia, • rosnące koszty funkcjonowania instytucji publicznych oraz niedostateczne finansowanie zadań z zakresu polityki społecznej z poziomu centralnego, • ryzyko stygmatyzacji osób doznających przemocy i niewystarczającego zaangażowania osób stosujących przemoc w programy korekcyjno-edukacyjne, • zmiany społeczno-cywilizacyjne prowadzące do osłabienia więzi rodzinnych i pojawiania się nowych problemów cywilizacyjnych, • wzrost występowania chorób cywilizacyjnych, • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej, • łatwiejszy dostęp do środków psychoaktywnych, • nasilanie się problemów związanych z uzależnieniami, w tym behawioralnymi, szczególnie wśród młodzieży oraz obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej, • marginalizacja potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością, • przeciążenie pracowników pomocy społecznej i ryzyko wystąpienia syndromu wypalenia zawodowego,

• możliwość poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez działania lokalne i skuteczniejszą komunikację z mieszkańcami,• możliwość nawiązywania współpracy z innymi gminami, powiatem i organizacjami pozarządowymi w realizacji wspólnych projektów społecznych,• zmiany w polityce społecznej na szczeblu krajowym, wspierające walkę z wykluczeniem społecznym i bezrobociem,• możliwość pozyskiwania środków z funduszy krajowych i unijnych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej, edukacji, zdrowia i kultury.	• spadek aktywności obywatelskiej i wolontariatu, szczególnie wśród młodego pokolenia,• zlecanie instytucjom polityki społecznej kolejnych zadań do realizacji bez zapewnienia adekwatnych środków finansowych,• niepewna sytuacja międzynarodowa, w związku z napięciami militarnymi.

Źródło: opracowanie własne

10. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej

10.1. Podstawy teoretyczne

Strategia stanowi ogólny program działania organizacji lub jednostki samorządu terytorialnego, opracowany na określony okres i ukierunkowany na jak najbardziej optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu osiągnięcia wyznaczonych celów. Dokument taki charakteryzuje się długoterminowym horyzontem czasowym, koncentracją działań na wybranych zadaniach, obejmuje zazwyczaj szeroki zakres przedsięwzięć oraz precyzuje wskaźniki realizacji przyjętych zamierzeń.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej jest elementem pożądanym, który umożliwia przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat. Jest to niezwykle istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja także budowaniu trwałych relacji, kapitału społecznego i stanowi kluczowy element polityki społecznej. Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Wiśniowa została opracowana w oparciu o szczegółową i rzetelną analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych. Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką oraz precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu. Cele stanowią uszczegółowienie sposobu realizacji misji. Cele strategiczne wyznaczają kluczowe kierunki działania i są formułowane najczęściej z perspektywą długoterminową. Cele operacyjne charakteryzują się znacznie krótszym horyzontem czasowym, stanowią podstawę do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron a także przewyższaniu słabych stron i zagrożeń. Misja w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej ma na celu określenie zamierzeń oraz aspiracji samorządu lokalnego. Istotą jest wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości dla osiągnięcia zamierzonej misji.

10.2. Misja i wizja

Po dokonaniu szczegółowej i rzetelnej analizy sytuacji społecznej gminy Wiśniowa, zidentyfikowaniu kluczowych problemów wymagających podjęcia działań naprawczych w perspektywie długofalowej, wskazaniu mocnych stron i potencjałów rozwojów gminy a także po przeprowadzeniu badań ankietowych wśród przedstawicieli różnych grup społecznych, opracowano wizję rozwoju społecznego gminy. Przygotowana wizja odnosi się zarówno do zasad i kierunków prowadzenia polityki społecznej jak i do specyfiki oraz charakteru jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi ona jednocześnie system wartości wyznaczający podstawowe ramy i kierunki działań przy formułowaniu celów strategicznych i operacyjnych niniejszej Strategii. Wizja dla gminy Wiśniowa brzmi następująco:

Gmina Wiśniowa to społeczność zintegrowana, bezpieczna i aktywna, zapewniająca wszystkim mieszkańcom – niezależnie od wieku i sytuacji życiowej dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych. Współpraca instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych sprzyja skutecznej profilaktyce, wsparciu oraz integracji społecznej mieszkańców.

Misja powinna wyznaczać kierunki dla wszystkich podejmowanych działań, wskazywać wartości jakimi ma kierować się gmina Wiśniowa oraz określać dla kogo i w jakim zakresie podejmowane będą działania społeczne. W związku z tym misja gminy opracowana na cele niniejszej Strategii brzmi następująco:

Misją gminy Wiśniowa jest tworzenie warunków sprzyjających aktywności społecznej, równości szans i bezpieczeństwu mieszkańców poprzez skuteczne działania profilaktyczne, wspierające i integracyjne. Gmina dąży do budowania silnej wspólnoty opartej na współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców, ukierunkowanej na poprawę jakości życia i rozwój społeczny.

11. Cele strategiczne i operacyjne

Proces realizacji wyznaczonych powyżej wizji i misji wymaga określenia celów strategicznych planowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań, które są konieczne do skutecznego rozwiązywania kluczowych, zidentyfikowanych problemów społeczności lokalnej.

W niniejszej Strategii wyodrębniono cztery cele strategiczne, dla każdego z nich wskazano:

- cele operacyjne, będące rozwinięciem celów nadrzędnych,
- kierunki działań służące do ich realizacji,
- podmioty i partnerzy odpowiedzialni za ich realizację,
- zestaw wskaźników służących monitorowaniu postępów,
- prognozy zmian wynikające z realizacji działań.

Podczas wyznaczenia celów strategicznych uwzględniono główne grupy odbiorców lub stref działania, do których należą: rodzina, osoby starsze, niepełnosprawne, zagrożenie wykluczeniem społecznym lub marginalizacją oraz jakość życia mieszkańców. Sprawna i efektywna realizacja przyjętych zapisów Strategii będzie możliwa poprzez wzajemną integrację kierunków działań. Cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, zawierające uwzględnienie realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, wskaźniki, oraz prognozę zmian przedstawiono w postaci tabel strategicznych.

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny nr 1:
Wzmacnianie kondycji rodzin oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży

Cel strategiczny nr 2:
Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej wynikającej z bezrobocia, ubóstwa i uzależnień

Cel strategiczny nr 3:
Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób dotkniętych długotrwałą chorobą

Cel strategiczny nr 4:
Wzmacnianie postaw obywatelskich, integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej

Cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 wyznaczają kierunki długofalowych działań samorządu lokalnego oraz partnerów społecznych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny nr 1. Wzmacnianie kondycji rodzin oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży. Działania w ramach niniejszego celu koncentrują się na wspieraniu rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmacnianiu więzi międzypokoleniowych oraz zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do harmonijnego rozwoju. Priorytetem jest budowanie zintegrowanego systemu wsparcia obejmującego edukację, profilaktykę oraz integrację rodzin z lokalnym środowiskiem społecznym.

Cel strategiczny nr 2. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej wynikającej z bezrobocia, ubóstwa i uzależnień. Cel ten zakłada podejmowanie działań zmierzających do ograniczania zjawisk wykluczenia społecznego poprzez aktywizację zawodową, wsparcie materialne, psychologiczne i społeczne oraz rozwój usług reintegracyjnych. Kluczowe znaczenie ma współpraca instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w zakresie pomocy osobom zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem.

Cel strategiczny nr 3. Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób dotkniętych długotrwałą chorobą. Celem jest zapewnienie osobom starszym i z niepełnosprawnościami jak najwyższego poziomu samodzielności, aktywności i uczestnictwa w życiu społecznym. Zakłada się rozwój oferty usług opiekuńczych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych i społecznych a także działania na rzecz integracji międzypokoleniowej oraz przeciwdziałania samotności i izolacji społecznej.

Cel strategiczny nr 4. Wzmacnianie postaw obywatelskich, integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej. Działania w ramach tego celu obejmują rozwijanie dialogu społecznego, wspieranie inicjatyw oddolnych oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego opartego na współpracy i partnerstwie. Istotnym aspektem jest zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie możliwości uczestnictwa w procesach decyzyjnych, a także promowanie wolontariatu i aktywności społecznej.

Realizacja czterech celów strategicznych przyczyni się do budowy zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia społecznego w gminie Wiśniowa. Osiągnięcie zakładanych rezultatów pozwoli na zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców, poprawę jakości życia osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej a także rozwój kapitału społecznego opartego na solidarności, współpracy i odpowiedzialności za wspólne dobro.

W dalszej części dokumentu przedstawiono cztery cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi oraz proponowanymi kierunkami działań. Zestawienie w formie tabelarycznej umożliwia przejrzyste zaprezentowanie powiązań pomiędzy celami, działaniami oraz oczekiwanymi efektami społecznymi. Przedstawione tabele stanowią praktyczne narzędzie planowania i koordynacji polityki społecznej, wspierające skuteczną realizację założeń strategii oraz monitorowanie postępów w osiąganiu wyznaczonych celów. Poniżej przedstawiono cele strategiczne niniejszej Strategii.

Tabela 12 Cel strategiczny nr 1

Cel strategiczny nr 1. Wzmacnianie kondycji rodzin oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży

Cele operacyjne	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
1.1. Wzmacnianie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez rozwój usług wspierających rodzinę oraz podnoszenie kompetencji rodzicielskich	Rozwój inicjatyw sprzyjających integracji rodzin z lokalną społecznością, w tym organizacja wydarzeń rekreacyjnych, festynów, imprez kulturalnych i spotkań międzypokoleniowych	UG w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost zaangażowania społecznego i integracji rodzin w życiu społecznym, - większa aktywność instytucji w zakresie animacji życia społecznego
	Budowanie systematycznej współpracy GOPS w Wiśniowej z placówkami oświatowymi w zakresie monitorowania sytuacji dzieci i młodzieży oraz wzmacniania kontaktu z rodzicami	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wymienionych informacji, - liczba wspólnych spotkań, - liczba zgłoszonych i objętych wsparciem rodzin	- wczesne rozpoznawanie problemów rodzinnych i skuteczniejsze wsparcie dzieci, - poprawa przepływu informacji między instytucjami
	Upowszechnianie informacji o możliwościach skorzystania z poradnictwa rodzinnego, pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej oraz o dostępnych lokalnych usługach wsparcia	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji o poradnictwie i wsparciu, - liczba kampanii informacyjnych,	- zwiększenie liczby punktów informacyjnych, - wzrost świadomości mieszkańców o dostępnych formach wsparcia, - skuteczniejsze wykorzystanie istniejących usług i programów pomocy
	Edukowanie rodziców i opiekunów w zakresie odpowiedniego pełnienia ról wychowawczych i promowanie pozytywnego modelu rodziny, w tym szkolenia, warsztaty,	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, psychologzy i specjaliści	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie, - liczba uczestników	- umacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i kompetencji rodzicielskich, - zwiększenie profilaktyki w zakresie przemocy domowej

spotkania oraz podejmowanie działań przez pełnomocnika ds. przeciwdziałania i profilaktyki uzależnień i przemocy				
Udzielanie wsparcia materialnego i finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	GOPS w Wiśniowej, PCPR, placówki oświatowe, podmioty medyczne, organizacje pozarządowe, organizacje charytatywne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, - wzrost efektywności systemu pomocy finansowej
Praca socjalna: asystentura rodziny, indywidualne plany pomocy, monitoring i reintegracja dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (praca socjalna), - liczba planów pomocy	- poprawa funkcjonowania rodzin i ograniczenie interwencji kryzysowych, - wzrost skuteczności działań pracowników socjalnych, - wzrost skuteczności wsparcia i poprawa stabilności rodzin
Organizowanie spotkań środowiskowych promujących pozytywne wzorce życia rodzinnego i wspierających wymianę doświadczeń między mieszkańcami	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych spotkań, - liczba uczestników	- zwiększenie integracji społecznej i wzmocnienie więzi rodzinnych, - aktywizacji lokalnych liderów i społeczników, - zwiększenie liczby asystentów rodziny
Podejmowanie działań na rzecz reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w celu odbudowania właściwego	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, PCPR, Sądy, kuratorzy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba powrotów dzieci do rodzin, - liczba rodzin objętych procesem reintegracji	- poprawa efektywności systemu pieczy zastępczej i trwałości powrotów dzieci do rodzin, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej

	środowiska wychowawczego sprzyjającego powrotowi dzieci do rodziny biologicznej		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Przygotowanie i realizacja programów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, ukierunkowanych na wspieranie ich rozwoju psychospołecznego oraz na korygowanie i reedukację zaburzeń w sferze emocjonalnej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje terapeutyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii, - liczba programów	- zwiększenie wsparcia psychologicznego dla dzieci z rodzin ryzyka, - poprawa kompetencji emocjonalnych uczestników
	Organizowanie zajęć alternatywnych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, organizacje młodzieżowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	- liczba dzieci uczestniczących w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego, - liczba wydarzeń	- ograniczenie zachowań ryzykownych i wzrost aktywności młodzieży, - lepsza współpraca instytucji w organizacji działań profilaktycznych
	Doskonalenie zawodowe osób pracujących w obszarze wspierania rodziny, w tym pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów i asystentów rodzin	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, ośrodki szkoleniowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób z obszaru wsparcia rodziny objętych szkoleniami, - liczba zrealizowanych szkoleń	- podniesienie jakości usług i profesjonalizacji systemu wsparcia rodzin, - zwiększenie motywacji i kompetencji kadry pomocowej
1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających nauce, rozwojowi społecznemu, emocjonalnemu i kulturalnemu, a także wspieranie ich aktywnego	Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w różnych formach, w tym świetlic, klubów, ognisk wychowawczych oraz pracy podwórkowej	GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, - liczba uczestników zajęć w ramach placówek, - liczba godzin zajęć tygodniowo	- zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych dla dzieci, - rozwój oferty pozaszkolnej sprzyjającej integracji i bezpieczeństwu dzieci i młodzieży

uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności	Organizowanie zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania, kreatywność i pasje uczniów, takich jak koła tematyczne, warsztaty, zajęcia sportowe i rekreacyjne	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba klubów i organizacji działających na rzecz dzieci młodzieży, - liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców, - liczba zorganizowanych wydarzeń aktywizujących	- wzrost aktywności młodzieży i rozwój pasji, - wzmocnienie roli instytucji kultury i sportu w wychowaniu młodych mieszkańców
	Prowadzenie zajęć profilaktycznych dotyczących zapobiegania uzależnieniom, przemocy rówieśniczej, promowania zdrowego stylu życia oraz z zakresu higieny cyfrowej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, GRKPA w Wiśniowej, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wdrożonych programów profilaktycznych dotyczących zdrowego stylu życia i przeciwdziałania uzależnieniom, - liczba uczestników w ramach działania	- zwiększenie świadomości uczniów i rodziców na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami, - rozwój współpracy międzyszkolnej z instytucjami w zakresie profilaktyki, - zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń cyfrowych, - rozwój kompetencji cyfrowych i wychowawczych kadry nauczycielskiej
	Podnoszenie jakości pracy szkół poprzez doskonalenie zawodowe nauczycieli, wsparcie pedagogów i doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba placówek szkolnych wyposażonych w nowe pomoce i narzędzia edukacyjne, - liczba nauczycieli i pedagogów, u których zwiększone zostały kwalifikacje i umiejętności	- poprawa jakości nauczania i warunków edukacyjnych, - zwiększenie motywacji i kompetencji nauczycieli
	Rozszerzanie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży poprzez organizację konkursów, turniejów, przeglądów, zawodów i wydarzeń międzyszkolnych	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych, - liczba dzieci i młodzieży korzystających z dodatkowej oferty edukacyjnej	- wzrost aktywności pozaszkolnej uczniów i integracji rówieśniczej, - rozwój talentów i umiejętności społecznych

	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez organizację zajęć wyrównawczych, wsparcie wolontariatu uczniowskiego oraz przyznawanie stypendiów i pomocy materialnej uczniom potrzebującym	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, GRKPA w Wiśniowej, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczniów korzystających ze stypendiów i zasiłków szkolnych, - liczba dzieci objętych zajęciami wyrównawczymi	- poprawa wyników edukacyjnych uczniów i większa dostępność pomocy materialnej, - ograniczenie barier w dostępie do edukacji, - wyrównywanie szans w dostępie do edukacji i zajęć dodatkowych
	Realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości życia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, PCPR, organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnościami, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych nauczaniem lub wsparciem, - liczba placówek, w których usunięto bariery architektoniczne	- zwiększenie integracji i uczestnictwa uczniów z niepełnosprawnościami w edukacji, - poprawa dostępności infrastrukturalnej i kadrowej placówek oświatowych
1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz rozwój zintegrowanego systemu wsparcia i ochrony osób doświadczających przemocy, w tym dzieci i młodzieży	Pomoc rodzinom doznającym przemocy poprzez wszczynanie i prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”	GKRPA w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba założonych „Niebieskich Kart”, - liczba osób doznających przemocy domowej, - liczba osób stosujących przemoc domową	- wzrost skuteczności reagowania instytucji na przypadki przemocy, - poprawa współpracy między służbami w zakresie interwencji i pomocy
	Prowadzenie działań informacyjnych, w tym rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (plakatów, broszur, ulotek) dotyczących praw osób doświadczających przemocy oraz dostępnych form wsparcia	UG w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji na temat realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba odbiorców kampanii	- zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, - ułatwienie dostępu do informacji i pomocy specjalistycznej
	Zapewnienie osobom doznającym przemocy pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej i medycznej oraz	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, poradnie specjalistyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba udzielonych konsultacji i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc,	- zwiększenie liczby osób korzystających z kompleksowego wsparcia,

zabezpieczenie miejsc w ośrodkach wsparcia		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych pomocą - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	- poprawa jakości współpracy interdyscyplinarnej w udzielaniu pomocy, - zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, - rozwój sieci placówek wsparcia i interwencji kryzysowej
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz monitorowanie efektów ich realizacji	GKRPA w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób skierowanych do udziału w programie, - liczba zrealizowanych programów	- zwiększenie skuteczności działań korekcyjnych, - zmniejszenie liczby przypadków powrotu do zachowań przemocowych
Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, instytucje szkoleniowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba uczestników, - liczba szkoleń	- rozszerzenie współpracy międzysektorowej w obszarze przeciwdziałania przemocy, - zwiększenie społecznego zaangażowania w profilaktykę
Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy	GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, instytucje szkoleniowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formatach szkoleniowych podnoszące kompetencje, - liczba warsztatów	- wzrost profesjonalizacji i skuteczności działań podmiotów społecznych, - rozwój partnerstwa lokalnego w obszarze pomocy rodzinie
Organizowanie warsztatów i szkoleń dla różnych grup społecznych w celu zwiększenia świadomości i umiejętności w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc	GOPS w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, Policja, PCPR, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób biorących udział w warsztatach i/ lub szkoleniach, - liczba kampanii	- wzrost wiedzy mieszkańców i przedstawicieli instytucji o mechanizmach przemocy, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w reagowanie

Prowadzenie lokalnych i ogólnopolskich kampanii społecznych promujących postawy sprzeciwu wobec przemocy oraz informujących o możliwościach uzyskania pomocy	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PCPR, placówki oświatowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba akcji społecznych i/ lub kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba zdiagnozowanych przypadków	- zwiększenie rozpoznawalności lokalnych działań profilaktycznych, - poprawa postaw społecznych wobec zjawiska przemocy
Systematyczny monitoring i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej oraz tworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy	GOPS w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, sądy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, - liczba zdiagnozowanych przypadków	- usprawnienie systemu wczesnego reagowania i monitoringu, - zwiększenie efektywności działań profilaktycznych i pomocowych
Prowadzenie działań ukierunkowanych na utworzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, Policja, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób doznających przemocy, - liczba uczestników	- wzmocnienie wsparcia emocjonalnego i społecznego dla osób dotkniętych przemocą, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracji społecznej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13 Cel strategiczny nr 2

Cel strategiczny nr 2: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej wynikającej z bezrobocia, ubóstwa i uzależnień

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
2.1. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia poprzez rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy, doradztwo zawodowe oraz działania sprzyjające podnoszeniu kwalifikacji zawodowych	Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy poprzez upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach zatrudnienia, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, a także organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego	GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, UG w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przy współudziale PUP w Strzyżowie, - liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych, - liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych, - liczba bezrobotnych odbywających staż	- wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie po zakończeniu programów aktywizacyjnych, - większa skuteczność współpracy GOPS–PUP w zakresie wymiany informacji o potrzebach rynku pracy
	Promowanie wśród mieszkańców postaw przedsiębiorczych oraz rozwoju ekonomii społecznej, w tym aktywne wspieranie osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej lub utworzenie spółdzielni socjalnej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy, - liczba inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej	- wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej, - rozwój lokalnych mikroprzedsiębiorstw i inicjatyw społecznych, - większa samowystarczalność ekonomiczna mieszkańców
	Prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej z osobami pozostającymi bez zatrudnienia, w tym zawieranie kontraktów	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, PUP w Strzyżowie,	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi, - liczba osób objętych indywidualną pracą socjalną	- zwiększenie skuteczności pracy socjalnej, - poprawa sytuacji zawodowej i życiowej uczestników,

społecznych i opracowywanie indywidualnych planów działań	doradcy zawodowi, asystenci rodziny	organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		- wzrost motywacji do aktywizacji zawodowej
Zapewnienie dostępu do świadczeń dla osób i rodzin, u których głównym problemem jest bezrobocie	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, PUP w Strzyżowie, doradcy zawodowi, asystenci rodziny	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną	- stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dotkniętych bezrobociem; zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego
Tworzenie i realizacja programów oraz projektów wspierających osoby bezrobotne i bierne zawodowo, ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wdrożonych projektów/ programów dla osób bezrobotnych, - liczba osób, które zakończyły udział z efektem zatrudnieniowym	- zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców; rozwój partnerstw międzyinstytucjonalnych, - większe wykorzystanie środków zewnętrznych (EFS+, FEP)
Podejmowanie inicjatyw mających na celu pozyskiwanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, poprzez promowanie gminy z wykorzystaniem jego walorów gospodarczych, przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz stosowanie zachęt, m.in. ulg podatkowych i dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych inicjatyw, - liczba pozyskanych inwestorów, - powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wzrost liczby miejsc pracy; rozwój lokalnego rynku gospodarczego
Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO, - liczba beneficjentów objętych wsparciem	- rozwój współpracy międzysektorowej, - lepsze dopasowanie działań aktywizacyjnych do potrzeb mieszkańców, - zwiększenie skuteczności reintegracji zawodowej

2.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, poprzez skuteczne wykorzystanie systemu pomocy społecznej oraz rozwój usług o charakterze osłonowym	Udzielanie wsparcia materialnego, finansowego oraz zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa osobom i rodzinom borykającym się z problemami życiowymi i bytowymi	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa i problemami życiowymi, - zakres udzielonych form wsparcia	- poprawa sytuacji bytowej rodzin, - zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej, - ograniczenie skali ubóstwa
	Wzmacnianie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności życiowej, samodzielności oraz racjonalnego gospodarowania zasobami finansowym	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, doradcy zawodowi	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych działaniami, - liczba zorganizowanych warsztatów i szkoleń, - liczba osób, które poprawiły swoją sytuację życiową	- wzrost umiejętności zarządzania budżetem domowym, - ograniczenie zależności od pomocy instytucjonalnej
	Realizacja programów osłonowych ukierunkowanych na zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci z rodzin o niskich dochodach, w tym organizowanie i finansowanie dożywiania w szkołach, zapewnianie odzieży, artykułów szkolnych oraz udziału w wypoczynku letnim i zimowym	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych dożywianiem, - liczba przyznanych stypendiów lub wyprawek szkolnych, - liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego	- wzrost liczby dzieci objętych wsparciem oraz zwiększenie dostępności programów osłonowych, - stabilność finansowania programów osłonowych i ciągłości realizacji, - poprawa warunków życia dzieci z rodzin ubogich
	Wsparcie osób usamodzielnianych, w szczególności opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, poprzez pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz pomocy	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób usamodzielnianych objętych wsparciem, - liczba osób, które uzyskały zatrudnienie lub mieszkanie, - liczba wypłaconych świadczeń na zagospodarowanie	- stopniowy wzrost liczby osób usamodzielnianych korzystających z pomocy, - poprawa efektywności usamodzielnienia dzięki lepszej koordynacji międzyinstytucjonalnej

rzeczowej na zagospodarowanie				
Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kościelnymi działającymi na rzecz osób ubogich i bezdomnych w zakresie realizacji zadań z obszaru pomocy społecznej	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wspólnych projektów i inicjatyw, - liczba podpisanych umów partnerskich lub porozumień	- systematyczny rozwój współpracy, - wzrost liczby inicjatyw partnerskich, - powstawanie stałych form współdziałania z NGO i sektorem religijnym
Organizowanie i wspieranie zbiórek oraz akcji charytatywnych ukierunkowanych na pomoc osobom ubogim i bezdomnym	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych zbiórek i akcji charytatywnych, - liczba osób objętych pomocą rzeczową	- zwiększenie świadomości społecznej i solidarnej mieszkańców, - coroczny wzrost liczby inicjatyw oddolnych i udziału wolontariuszy
Podjęcie działań na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych kryzysem bezdomności, obejmujących prowadzenie pracy socjalnej, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie tymczasowego schronienia	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych pomocą, - liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, - liczba osób, którym zapewniono schronienie	- spadek liczby osób długotrwale bezdomnych, - poprawa skuteczności programów reintegracji społecznej, - skuteczniejsza identyfikacja osób zagrożonych bezdomnością
Monitorowanie poziomu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy, w tym identyfikowanie zagrożeń ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz podejmowanie działań zapobiegawczych	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Policja, GUS	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych analiz i raportów, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi	- rozwój systemu monitorowania zjawisk społecznych, - zwiększenie dostępności danych lokalnych, - podniesienie skuteczności planowanych działań interwencyjnych

2.3. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie uzależnień oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, w tym poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi	Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, obejmujących edukację w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych sprzyjających aktywnemu i bezpiecznemu spędzaniu czasu wolnego	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, - liczba uczestników zajęć, - liczba zrealizowanych godzin zajęć pozalekcyjnych	- wzrost uczestnictwa dzieci i młodzieży w działaniach profilaktycznych, - spadek zachowań ryzykownych i nadużywania substancji psychoaktywnych
	Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia poprzez realizację kampanii informacyjno-edukacyjnych i działań środowiskowych	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, placówki oświatowe, podmioty medyczne, organizacje pozarządowe, NGO, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych kampanii i wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba wydanych materiałów informacyjnych	- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego, - większa liczba inicjatyw promujących zdrowy styl życia
	Zapewnienie koordynacji i współpracy między instytucjami w zakresie prowadzenia spójnych działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do różnych grup mieszkańców	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, Policja, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba spotkań koordynacyjnych, - liczba wspólnych inicjatyw międzyinstytucjonalnych	- powstanie lokalnego systemu współpracy w zakresie profilaktyki, - lepsza koordynacja działań i redukcja dublowania inicjatyw
	Udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem uzależnień, w tym świadczenie pomocy rzeczowej i finansowej w oparciu o analizę sytuacji rodzinnej	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organizacje pomocowe, kuratorzy, placówki terapeutyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych wsparciem, - liczba przyznanych świadczeń rzeczowych i finansowych	- poprawa sytuacji bytowej rodzin z problemem uzależnień, - ograniczenie zjawiska współuzależnienia i przemocy domowej
	Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami, w tym problemów alkoholowych, narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, Punkt konsultacyjny, Policja, organizacje pozarządowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba raportów i analiz, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba nowych zidentyfikowanych zjawisk	- lepsze rozpoznanie skali problemu uzależnień, - dostosowanie programów profilaktycznych do aktualnych zagrożeń

			organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przeciwdziałania sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, Punkt konsultacyjny, Policja, organizacje handlowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeszkolonych sprzedawców napojów alkoholowych, - liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu, - liczba zrealizowanych interwencji	- zwiększenie świadomości sprzedawców, - spadek przypadków sprzedaży alkoholu osobom nieletnim	
Organizowanie szkoleń, warsztatów i spotkań dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień oraz rozwijania umiejętności wspierania dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju	GOPS w Wiśniowej, GKRPA w Wiśniowej, placówki oświatowe, Policja, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje rodzinne, stowarzyszenia	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba warsztatów, - liczba uczestników, - poziom satysfakcji uczestników (badanie ankietowe)	- zwiększenie zaangażowania rodziców w działania profilaktyczne, - poprawa relacji rodzinnych i komunikacji z dziećmi	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14 Cel strategiczny nr 3

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób dotkniętych długotrwałą chorobą

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
3.1. Zapewnienie kompleksowych i skutecznych form wsparcia oraz opieki osobom starszym, z niepełnosprawnościami i przewlekle chorym z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości funkcjonowania w środowisku lokalnym	Dostosowywanie przestrzeni publicznej oraz obiektów gminnych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością	Wójt gminy Wiśniowa, Rada Gminy Wiśniowa, PCPR, organizacje pozarządowe, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	- stopniowy wzrost liczby dostępnych obiektów, - poprawa jakości przestrzeni publicznej
	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi wspierającymi osoby starsze, przewlekle chore oraz z niepełnosprawnościami w celu koordynacji działań wspierających ich aktywność i poprawę jakości życia	Wójt gminy Wiśniowa, Rada Gminy Wiśniowa, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zawartych porozumień o współpracy, - liczba wspólnych projektów	- wzrost liczby partnerstw i wspólnych działań projektowych
	Koordinowanie wolontariatu sąsiedzkiego i młodzieżowego na rzecz seniorów i osób wymagających wsparcia	Wójt gminy Wiśniowa, Rada Gminy Wiśniowa, placówki oświatowe, organizacje młodzieżowe, parafie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zaangażowanych wolontariuszy, - liczba osób objętych wsparciem	- systematyczny wzrost zaangażowania wolontariuszy, - zwiększenie liczby beneficjentów podejmowanych działań
	Realizacja lokalnych programów osłonowych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i chorych przewlekle	Wójt gminy Wiśniowa Rada Gminy Wiśniowa, GOPS w Wiśniowej, NGO, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba programów osłonowych, - liczba osób objętych wsparciem	- utrzymanie lub rozszerzenie zakresu wsparcia w odpowiedzi na potrzeby demograficzne

	Rozszerzanie usług opiekuńczych i specjalistycznych (w tym psychologicznych, psychiatrycznych) dla osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych oraz rozwijanie programów osłonowych	Podmioty medyczne, GOPS w Wiśniowej, pielęgniarki środowiskowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba godzin usług opiekuńczych, - liczba osób objętych wsparciem	- stały wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w związku ze starzeniem się populacji
	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej seniorom, osobom przewlekle chorym oraz niepełnosprawnym	Wójt gminy Wiśniowa, Rada Gminy Wiśniowa, GOPS w Wiśniowej, NGO, darczyńcy prywatni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób i rodzin objętych pomocą finansową, - liczba osób i rodzin objętych pomocą rzeczową	- utrzymanie stałego poziomu wsparcia z możliwością zwiększenia w okresach kryzysów ekonomicznych
	Rozwój oferty aktywizacji zawodowej i społecznej osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	PUP w Strzyżowie, GOPS w Wiśniowej, NGO, PCPR, instytucje edukacyjne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczestników programów, - liczba zrealizowanych szkoleń	- wzrost uczestnictwa w projektach aktywizujących i społecznych
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników obsługujących osoby wymagające wsparcia	Wójt gminy Wiśniowa, Rada Gminy Wiśniowa, GOPS w Wiśniowej, ośrodki szkoleniowe, NGO, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeszkolonych pracowników, - liczba zrealizowanych szkoleń rocznie	- stały wzrost kompetencji kadry i jakości obsługi mieszkańców
3.2. Przeciwdziałania izolacji społecznej seniorów, osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chory poprzez rozwój oferty aktywizującej, integrującej	Prowadzenie zajęć i inicjatyw promujących zdrowy styl życia oraz aktywność społeczną, wspierających rozwój zainteresowań i kompetencji osób starszych,	GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zajęć i podjętych inicjatyw, - liczba uczestników	- wzrost liczby osób korzystających z ofert aktywizacyjnych, - poprawa jakości życia i integracji społecznej

oraz wspierającej ich uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym	z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych				
	Rozbudowa i wspieranie oferty dla seniorów, w tym rozwój miejsc spotkań i aktywności takich jak Kluby Seniora	GOPS w Wiśniowej, NGO, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, organizacje senioralne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba miejsc spotkań i klubów seniora, - liczba uczestników	- systematyczny wzrost dostępności miejsc aktywności dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami
	Realizacja projektów i programów integracyjnych dla seniorów, osób przewlekle chorych oraz z niepełnosprawnościami, ukierunkowanych na poprawę jakości życia i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	GOPS w Wiśniowej, NGO, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba projektów i programów, - liczba uczestników	- zwiększenie uczestnictwa w programach integracyjnych, - zmniejszenie izolacji społecznej
	Ułatwianie dostępu do informacji i usług dla osób wymagających wsparcia poprzez publikacje informacyjne, materiały promocyjne oraz serwisy internetowe dedykowane seniorom i osobom z niepełnosprawnościami	GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, NGO, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydanych publikacji, - liczba odwiedzin dedykowanych serwisów internetowych	- poprawa dostępności informacji i usług, - zwiększenie korzystania z dostępnego wsparcia
	Budowanie partnerstw między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych w celu koordynacji działań i wzmacniania efektów wsparcia	GOPS w Wiśniowej, NGO, PCPR, PFRON, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podpisanych porozumień, - liczba wspólnych działań	- zacieśnienie współpracy instytucjonalnej i społecznej, - lepsza koordynacja działań wsparcia

	Organizowanie wydarzeń edukacyjnych i kampanii informacyjnych zwiększających świadomość społeczną na temat potrzeb i problemów seniorów, osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych	GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, NGO, organizacje pozarządowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kampanii oraz wydarzeń, - liczba uczestników	- wzrost świadomości społecznej, - większe zaangażowanie lokalnej społeczności w działania wsparcia
3.3. Podnoszenie poziomu świadomości społecznej w zakresie potrzeb, problemów oraz potencjału osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, w celu kształtowania postaw empatii, solidarności i integracji międzypokoleniowej	Upowszechnianie postaw opartych na szacunku i solidarności wobec osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami poprzez działania edukacyjne i promocyjne sprzyjające przełamywaniu barier mentalnych oraz budowaniu pozytywnego wizerunku tych grup społecznych	GOPS w Wiśniowej, UG w Wiśniowej, placówki oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, media lokalne, NGO, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kampanii edukacyjnych, - liczba uczestników wydarzeń	- wzrost świadomości społecznej i wrażliwości mieszkańców na potrzeby osób wymagających wsparcia
	Podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji międzypokoleniowej, w tym realizacja wspólnych projektów z udziałem przedszkoli, szkół, instytucji kultury, Klubów Seniora i organizacji seniorskich	GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, NGO, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba projektów integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost kontaktów międzypokoleniowych, - lepsza integracja społeczna różnych grup wiekowych
	Prowadzenie działań edukacyjnych upowszechniających pozytywny wizerunek starości i niepełnosprawności, w tym kampanii społecznych, wydarzeń kulturalno-oświatowych i spotkań informacyjnych	GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, media lokalne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydarzeń i kampanii, - liczba uczestników	- zmiana postaw społecznych, - wzrost tolerancji i akceptacji dla osób starszych i niepełnosprawnych

<p>Tworzenie grup wsparcia oraz programów mentoringowych umożliwiających wymianę doświadczeń, integrację oraz wzajemną motywację osób starszych i z niepełnosprawnościami</p>	<p>GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, media lokalne, NGO</p>	<p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni</p>	<p>- liczba grup wsparcia, - liczba uczestników</p>	<p>- wzrost poczucia bezpieczeństwa i samodzielności, - większe wsparcie emocjonalne i społeczne</p>
<p>Rozwijanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie tworzenia miejsc pracy, praktyk zawodowych i innych form aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<p>UG w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe</p>	<p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni</p>	<p>- liczba utworzonych miejsc pracy/ praktyk, - liczba beneficjentów</p>	<p>- zwiększenie aktywności zawodowej osób wykluczonych, - ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego</p>
<p>Promowanie i wspieranie wolontariatu na rzecz osób starszych, samotnych oraz z niepełnosprawnościami</p>	<p>GOPS w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby seniora, NGO</p>	<p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni</p>	<p>- liczba inicjatyw wolontariackich, - liczba wolontariuszy</p>	<p>- wzrost aktywności społecznej i liczby osób zaangażowanych w działania wspierające grupy wymagające pomocy</p>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15 Cel strategiczny nr 4

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie postaw obywatelskich, integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
4.1. Budowanie trwałych więzi społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu uczestnictwu mieszkańców w życiu lokalnej wspólnoty, w tym poprzez inicjatywy integracyjne, wolontariat i działania lokalnych organizacji	Inicjowanie działań wspierających partycypację społeczną, w tym angażowanie mieszkańców w proces podejmowania decyzji, organizowanie debat, konsultacji społecznych oraz kampanii informacyjno-edukacyjnych	UG w Wiśniowej, jednostki pomocnicze gminy, instytucje publiczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych konsultacji i debat, - liczba uczestników spotkań, - liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych	- wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, - poprawa jakości komunikacji społecznej
	Promowanie i rozwijanie wolontariatu oraz inicjatyw sąsiedzkich, poprzez współpracę z placówkami oświatowymi, grupami młodzieżowymi i organizacjami społecznymi	GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, parafie, organizacje społeczne, NGO, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wolontariuszy, - liczba inicjatyw, - liczba partnerów zaangażowanych w działania	- zwiększenie aktywności obywatelskiej i solidarności społecznej, - rozwój kultury współpracy
	Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji różnych grup społecznych poprzez organizację wydarzeń społecznych, kulturalnych i integracyjnych skierowanych do rodzin, osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych marginalizacją	Ośrodek Kultury w Wiśniowej, UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, placówki oświatowe, stowarzyszenia, lokalne grupy nieformalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba grup docelowych objętych wsparciem	- wzrost poziomu integracji społecznej i poczucia wspólnoty lokalnej, - wzrost liczby osób objętych wsparciem
	Rozwijanie aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców poprzez rozbudowę oraz modernizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także	Powiatowe Centrum Kultury i Turystyki w Wiśniowej, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych, - liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych	- wzrost poziomu aktywności fizycznej mieszkańców, - poprawa jakości infrastruktury społecznej

	wspieranie lokalnych inicjatyw w tym obszarze		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Zapewnienie atrakcyjnej i różnorodnej oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej obejmującej całoroczne wydarzenia, koncerty, spotkania i warsztaty skierowane do różnych grup wiekowych	Ośrodek Kultury w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, artyści lokalni, liderzy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydarzeń kulturalnych, - liczba uczestników, - liczba partnerstw międzyinstytucjonalnych	- wzrost uczestnictwa mieszkańców w kulturze, - rozwój oferty lokalnych instytucji kultury
4.2. Wzmacnianie potencjału oraz rozwój sektora ekonomii społecznej poprzez wspieranie inicjatyw, przedsiębiorstw i organizacji działających na rzecz dobra wspólnego, w tym rozwój przedsiębiorczości społecznej i współpracy międzyinstytucjonalnej	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, obejmujące nowe inicjatywy oraz istniejące organizacje pozarządowe i samorządowe, poprzez działania doradcze, szkoleniowe i organizacyjne	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, ośrodki doradcze, lokalni przedsiębiorcy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba przeprowadzonych konsultacji	- wzrost liczby aktywnych podmiotów ekonomii społecznej, - zwiększenie ich stabilności organizacyjnej
	Promowanie wzorcowych działań w zakresie ekonomii społecznej poprzez upowszechnianie dobrych praktyk i przykładów efektywnego funkcjonowania tego sektora w ramach kampanii informacyjnych i edukacyjnych	UG w Wiśniowej, lokalni liderzy, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, lokalne media, instytucje publiczne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, - liczba osób objętych działaniami promocyjnymi	- zwiększenie świadomości społecznej na temat ekonomii społecznej i roli trzeciego sektora
	Rozwijanie przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów oraz inicjatyw zwiększających kompetencje zawodowe i świadomość ekonomiczną	UG w Wiśniowej, GOPS w Wiśniowej, PUP w Strzyżowie, instytucje szkoleniowe, NGO, przedsiębiorcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów, - liczba uczestników, - liczba osób, które podjęły aktywność zawodową	- poprawa sytuacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, - wzrost liczby inicjatyw społeczno-gospodarczych

	Tworzenie i animowanie lokalnej sieci współpracy podmiotów ekonomii społecznej, integrującej instytucje, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz mieszkańców w celu wymiany doświadczeń, wspólnych inicjatyw i edukacji społecznej	UG w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe, przedsiębiorstwa społeczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba partnerstw i inicjatyw sieciowych, - liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych	- zwiększenie synergii działań sektora społecznego, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej
4.3 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej w celu zwiększenia dostępności i jakości oferowanych usług dla mieszkańców, uwzględniającej potrzeby różnych grup społecznych i wiekowych	Rozwój działalności świetlic wiejskich, w tym organizacja zajęć edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych dla mieszkańców	UG w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba aktywnie funkcjonujących świetlic, - liczba zorganizowanych wydarzeń	- zwiększenie integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich
	Rozbudowa działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Wiśniowej, Biblioteki oraz innych instytucji kultury, ukierunkowana na aktywizację społeczną i kulturalną mieszkańców w każdym wieku	UG w Wiśniowej, Ośrodek Kultury w Wiśniowej, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba nowych inicjatyw kulturalnych, - liczba uczestników wydarzeń	- poszerzanie oferty kulturalnej, - wzrost uczestnictwa społecznego w wydarzeniach kulturalnych
	Prowadzenie działań inwestycyjnych ukierunkowanych na poprawę stanu oraz funkcjonalności infrastruktury czasu wolnego, w tym obiektów kultury, sportu i rekreacji	UG w Wiśniowej, jednostki organizacyjne gminy, wykonawcy robót, organizacje sportowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych inwestycji, - łączna wartość nakładów inwestycyjnych	- poprawa dostępności infrastruktury i jakości przestrzeni publicznej
	Rozwój, budowa i utrzymanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym tras rowerowych,	UG w Wiśniowej, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- długość nowo utworzonych tras, - liczba zmodernizowanych odcinków	- wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy, - zwiększenie dostępności do infrastruktury turystyczno-

ścieżek spacerowych i szlaków turystycznych	w Strzyżowie, PTTK, NGO, zarządcy terenów	organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		rekreacyjnej dla mieszkańców gminy
Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców na drogach publicznych poprzez budowę i modernizację dróg gminnych, chodników, ścieżek rowerowych, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego oraz miejsc parkingowych	UG w Wiśniowej, Policja, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, wykonawcy inwestycji	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- długość wybudowanych dróg i chodników, - liczba przejść i punktów oświetleniowych	- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, - poprawa jakości i dostępności do infrastruktury transportowej
Doskonalenie systemu komunikacji publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób objętych wsparciem społecznym	UG w Wiśniowej, operatorzy transportu publicznego, PUP w Strzyżowie, GOPS w Wiśniowej, organizacje pozarządowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kursów, liczba linii obsługujących obszary peryferyjne, - liczba pasażerów	- poprawa dostępności transportu publicznego i mobilności mieszkańców
Realizacja systemu monitoringu wizyjnego w miejscach strategicznych i szczególnie narażonych na akty spożywania alkoholu, palenia wyrobów tytoniowych oraz używania innych substancji psychoaktywnych w przestrzeniach publicznych wykorzystywanych przez dzieci i młodzież	UG w Wiśniowej, Policja, podmioty i jednostki odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zamontowanych kamer monitoringu, - liczba objętych monitoringiem lokalizacji	- zmniejszenie liczby incydentów z udziałem dzieci i młodzieży, - ograniczenie zjawiska spożywania alkoholu, palenia papierosów i używania substancji niedozwolonych wśród dzieci i młodzieży, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

12. Zarządzanie realizacją strategii

Zarządzanie strategiczne stanowi zbiór procesów umożliwiających skuteczne i terminowe reagowanie na zmiany zachodzące w otoczeniu, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności pomiędzy wyznaczonymi celami strategicznymi a posiadanymi przez konkretną jednostkę zasobami. W praktyce zarządzanie strategiczne, o którym mowa obejmuje zestaw wytycznych wykorzystywanych przy podejmowaniu decyzji oraz realizacji działań w różnych obszarach funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

Zwyczajowo wyróżnia się cztery główne elementy zarządzania strategicznego, do których należą:

- horyzont planowania – określenie długoterminowych kierunków działań, obejmujących horyzont czasowy od kilku do kilkunastu lat,
- wątek celów – zbiór wartości, misja oraz cele strategiczne, gdzie w ramach ich podejmowane są konkretne działania i inicjatywy,
- przedmiot zarządzania – postrzegany jako zintegrowana całość, w której zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną spójną strategię, koordynującą działania całej jednostki (np. gminy),
- podmiot zarządzania – grupa bądź jednostka organizacyjna odpowiedzialna za zarządzanie strategiczne, będąca z reguły najważniejszym ogniwem.

W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032, przedmiotem zarządzania jest całość organizmu gminy, nie tylko jej tkanka społeczna. Podmiotem zarządzania w tym przypadku jest przede wszystkim samorząd gminny, jej jednostki organizacyjne oraz partnerzy zaangażowani w realizację Strategii.

12.1. Koordynacja

Zgodnie z art. 110 Ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) koordynacją realizacji Strategii w gminach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, w przypadku Wiśniowej jest to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej we współpracy z Urzędem Gminy w Wiśniowej. Wspomniane instytucje będą w największym stopniu odpowiedzialne za koordynację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032, tj. realizację poszczególnych zadań, włączenie innych podmiotów ekonomii społecznej do realizacji działań oraz koordynację ich prac, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań, informowanie

o postępach realizacji Strategii oraz monitorowanie realizacji wraz z ewentualną modyfikacją założeń strategicznych oraz ewaluację Strategii.

12.2. Programy i projekty

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 będzie realizowana w szczególności poprzez niniejsze programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Wiśniowa z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- oraz inne mają istotne znaczenia z punktu widzenia prowadzenia polityki społecznej.

Skuteczność wdrożenia niniejszej Strategii uzależniona będzie od wielu czynników, jednym z nich będzie wielkość środków finansowych będących w dyspozycji lub pozyskanych przez samorząd gminy Wiśniowa oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Strategii, przeznaczonych na opracowanie i wdrażanie dodatkowych programów i projektów zgodnych z kierunkami działań określonymi w dokumencie.

Realizowane programy i projekty powinny charakteryzować się efektywnością, skutecznością oraz celowością. Uchwalane mogą być stosownymi uchwałami Rady Gminy w Wiśniowej i w zależności od specyfiki realizowane w okresach rocznych, wieloletnich lub krótszych. Przedsięwzięcia i inicjatywy zgodne z zapisami strategicznymi ujętymi w niniejszym dokumencie, mogą być finansowane m.in. ze środków programów resortowych, w tym w ramach otwartych konkursów.

12.3. Źródła finansowania i ramy finansowe

Planowanie i realizacja działań w obszarze polityki społecznej w gminie Wiśniowa uzależnione jest w dużej mierze od poziomu i struktury wydatków budżetowych przeznaczonych na ten cel. Wielkość środków finansowych odzwierciedla zarówno skalę zadań własnych jednostki samorządowej w zakresie pomocy społecznej, ochrony, zdrowia i wspierania rodziny jak i rosnące potrzeby mieszkańców. W analizowanym okresie przewiduje

się utrzymanie tendencji wzrostowej wydatków, co wynika z konieczności dostosowania oferty wsparcia do zmieniających się warunków demograficznych, ekonomicznych i społecznych.

Określenie źródeł finansowania i ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 wynika z art. 16b ust. 2 pkt. 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Finansowanie stanowi jeden z kluczowych i najważniejszych warunków skutecznej realizacji celów wyznaczonych w Strategii.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów Strategii będą corocznie zabezpieczane w planach budżetowych właściwych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich wdrożenie. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki własne budżetu gminy Wiśniowa. Pełna realizacja Strategii wymaga jednak pozyskiwania środków zewnętrznych, aby móc skutecznie realizować zaplanowane działania.

Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 wymaga zapewnienia stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania. Skuteczna polityka społeczna opiera się nie tylko na środkach własnych gminy, lecz także na szerokim wykorzystaniu funduszy krajowych i europejskich oraz współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego szczebla. Do podstawowych źródeł finansowania działań zawartych w Strategii należeć będą m.in.

- środki własne budżetu gminy Wiśniowa – podstawowym źródłem finansowania działań z zakresu polityki społecznej są środki własne gminy. Zapewniają one bieżące funkcjonowanie instytucji i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym GOPS w Wiśniowej a także finansują zadania własne jednostki samorządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Ze środków finansowane są m.in. świadczenia w formie pieniężnej i nie pieniężnej, usługi opiekuńcze, utrzymanie placówek wsparcia dziennego, działania profilaktyczne i projekty lokalne,
- budżet powiatu strzyżowski – współpraca z samorządem powiatowym umożliwia realizację zadań o charakterze ponadgminnym, w szczególności w zakresie pomocy rodzinie, wspierania osób z niepełnosprawnościami, pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania bezrobociu. Środki powiatowe przekazywane są m.in. za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Strzyżowie,
- budżet województwa podkarpackiego – województwo podkarpackie jako podmiot odpowiedzialny za politykę społeczną w skali regionalnej, realizuje i współfinansuje programy wspierające gminy w zakresie przeciwdziałania wykluczenia społecznego, rozwoju usług społecznych i opiekuńczych oraz integracji zawodowej. Gmina

Wiśniowa może korzystać z dotacji celowych, grantów oraz projektów realizowanych w ramach regionalnych programów samorządu województwa,

- dotacje z budżetu państwa – znaczną część środków stanowią dotacje z budżetu państwa, przekazywane w ramach dofinansowania zadań własnych i zleconych gminie. Dotacje te obejmują m.in. świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków stałych i celowych a także obsługę programów rządowych,
- środki z funduszy krajowych – w tym środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia czy Ministerstwa Edukacji i Nauki, przekazywane na realizację programów społecznych, profilaktycznych i edukacyjnych. W ramach tych funduszy możliwe jest finansowanie projektów innowacyjnych, pilotażowych lub skierowanych do szczególnych grup odbiorców,
- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) – środki z NFZ służą dofinansowaniu działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym profilaktyki, opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej oraz opieki psychiatrycznej i psychologicznej. Gmina współpracuje z placówkami medycznymi w celu zapewnienia kompleksowej opieki zdrowotnej osobom starszym, przewlekle chorym oraz osobom z zaburzeniami psychicznymi,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – stanowi istotne źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Środki te przeznaczane są na dofinansowanie zadań związanych z likwidacją barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, rehabilitację zawodową i społeczną a także realizację programów aktywizacyjnych i integracyjnych,
- Fundusz Pracy (FP) – finansuje działania z zakresu aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania bezrobociu. Środki te wykorzystywane są do organizacji prac społecznie użytecznych, robót publicznych, szkoleń, staży i programów specjalnych, umożliwiających powrót na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym, w tym korzystających z pomocy społecznej,
- Fundusz Solidarnościowy – stanowi źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, w tym programów takich jak: asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, opieka wytchnieniowa czy korpus wsparcia seniorów. Programy te mają za zadanie rozwój usług opiekuńczych, środowiskowych i wspólnotowych,
- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej – w perspektywie finansowej 2021–2027, gmina Wiśniowa, może planować korzystanie z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej, w szczególności w ramach Europejskiego

Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Funduszu Spójności. Środki te będą mieć znaczący wpływ na rozwój usług społecznych, integrację społeczną i zawodową, rozwój infrastruktury opiekuńczej oraz działania na rzecz zdrowia psychicznego i aktywizacji seniorów.

Ramy finansowe Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy Wiśniowa, tj. od środków finansowych własnych, pozyskanych przez jednostkę samorządową oraz ze źródeł wewnętrznych.

Zakłada się, że wysokość środków przeznaczanych corocznie na realizację zadań określonych w Strategii nie będzie niższa niż w roku poprzednim, pod warunkiem utrzymania poziomu dotacji na realizację zadań własnych i zleconych co najmniej na dotychczasowym poziomie. Precyzyjnie określenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację założeń strategicznych w poszczególnych latach jest utrudnione z racji szeregu czynników, takich jak:

- ramy czasowe obowiązywania Strategii,
- liczbę zadań przewidzianych do realizacji,
- liczbę i charakter podmiotów zaangażowanych w realizację działań ujętych w Strategii.

Powyższe czynniki i wiele innych wpływają na elastyczność planowania budżetu oraz wymagają każdorazowej oceny potrzeb i możliwości finansowych w danym roku budżetowym. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia prognozę wydatków finansowych w czterech działach: ochrona zdrowia, pomoc społeczna, pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz rodzina, które stanowią potencjalne ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032. Precyzyjne określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania niniejszego dokumentu. Prognoza została opracowana przy założeniu średniorocznego wzrostu wydatków o 5%, wynikającego z rosnących kosztów utrzymania, inflacji oraz potrzeby dostosowania świadczeń i usług społecznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Dane pokazują systematyczny wzrost nakładów w każdym z obszarów, przy czym największe wartości utrzymują się w dziale Rodzina, co przekłada się na znaczenie polityki prorodzinnej i świadczeń socjalnych w strukturze wydatków gminy. Poniższa prognoza wydatków odnosi się do wydatków planowanych w ramach Strategii Rozwiązywania

Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 i stanowi element planowania finansowego służącego realizacji założonych celów strategicznych.

Tabela 16 Prognoza wydatków finansowanych w latach 2025-2032 na podstawie wydatków w latach 2022–2024 w gminie Wiśniowa

Rok	Dział 851 – Ochrona zdrowia	Dział 852 – Pomoc społeczna	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	Dział 855 – Rodzina
2022	110 412,54 zł	8 717 900,40 zł	770 823,16 zł	9 400 497,91 zł
2023	151 943,55 zł	3 293 777,10 zł	2 290 907,30 zł	7 335 402,18 zł
2024	159 335,48 zł	5 228 097,22 zł	2 405 452,67 zł*	8 779 364,00 zł
2025	167 302,25 zł	5 489 502,08 zł	2 525 725,30 zł	9 218 332,20 zł
2026	175 667,36 zł	5 763 977,18 zł	2 651 011,56 zł	9 679 248,81 zł
2027	184 450,73 zł	6 052 175,04 zł	2 783 562,13 zł	10 163 211,25 zł
2028	193 673,27 zł	6 354 783,79 zł	2 922 740,24 zł	10 671 371,81 zł
2029	203 356,93 zł	6 672 522,98 zł	3 068 877,26 zł	11 204 940,40 zł
2030	213 524,78 zł	7 006 149,13 zł	3 222 321,12 zł	11 765 187,42 zł
2031	224 201,02 zł	7 356 456,59 zł	3 383 437,18 zł	12 353 446,79 zł
2032	235 411,07 zł	7 724 279,42 zł	3 552 609,04 zł	12 971 119,13 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniżej przedstawiono tendencje w poszczególnych działach, które zostały przedstawione w powyższej tabeli i stanowią mogą potencjalne ramy finansowania niniejszej Strategii. Prognoza wydatków została opracowana przy założeniu średniorocznego wzrostu o 5% w latach 2025–2032. Wzrost ten wynika z przewidywanego zwiększenia kosztów funkcjonowania jednostek organizacyjnych, inflacji a także konieczności dostosowywania poziomu i jakości świadczeń społecznych do ciągle zmieniających się potrzeb mieszkańców gminy.

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki obejmują zadania związane z realizacją lokalnych programów zdrowotnych, profilaktyką oraz promocją zdrowia. Nakłady rosną z poziomu 159,34 tys. zł w 2024 r. do ok. 235,41 tys. zł w 2032 r., co umożliwi utrzymanie działań profilaktycznych oraz wdrażanie nowych inicjatyw zdrowotnych dostosowanych do potrzeb społeczności lokalnej.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Dział ten finansuje świadczenia pieniężne i niepieniężne, usługi opiekuńcze, działania aktywizacyjne i funkcjonowanie ośrodka pomocy społecznej. Prognoza przewiduje wzrost z poziomu 5,23 mln zł w 2024 r. do ok. 7,72 mln zł w 2032 r., co pozwoli na utrzymanie stabilności systemu wsparcia oraz rozwój usług odpowiadających potrzebom mieszkańców.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Wydatki w tym dziale obejmują programy integracyjne, aktywizacyjne i profilaktyczne, często współfinansowane ze środków zewnętrznych. Przyjęto kontynuację działań i stopniowy wzrost środków z ok. 2,41 mln zł w 2024 r. do ok. 3,55 mln zł w 2032 r., co umożliwi kontynuację programów aktywizacyjnych i integracyjnych oraz ich stopniowe rozwijanie.

Dział 855 – Rodzina

Obejmuje świadczenia wychowawcze i rodzinne, wsparcie opiekuńcze oraz finansowanie form wspierających rodziny (np. żłobki). Nakłady rosną z 8,78 mln zł w 2024 r. do ok. 12,97 mln zł w 2032 r., co odzwierciedla rosnące koszty realizacji zadań ustawowych oraz planowane wzmocnienie wsparcia dla rodzin z dziećmi.

Prognozowane wartości potwierdzają stabilny trend rozwoju lokalnej polityki społecznej, ukierunkowanej na wzmocnianie rodziny, poprawę jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego. Przyjęte ramy finansowe i prognoza wydatków stanowią podstawę realizacji Strategii do 2032 r. umożliwiając planowanie działań oraz zapewnienie odpowiednich środków na osiągnięcie celów strategicznych dokumentu.

Wnioski dla Strategii wynikające z prognozy finansowej:

- priorytet finansowy – konieczne jest utrzymanie odpowiedniego poziomu finansowania zadań społecznych w kolejnych latach, przy jednoczesnym poszukiwaniu dodatkowych źródeł wsparcia w postaci np. środków zewnętrznych, dotacji celów czy funduszy europejskich,
- efektywność wydatkowania – wzrost środków finansowych powinien iść w parze z poprawą efektywności ich wykorzystania, m.in. poprzez integrację usług społecznych, lepsze planowanie inwestycji oraz rozwój współpracy między poszczególnymi instytucjami,

- rozwój kadr i infrastruktury – zwiększające się wydatki powinny wspierać rozwój kompetencji pracowników sektora społecznego oraz modernizację placówek pomocy społecznej,
- zrównoważony rozwój usług – wraz ze wzrostem nakładów finansowych istotne będzie także równomierne wzmocnianie wszystkich obszarów polityki społecznej: wsparcia rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną,
- monitorowanie trendów – rekomenduje się coroczną analizę dynamiki wydatków w stosunku do potrzeb mieszkańców, aby zapewnić racjonalne i elastyczne planowanie finansowe w ramach polityki społecznej gminy.

13. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja

Monitoring

Monitoring realizacji Strategii polega na systematycznym gromadzeniu oraz analizie danych dotyczących realizacji celów określonych w założeniach strategicznych. Proces ten umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz identyfikację konieczności wdrożenia środków zaradczych lub nowych inicjatyw, których celem jest osiągnięcie wcześniej wyznaczonych celów. Monitoring stanowi również podstawę do planowania przyszłych działań, wskazując w jakim stopniu zrealizowane w danym okresie przedsięwzięcia przybliżyły jednostkę samorządową do realizacji wcześniej przyjętej wizji.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 jest wprowadzeniem w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na to, że Strategia jest dokumentem długookresowym, zawierającym istotne cele perspektywiczne, zostanie poddana okresowej weryfikacji, a w przypadku zaistnienia określonych okoliczności także zmianom korygującym. Podstawowym elementem koordynacji Strategii jest monitoring a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032, jest koniecznym działaniem umożliwiającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowność ich wdrażania w życie. Celem w tym przypadku jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień Strategii prowadzona ma być w cyklach rocznych. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację monitoringu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej lub oddelegowany do tego zadania specjalny powołany Zespół ds. monitorowania realizacji Strategii. Sprawozdanie z realizacji Strategii sporządzane będzie do końca czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Podstawą opracowania sprawozdania będą dane zawarte w dokumentach już przekazywanych do instytucji nadrzędnych, takich jak ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniowej, sprawozdania resortowe oraz inne sprawozdania okresowe lub jednorazowe. Analiza tych dokumentów umożliwi ocenę stopnia realizacji celów Strategii bez konieczności tworzenia odrębnych narzędzi sprawozdawczych.

Sprawozdanie powinno zawierać opis zrealizowanych działań w odniesieniu do poszczególnych celów Strategii, analizę wartości mierników przyporządkowanych do poszczególnych celów, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,

weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania środków oraz identyfikację trudności napotkanych w realizacji założeń Strategii. Podstawowymi funkcjami monitoringu są: funkcja sprawdzająca – polegająca na systematycznym gromadzeniu danych i informacji o poziomie osiągnięcia założonych wskaźników – oraz funkcja korygująca, umożliwiającą wprowadzenie do zapisów Strategii zmian wynikających z nowych uwarunkowań lub okoliczności, które wcześniej nie zostały uwzględnione.

Ewaluacja

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport, który przedstawi zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, pokazujące stopień realizacji założonych celów dokumentu. Raport ten będzie obejmował m.in. ocenę trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości osiągniętych rezultatów. Za przeprowadzenie ewaluacji odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej, który pełni rolę głównego realizatora tego procesu. Końcowy raport powinien zostać opracowany do końca czerwca roku następującego po zakończeniu obowiązywania Strategii.

Dane pozyskane w ramach systematycznego monitoringu stanowią podstawę do ewaluacji, której celem jest zwiększenie adekwatności, efektywności oraz znaczenia efektów realizowanych działań. Strategia ma charakter elastyczny i powinna reagować na nowe wyzwania wynikające z dynamicznych zmian w otoczeniu społeczno-ekonomicznym. Projekt ewaluacji opiera się na analizie powiązań między podejmowanymi działaniami a ich efektami.

Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji obejmują:

- **trafność** – ocena zgodności celów Strategii oraz przyjętych metod z rzeczywistymi problemami i wyzwaniami społeczno-ekonomicznymi zidentyfikowanymi w diagnozie,
- **skuteczność** – analiza stopnia realizacji celów, efektywności zastosowanych metod, zaangażowania instytucji oraz wpływu czynników zewnętrznych na osiągnięte rezultaty,
- **efektywność** – ocena relacji między poniesionymi nakładami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi) a uzyskanymi efektami,
- **użyteczność** – ocena wszystkich efektów interwencji, zarówno planowanych, jak i ubocznych, w odniesieniu do społeczno-ekonomicznych wyzwań, także tych zmieniających się w czasie; ocena dokonywana jest po zakończeniu działań lub w ich końcowej fazie,
- **trwałość** – analiza utrzymania osiągniętych efektów, szczególnie pozytywnych, w średnio- i długoterminowej perspektywie po zakończeniu realizacji Strategii.

Podstawowym celem ewaluacji jest stałe doskonalenie skuteczności i efektywności działań, zarówno pod względem ich bezpośrednich rezultatów społecznych i gospodarczych, jak i w kontekście przejrzystości i promocji działań podejmowanych przez władze lokalne. Zgromadzone informacje oraz wnioski z ewaluacji zostaną przedstawione władzom lokalnym i udostępnione mieszkańcom, m.in. poprzez oficjalną stronę internetową gminy oraz profile w mediach społecznościowych.

Aktualizacja i analiza ryzyka

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych definiuje się jako możliwość zaistnienia zdarzeń, które mogą negatywnie wpłynąć na realizację jej postanowień. Występowanie ryzyka w otoczeniu może prowadzić do konieczności zmiany kierunków działań oraz osiąganych rezultatów i oddziaływać na kształt i przebieg wdrażania Strategii. Prawidłowo przeprowadzony proces identyfikacji i analizy ryzyka umożliwia skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii a także podejmowanie działań zapobiegawczych i korygujących we właściwym czasie. Do źródeł ryzyka zaliczyć można m.in. przyczyny zewnętrzne, obejmujące globalne uwarunkowania polityczne i prawne, panującą sytuację w kraju, czynniki społeczne i kulturowe oraz wiele innych pozostających poza bezpośrednią kontrolą jednostki samorządowej, oraz przyczyny wewnętrzne, związane ze sposobem planowania działań w Strategii oraz czynnikami ludzkimi występującym w trakcie jej realizacji.

Proces zarządzania ryzykiem powinien składać się z następujących etapów: identyfikacja ryzyka i zagrożeń, ocena ryzyka i zagrożeń, określenie działań ograniczających ryzyko i zagrożenia, badanie efektywności wdrożonych działań korygujących.

W ramach przeprowadzenia procesu analizy ryzyka istotne jest poza zdefiniowaniem ryzyka w poszczególnych obszarach, także wskazanie odpowiednich i skutecznych działań zapobiegawczych, których celem jest minimalizacji lub eliminacja niekorzystnych zdarzeń. Zidentyfikowanie ryzyka może potencjalnie wystąpić w odniesieniu do wszystkich celów strategicznych i kierunków działań, które obowiązują w niniejszej Strategii. Analizując ryzyka pojawiające się na przestrzeni realizacji wdrażania Strategii, należy uwzględnić zarówno ich stopień prawdopodobieństwa (niski, średni, wysoki) oraz źródło (wewnętrzne lub zewnętrzne).

Strategia jest dokumentem planistycznym i zarazem charakteryzuje się otwartością a wprowadzanie zmian w zapisach jej treści jest nie tylko możliwe, ale w niektórych przypadkach wręcz konieczne. Dla skutecznej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032 konieczne jest jej dostosowanie do aktualnych wyzwań społecznych, gospodarczych i prawnych. Wymóg ten nabiera dużego

znaczenia w kontekście dynamiczne postępujących zmian w kwestiach społeczno-ekonomicznych.

Konieczność dokonania korekt i aktualizacji w działaniach strategicznych może wynikać z wielu powodów m.in. ze zmian przepisów prawa, uwarunkowań społecznych i ekonomicznych a także pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rzecz realizacji celów strategicznych zawartych w Strategii. Lista możliwych przyczyn, dla których może zaistnieć konieczność wprowadzenia modyfikacji do Strategii jest długa i otwarta, dlatego też istotnym jest, aby możliwie skutecznie i szybko identyfikować wszelkie zachodzące zmiany i tym samym dopasować założenia strategiczne dokumentu do nowych uwarunkowań. Zaleca się, aby aktualizacja Strategii odbyła się nie rzadziej niż raz w roku w przypadku zaistnienia okoliczności wymienionych powyżej, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne jak np. możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych, wskazywać mogą na konieczność zmiany i dostosowania celów strategicznych i kierunków działań. Wówczas dopuszczalna jest możliwość aktualizacji dokumentu w trybie ad hoc, w kształcie i formie dostosowanej do bieżących potrzeb.

Głównymi czynnikami wymagającymi wprowadzania zmian i aktualizacji Strategii są zarówno uwarunkowania zewnętrzne, jak i wewnętrzne, a także zmiany w przepisach prawa. Strategia oraz jej założenia mogą być modyfikowane w następujących obszarach:

- **diagnostycznym** – gdy pojawią się nowe problemy społeczne lub podczas wcześniejszych prac diagnostycznych pominięto istotne zagadnienia,
- **planistycznym** – w przypadku konieczności uwzględnienia pominiętych wcześniej czynników istotnych dla realizacji celów lub weryfikacji wcześniej zaplanowanych działań,
- **wdrożeniowym** – jeśli podczas realizacji działań nastąpi zmiana podmiotów odpowiedzialnych, dotychczasowe działania okażą się nieadekwatne wobec potrzeb mieszkańców lub ulegną zmianie przepisy prawne albo warunki finansowe,
- **ewaluacyjnym** – w sytuacji pojawienia się nowych okoliczności wpływających na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Inicjatywę w zakresie aktualizacji Strategii mogą podejmować:

- władze lokalne gminy Wiśniowa,
- podmioty realizujące zadania strategiczne, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako koordynator realizacji Strategii,
- inne podmioty, jeśli istnieje uzasadniona potrzeba ich udziału w procesie aktualizacji.

Aktualizacja Strategii przebiega zgodnie z procedurą przewidzianą dla jej uchwalenia i wymaga podjęcia stosownej uchwały przez Radę Gminy w Wiśniowej. Skuteczną metodą wprowadzania zmian jest również przeprowadzenie weryfikacji w drodze społecznego procesu konsultacyjnego, podobnego do tego, który towarzyszył opracowywaniu Strategii. Podczas aktualizacji należy uwzględniać nowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz poszczególnych grup społecznych, tak aby Strategia odpowiadała na aktualne i przyszłe wyzwania związane z prowadzeniem polityki społecznej w gminie Wiśniowa.

14. Podsumowanie i wnioski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wiśniowa na lata 2026–2032, stanowi kontynuację dotychczasowego systemu wsparcia społecznego, jednocześnie umożliwiając jego uzupełnienie o nowe rozwiązania. Założenia Strategii zostały dostosowane do problemów i potrzeb społecznych zidentyfikowanych w toku przeprowadzonych badań oraz przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

Cele strategiczne oraz kierunki działań określono na podstawie analizy systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada w kolejnych latach podejmowanie działań mających na celu rozszerzanie i pogłębianie form wsparcia w różnych obszarach pomocy społecznej a także szeroką współpracę z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w tym zakresie. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny w miarę możliwości, prowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin objętych wsparciem oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii zwraca uwagę również na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje (także poza materialne), które pojawiły się w wyniku następujących przemian, w szczególności demograficznych, z którymi mamy do czynienia w całej Europie, w tym również w Polsce. Realizacja zapisów zawartych w Strategii będzie odbywać się zgodnie z określonymi działaniami, przy jednoczesnym zachowaniu skali i harmonogramu, które powinny uwzględniać stan i możliwości finansów publicznych gminy Wiśniowa. Strategia jak wcześniej wspomniano będzie podlegać rutynowym weryfikacjom oraz niezbędnym modyfikacjom wynikającym ze zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej, zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców gminy oraz obowiązujących przepisów prawa. Różnorodność i liczba potrzeb społecznych, przy uwzględnieniu ograniczonych możliwości finansowych jednostki samorządowej, przekłada się na konieczność zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez m.in. racjonalne gospodarowanie środkami, maksymalne wykorzystanie dostępnego potencjału oraz wdrażanie rozwiązań o charakterze systemowym.

Strategia zakłada, że osiągnięcie zamierzonych rezultatów będzie możliwe poprzez:

- dostosowanie oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, w tym rozwój rynku usług skierowanych dla seniorów oraz aktywizację tej grupy w różnych płaszczyznach,

- podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, przy uwzględnieniu warunków sprzyjających łączeniu pracy zawodowej z wychowaniem dzieci,
- wspieranie działań prospołecznych, wolontariatu i samopomocowych oraz rozwijanie umiejętności współpracy,
- wzmacnianie kapitału społecznego przy pomocy już istniejących i nowo powstałych organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego,
- promowanie i rozwijanie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonalenie i rozwijanie dialogu społecznego poprzez m.in. badanie opinii i potrzeb lokalnej społeczności, promowanie działań profilaktycznych i zdrowotnych oraz edukacyjnych skierowanych zarówno do dorosłych mieszkańców jak i dzieci i młodzieży,
- zwiększanie dostępu do informacji dotyczących polityki społecznej podejmowanych przez władze lokalne, organizacje pozarządowe i inne grupy społeczne,
- interdyscyplinarna i wielosektorowa współpraca z instytucjami oraz organizacjami, mającymi realny wpływ na budowanie narzędzi służących zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców.

Realizacja Strategii znacząco przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, opiekunów osób niesamodzielnych jak również pracowników wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację polityki społecznej oraz wszystkich organizacji pozarządowych, które są ważnym filarem realizacji zadań w tym obszarze. Kompleksowe działania, oparte na współpracy wielu różnych podmiotów, umożliwią skuteczniejsze rozpoznawanie i eliminowanie barier społecznych a także rozwój nowoczesnych form wsparcia dostosowanych do zmieniających się potrzeb całej społeczności lokalnej gminy Wiśniowa. Strategia przewiduje stałą i regularną weryfikację oraz bieżące modyfikowanie podejmowanych działań, co przełoży się na bardziej elastyczne i skuteczne reagowanie na nowe wyzwania. W dłuższej perspektywie realizacja założeń Strategii przyczyni się do wyrównywania szans życiowych mieszkańców, ograniczania marginalizacji, niektórych grup społecznych oraz wzmocnienia kapitału społecznego jakimi są wszyscy mieszkańcy gminy. Efektem wspólnie prowadzonych działań i zaangażowania wielu różnych środowisk, pozwoli na wzrost poczucia bezpieczeństwa i satysfakcji życia a także budowanie pozytywnego wizerunku gminy Wiśniowa jako rozwijającej się, otwartej i przyjaznej wszystkim mieszkańcom.

Załączniki

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Wiśniowa - ogółem i w podziale na płeć w latach 2022–2024	39
Wykres 2 Ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Wiśniowa w 2024 r.	39
Wykres 3 Zmiany w strukturze rodziny w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024	40
Wykres 4 Liczba urodzeń żywych w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2024–2024.....	41
Wykres 5 Liczba zgonów – ogółem i w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024.....	42
Wykres 6 Bezrobocie rejestrowane w podziale na płeć w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024.....	43
Wykres 7 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym.....	85
Wykres 8 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym.....	86
Wykres 9 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym	86
Wykres 10 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację życiową?	87
Wykres 11 Jak ocenia Pani/ Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?.....	88
Wykres 12 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?.....	89
Wykres 13 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/ Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji?	90
Wykres 14 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?	91
Wykres 15 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakie działania są najbardziej potrzebne?.....	91
Wykres 16 Opieka zdrowotna. Jak ocenia Pan/Pani stan opieki zdrowotnej na terenie gminy?	92
Wykres 17 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/ Pan bezpiecznie na terenie gminy?.....	93
Wykres 18 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/ Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?	93
Wykres 19 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/ Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/ Pani rejonie zamieszkania?	94
Wykres 20 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/ Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?	95
Wykres 21 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/ Pani	96

Wykres 22 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?.....	97
Wykres 23 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe).....	98
Wykres 24 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi).....	98
Wykres 25 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?.....	99
Wykres 26 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi).....	100
Wykres 27 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/ Pani sytuację seniorów w gminie?	101
Wykres 28 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/ Pana wystarczająca?	101
Wykres 29 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/ Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?.....	102
Wykres 30 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby niepełnosprawne na gminy są akceptowane?	103
Wykres 31 Korzystanie ze świadczeń GOPS. Czy Pani/ Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?	104
Wykres 32 Jaki był powód?.....	104
Wykres 33 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/ Pan pracę?.....	105
Wykres 34 Z jakiego powodu nie posiada Pani/Pan pracy?.....	105
Wykres 35 Członkostwo ankietowanych w instytucjach	107
Wykres 36 Priorytetowe działania. Które z ustawowych zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) uważa Pani/ Pan za najbardziej istotne w Państwa gminie?.....	108
Wykres 37 Skuteczność współpracy. Jak ocenia Pani/Pan skuteczność współpracy między GKRPA a Zespołem Interdyscyplinarnym (ZI) w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej?	108
Wykres 38 Poprawa współpracy. W jaki sposób można zwiększyć skuteczność współpracy pomiędzy ZI a KRPA?	109
Wykres 39 Ocena istotności problemów związanych z uzależnieniami.....	110
Wykres 40 Przeszkody w realizacji działań. Jakie bariery, Pani/Pana zdaniem, utrudniają realizację skutecznych działań GKRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy?	111

Wykres 41 Ocena poinformowania. Jak ocenia Pani/Pan stopień poinformowania władz gminy o potrzebach GKRPA i ZI?	112
Wykres 42 Przeciwdziałanie uzależnieniom. Jakie dodatkowe działania edukacyjne lub profilaktyczne powinny zostać wdrożone przez GKRPA i ZI w gminie, aby lepiej przeciwdziałać uzależnieniom?	112
Wykres 43 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?	115
Wykres 44 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?	115
Wykres 45 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy itd.?	116
Wykres 46 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/ aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?	117
Wykres 47 Doświadczanie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?	117
Wykres 48 Doświadczanie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna?	118
Wykres 49 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?	119
Wykres 50 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi)	119
Wykres 51 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi)	120
Wykres 52 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?	121
Wykres 53 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?	121
Wykres 54 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?	122
Wykres 55 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e-papierosy lub papierosy?	123
Wykres 56 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy?	123
Wykres 57 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia e-papierosów lub papierosów?	124
Wykres 58 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?	125
Wykres 59 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?	125
Wykres 60 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?	126
Wykres 61 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?	126

Wykres 62 Dostępność substancji zakazanych. Gdybyś chciał/ ła zdobyć narkotyki i/lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby?.....	127
Wykres 63 Pochodzenie substancji. Skąd wzięłaś tę substancję?	128
Wykres 64 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?.....	128
Wykres 65 Rozmowa na temat środków. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy.....	129
Wykres 66 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?	130
Wykres 67 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?	131
Wykres 68 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka?.....	132
Wykres 69 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/ a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?.....	133
Wykres 70 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?.....	134
Wykres 71 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/ aś z takimi sytuacjami w Internecie?.....	135
Wykres 72 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?	136
Wykres 73 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najczęściej czasu spędzasz korzystając z telefonu?.....	136
Wykres 74 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/ aś w jakiegokolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?.....	137
Wykres 75 Opinie uczniów o napojach energetycznych. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?.....	138
Wykres 76 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?	138
Wykres 77 Towarzystwo uczniów w czasie wolnym. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?.....	139

Spis tabel

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024.....	56
Tabela 2 Rodzaje oferowanej pomocy przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024...	57
Tabela 3 Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024	58
Tabela 4 Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową udzielanej przez GOPS w Wiśniowej w latach 2022–2024	59
Tabela 5 Działalność GKRPA w Wiśniowej w latach 2022–2024	61
Tabela 6 Podmioty wszczynające procedurę „Niebieskich Kart” w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024.....	73

Tabela 7 Incydenty i osoby doznające przemocy domowej w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024	73
Tabela 8 Rodzaje pomocy dla osób doznających przemocy domowej w gminie Wiśniowa w 2024 r.	74
Tabela 9 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024	75
Tabela 10 Opieka zdrowotna w gminie Wiśniowa w latach 2022–2024	81
Tabela 11 Analiza SWOT gminy Wiśniowa	148
Tabela 12 Cel strategiczny nr 1	157
Tabela 13 Cel strategiczny nr 2	164
Tabela 14 Cel strategiczny nr 3	170
Tabela 15 Cel strategiczny nr 4	175
Tabela 16 Prognoza wydatków finansowanych w latach 2025-2032 na podstawie wydatków w latach 2022–2024 w gminie Wiśniowa	184

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Wiśniowa na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu strzyżowskiego	37
--	----